MEDICINALIVM

CONSILIORVM

IOANNIS FERNELII AMBIANI, DOCTORIS MEDICI PARISIENSIS, Archiatri Regii,

CENTVRIA.

Ex aduerſariis quadringentarum conſulta-tionum eius ſelecta.

TERTIA EDITIO

Priori non auctior ſolum, ſed longè correctior.

Cum INDICE *vberrimo.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FRANCOFVRTI

Apud Ioannem Wechelum,

M. D. XCIII.

CLARISSIMO

GEORGIO KAVFFVNGERO DOCTORI, REIPVB. FRIDBERG. MEDICO.

CVM, vir clariſſime, conſilia Ferneliana recudere ſtatuiſſemus: placuit adiicere medicamentorum præcipuorum ac inſignium exiguam aliquam ſegetem. Quæ partim ex Fernelii operibus noſtro ſtudio collecta: partim ex aliis, non minus experientia quam theoria præſtantibus medicis, adiecta, in decurſu lectionis deprehendes. De pleriſque hoc affirmare audeo, ea aut prorſus non antehac in Germania publici iuris facta fuiſſe: aut, ſi omnino, non hoc, quo vides, nitore. Quod autem tuo hunc libellum cõſecratum nomini velim, cauſæ non leues me huc vocant. Imprimis vero ſumma tua eruditio, maximaq;, quibus me deuinctũ tibi habes, beneficia. Quæ certe maiora futura video, ſi maior & latior aliquis illis campus. Quod vt voueo: ita te, vir clariſſime, vt hanc inſcriptionem accipias animi cultuſque noſtri in te τεκμήριον, vtriuſq; eximii exiguum, vnice rogo. Vale. Calend. Ianuarii Anno 93.

T. vt ſuus

M. Zacharias Palthenius Fridbergenſis.

D. IVLIANO PALMARIO DOCTORI MEDICO PARISIENSI CELEBERRIMO, Gvilielmus Capellus Pariſienſis doctor medicus S. D.

QVOD *paucis admodum ante obitum contigit, Vir Clariſſime, vt diu per æque floruerint cum ſingularibus artis noſtræ operibus, tum ſcriptis: quæ ſimul ac nata, ſic ab omnibus diſtracta ac probata ſunt; id Fernelio tuo venerandæ memoriæ ſeni præcipua quadam famæ prærogatiua obtigiſſe, nulli aut notius aut gratius eſſe poteſt, quam tibi. Qui cum iuuentutem tuam in illo iuuando conſumſeris, literariisq́; & domeſticis muniis ſuſtentaris, eadem nunc fructum pietate colis, qua viuentem fide & diligentia ſubleuabas. De quo non dubitant qui eximias ſed quotidianas curationes illas tuas ad eius (inquam) Præceptores & alumni tui imitationem referre palam te profiteri audiunt. Ego vero cum te viderim vſque adeo animatum & propenſum erga libellum Conſiliorum eius ſelectorum à te tibi ex innumeris aduerſariis; quæ curæ tuæ committebat, vt eius editionem mihi blande expetenti demandares, cum potuiſſes tanquam theſaurum relictum ab eo tibi ſeruare: amaui & deoſculatus ſum hunc candorem & boni publici amorem, excitauique librariorum noſtrorum tepiditatem, vt hæc Epitome typis & formula quam caſtigatiſſimis excuderetur: effectumque tandem eſt (quantum eorum & tenuis mea diligentia ferre potuit) vt poſthumus hic partus, ſed maioribus natu fratribus non indignus in partem propriam Medicinalis hæreditatis intactam veniret. In quo præter opellam fidelem, & Gallice Latine reddita nihil de meo additum, nihil etiam maligne detractum eſt. Sed ex ipſius D. Fernelii*

notato iudicio & voluntate vt publico donaretur ſumma morborum contumacium capita & momenta, ad partes corporis inſignes, & perſonas nobiles, & ſtudioſorum rationes ſunt accommodata. Ne quis autem miretur eius orationis familiarem grandiloquentiam hic quaſi dimiſsiorem apparere: cum enim Epiſtolæ quædam ſint, & extemporanea conſulta, humiliorē ſtylum ex compoſito & decoro requirere videbantur. In his tamen vbiq; ſublimis methodi & prudentiæ germanæ, quæ ſunt geminum ſidus, coruſcat. Ex hoc igitur munere tibi gratias ſummas ago, Vir præſtantiſsime, tam meo nomine, quod ſcriptorū quorundā implicitorum vt fere accidit viri merito occupatiſsimi, me recognitoris & diſpunctoris miniſterio dignatus ſis, quam publica cauſſa, quod his ſanationum velut theatris, variiſq; exemplis artis noſtræ completæ ſigilla teneat, ab hoc auctore ſi vnquam ab alio expreſſa & obſignata. Hiſdem nominibus ſedulitatem tuam cōpello & obteſtor, vt ex diuite illo lucubrationum propriarum penu, quem apud te latere grauibus de cauſsis tantiſper pateris, promas tandem nobis nobile aliquot μυροθήκιον, Ferneliana diſciplina, & Palmariana experientia dignum: quem tibi ex animo animum, vt animam longæuam precor. Vale.

IOAN-

IOANNIS FERNELII, AMBIANI, DOCTORIS PARISIENSIS, ARCHIATRI REGII Conſiliorum Medicinalium liber, ex eius aduerſariis, quadringentarum conſultationum ſelectus.

De Alopecia vel depilatione, propoſitio ægritudinis ab altero medico pro quodam inquilino.

CONSILIVM I.

IVVENIS bene carnoſus, ac ſaluberrimus, annos natos viginti, areolis aliquot ſtatim ab incunabulis caput ſibi deturpari ſæpe apud me cõqueſtus eſt: vacuato corpore remedia ego adhibui, quæ à veteribus in proliciendis pilis commendari videbam: ſed nullo profectu omnia. Tu ſi quid longo vſu in id admodum efficax comprobaſti, impertias etiam atque etiam rogo. Vale, & me vt ſoles, ama.

Reſponſum D. Fernelii.

HÆ capitis areæ cum nec ex acuto morbo, nec ex humoris cuiuſquam vitio, ſed ab ortu & ſemine contractæ ſint, vix vllam ſane curationem admittunt. Seminis quippe & naturæ vitia vix ars vlla poſſit corrigere. Si qua tamen curandi ratio profutura eſt, hęc vna potiſſimum videtur. Vacuationes nullæ tentandæ; nec venæ ſectione nec purgatione corpus exagitandum, quod nullus humor defluuii cauſſa ſit. At quoniam pars glabra ſiccior apparet, vtile ſit fotibus emollientibus cutem laxare, in eamq; humorem è vicinis ſedibus prolicere, vt materia gignendis pilis apta ſuppetat. Primi itaq; fotus fient ex radice altheæ, & liliorum ex malua, violaria, parietaria, ex ſemine aniſi, lini, & fenugræci. Ab hoc deinde cum pars mollior videbitur

fotus aliquis conferet qui materiam alliciat, ex ſaluia, betonica, ſtœchade, adianto, capillo Veneris, abrotano, ſemine vrticæ, & ſinapi coctis in aqua & vini albi parte quarta. Mox à fotu areæ inungendæ ſunt adipe vrſino qui omnino ſummas vires obtinet. Exactis diebus quindecim mane & veſperi caput confricetur cæpis contuſis, dum prorſus rubeſcat, & mox melle oblinatur vice cataplaſmatis. Si ſub his remediis pilus non erumpat, poſtremo adhibendum erit vnguentum ex thapſia & adipe vrſino, quod vt veterum monumentis celeberrimum eſt, ita efficaciſſimum comprobauimus. Eſt autem nobis hic vera thapſia frequens, cuius ℥.j. trita ſatis ſit in vnciam adipis. Huius vi ſi pilus non ſuccreſcat, vix ſpes vlla aliunde eſſe poteſt.

De ſtupore. CONSIL. II.

LOnga recenſione ſymptomaton, quibus diuexatur D. laborans cenſuimus duas præcipuas omnium cauſſas haberi, in quas illa referri poſſint. Vna eſt iecoris & renũ calidior imtemperies, & qua totus ſanguis feruidior euaſit, & corpus vniuerſum gracile & extenuatum exiſtit, vt iam eius peruſtione æger pronus videatur in melancholiam. Altera eſt cerebri, neruorũ & articulorum imbecillitas, cum intemperie frigida, ex qua non paruus eſt excrementorum pituitoſorum prouentus, quæ à cerebro in varias partes influunt irrigantq; neruorum proceſſus. Hinc ſtupor obortus eſt qui omnes fere artus occupat; nunc in hanc, nunc in alteram partem influens & inſiliens. Ad quem nõ parum etiam cõferre potuit illitus ex hydrargyro olim immoderate ſuſceptus, vt cuius vis cerebrum & neruos refrigeret, & articulos debilitet. Hæc certe rudimenta ſunt grauiorũ morborum impendentium, vel arthritidis, vel paralyſeos, vel aliorum capitis affectuum, quod tumentes & inconſtantes oculi portendunt. Quæ omnia vt præcaueantur poſt leuem purgationẽ ex rheubarbaro, folliculis ſenæ, & catholico, profuturam vene

ſectionem ex media vena cubiti ſiniſtri opinor: aut ſi in dextro ſecare malis non magni refert. Tum temporis victus etiam imparandus eſt, qui quodammodo temperatus ſit, vt nec nimiopere refrigeret nec calefaciat, nec humectet, nec reſiccet. In quo præcipua vini cura eſſe debet, vt omnino imbecillum ſit & abunde dilutum, ne vel calore offendat, vel vapore & halitu cerebrum neruoſque feriat. Nam ſolo vini meracioris vſu immoderato, non paucos vidimus in corporis vniuerſi ſtuporem incurriſſe, quo ſola cutis affici videbatur citra vllum metum paralyſis. Imperandæ ſimul ſunt matutinæ frictiones corporis vniuerſi: capitis exſiccatio per ſacculos ex ſale, milio, furfure, ſemine aniſi, fœniculi, & baccis lauri torrefactis. Deinde pituitæ deriuatio per nares vel ſternutamentis, vel errhinis: qua etiam in re vtilis eſt pronus decubitus, vitandus ſupinus quo humores in artus & neruos procurrunt. Moderata & æqualis partium omnium exercitatio ante cibum conferet, vt quæ neruos, muſculos & articulos corroborat, & ab excrementis vindicat. A paſtu cibi vapores vtiliter reprimantur, vel coriandro, vel accommodato puluere. Præter hæc autem, quæ fere in victus ratione conſiſtunt, neceſſaria erit frequens alui deiectio, interdum clyſtere, qui hieræ quidpiam contineat, interdum ſirupo idoneo, vel pilulis. Sirupus decoctionem recipiat ex his quæ iecori, cerebro & neruis dicata ſunt, in qua infundantur folliculi Senæ, agaricus, & rheubarbarum, ſua quodque conuenienti doſi. Pilulæ conſtent ex aloë lota in ſucco endiuiæ, agarico & rheubarbaro. Octauo quoque die purgetur alterutro, ſed ſirupo frequentius, & vtilius. Interiectis diebus dabitur vel mithridation cum conſerua bugloſſæ, vel acori, vel proprium fiet electuarium ex puluere triaſandali, & diamargaritonis. Exactis diebus quindecim vel viginti vtiliſſima erunt vaporaria ex decocto radicum, aut herbarum accommodatarum

cerebro,atq; neruis, vt in iis ſudoribus prouocatis ſuperuacua dimanent, & nerui articulique roborentur. Ante hæc autem ſi morbus contumacius hæreat, nec iteratis purgationibus ſatis imminutus videbitur, æger domi continendus erit circiter dies octo, quibus & victus tenuis, & ligni ſancti decoctum imperetur, eliciendo bis quotidie ſudores: poſt quos tamen dicta vaporaria vtiliter adhiberi poſſunt.

De Catarrho cum hemicrania, & eorum curationibus. CONSIL. III.

QVantum ex tuis literis aſſequi coniectura poſſum, œdematoſi illi tumores, qui iam inde à multis annis faciem tuam & malas occupant, à deſtillatione ortũ habent, quæ à capitis vertice in hanc partem influit: at quia tam frequenter in eam ſedem prolabitur, vereſimile eſt illã praua affectione detineri, quæ fluxionem alliciat. Sed tamen inde nihil certi haberi poteſt, niſi prius perſpecta ſede, & affectus ſpecie. Hemicrania vero de qua poſteriores tuæ literæ conſilium exquirũt, diſiunctus eſt & diſparatus morbus, ſuã quoq; ſeorſum medendi rationem obtinens. Huius enim continens cauſſa vapor eſt, quia bile & iecore in ventriculum affluente ſurſum elatus cerebri meningas ferit ac vellicat, materiam fortaſſe deſtillationi ſuppeditans. Catarrhus ille, qui te ſæpius recurrens tam grauiter affligit vniuerſali purgatione ex ℥. j. maſſæ pilularum ſine quibus (quæ tum tuæ ætati, tum temperamento ſunt accommodatiſſimæ) fuerit ſiſtendus, maxime ſi ab hinc octo aut decem diebus nullum catarthicon, ſumſeris. Poſtridie ſacculi quã calidiſſimi, qui eum ex alto euocent ac reſoluant mane, & ſero ante cœnam vertici capitis raſi applicentur (corpore interea calidis linteis cooperto) ſinanturq; ſpacio ſemihoræ, aut circiter, & cõtinuentur per aliquot dies, donec fuerit cohibitus. Præterea temporibus aut his partibus per quas fertur adſtringens emplaſtrum viamque intercipiens, apponendum,

nendum, quod alternis diebus erit renouandum; nec tollendum donec fluxio conquieſcat. Quod ſi non amplius per os & maxillam decurrat, ne tamen gingiuæ & internæ oris partes tam facile fluxilem humorem recipiant, ter aut quater in die adſtringente & corroborãte gargariſmate colluantur. Et quia tota catarrhi materia non tam cito abſorbetur, ſenſim ac ſenſim erit attrahenda huius gargariſmatis portio per os & nares, per quos cerebri capacitas expurgatur, mane & ſero, ante cœnam. Obſeruetur vero idonea victus ratio, viuat frugaliter, vtatur cibis euchymis, & tenui vino quã dilutiſſimo, partim ob frigidam cerebri, partim ob calidam iecoris intẽperiem; abſtineat ab immodico potu, iuſculis, & aliis humidis; declinet à ventis, frigore, imbribus; exerceat ſe mediocriter mane, & longe ante paſtum. In ingreſſu lecti fiant frictiones brachiorum, dorſi, crurũ, tibiarum, verſus inferiores partes. Aluus ſemper ſit libera, vel ſponte, vel arte, clyſteriis, glandib. ſolicitetur, ne, excrementis & vaporibus corpus ſcateat. Remediorum deſcriptiones in promtu ſunt.

℞. Maſſ. pilularum ſine quibus ℈. ij. Pilularum de agarico ℈. j,
Reformentur ex ſirupo de ſtœchade, & fiant pilulæ vij.
Parentur ſacculi conſueti ex ſemi. aniſi & fœn.
Baccarum lauri an. ℥. ij.
Milii. ℔. ß. Salis communis ℥. vj.
Applicentur vertici capitis.

Item ℞. Vnguenti deſiccatiui rubei ℥. ß.
Maſtichis pulueriʒatæ ℥. j.
Fiat emplaſtrum, applicetur tempori lateris dolentis.

Item ℞. foliorum ſaluiæ m. j.
Maſtichis tritæ ℥. ß.
Raſuræ cornu cerui ℥. iij.
Bulliant in vini & aquæ an. ℥. iiij.
Deinde coletur, & fiat oris collutio, & gingiuarum, ter aut quater in die.

Caputpurgium commune fiat. Clyſter communis iniiciatur.

Pro nobili matrona dolore dentium vexata. E Gallico conuerſum. CONSIL. IIII.

DOlor ille dentium, qui te tam immaniter exercet, à frigida deſtillatione originem habet, quæ à ſiniſtra capitis parte in maxillam eiuſdem lateris, & dentis neruos, interdum vſque ad omoplatas decumbit. Ad huius prçcautionem primo cohibendus eſt catarrhus, cauſaq; eius penitus circumcidenda. Id autem fiet his catapotiis ſemel in menſe deuoratis, vel hac portione ſi æſtas ſit, aut calida aëris conſtitutio. Sequenti diè à prima purgatione tonſum caput his ſeminibus in duplicato linteo concluſis fricabitur, idq; fiet ſpacio duodecim aut quindecim dierum. Quibus elapſis purgabitur corpus vt prius. Dein poſtridie caput, maximeque pars eius ſiniſtra pauxillo aquæ vitæ ſingulis matutinis temporibus fouebitur, aſperſo pilis poſt fotum ſequenti puluere. Interea dentium ratio habenda, quibus deterſis ter aut quater in die longe à cibo ſumto retineatur in orę, & manducetur hoc maſticatorium, ad pituitam è toto cerebri corpore, maxime ex eius ventriculis per infundibulum in os & palatum attrahendam. Deinde hoc decocto ſæpiſſime in die gingiuæ abluantur, interim cibis boni ſucci veſcendum, ſobrie viuendum; ſitis extra paſtum toleranda; in paſtu mediocriter bibendum; abſtinendum ab humidis; vitandum frigus capitis, dentium, & pedum. Remedia infraſcripta diu ac diligenter continuanda, quia morbus eſt inueteratus.

℞. Meſſ. pilularum cochiarum & de agarico
Pilularum aſſaiereth an. ℈. i.

℞. Aquarum ſaluiæ & betonicæ, vini albi an. ℥. j.
In quibus infunde rheubarbari electi
Agarici trochiſcati an. ʒ. j.
In expreſſione diſſolue diaphœnici ʒ. ii.

Sirupi

Sirupi capillaris ℥.ß. Fiat potio purgans.

℞. Milii ℔.j.
Salis communis ℔.ß,
Seminis aniſi & fœniculi an. ʒ.ij.
Baccarum lauri contuſarum ℥.j.
Fiat puluis tenuiſſimus. Inſpergatur raſo capiti.

℞. Pyrethri
Staphyſagriæ
Gingiberis
Cardamomi
Caryophyllor.
Styracis calamitæ an. ℥.ß.
Fiat puluis ſubtiliſſimus ad vſum dictum.

℞. Maſtichis ℥.j.
Radis pyrethri ℥.ß.
Cubebarum ʒ.ij.
Incorporentur in forma ſolida cum melle anthoſato: fiat maſticatorium.

℞. Saluiæ minoris m.j.
Foliorum myrti m.ß.
Maſtichis conquaſſati ℥.ß.
Bulliant ſimul in vini albi & aquæ fontanæ an. ℔.ß.
Coletur & reſeruetur in phiala pro colatura oris

De catarrho, & cerebri humiditate, cum viſcerum praua affectione. CONSIL. V.

CErebrum natura frigidum & imbecillum magno excrementorum prouentu obruitur, quæ impedito naturali curſo in varias ſedes præter naturam irruunt. In neruos opticos, vbi ex hebetiore iam viſu cæcitatem minantur: in maxillas, & dentes vbi ſæpe dolores excitant, quemadmodum & quæ in ceruicem & ſcapulam incumbunt. Sed & eorum portio intus permanens aurium tinnitum, & capitis grauitatem acceſſit, omneſque functiones ignauiores reddit. Sunt & alia ſymptomata ex iecoris nutrientiumque partium vitio profecta, cordis dolor, frequenſque nau-

ſea, fœdus faciei totiuſque corporis color, abdominis moles immodica, pedum, faciei, totiuſq; corporis habitus ſubtumidus, qui cachexiam portendit. Horum nihil citra viſcerum obſtructionem, impuritatemque obtingere poteſt.

His omnib. vt promiſcue ſuccurratur, tenuis victus diæta viginti aut triginta dierũ ſpacio eſt imperanda: in qua ſemoto vino, potus erit guaiaci decoctũ, idq; ſimplex, ſatiſq; dilutum; alterum vero meracius offerendum eſt hora 5. matutina, & hora 4. pomeridiana, vt hora prandii ſtatuatur nona, cœnæ vero ſeptima. Ac tum cibus parcus eſſe debet, ſiccus, boniq; ſucci. Erunt igitur potiones huiuſmodi: Decoctũ meracius forma communi nobis vſitata ſimplici; decoctum magis dilutum, forma quoq; communi pro paſtu & ſiti. Hæc victus ratio licet humores attenuet, eorumq; portionem digerat in ſudores, curationem tamen perficere non poteſt, neque ſanitatem reſtituere, ſed alia quoq; remedia adhibenda ſunt, hoc ordine.

℞. Betonicæ, Saluiæ, Lupulorum, an. m. j.
Florum cordialium an. p. j.
Foliorum ſennæ mundatorum ℥. iij.
Fiat decoctio pro vna doſi.
In colatura infunde rheubarbari electi ℈. iiij.
Agarici trochiſcati ʒ. j. Cinnamomi ʒ. ß.
In expreſſione diſſolue ſacchari albi ʒ. ß. fiat potio: capiat principio diætæ, & continuet octauo quoque die.
Si quando id medicamentum parce deiiciet, addi poterit diaphœnici ʒ. j.
Diebus interiectis, ſi quando durior aluus ſubſiſtet, ſolicitabitur clyſtere molle. Quum primum ſudores dimanare cœperint mane quotidie tonſum caput infricabitur his ſacculis valde calentibus.
Sacculi communes calidiſſimi capiti admoueantur in ſudore.
Item ℞. Nigellæ Romanæ, Styracis calamitæ, Benioini, an. ʒ. iij.

Macis

Macis, Caryophyllorum an. ℥.j. Fiat puluis groſſus pro ſuffitu, vtatur bis die deterſo ac ſiccato capite. Item quotidie mane & ante cœnam caputpurgiis vtatur cōmunibus: quæ ſi non ſatis pituitam elicient, addi poſſet radicis artanitæ ℥.ß. In iis ergo ſedulo perſiſtendum, dum ſanitas integre reſtituta videbitur. At ne poſtea vel viuendi intemperantia, vel negligentia in affectus ſimiles recidat, ſingulis ſaltem menſibus corpus purgandum erit ſirupo, quem ad omnes eos affectus accommodamus.

℞. Radicum apii, petroſelini, feniculi, & capparum, an. ℥.ß.
Endiuiæ, Capillarum, Agrimonii, Cuſcutæ, Ceterach, Betonicæ, Saluiæ, Stœchadós, Maioranæ, an. m. j.
Florum cordialium, Epithymi, an. p. j.
Fiat decoctio ad ℥. xv. In colatura infunde folliculorum ſennæ mundatorum ℥. iiij.
Agarici albi ℥. ij. Turbith gummoſi ℥. vj.
Gingiberis ℥. ij. Cinnamomi electi ℥. ß.
Bulliant parum poſt infuſionem, & fiat expreſſio, in qua diſſolue ſacchari albi ℔. I.
Paretur ſirupus perfecte coctus, non clarificatus. Capiat ſemel aut bis in menſe.

De deſtillatione in varias partes cum lienis affectu, pro nobili virgine. CONSIL. VI.

Conſpicua ſunt in hac virgine deſtillationis indicia, quæ è capite, præſertim è parte ſiniſtra in latus & in pulmones, & in ceruicem pone aures, & in ſcapulam ſiniſtram, & in varias ſubiectas partes incumbit: cum ſtertore & difficili reſpiratione, quæ aſthmatis eſt rudimentum. Accedit ventriculi dolor, qui non tam proprio, quā lienis vitio contrahi videtur. Huius enim viſceris mihi magna ſuſpicio eſt, quod tamen iecori offenſionē impertiat fortaſſe & originem dederit affectæ capitis ſiniſtræ parti. Obſeruandum igitur explorandumque ſiniſtrum hypochondrium.

Implexis affectibus crebris vacuationibus ſuccurrendum, ſed quæ modo capiti, modo viſceribus accõmodata ſunt. Vltima lunæ quadra antequam capitis dolor prehendat, purgatio decernenda iis catapotiis.

℞. Maſſ. pilularum cocchiarum. ℈. i. Pilularum ſine quibus ℈. ij. *excipe conuenienti liquore, fiant pilulæ V.*

Diebus tribus aut quatuor inſequentibus mane caput fricandum eſt ſacculis ex milio, ſale, ſemine aniſi, & fœniculi, torrefactis in ſartagine. Tum etiam pituita per os & nares elicienda vt impendentis deſtillationis metus arceatur. Reliquo deinceps tempore admotis præſertim ac ſuffitibus caput ſiccandum & corroborandum eſt: & quod pulmonibus iam impactum eſt becchicis detergendum. Maxime vero ſirupo de hyſſopo, & capillari modo vice eclegmatis, modo iulepi forma dilutis, vt etiam ratio quædã habeatur mouendorum menſium. Poſſunt in id & alii becchici ſirupi apparari, qui præter cætera habeant radicem Enulæ Campanæ, Polypodium, Vngulam caballinam, Scabioſam, Hyſſopum, Satureiam, cum dactylis, ficubus, & paſſulis.

Hiſtoria morbi præcedentis ſcribente & interrogante Claudio Melino.

VIrgo annos viginti tres nata, ſtatura exigua, corporis habitu denſo & craſſo, his ſymptomatis torquetur. Antequam quinq; aut ſex annos, tribus aut quatuor ab vltima quadra Lunæ diebus, capitis dolorem ingentem ſentit tum occipitis, tum ſyncipitis, parte præſertim ſiniſtra. Sentit etiam dolorum ventriculi inſignem, cum vel cibi copia nõ ita ampla eam oppreſſit, aut cum cibis frigidioribus aut oleribus vulgaribus, & humidis vtitur. Inſpirat & exſpirat cum ſonitu & ægre tempore frigido & humido. Dolet illi omne corpus, & pars præcipue quæ eſt ab ima ſcapula ſiniſtra vſque ad imum mammæ ſiniſtræ. Vigilia illam male habet; aurora ſomnum non adfert. Habuit aliquan-

aliquando manus volam cruſtis obſitam. Aluus illi adſtricta eſt,& menſes inæqualiter periodon ſeruant. Interdum enim à proxima purgatione fluunt poſt tres menſes, interdum duos, interdum ſex ſeptimanas trãſmittunt, hiſque parci ac exigui.

De Epilepſia. CONSIL. VII.

VT iuriſperitis ex facto ius oritur,ita nobis ex recta morbi cognitione tota medendi ratio petenda.

Non ita pridem expreſſa nobis eſt defectionis ſpecies, incertis illa quidem ſignis.& quæ aliis ſint affectibus communia: hanc ſuſpicabamur ſyncopes tantum naturam referre. Tu vero indubitatis ſignis adſeueras & mones morbum eſſe comitialem, eumque non cerebro proprium, ſed ex ventriculi ſympathia, huncq; certis periodis recurrere,ac fere inclinante Luna. His ita conſtitutis,curatio qualiſcunque eſſe poteſt ſic videtur adhibenda. Sex ſeptemve diebus ante ſtatum periodi tempus clyſtere ieiuna perfundatur, qui præter cætera accommodata recipiat hieræ ſimplicis, diaphœniconis,an. ℥. ß. Eo ipſo die tenuiter alatur, & vacuandus humor oxymelite ſimplici, vel compoſito præparetur.

Poſtridie purgatio decernenda ex diluto rheubarbari, & agarici, an. ʒ. j. In quo diſſolutæ ſint pulueris hieræ diacolocynthidos ʒ. ij. Aut ſi forte ea apud vos non extat diſſoluantur pulueris hieræ ſimplicis, diaphœnici,an. ʒ. j. ß. At vero tu ipſe æſtimato virium robore, morbiq; magnitudine exquiſitius medicamenti quantitatem præſtitues.

Tertio die ab omni vacuatione & medicamento quieſcendum erit, niſi forte Mithridatii opti. ʒ. j. exhibendam putes.

Quarta die alia vacuatio tentanda vomitu, quæ vna efficaciſſima eſt, & in primis accõmodata his vitiis, & viis expurgandis, quæ ventriculo aſſidentibuſq; partibus diutius,& tenacius inhæſerunt,& inſederunt.

Ea autem efficaciſſima erit ex ℈.ij.aut ʒ.j.radicis azari, quæ in hydromelite aut paſſularum decocto diſſoluta ſit, cum tantillo cinnamomi, & ſirupo violarum.

Reliquis diebus inſequentibus, dum ſuſpectum acceſſionis tempus exactũ ſit, mane quotidie offerantur ℈.iiij. huiuſmodi opiatæ. ℞. Conſeruæ anthos, & betonicæ an.ʒ.j. Mithridatii veteris ʒ.ij.ß. Theriacę ℈.iiij. Viſci quercini, ſeminis pęoniæ, Cranii humani puluerizatorum.an. ℈. ij. Miſce, capiat per ſe, vel cum aqua betonicæ. Si pæonia mas haberi poteſt nihil efficacius deprehendes, ſiue ſemen ſiue radicem inclinante Lunā collectam, ʒ. j. pondere. Quæcumque monemus non ſemel duntaxat, ſed ter quaterue impendente periodo decernenda ſunt.

Pro puero octo annos nato Epilepſia iamdiu correpto, cum abolita fere memoria & ratiocinatione. CONSIL. VIII.

℞. Foliorum betonicæ, Anthos, Maioranæ, Stœchados, Saluiæ, an. m. j.
Florum cordialium, an. p. j. Fiat decoctio ad ℔. ij. In colatura infunde per noctem epithymi ʒ. ij. Foliorum ſennæ mundatorum ℥.iiij. Gingiberis ʒ.ij. Cinnamomi electi. ʒ.iij. Mane bulliant parum, & fiat expreſſio, in qua diſſolue Mellis optimi, Sacchari albi. an. ℔. ß. Fiat ſirupus mediocriter coctus. Capiat ſemel in hebdomada ℥. j.ß. cum aqua decoctionis betonicæ.

Item cõſeruæ bugloſſæ & anthos an. ʒ. j. Mithridatii optimi, Theriaces an. ʒ. ß. Seminum & radicum pęoniæ maris, Viſci quercini, Cranii humani, Raſuræ cornu cerui pulueratorũ an. ʒ. ij. Miſce fiat opiat. Adde Sir. viol. q. ß. Capiat ʒ. vel ℈. iiij. tribus vel quatuor matutinis poſt purgationem, horis tribus vel quatuor ante cibũ. A vino prorſus abſtineat, ſitq; pro potu aqua ſimplex, in qua incoxerint raſuræ cornu cerui cum exigua parte gingiberis. A fructibus abſtineat, præſertim à crudis & horariis, à lacte & lacticiniis, à leguminib. & piſcibus.

De Epi-

AFFECTVS hic comitialis longe grauiſſimus ex graui & inueterata cauſſa ſubortus, in impuro atque iam male habito corpore vix vllam arte curationem admiſſurus eſt. Accedit tanta virium concuſſio, vt nulla corporis pars affectionis expers deprehendatur, ſi vnum pulmonem exceperis. Caput dolore, vertigine, melancholia, comitialiq; morbo tentatur, ſumma eſt viſcerum impuritas, qua reliquum quoq; corpus ſordeſcit, vrinæ craſſæ & ſabuloſæ renum obſtructionem & grauitatem demonſtrant. Nec vetus femoris dolor diſſipatus eſt.

In tanta vitiorum ſyndrome curatio à corporis exinanitione ineunda, quæ quoniam vix tuto poteſt medicamentis purgantibus perfici, tentanda potius eſt victu tenui, & ſiccante per guaiacum. Itaque purgetur ſtatim initio; vel per ſirupum, quem aliquando præſcripſi, vel per medicamentum ex diluto rheubarbari & agarici cum drach. ij. diaphœnicon.

Poſtero aut tertio die ad tenuem victum accedat, in quo ſolis aſſis veſcatur, parca manu: bibatque ſimplex decoctum guaiaci ſine cortice, vt ei facilius aſſueſcat. Prandeat hora j. Cœnet vero ſeptima veſpertina, quinta, vel ſexta matutina, rurſumque quarta pomeridiana: calicem hauriat purioris & meracioris decocti, in quo & cortex ſit guaiaci & polipodium cum ſaluia, betonica, & ſtœchade: idque primis diebus vice ſit apozematis præparantis, nec ſudores vi proliciantur.

Exactis diebus ſex vel ſeptem, cum iam præparati & conturbati corporis humores fuerint, iterum purgetur medicamento non admodum diſſimili, aut cui addita ſit ſenna cum epithymo.

Exin vero decocti vi ſudores promoueri incipiant, vt, vacuatis interioribus ſedibus, ſummæ pariter exinaniri poſſint.

Quum ſudores libere euacuabunt, & corpus diſflabunt, & iam extenuatum & gracilius exiſtet, locus erit topicis remedijs.

Ac tum femori primum, quod toti malo initium dedit, adhibendi fotus extenuantes atque diſſipantes, moxq; ab his inducendum cataplaſma ex radice bryoniæ & cucumeris agreſtis crudis, cum ſemine ſinapis, cum pulpa ficuum, & fermento acri, quæ omnia bona & commoda proportione contemperata ſint, & quam non tibi, ſed tyroni præſcriberem. Si non ſatis hæc tibi præſtitiſſe videbuntur, tãdem phænigmus ex fermento & cantharide imponendus, dum radix ipſa mali ſit euulſa. His enim præſidijs quod valide trahant plus efficies, quam vlcere vel admodum diuturno, cui nimirum ſola vis ineſt excipiendi, non attrahendi.

Tum temporis mouendæ quoque erunt hæmorrhoides, vel ſucco mercurialis, vel ſucco ficus, vel glande ex puluere hieræ ſimplici, cum radice ariſtolochiæ rotundæ, ſed tamen fotu præmiſſo emolliente. Aut ſi non ſatis moueri ac profluere queant, vtiliter aperietur in pede ſiniſtro ſaphena, educeturque ſanguis pro virium modo.

Dum per hæc topica curanda femori operam dabis, nihil obſtabit etiam topica capitis remedia aggredi. Ac primum errhina, quæ valide ſatis è cerebro mucum proliciant. Dein capitis frictiones per ſacculos ex ſeminibus diſcutientibus cum milio & ſale torrefactis. Ab ijs tonſo ad cutem capiti inducetur emplaſtrum ex radice iridis florentiæ cum hermodactylis, & ſemine ſinapis: quæ puluerizata excipiantur emplaſtro de meliloto addita terebintinaq. ſ. emplaſtri conſiſtentia ſit. Valentius deinde addetur ſi rei neceſſitas expoſtulet. Poterunt in idipſum cucurbitulæ, interdum leues, interdum cum ſcarificatu occipitio affigi. In ijs ergo perſiſtendum cum expoſita ratione viuẽdi per guaiacum, dum non modo interiores, ſed & externæ, partes

omnes propitiis humoribus & excrementis expurgatæ videbuntur.

Setones in occipite, vlcera in commiſſura coronali non eam, quam dixi trahendi vim obtinent, neque ab iis id præſtari experior, quod ab aliis præſidiis, ac ſæpe ægrotos ſine fructu miſerrime torquent.

Cum toti corpori partibuſque ſingulis hac ratione proſpectum fuerit, ſi qua morbi comitialis ſuſpitio derelicta videbitur, opportune decernentur, quæ tota ſubſtantia, & occulta proprietate hoc mali genus profligare traduntur.

Ad oculorum ſuffuſionem, pro vxore domini de Riou, die 29. Martii 1552. CONSIL. X.

VTriuſque oculi hebetudo, & impendens cæcitas, tum quæ ex ophthalmia in oculo dextro relicta eſt, tum quæ poſtea in ſiniſtrum inuaſit, primam efficientem cauſam habet in cerebro. In hoc quippe abundantior pituita excrementitia progigni cumulariq; ſolet, idque ex frigida humidaque dominæ laborantis intemperie, & ex immoderata videndi ratione. Ea quippe vt præcipua eſt arthritidis cauſſa, quoties per poſteriora defertur: ſic per anteriora & per opticos neruos irrepens in oculos hæc viuendi ſymptomata peperit. Neque enim ſola pupillæ dilatatio citra hanc cauſam cæcitatem inferre poteſt.

Hoc autem loco hæſitamus, vbi nam potiſſimũ hic humor impediens, & qui continens & proxima eſt mali cauſſa, conſiſtat? An in optico neruo, anne ſub pupillæ partibus intimis ſuffuſionis ſpecie, aut an extrinſecus ſupra corneam pupillæ effundatur albuginis ſpecie. Hæc enim ſingula diligenter æſtimanda ſunt, & internoſcenda, ſine quibus curatio, ſi qua ſperanda eſt, perfici non poſſit. Itaque optamus diligenter moneri per te de iis omnibus, ſi nihil ob pupillam in oculo eſſe deprehenditur, cauſſa eſt in optico neruo, atq;

is obſtructus forſan eſt: neque enim ſuſpicio eſt læſæ facultatis videndi, aut partis cerebri in qua conſiſtit.

Si quid obſcurum ob pupillam animaduertitur, diſcernendum denuo, id ne in profundo ſub tunicis cōditum ſit, anne foris circa tunicam cerato idem adhæreſcat. Illud ſuffuſio, hoc albugo eſt.

Tantiſper autem, dum horum certius monebimur, curatio ineunda eſt generalis, & quæ hiſce omnibus affectibus æque communis eſt. primum victus ſiccans & attenuans imperandus eſt, quo neque humidioribus vel ſorbitionibus, neque liquidis, ſed aſſis duntaxat & ſiccis veſcatur, hiſque ſatis tenuiter, & quantum ſatis eſſe videbitur ad virium præſeruationem. A vino abſtineat dies viginti aut triginta: potus ſit ligni ſancti decoctum, quod nullius alterius rei permiſtione ſit apparatum. Si altero validiore & acriore decocto hora quinta matutina & quarta pomeridiana tentes ex toto corpore, maximeque è capite ſudorem elicere, non leue momentum ad curationem fuerit.

Tertio aut quarto die huius victus, cum iam humores exagitati apparebunt, purgatio adhibenda per pilulas lucis maiores, & pilulas ſine quib⁹, aut per alias quas laborantis naturæ expertus eris accōmodatiores.

Hæ octauo aut decimo quoq; die repetendæ ſunt, nec eo die ſudores promouendi.

Diebus interiectis aluus, ſi forte durior exiſtet, emolliatur clyſtere.

Quotidie mane, potiſſimum ſub finem ſudoris deraſo capiti vel tonſo imponendi ſunt ſacculi ex milio, ſale, ſemine aniſi, fœniculi, & baccis lauri torrefactis, quos in lecto decumbens calidiſſimos perferat horam circiter dimidiam, vt eorum opera lentus capitis humor foras proliciatur, & cerebrum totius mali fons, magis quam partes cæteræ roboretur. In hoc enim efficaciores ſunt ſacculi, quam vel emplaſtra vel ſinapiſmi, quantumuis calidi.

Subla-

Sublato ſacculo caput muniendum eſt ſtuppis ſiccis, quæ ſufficientur ſtyrace, benioni, caryophyllis & horum ſimilibus paulo ante vtrumque paſtum. Eodemq; tempore pituita è capite detrahenda eſt apophlegmatiſmis, qualia ſunt ex maſtiche & pyrethro manſis: vel gargariſma ex accommodato decocto in cuius ℔.j. diſſoluta ſit ʒ.j. pyretri puluerizati. His conſtanter vtendum interim, dum affectus oculi certius innoteſcet, ſitne albugo, ſuffuſio, aut optici nerui obſtructio: nam imbecillitas ex ſpiritus penuria, aut virium diſſolutione eſſe nequit.

Quibus perſpectis idoneis remediis dum licebit opem feremus.

Ad imminentem cæcitatem ex obſtructione nerui optici, pro domino Laſtier annos nato ſexaginta.
29. Martii 1552. CONSIL. XI.

IMpedita hæc, aut deprauata viſio, quæ aut hypochyma, aut cæcitatem minatur, cauſſam habet in optico neruo, non modo craſſum vaporem, ſed & lentū craſſumque humorem, qui è cerebro illapſus nondum omnem nerui capacitatem implet. Hic vero ſi ob cryſtallinum atque pupillam incidat, hypochyma: ſin vero illic ſubſiſtens augeſcat atq; concreſcat, ſimplicem cæcitatem, in qua tamen nihil vnquam vitii in oculo cernetur, pariet: itaque inhibendum, ne quid præterea eo recens influat. idque bona ratione victus, quæ corpus moderate alat, nec tamen humectet, nec excrementis impleat.

Bis aut ſemel ſaltem in menſe purgandum per pilulas ſine quibus, & pilulas lucis maiores: atque etiam interiectis diebus, ſi quando adſtrictior aluus erit, aut ventriculus crudior apparebit, per catapotia ex aloë.

Caput mane quotidie ſiccandum fomentis ex ſale, milio, & ſeminibus diſcutientibus torrefactis,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Frictiones quoque in poſteriora & in occipitium inferiora verſus deductæ, apprime vtiles erunt.

Pituita ſæpe ex capite prolicienda apophlegmatiſmis, errhinorum autem non æque tutus eſt vſus, ſternutamentorum aduerſiſſimus, quod excrementi curſum atque impetum in poſteriora conuertant.

His ergo ſimilibus rationibus caput excrementa minimum cumulabit, atque ea magna ex parte per naturales meatus deducentur.

Alter autem curandi ſcopus eſt, vt qui in opticos neruos iampridē humor influxit, aut prorſus aut quantum rite licet, euellatur, reuellaturq; in fluxionis originem. Id quanquam arduum eſt, ac in primis difficile, tentandum tamen etiamnum eſt.

Sæpe igitur, maxime vero poſtridie purgationis, & aliquot deinceps diebus affigendæ erunt cucurbitulæ leues occipitio, vtrinque ad ceruicis originem.

Imperandus eſt decubitus ſupinus: in quo & caput ipſum aliquando ſuccutere contulerit, vt qui tenacius impactus eſt humor ſede ſua dimoueatur.

Occipitii atq; ceruicis appellatos ſetones non probaui, quandoquidem nullo illos ſui vſui, vel commodo, ſed graui ſæpe periculo infixos animaduerti.

Efficaciſſimam autem ac tutiſſimam reuulſionem experior, quæ fit ab optico neruo in id cauum, quod eſt in radice auris, & in connexione maxillæ pone infimam auriculam. Per id enim ramus ē vena iugulari intro ſubiens in opticos neruos vtrinque excurrit. Eoſq; comitatur ad oculos vſque. In id igitur exiguum emplaſtrum vnguis magnitudine, apponendum eſt; aliud quod conſtet ex æquis portionibus ſaponis nigri, & ſalis communis triti.

Vel aliud ex ſemine ſinapi & cantharidibus an. ʒ. fermenti acris ℥ j. His vero prudenter & arte ſumma vtendum.

Quod ſi metuatur ne non ſatis ſequax ſit humor

reuel-

reuellendus, præparandus erit fotu remolliente & attenuante, qualis fiet ex decocto altheæ, verbenæ, Euphraſiæ, Rutæ, ſeminis fœniculi, & fœnugræci.

Huius decocti vapore ex ſpongia molli, ac ſemella ſub veſperum oculi fouendi ſunt: cum præſertim emplaſtra infimæ auriculæ, inhærebunt, vt ſuo ſaltem tepore noxium humotum molliat & extenuet.

Collyria vero in oculos fruſtra immittentur, quod eorum vis nequeat in affectam ſedem penetrare.

Vtiliter nihilominus ſæpe mandetur ſemen fœniculi, aut etiam puluis ſumatur in fine paſtus ex coriandro, aniſo, fœniculo, euphraſia, & glycyrriza, & cinnamomo: Iſtorum enim vapor, & halitus ex ore & ſtomacho ad oculi anteriora fertur.

Non deerunt ſcio, qui hac in re guaiaci decoctum imperent, & vehementer cõmendent, quod tamen ſine iſtorum ope irritum fit, & minime profuturum.

Reſponſum domini Fernelii ad literas D. Du Perat in aula Cæſarea viri percelebris ſeu medici eius Bucherii. CONSIL. XII.

Literæ tuæ ad I. Syluium, doctiſſim. Bucheri, mihi fidem fecerunt ſpectatæ tuæ eruditionis, quem denuo & his ad me confirmas, & ſimul etiam in me tui candorem ſummamque propenſionem declaras. Ne quid igitur de ſcriptis meis vt parum tutis, domino in ſuſpicionem veniat, priores ad I. Syluium tuas litteras non obiter, ſed diligenter admodum legi ac peruolutaui, in quibus cum multa eſſent verborum prolixitate inuoluta videbaris non de ſola podagra, ſed interdum de aliis articulorum doloribus diſſerere. Quorum originem alias cerebro, alias venis ferebas acceptam, de qua ſi & nunc dubitas cum conſilii mei rationem exigis, nonne & tu mihi videris dubitandi occaſionem dediſſe. At vero ſi nunc com-

munis eſt noſtra ſententia hoſce dolores è pituita naſci, eamque è capite deorſum in articulos labi, nihil eſt quod ambigat cunctetur ve dominus curandi rationem iampridem à te ſalubriter præſcriptam exequi, quam & ſcriptis meis non parum laudibus ornaui, & ad vnguem imitatus ſum, licet aliis remediorum generibus expreſſam, vt ſuus eſt vniuſcuiuſcunque practicandi modus: Quemadmodum ſolet vnuſquiſque, ea fere commendare, quę plurimum fuerit feliciter expertus. Quanquam ipſe non dubito, etiam qualia commemoras profutura, ſi ſtabilis adſit perſeuerantia. Sed iam ad quæſita tua.

Si Domiuus potum ſibi deſignauit ligni ſancti decoctum, nihil obſtabit per hyemem interdum, at non ſemper, illi parem aut minorem miſcere vini tenuis portionem. Moneri hoc loco velim huius ligni multa eſſe genera aut certa multos ordines: neque id ſumendum, quod ſubdulcę decoctum reddit ſero lactis perſimile, ſed odoratum præferri, cuius decoctum ſua acrimonia palatum fauceſque titillet. Cum ſecundam illam & medicatam è ligno ſancto potionem ſumet, ſi ſudor emanabit, eo ipſo die ſe domi contineat, nec aëri ſe committet cœlo inclementiore, ne patente laxataq; cute frigus introſubiens neruos feriat ac vellicet. Incipiente paroxyſmo cum primum rudimenta erunt doloris, exquiſite purgandum eſt, nec vlla expectanda concoctio. Humor enim dum in articulos influit tenuis eſt & aquoſus, qui facile purgationi cedet. At vbi in articulo aliquandiu inhæſerit, craſſeſcet, nec facile medicamento ducetur, nec huiuſmodi eſt quem præcepit Hipocrates concoctum medicari. Hæc ſunt fortaſſe, quæ tu vir doctiſſime tanquam paradoxa miraris, quæ optas vt exponam, tuaſque rationes in contrarium diluam. Quanquam autem paucis mos eſt dicti ſui aut conſilii rationem reddere: quoniam tamen id tantopere æquo & ingenuo animo efflagitas, ne

quod nudis verbis protuli temere, & vt ſors tulit effudiſſe videar, dicam paucis quid ea de re ſentiam. Quod tamen pluribus erat diſſerendum. Perſequor autem ſingula quæ obiicis, non docendi, ſed reſpondendi gratia. Primum quidem frigidæ arthritidis cauſſam proponis eſſe tenacem craſſamque pituitam. Id quidem ſimpliciter & abſolute pronuntiatum falſi inſimulo; initio ſiquidem tenuis eſt & aquoſa, qualis interdum vi frigoris defluit è naribus, neque craſſa tam promte excideret & illaberetur in articulos & corporis partes externas, ſed hæreret in via. At certe hæc tempore vi caloris craſſeſcet in articulis: atque tum, vt ex Galeno producitur, non, niſi longiori tempore, reſolui poteſt. Tandem vero, ſi ſinatur, plerumque in tophum dureſcet immedicabilem, de quo Poëta: *Soluere nodoſam neſcit* &c. Morborum igitur tempora diſtingue, ſi cōcordes vis eſſe ſcripturas. De huius pituitę differentiis ſcripſi ex optimorum medicorum ſententia lib. 5. Naturalis partis medicinæ. Improbans deinde cerebrum mali fontem eſſe, quæris cur nō omnis externa cauſſa deſtillationem proritās arthritidem facit. Quærendum etiam fuerat; cur non omnis cerebri deſtillatio tuſſim excitet. Scis vir optime non vnum omnis deſtillationis curſum eſſe, varia quoque eſt humoris procliuitas. Et vt aliæ partes aliis imbeciliores aut laxiores exiſtunt: ita alias humorem in hanc, illamve partem influere. Contendis inſuper, nullum eſſe meatum pedibus cum cerebro cōmunem, per quem eo poſſit humor incidere; vtque rem tuam conficias euidenter, colligis, neque per ſpinalem medullam, nec per neruos illapſum fieri. Quod equidem fateor, nec quenquam adeo eſſe rudem credam, qui eiuſmodi vias excogitet. Ais tu tamen cerebrum poſſe venis communicare ſuum excrementum: cum ſis ipſe anatomes peritiſſimus, vellem mihi viam indicares, qua è cerebri ventriculis (quos Gall. lib. de vſu partium excipien-

dorum excrementorum gratia factos commemorat) excrementum ipſum remeet in venas. In cerebri ſubſtantiam nullæ venæ ſpatguntur, neq; aliæ intus ſunt, quam quæ per meninges vtrinque in verticem efferuntur. Poſſitne excrementum ex intimis illis ventriculis in illas ſurſum remigrare. Quod ſi is aliquando in ſtomachum procumbit, obſtruitq; iecur nihil ad rem noſtram. Ego deſtillationi, quæ fit in articulis, non his exiſtimem ductibus aut meatibus opus eſſe, ſed alias ex cerebri ventriculis, alias è partibus externis etiam per ceruicem & ſcapulas deorſum illabi, quæ partes conſecuta ſubcutaneas & laxa, tenuis cum ſit plerunque, ſine ſenſu doloris ſenſim præterlabitur, dum in ſolidio- & compactiore articulo ſiſtatur & inhæreſcat, cuius ligamenta, tendones & membranas non ſine dolore diſtendit. Hanc mihi perſuaſi frigidę arthritidis cauſſam, quam male perceptam pleriq; vt immedicabilem reliquerunt. At neque in his, neque in aliis quibuſcunque artis operibus me vnquam ab inueſtigando deterrebit veterum auctoritas, licet nullũ hactenus vel minimum ſcriptorem neglexerim; ex meis tamen inuentis plus me quam ex illis profeciſſe experior. Ad te iam redeo cum ſuadere niteris excrementa hæc pituitoſa è venis excidere, multa certe (tu me libere loqui iubes) cõmittis. Nunquam enim vidiſti eiuſmodi pituitam medicamento è venis detrahi, ſed quæcunq; purgationibus deiicitur, tota aut à cerebro aut à ventriculo, aut ab inteſtinis eſt, ea ipſa dolorem colicum infert: nec quæ vel in colico vel in febribus vomitione redditur à venis in ventrem confluit, ſed in hiſce ſedibus concreuerat. Allucinaris etiam cum dicis vidiſſe te multam pituitam craſſam, & quæ in ventriculo generatur non diſſimilem, è ſecta vena cum ſanguine fluxiſſe. Quod enim in peluiculis interdum albicans innatare cernitur, qui à fibrarum vi concreſcit ſanguis appellatur, iſq; pituitoſus & qualis in leucophlegmatia redũdat. Ego

certe inter vulgi errores hunc cenſeo grauiſſimum, quod & in febribus omnibus, & in aliis quibuſcunq; morbis humoris vitia nonniſi in venis conſtituat, neq; aliam his poſſe in nobis ſedem inuenire putet, & cum de humoribus diſſeritur, nihil de ſuperuacuis, ſed de his duntaxat intelligat, qui ſanguini permiſcentur in venis. De his autem aliquando plura. Reliqua omnia quæcunq; profers ex Gal. contendunt in cacochymia ex venarũ oſculis, multa vel in cutem, vel in alias partes corporis extimas imbecilles erumpere, quæ ſcabiem, pruritum, tubercula, inflammationes, interdum etiam calidas arthritides excitant, quorũ certe nihil inficior.

De dolore articulari. Pro eodem D. du Perat Anno 1550.

QVÆ de laborantis domini affectu & de cauſſis illius nobis aſſequi, quæ de præcautione & curatione iudicio decernere licuit, hæc ſunt: laborantis ætas ſexagenaria, temperamentum frigidius, habitus corporis obeſulus, in cerebro, ventriculo & inteſtinis redundans pituita tenax & craſſa. Deniq; non pauca alia ſigna, quæ ex ſcriptis aliorum paſſim decerpſimus articularem hunc propoſitum dolorem à frigida potius quam calida deſtillatione proficiſci demonſtrãt, quod doloris ſpecies & diuturnitas confirmat: in quos autẽ articulos ea potiſſimum procumbat, expreſſum nobis non eſt. Quanquã id non parum habet ad curationem momẽti. Neq; ꝑfecto animaduerſum video, vnde illa frigida pituitoſaq, deſtillatio in articulos irruat, quod tamen præcipuum eſt curationis caput, in quod dirigi debet omne medẽtis conſiliũ. Ego ſane neq; pituitam craſſam quę ex aluo detrahitur, neq; etiam quæ in articulos, influit vnquam credam poſſe ex venis defluere. Vtraq; enim ſyncera eſt & excremẽtitia, qualis nuſquã in venis continetur, ſed illa ex ventriculo & venis & inteſtinis ex loci natura prouenit. Hæc vero in articulos

è cerebro & è toto capite procnmbit, cuius tamen proprium eſt excrementum. His itaq; conſtitutis ad curationem properemus. itaq; vbi primum laborans fuerit præſenti dolore ſolutus, aut ſaltem duobus tribuſve per integram ſanitatem menſibus huic viuendi rationi aſſueſcat. Cibis veſcatur euchymis, capis gallinaceis, columbis, perdicibus, auiculis, lepuſculis, vitulo, veruece, hiſque ſimilibus aſſis quidem omnibus, nunquam elixis, prorſuſque à ſorbitionibus abſtineat, & à piſcibus omnibus: item à caſeo, piſis, & fabis, à fructibus omnibus maxime horariis. Secunda menſa ſatis fuerit vel vua paſſa vel diacydonium. Sic enim victu ſicco & moderate calido curãdum eſt, vt nihil aut certe minimum pituitæ in ventre ſuccreſcat. In id etiam conferet vna hora aut altera ante paſtum ſumere tabellam vnam electuarii Aromatici Roſati maioris deſcriptione Gabrielis, vel tantillum Gingiberis conditi: calidiora fugiat, qualia ſunt diatrionpipereon, Diagalanga, Diacalamintha: & quæ huius ſunt ordinis: obſunt enim calore, nec tamen viuendi errores poſſunt emendare. A paſtu vero ventriculi vapores depellat hoc puluere.

℞. Coriandri præparati ʒ.ij. Guaiaci electi ʒ.j. Margaritarum electarum ℈.j. Sacchari roſati ℥.ij. fiat puluis, capiat cochleare vnum in fine paſtus: bis in die ſumat cibum, idque ſatis tenuiter, & ex iuſtis interuallis quæ coctioni ſatis ſint. Nam illi famem interdum tolerare bonum, vt cruditates vincantur. Potus eſto vinum album vel ſubrubrum & tenue, vtrumque moderate dilutum: cereuiſia tenuis primo hauſtu vtilis, immoderate tamen eius vſum deuitet, & omnem aquam etiam, ſi ſit multo aromate cõdita, nequid addat ad ſeroſos humores, quibus gignendis eſt obnoxius; parcius illi bibendum, vt nec potus toto die excedat. ℥.xxx. Si quo fortaſſe alio potu delectabitur, omnium certe vtiliſſimus erit, qui ex palma ſancta paratur: pituitoſumque

que humorem incidit, extenuat & detergit, idque potentius, quã quiduis aliud expedit obſtructiones, & è locis penitiorib. digerit; cruda plurima & ſuperuacua reſiccat & abſumit, ad quę aliorum medicamentorum vis penetrare non poſſit, vt idcirco futurus ſit huic laboranti ſaluberrimus. Accedit etiam, quod hoc potu liceat quantumuis vti, ſic autem fiet admodum gratus.

℞. Raſuræ palmæ ſanctæ ℔. ß. infunde in ℔. vj. aquæ tepidæ horis xxiij. Deinde fiat decoctio ad ℔. iij. Ponendo in fine paſſularum mundatarum ℥. ij. Cinnamomi electi ʒ. iij. Caryophyllorum ʒ. j. Fiat potus colatus, vtatur in paſtu loco vini, vel ſaltem primo hauſtu loco cereuiſiæ.

Quum aluus non facile deiiciet, irritabitur vel balano, vel molliente clyſtere. Vtiliter etiã bis in hebdomade mouebitur hoc clyſtere, qui craſſam pituitam detergit elicitque per aluum.

℞. Radices altheæ & helenii, polypodii querni an. ℥. ß. Centaurii minoris, Abſinthii, Rutæ, florum Chamæmeli & Meliloti an. m. j. Fiat decoctio ad ℔. j. In colatura diſſolue hieræ ſimplicis & therebinthinæ an. ℥. ß. Mellis roſati & anthoſati an. ℥. j. Olei rutacei & anethini an. ℥. j. ß. Fiat clyſter, detur poſt alui deiectionem. Decimo quinto quoque die reliquum omne corpus; maxime vero cerebrum & articuli purgabuntur hoc medicamento facili & benigno.

℞. Aquarum ſaluiæ & hyſſopi an. ℥. j. In quibus infunde agarici recenter torchiſcati drach. ij. In expreſſione diſſolue rhei electi infuſi, vt decet, vt ℈. iiij. cum drach. ß. Cinnamomi electi. Electuarii diacartami drach. ij. Sirupi de ſtœchade ℥. ß. fiat potio.

Sin vero pilulæ gratiores erunt, hæ ſane cõuenient.

℞. Maſſæ pilularum ſine quibus, & Cocchiarum an. drach. ß. Cum ſirupo de ſtœchade fiant pilulæ.

Hæc igitur viuendi ratio grauis quidem non eſt; & quam nequeat diutiſſime tenere: ſed tamen in primis

idonea & vtilis. Cæterum ſi laborans facile pareat, velitq; poſtea à diuturno illo morbo articulari tuto vindicari, neceſſe eſt vt maiora ſubeat, & veterem prorſuſque vitioſam corporis ſui conſtitutionem omnino permutet. Quod quidẽ gradatim & haud grauate hoc modo efficiet. Exacto priore victus menſe, poſteriore, qui paroxyſmo vicinus eſt, à vino prorſus abſtineat, ac pro vino bibat palmæ ſanctæ decoctum ſupra deſcriptum, ſeruata per id temporis victus ratione paulo tenuiore & exquiſitiore, ex his tamen quæ præſcripta ſunt. Tum etiam altera potio fiat magis medicamentoſa, vt validius humores iam apparatos digerat & abſumat, qua tanquam medicamento vtetur mane & ante cœnam, ſitque huiuſmodi.

℞. Palmæ ſanctæ lib.ß. Corticum eiuſdem ℥.ij. Infunde duobus diebus in lib. vj. aquæ tepidæ. Deinde fiat decoctio ad lib.ij. Ponendo in fine radicis acori veri, & Enulæ Campanæ. Polypodii quercini an. ℥.ß. Foliorum ſaluiæ minorum, ſtœchados & betonicæ, Florum anthos an. p.j. Galangæ ʒ.iij. Caryophyllorum, Macis an. drach.j. Fiat potus colatus vt decet. Capiat ℥.iij. pro doſi. Mane hora v. & tribus horis ante cœnam in loco decumbens ſtragulis, & veſtibus contectus dum ſudor emanet, ita enim, quidquid vitioſi humoris diſſeminatũ eſt, per neruos & articulos ſenſim digeretur & abſumetur. Quoniam vero cerebrum deſtillationis huius quaſi fons eſt & origo, cõſentaneum huic, quam ceteris partibus plura adferre remedia. itaque deterſis ſudoribus mox caput & ceruix calefiant, & exiccentur his ſacculis, quibus vis eſt diſſoluendi reliquias noxii humoris & corroborandi cerebrum.

℞. Foliorum Saluiæ, maioranæ, ſtœchados, an. p.j. Seminis aniſi, feniculi, & fœnugræci an. ℥. j. Milii ℔.j. Salis communis lib. ß. Torrefiant omnia in ſartagine. Reponantur in duobus ſacculis, applicẽtur calidi ſyncipiti & ceruici, donec ſponte frigeſcant, ſæpiuſq; iterentur ſi videbitur.

His

His peractis moueantur ſternutamenta. Simul etiam errhinis & apophlegmatiſmis, pituita è cerebro per os & nares deriuetur. Succo betæ vel maioranæ extracto cum vino albo. Iſtorum igitur aſſiduo vſu exhauriendus eſt fons ille mali, dum exquiſita ſit exſiccatus. Sub finē menſis aut cūm victu, ſudore, purgatione, apophlegmatiſmis & ſacculis iam ſatis exſiccatū, corroboratumq; fuerit cerebrum: nec vllum indiciū apparebit dominantis pituitæ; iam tū certe artus omnes nerui & articuli, firmandi erunt & corroborandi, ne poſthac fluxionem tam facile admittant, in id autē efficax eſt balneū ꝙ fit ex incoctis roſis, Balauſtiis, Saluia, Stœchade & myrto, adiecta bona copia aluminis: in hoc autem tepido ſedeat diu ieiunus, vt neq; calorem, neq; ſudorem excitet. Sed artus laxiores duntaxat confirmet, idq; diebus tribus aut quatuor continuis. Hinc ſenſim redeat tuto ad familiarem victus rationem, quę tamen, quātum licebit, proxime ad hanc accedat. Sint matutinæ capitis frictiones ex ſacculis quotidianæ, ſit & frequens pituitæ deriuatio per os & nares: in ſumma fugiendus eſt omnino decubitus ſupinus, in quo quotidiana cerebri excrementa defluunt in ceruicem & in artus: pronus vero tenendus, vt excrementis curſus in nares. Exercitatio vero conferet moderata in aere ſicco & libero. Artuum frictiones duræ erunt: recens experrecto ſaluberrimæ.

His obſeruatis confido laborātem hoc morbo vindicatum iri. Quod ſi quibuſdam prætermiſſis contingat denuo corripi, incipiēte paroxyſmo exquiſite purgetur ſatis valido medicamēto. Nam leuius cum datur humores exagitat: neq; tamen expurgat, atq; ideo deſtillationem ipſoſq; dolores auget, ac ſæpius conduplicat, vt proinde multi deterreantur & abſtineant à medicamentis principio doloris. Itaq; medicamento iam ante præſcripto pro ℥.j. Electuarii diacartami addantur ʒ.ij. vel quantum aſſidentis medici prudentia æſti-

mabitur, hoc vno incipientes dolores ſæpe finiuimus. Mox à purgatione capitis & ceruicis frictiones ſiccæ fiant, idq; ſacculis præſcriptis admodum calidis, vt his reliqua diſtillatio ſiſtatur, atq; digeratur, ne in articulos procumbat. At ſi nihilominus fluxio irruat, occupetq; articulos ipſoq; doloris initio, ſi rubor calorque conſpicitur (qualis interdum adeſt etiam frigidæ arthritidis initio: vnde complures falluntur) Adhibere oportet, primum moderate, frigida, deinde anodyna, poſtremo digerentia. Frigida dico quę non intro adigunt humores, ſed fluentes inhibēt, extinguuntq; calorem. Huius ordinis eſt mucilago ſeminis cydoniorum ex aqua ſolani, qua tepida locus dolens oblinatur, in eaq; maceratis linteis obtegatur. Hæc ſi non ſatis dolorem leniat, addetur aceti pars octaua; ſi ne ſic quidem dolor miteſcat, adiicietur camphoræ momentum, vel aliquid trochiſcorum alborum Rhazis.

Ab oleis, vnguentis & pinguibus omnibus abſtineat, tum temporis quod calore promte inflammentur geminenturq; dolores. Quum iſtorum beneficio doloris vehementia omniſq; ardor extinctus fuerit, conuenient anodyna eiuſmodi.

℞. Olei liliacei & chamæmeli Mucilaginis pſyllii extractæ in aqua ſaluiæ an.℥.j. Croci ℈.ß. Ceræ parum, fiat linimentum pro vnctione doloris bis aut ter quotidie. Poſt vnctionem adhibeatur ſequens cataplaſma.

℞. Micæ panis maceratæ in lacte vaccino ℔.j. Croci ℈.ij. Florum Chamęmeli, & Meliloti, pulueris farinę lini & fœnugræci an.℥.ß. Olei liliacei parum, fiat cataplaſma. Multa ſunt huius ordinis, vt medulla caſſiæ fiſtulę, ſtercus vaccinum adhibitū, vel aqua diſtillationis eius, vnguentū ex ſucco ebuli: & alia innumerata, quę doloris vehementia & neceſſitas inuenit. Torquentur multi remediorum nouorum inuētione. At ſane puto arthritidem facilius ac tutius methodo, quā remediorum multitudine profligari. Finitis, aut magna ex parte

parte imminutis doloribus, reliquus humor digerendus, ne in articulo quaſi in tophum concreſcat.

℞. Gummi pini, Picis naualis, Emplaſtri oxycrocei an. ℥.j. Sulphuris viui, Hermodactylorum puluerizatorum an. ℥.ß. Olei terebinthinæ Q.ß. fiat emplaſtrum, applicetur poſt vnctionem.

Podagræ omniſque articularis morbi curatio, pro domino Alberto iuniori Marchione Brandenburgenſi.

CONSIL. XIII.

PRotinus vt articularis dolor quempiam adoritur, conſueti cibi & potus dimidium circuncidendum, victuſque tenuior & purior imperandus, quo corporis & humoris moles immodica cõcidat, vino interdicendum, cui calor & vapore ſuo noxia vis eſt proritandi fluxiones & dolores exaſperandi. Danda pro potu cereuiſia tenuis, vel aqua ſaccarata, vel quidpiam quod citra offenſionem palato arrideat. Vitanda erunt ſalſa omnia, & aromatica, & quæcunq; caput tentant, vt allium, Cæpa, Naſturtium, Synapi: idq; maximè cum dolores immaniter fatigant. Sorbitionibus & iuſculis parciſſime vtendum, & aſſis potius quam elixis, vt omni ratione corpus ſicceſcat, & ſuperuacuorum humorum non exigua portio abſumatur. Hæc igitur præcipua ſunt & in primis obſeruanda victus præcepta, quæ latius explicabit quiſquis medicus curationi præfuerit. Quoniam autem ſola victus ratione nequit tam atrox malum omnino profligari, accedant & hæc remedia, quibus ſolemus breui dolorem finire. Continuo vt dolor inuaſerit, aluus, ſi adſtrictior erit, moueatur clyſtere, qui aut hieram ſimplicem, aut diaphœnicon habeat cum cæteris, quæ immiſceri ſolent. Poſtridie corpus exquiſite purgetur medicamẽto, cui non infirmior vis ſit, ne forte humores exagitet potius quã vacuet, hincque fluxionem geminet, ſed valido ſatis, & quod à ſummis extremiſque partibus exuperantes humores pro-

liciat: id autem ſolemus hac fere formula præſcribere.

℞. Aquarum ſtillatitiarum, ſaluiæ & betonicæ, vini albi an. ℥. j. ß. In quibus infunde rhabarbari optimi, Agarici recenter trochiſcati an. ℈. iiij. In expreſſione diſſolue electuarii diacartami ʒ. ij. Sirupi violati, aut capilli veneris ℥. ß Fiat potio, detur mane horis iiij. ante cibum. Hoc electuarium Diacartami, ſiue diacnici ob hermodactylos ac turbith eſt accommodatum arthritidi: cuius doſis laborantis naturæ & viribus cōueniens aptetur. Nulla huic purgationi præmittenda eſt præparatio, quod initio profluens humor tenuis ſit & aquoſus, facileque obſequamur trahenti medicamento. Si forte purgatione vna ſatis detractum non videatur, doloreſque hi idem perſeuerent, aut noua concitata fluxione exaſperentur, ſecundo haud abſimili medicamento purgandum, atque etiam tertio, ſi res expoſtulet: ſed interpoſita quiete, vt viribus prouideatur: id autem medici experientis iudicio credendum. Dolores vero (ne vires nimium proſternant) ipſo ſtatim initio, ac etiam ante purgationem leniendi ſunt, hoc inducto præſidio, quod etiam blande refrigerando fluxionem arcet, nec tamen humorem in articulum impingit.

℞. Aquarum ſtillatitiarum ſolani, & plantaginis an. ℥. iij. In quibus macera ſeminis altheæ, & cydonii an. ℥. ß. Fiat mucilago quæ tepida inducatur locis dolentibus, obducaturque ſtuppa cannabina vel linteis mundis, cum areſcere incipiet alia imponatur, vt pars ſæpe madeat, dum rubor, calor, dolorq; omnis ſublatus ſit. Hoc ſumme ſtrenuum eſt in ſedanda podagra atq; chiragra. Si inflammatio maior eſſe videatur addes aceti ℥. j. In cæteris articulis cum atrocior dolor exiſtet, vt in cubito, in genu, & in coxendice, quo altius vis huiuſce remedii, penetret, adiicies camphoræ gran. viij. Aut interdum partem fouebis aqua roſarum ſtillata, in cuius ℔. ß. diſſoluta ſint camphoræ gran. vj. Incipientibus

tibus doloribus, nec olea, nec adipes, nec metallica proſunt, ſed multis rationibus aduerſiſſima deprehenduntur. Quum extincto ardore atque rubore doloris immanitas repreſſa fuerit, quidquid huius reliquum fuerit exigetur hoc illitu.

℞. Mucilaginis, ſeminis lini, & fœnugræci extractæ in aqua ſaluiæ ℥. iij. Oleorum lumbricorum, Chamæmeli & liliacei an. ℥. j. Axungiæ vulpis, & anſeris an. ℥. ß. Hermodactylorum tenuiter puluerizatorum ℥. ij. Medullæ cerui, aut vituli, & ceræ an. q. ß. Fiat vnguentum quo pars dolens & tumida bis, terve in die vngatur, & calidis linteis obuoluatur. Conducet & ipſi parti affectæ mox ab illitu hoc emplaſtrum inducere.

℞. Vnguenti præſcripti ℥. v. Radicis ariſtolochiæ rotundæ, Thuris; Myrrhæ, Galbani Opopanacis. an. ℥. ß. Terebinthinæ ʒ. iij. ceræ quod ſatis, fiat emplaſtrum per magdalias. Si tenacior doloris materia fuerit, quam vt hiſce remediis molliri poſſit aut euelli, hoc tandem imponatur emplaſtri.

℞. Gummi pini ℥. j. Picis nigræ ℥. ij. Ceræ ℥. i. ß. Axungiæ veteris ℥. j. Hermodactylorum puluerizatorum, Sulphuris viui an. ʒ. vj. Fiat emplaſtrum, quotidie renouandum, & continuandum, dum tumor omnis ſublatus videatur, & dum articuli ſit liberior motus. Quod ſi perfecta negligetur curatio aliquid in ipſo relinquetur articulo, quod tandem obdureſcens concreſcet in tophum, prorſusque motum eius præpediet aut excludet.

Hæc certa & admodum tuta doloris articularis curatio recentis, quæ ſi rite adminiſtretur nunquam te fallet: nec alia empirica longe petenda ſunt, quibus ſæpe illudimur. Morbi quippe huiuſce curatio arte & methodo, non empiricis perfici poteſt. Obſeruandum tamen & circumſpiciendum in hac curatione, vt cum nouus humor nouaq; fluxio emerget, noua quoque decernatur purgatio. Ad eos vero curandos qui

ob veterem podagram incedere nequeunt, & qui pedum contractionem quandam & motus imbecillitatem contraxerunt, ſi non ſupra modum id mali inueterauit, tolli hac ratione poterit. Quotidie mane pedes mergantur in hoc decoctum, in quo quam calidiſſimo circiter horam conſiſtat.

℞. Baccarum iuniperi, Radicis helenii, & altheæ, an. ℥.ij. foliorum lauri, myrti, ſaluiæ, betonicæ, ſtœchados, Origani, Calamenti, Maioranæ, florum roriſmarini, an. m.j. ſeminis lini & fœnugræci, an. ℥.j. Fiat decoctio in lixiuio ſarmentorum claro, & quantitate ſufficienti ad immerſionem dictam. Hoc ſi efficacius reddere voles, addes ſalis communis ℔.j. Deinde deterſi pedes hoc vngantur oleo.

℞. Radicis pyrethri, Gingiberis, Nucis moſchatæ, Caryophyllorum contuſorum, an. ʒ.ij. florum ſaluiæ, hyſſopi, anthos, ſtœchadis, ſpicę nardi, an. ʒ.j. vel ß. radicis ariſtolochiæ rotundæ, Hermodactylorum pulueriza torum, an. ℥.j. Permixtis omnibus affunde aquæ vitæ ℔.j. Sinanturque die vno macerari. Deinde adde terebinthinæ ℔.j.ß. Reponantur omnia in alembico vitreo. Diſtillentur lento igne. Seorſum aqua & oleum reſeruetur in vſum dictum. Deterſi ergo pedes hoc vnguento, oleo, & linteis obuoluantur. Deinde laborans decumbat bene contectus. Applicentur plantis pedum lapides candentes vino extincti, ſinanturque dum è tibiis ſudor emanet ac pedibus. Quumque inde laborans deſurget, reliquo die ac noctis tempore ſeſe muniat, ac frigus prorſus arceat. Ita quidem liberiorem motum conſequentur. Hæc ſunt præſidia, quibus podagra & cæteri articulorum dolores abigi, breuique ſedari debent. Nunc qua ratione arcendi ſint paucis attingam.

Qua ra-

Qua ratione cauendum, ne podagra aliuſve dolor articularis redeat.

CVM ſedatis doloribus, firmatiſque partibus æger iam ſibi reſtitutus erit, menſe vno aut altero antequam conſueti dolores redeant tentanda ſunt remedia, quibus hi præcaueri poſſint: in id autem ſi impurum corpus, & ſuperuacuis humoribus confectum fuerit, parciore victu vtendum. Eoque ſicco & attenuante. Vino, ſi per vires & ventriculi imbecillitatem licet, interdicendum, efficiendumq; omnino, vt aſſumpta humorum noxiorum portione corpus gracileſcat.

Cum vero vna victus ratio non ſatis id præſtare poterit, adhibendæ quoque purgationes erunt ſeptimo vel octauo quoque die modo per potionem, quæ ſit deſcriptæ ſuperiori ſimilis, modo per catapotia de agarico, & cochia. Diebus interiectis clyſteribus quoq; aluus ſolicitabitur, ſi pigrior adſtrictiorve fuerit.

A ſecunda tertiave purgatione, ſi corpus ſatis exinanitum erit, ſudores tempeſtive mouebuntur, vel guaiaco, vel aliis quibuslibet calorificis, vt humores quibus præter naturam, tum nerui, tum articuli imbuti ſunt attenuati prorſus diſſipentur.

Tum temporis adhibenda quoque erunt capiti ſua remedia, quæ ipſum totius mali fontem exhauriant. Deterſis ergo ſudoribus quotidie ſi voles ante cœnam, attonſo capiti inducantur ij pulueres quam calidiſſimi, vt humores diſcutiant, tum caput ſiccatum firment atque corroborent.

℞. Foliorum ſaluiæ, Maioranæ, ſtœchados an. m. ß. Seminis aniſi, fœniculi, & cumini, an. ℥. ij. Baccarum lauri contuſarum ℥. ß. Milii ℔. j. Salis communis ℔. ß. Torrefiant omnia in ſartagine, reponantur in ſacculis qui calidiſſimi adhibeãtur capiti & ceruici, dum ſponte refrigeſcant. Caput deinde muniatur tegumentis quæ vaporentur hoc ſuffitu.

℞. Nigellæ Romanæ, Styracis Calamitæ, Benioini

(quod eſt pro ſucco Cyrenaico) Charabes, Maſtichis, an. ℥. ß. Caryophyllorum ʒ. ij. Fiat puluis groſſus pro ſuffimento capitis.

Si forte ſub cute capitis vel manifeſtus humor deliteſcere, vel conſpicuus humor ineſſe videatur, ſæpius lauandum & fouendum erit caput lixiuio, in quo Cephalicæ herbæ incoxerint. Aut ſi ne id quidem humores capitis ſuperuacuos abſorbeat, caput radetur, eique emplaſtrum hoc imponetur, cui eximia vis diſcutiendi eſt.

℞. Pulparum ficuum, fermenti veteris, an. ℥. ij. Seminis ſinapi contuſi ℥. iij. Emplaſtri de mucilaginibus. ℥. iiij. Malaxentur, & incorporentur addendo terebinthinæ parum ſi opus ſit, hoc emplaſtro caput integatur contineaturque, dum omnem euacuauerit humorem ſuperuacuum. Valentiora emplaſtra non æque tuto adhiberi poſſunt. In eo ergo ſubſiſtendum eſt.

Ex hauſto mali fonte cum iam caput excrementis prorſus vacuatum & confirmatum erit, poſtrema curationis parte, artus omnes & articuli laxiores adſtringentur, & firmabuntur balneo eiuſmodi.

℞. Foliorum myrti, balauſtiorum, roſarum rubearum, Plantaginis, Verbaſci, foliorum lauri, Origani, Calamenti, Pulegii, Thymi, Saluiæ, Florum Roriſmarini, an. m. ij. Baccarum iuniperi ℥. iii. Aluminis rochæ ℔. iiij. Bulliant omnia in aq. ſuffic. pro balneo in hoc diutius immorandum ad duas treſve horas, neq; ſudores mouendi ſunt, vt artus melius firmentur. Continuetur autem triduum, aut quatriduum, mane, ieiuno ventriculo. Hæc ſumma curandi ratio vtramq; arthritidis cauſſam, tum eam quæ excrementum facit, tum ipſam articulorum imbecillitatem ita radicitus euellit. vt exin laborans ab ea immunis & tutus euadat. At nihilominus ne ſic quidem ei confidendum, vt protinus ad intemperatiorem viuēdi formam redire liceat. Sed moderatiore victu, deinceps obſeruato, quotannis

vere & autumno purgatio decernenda, quæ conſuetum inuaſionis tempus interuertat. Poſtridie caput præſcripto lixiuio lauandum, atque etiam tertio, quartoque die. Balneum etiam niſi admodum graue ſit imperandum. Certa quidem hæc, & minime fallax curatio, quam ad vnumquodq; genus arthritidis quiuis accommodare poſſit. Hanc autem aliis pleriſque idoneis præſcriptionum formulis hiſque efficaciſſimis illuſtraſſem, ſi qua mihi huius mali ſpecies, propriis ſignis, atque ſymptomatis fuiſſet expreſſa.

Literæ D. Melini ad D. Fernelium pro D. de Boiſdauphin.

CLaudius Lauallenſis tibi notus nonum iam menſem agit hic legatus Regis Chriſtianiſſimi, atque tandem incidit in affectum, quem corporis grauitatem appellat ipſe; ego vero plenitudinem vires prementem. Præterea ventrem inferiorem natura iam bis laxauit, ex quo ea eieciſſe, quibus premebatur, credibile eſt, quandoquidem facile tolerauit dies aliquot, & melius habuit. Erant autem quæ ſponte naturæ exierunt fuſca, vt plurimum, & graueolentia, & inæqualia, & in his pituitoſa pauca, viſcida. Aluum ſponte fluentem iuuit ℥. j. ſennæ in iure prunorum macerata, & expreſſa. Ergo cum iam intelligat vacuatione opus eſſe: mihi autem, atque his, qui hic medicinam factitant, non ſatis fidat; rem totam ad te, cui plurimum fidit, tuamq; auctoritatem, defert. Plenitudinem ad vires duo potiſſimum arguunt, corporis grauitas, & quod leuibus ex interuallo repetitis vacuationibus feliciter vtitur.

De inſigni obeſitate corporis. Reſponſum ad literas Melini. CONSILIVM XIIII.

SIc ſumma fide & diligentia literis expreſſam video domini tui Boiſdelphini valetudinem, vt eam

mihi quaſi ob oculos proponas, & in memoriam reuoces, quam ſæpe coram animaduerti. Obeſus corporis habitus, vaſtaq; moles, quia non niſi pleno liberalique victu ſuſtineri poteſt, magnum facit excrementorum prouentum, nunc maxime ætate inclinante, deſide vita, cælo frigido, & humido ſolo. Atque licet D. Legatus frigida pituitoſaque illuuie plurimum ſcatere videatur, non pauca tamen bile exæſtuat, quam memini interdum ſponte illi ab aluo impetu prorupiſſe, & quotidie ter ſaltem aluum mouere, eamque ſemper quam tenerrimam ſeruare. Iam ſi ſuperuacuorum humorum exuperantia præter naturam & conſuetudinem ſuccreuit, quid mirum videri debet, ſi eorum mole preſſum corpus ingraueſcit, minimeque ſit ad conſueta munia comparatum? Ne quid autem poſthac grauioris mali contingat, tentandum vt, quam exuperantiam victus parcior ac tenuior prorſus abſorbere non potuit, medicina ſubtrahat: quandoquidem obſeruatum eſt aluum ſiue ſponte, ſiue arte ſolutam emolumenti non parum contuliſſe: id autem ſenſim ac lente præſtandum, quod aluus leniſſimis illis proritetur, quodque minime tutum ſit tantam illuuiem vi & impetu concutere, ne vniuerſa corruat: itaq; accommodatiſſima purgatio fuerit per catapotia ex rhabarbaro & aloe, an. ʒ.ij. Agarici ʒ.j. Cinnamomi, & ſantali citrini, an. drach. ß. quæ concinnentur cum ſirupo de cichorio. Hac autem lege vtendum, vt primum quidem ℈.j. offeratur mane, hora vna aut ſeſquihora ante paſtum. Duobus tribuſve diebus interiectis ʒ.ß. aut ℈. ij. dentur horis duabus ante cibum. Sic ſæpe repetenda erit purgatio ex interuallis breuioribus, ſenſimque vis illi augenda & continuanda, dum omnem videatur cacochymiam ſuſtuliſſe, priſtinumq; corporis robur & integram valetudinem reduxiſſe.

De ar-

De arthritidis præcautione, & curatione pro domino De Valletot Cantore Regio. 1552. e Gallico conuerſum. CONSIL. XV.

MI domine, vt legitime ſanitatem tuam conſerues, præcautionemq; adhibeas ad dolores, qui viam affectant ad pedes, genua, artus, cæteraſque articulationes. Primum purgationem inſtituere debes quater quinquieſve in anno; ſcilicet poſt feſtum Paſchæ, & circiter menſem Auguſtum potione infra ſcripta. Verum poſt feſtum omnium ſanctorum, & circiter Purificationem B. Mariæ pilulis, quæ ſubſcriptæ ſunt: eligenduſque erit tibi dies temperatus humidiorque, vt certior vacuationis effectus ſuccedat. Et ſi neceſſe videatur die præcedenti clyſtere molliente & præparante, erit tibi aluus eluenda. Quatuor aut quinque à purgatione diebus vel pluribus, ſi ita feret animus plures addere, conducet fricare, & deſiccare caput ſacculo quam calidiſſimo pleno ſeminibus infra ſcriptis. Hiſque diebus elapſis iuuabit caput lauare, præcipue æſtate, lixiuio conuenientibus plantis hic indicatis confecto, poſteaque exiccare diligenter & calide. Neq; eſſet alienum reliquis æſtatis menſibus caput quoque lauare ſapone ad id comparato. Quin & ſex vel octo poſt purgationem diebus, deſiccare & roborare cerebrum expediet, ſub noctem, aut lecti ingreſſum, ſuffumigio hic indicato. Sed præſcriptis remediis præcipuum addendum eſt, nempe victus ratio. In qua quinque capita obſeruanda potiſſimum erunt. Primum, ne nimia copia cibi, & potiſſimum potus, qualiſcunque tandem ille ſit ingeratur: nec inſcula quidem multa. Secundum, ne vino generoſo & vaporoſo delecteris, quin potius probe lymphato. Tertium, vt abſtineas ſomno diurno, & per noctem ne decumbas in ſpinam, ſed in alterutrum latus. Quartum, vt ſingulis temporibus matutinis diligenter caput pectas, illudque & nucham linteis calidis & ſiccis perfrices, omnia-

que cerebri excrementa depellere, & corporis ſuperflua deponere ſatagas. Quintum vt modico exercitio indulgeas, caputque inter cætera à frigore vindices. Si forte remedia præſcripta prohibere non poterunt, quin noua ſemper fiat doloris aut fluxionis acceſſio, eius primo appulſu effundes litum ſubditum, ad dolorem leniendum, maxime ſi cum tumore, rubore, calore ve ſit coniunctus. Quod ſi ne hic quidem litus ſufficeret, aliud vnguentum eſſet ſuperaddendum. Calore extincto, & dolore magna ex parte mitigato, emplaſtrum ſequens eidem parti erit imponendum, quod tandiu erit renouandum, ſeu quotidie, ſeu alternis diebus, vt nihil neque tumoris, neque ruboris, neque inflammationis reſideat.

Potus ſolutiuus.

℞. Aquarum betonicæ, & Saluiæ, Vini albi an. ℥.j.
In eis infunde rheubarbari electi ℈ iiij.
Agarici albi. ʒ.j.
Cinnamoni ℈ ß.
In expreſſione diſſolue electuarii diacartami. ʒ.j.ß. vel ij.
Sirupi de ſtœchade ʒ.vj.
Fiat potio: Detur in aurora.

Doſis pilularum.

℞. Maſſæ pilularum cochiarum, & de agarico an. ℈.j.
Maſſæ pilularum alœphaginarum ℈.j.
Sirupi violacei q.ſ.
Reformentur ex aqua ſaluiæ, fiant pilulæ v. Capiat hora iij. matutina.

Sacculi.

℞. Seminis aniſi, fœniculi, & cumini, baccarum lauri an. ℥.ij.
Milij lib.j.
Salis communis ℔.ß.
Torreñant ſicca & cõtrita. Fiat puluis, includatur ſacculis raris ad vſum. *Suffi-*

Suffitus.

℞. Nigellæ Romanæ, Styracis, Calamitæ, Benioini, Charabes, an. ℥. ß.
Ponantur in pyxide, poſtquã ſicca & mediocriter puluerata fuerint ad ſuffumigium: vel fiat cucufa interbaſtata.

Litus.

℞. Aquarum ſolani & plantaginis an. lib. ß.
Aceti ℥. ij.
In his infunde ſeminis cydoniorum, & pſyllij an. ℥. ß.
Extrahatur mucilago ad cineres calidos pro fotu tepido cum linteis ad locum dolentem.

Vnguentum.

℞. Vnguenti populeonis ℥. iij.
Vnguenti de althæa ℥. j. ß.
Incorporentur ſimul pro vnctione loci dolentis poſt fotum.

Emplaſtrum.

℞. Radicis ireos Florentiæ, Hermodactylorũ pulueriżatorum an. ʒ. vj.
Emplaſtri oxycrocei, & de mucilaginibus an. ℥. ij.
Gummi pini ℥. j.
Malaxentur ſimul addẽdo olei lumbricorum q. ß. Fiat magdaleon, extendatur ſuper alutam pro locis dolentibus.

Diæta.

Si his remediis curari perfecte non poterit, ex vſu erit abſtinere vino, & bibere bis in die decoctum prius palmæ ſanctæ cum cortice, quod alio loco recenſuit D. Fernelius.

De Tremore. CONSIL. XVI.

TV eximio quodam animi candore his me encomiis celebras, Orophęe doctiſſime, quę nec agnoſco, nec temere recipio. Quod tamen ea probitate ac ſynceritate, quæ virum Chriſtianum ac philoſophũ

decet,in me ſis propenſior, gratiam habeo quam maximam,cumulate relaturus,ſi qua occaſione mea tibi opera aut fauore obſequi poſſim. Vt autem tibi tuoq; inſtituto ſatisfaciam; tremor quem ætate firmiſſima obtigiſſe proponis, nonniſi à grauiſſimis præter naturam cauſſis induci poteſt. Cumq; nec cerebrum inſigniter affici, nec pituitam vſquam exuperare audiam, aliæ quam vulgares huius ſtatuendæ ſunt cauſſæ. Æſtimata anteacta vita,& corporis habitudine, adducor vt tecum credam neruos,parteſq; ſolidas immodico meracioris vini atque veneris vſu labefactari,& iam vſque adeo debilitari,vt naturale, conſuetumque munus explere nequeant: nec artus firmiter mouere,nec continere. Hinc tremorem ſuſcitari,qui quoties laborans, vel potentiorum conſpectu, vel aliũde metu concutitur,acrius,vt fere ſolet,inualeſcat.

Cum verò ab arefactis potius, quàm à repletis neruis tremor hic ducat originem, ægrius curationem perinde atque conuulſio ab inanitione admittet. Si quam tamen experiri velis, ea nec purgationibus nec vacuationibus immodicis,ſed contrariis cauſſis,& proba victus ratione tentanda.At nihilominus,ſi qua forte cruditas ineſſe deprehendetur,ea tuto vel clyſtere,vel potione ex rheubarbaro & agarico eximi poſſet.

Imo etiam,ſi hinc bilis ſyncerior detrahi videretur, quæ circum pręcordia exuperans ſæpe deprehenſa eſt in ſpinalis medullæ neruos inſilire,aliaſque tremorem, alias ſtuporem aut paralyſin inuehere: ea ipſa,aut ſimilis quædam purgatio decimo quoque die repetenda foret. Purgationi quoque bidui aut tridui præmittenda præparatio per apozemata: diebus verò interiectis aluus ſi pigrior erit clyſtere ſolicitanda, in quo nõ parua ſit hieræ ſimplicis,& mellis anthoſati portio. Continuanda hæc medendi ratio vſq; ad diem trigeſimum aut quadrageſimum, aut certe dum appareant tremoris ſymptomata miteſcere. Tum tẽporis vinum prorſus cir-

ſus circumcidendum eſt, cuius vnius abſtinentia ſæpe affectus hoſce ſuſtulit. Eſto autem pro potu, vel aqua hordei vel ptiſana vulgaris, in qua macerentur cinnamomum, vel nux moſchata, aut guaiaci decoctum dilutius, aut quod *bochetum* appellant. Id ſcilicet hydromeli, in quo ſaluię minoris folia maduerint. Victus accedat euchymus, ac mediocriter tenuis, modo ex aſſis, modo ex elixis, vt neq; omnino ſiccet, neq; nimio plus humectet. Cum victus & dictorum præſidiorum ope corpus iam minus tremore concuti videbitur, hincq; præparatio & antecedentis cauſſæ vacuatio facta erit, tum ex vſu erunt balnea, in quibus cephalicæ herbæ, & radices incoxerint, aut ex his comparata vaporaria, in quibus dies aliquot mane ieiunum corpus confricandum eſt, dum ſudor emanat, deterſumque tepido cubili committendum, in quo mox tota ſpinæ medulla hoc oleo obungetur.

℞ Stœchados, Anthos, Saluiæ, Maioranæ, Primulæ veris. an. m. j.
Baccarum lauri, & iuniperi an. ℥. ß.
Nucis moſchatæ, Gingiberis, Caryophillorum, Pyrethri an. ʒ. iij. Trita omnia aſpergantur aqua vitæ ad ℔. j.
Dein affundatur olei communis optimi ℔. j. ß.
Bulliant ſimul lento igne, vſque dum tota aqua abſorpta fuerit. Exprimatur oleum, reſerueturque in vſum dictum.
Non ante hæc intermittantur quam tremor prorſus intermiſerit. Si forte inter medendum ſuſpicio quædam ingrueret deſtillationis, quę tremorē eum foueret, ſiccanda ea quoque eſſet milio, & aliis ſeminibus torrefactis, & ſuffitu. Aut etiam ſi nimia opprimeret errhinis opportune deriuanda eſſet.

Litera Præfecti Perticenſis. 1554.
Ex Gallico.

AB anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo incepi grauitatem inſignem perſentiſcere cũ tremore omnium membrorum, præcipue poſt cibum & ſomnum. Dolor à media coxa ad cerebrum recta ferebatur, totam ſpinam lateris dextri comprehendens, ſeſeque in brachium eiuſdem lateris extendebat: remanebantque membra omnia ponderoſa, vt moueri non poſſent, nihilque aliud præter ſomnum adfectarent, maxime à paſtu. Sentioque per vniuerſum corporis habitum ſubcutaneam quandam fluxionem aquarum, nonnunquam torrentis more ferocientem; nonnunquam lentiorem, vt craſſi tantum vaporis eleuationem diceres per partes neruoſas ad gingiuas vſque. Frigore autem ad caput frequentiſſime percellor, itemque ad alias partes exteriores: neque rectus diu ſtare poſſum, neque decumbens conſiſtere, omninoque dextra pars extenuari mihi videtur.

Reſponſum ad literas præcedentes. De tremore & grauitate.

CONSIL. XVII.

DEſtillatio crebrior in muſculos, neruos & membranas parte præſertim dextra excurrens, cauſſa vna aut certe præcipua videtur ſymptomatum omniũ, quæ effuſe narrantur in literis vt grauitatis & doloris, qui in dorſum, in brachia, manus atque in dextrum coxendicem exporrigitur: his malis accedit corporis imbecillitas, à ventriculi & viſcerum praua conſtitutione. Obſtructa enim ſunt atque impura, neque corpus conuenienter alunt, cauſſæque ſunt cõcoctio fruſtrata, & caput præſertim, dein & reliquum corpus vaporibus offuſum, mireque ingraueſcens. In hac affectuum varietate & contrarietate leuis blandaque curatio

ſuſcipienda, quæ caput & neruos expurget, ſtomacho & viſceribus minimum offenſis. Primum igitur corpus vniuerſum ſequenti ſirupo bis menſe purgandum, qui ad ſupradicta omnia comparatus eſt. Sirupus ex cephalicis, hepaticis, & ſplenicis cum ℥. iij. ſennæ & ℥. ij. agarici. A purgatione quinque ſexve diebus continuis, ieiunus, horis ſaltem duabus ante cibũ, ſumat vnam ex tabellis ſequentibus.

℞. Pulueris electuarii Diamargariti frigidi, & electuarii lætificantis Galeni an. ʒ. ß.
Raſuræ eboris, & cornu cerui, Cinnamomi electi an. ℈. j.
Sacchari albi in aqua roſacea diſſoluti. ℥. iij.
Fiat electuarium per tabellas ponderis ʒ. iij.
Sicca etiam capiti expurgando atque roborando adhibenda ſunt remedia ſequentia.
Purgatio pituitæ per nares ex ſuccis maioranæ atq; betæ, vel validiore ſternutatorio.
Capitis ſiccatio atque corroboratio per ſacculos communes. Iam vero neruorum refrigerationem & debilitatem emendabit, ſi quid aliud guaiaci decoctum in paſtu loco vini hauſtum, atq; etiam mane ad proliciẽdos ſudores. Quo ſi per vires vti non licet, corpus ſaltem vniuerſum fricandum mox à ſomno, ſatis duriter, linteis ſiccis, & calidis, ac deinde exercitatione moderata diu incaleſcant atque firmentur artus omnes. Quum iam ſecundo aut tertio purgatum corpus fuerit per ſirupum, ſi non ſatis firmi & robuſti artus erunt, fiant æſtuaria ſicca, quib. ſumma vis ineſt neruos ſiccandi atque roborandi. Erunt autem huiuſmodi.

℞. Granorum iuniperi, Radicis acori & Enulæ Campanæ, an. ℥. ij. Saluiæ, Betonicæ, Maioranæ, ſtœchados, Lauri, Abſinthii, Origani, Calamenti, Rutæ, Chamæmeli, Meliloti, Anethi, an. m. j. Seminum aniſi, fœniculi an. ℥. ß. Fiat decoctio in aqua & vino albo. Effundatur decoctum ſuper lapidem candentem, &

vapor excipiatur in dolio vel cupa contecta, dum corpus incaleſcat & emanet ſudor. Si non facilè ſit hac ratione æſtuario vti: mane ſaltem decumbat in lecto & bene contecto plantis pedum applicentur lapides calidi extincti decocto ſupradicto. Hocq; modo decumbenti ſudor blande proliciatur, dein detergeatur.

Hæc autem continuare expediet, dum nerui omnes ſatis firmati & robuſti appareant. In ratione viuendi ſatis ſit bis die cibum ſumere, idque ſatis parce & tenuiter, ne imbecilla viſcera copia offendantur. Cibi ſint boni ſucci & concoctu faciles, quales ſolent ab omnibus commendari.

A piſcibus ſaltem multis abſtinendum, multoque magis à leguminibus, vt à piſis & fabis. A fructib. quoque & herbis crudis. A ſorbitionibus & iuſculis omnibus, & ab his omnibus, quæ nimium corpus replent & humectant. Vino vtendum nec admodum vaporoſo, nec vinoſo, ſed tenui, quod aqua pura large dilutum ſit, ne cerebrum & neruos feriat. Ab omni alio potu abſtinendum, ac eo ipſo parce & ſobrie vtendum, quod nihil magis neruos refrigeret ac humectet, & corpus totum grauet, quam nimia potus perfuſio. Longe à paſtu dormiendum, fugienduſque ſomnus meridianus.

De pulſatione, ſibilo, & obeſitate.

CONSIL. XVIII.

SEnator Carnotenſis, carnoſus, plethoricus, annum agens trigeſimum quartum, diſtentum gerens abdomen, in lecto decumbens, ſibilum quẽdam ac veluti pulſationem obaudiebat, quæ tamen toto æquabiliter corpore ſparſa, in nulla parte peculiariter inſideret, nec tactu perciperetur, ſed ſolo auditu tum laborantis, tum aſſidentium, ſi attentius aures admouerentur. Hic licet neque dolore vllo afficiatur, neq; vllum ſymptoma

ptoma compareret horrendum, metuebat tamen ne repentina morte raperetur. 1555. Menſe Februario.

Symptoma hoc quale nobis expoſitum eſt, vehemens eſt arteriarum omnium pulſatio, quæ circum caput & tempora maxime decumbenti obauditur. Ea autem ex ſpiritus ſanguiniſque feruidioris copia fit, quæ citra putredinem incaleſcens & efferueſcens venas diſtendit, arteriaſque tenui & vaporoſo ſanguine implet, ſenſum exhibens pulſationis illius turgidæ, magnæ & vehementis. Huius quidem rei argumẽtum, quod ſi ſanguis vel intẽperatiore victu, vel exercitatione immodica, vel igni aliquantum incaleſcat & excitetur, hæc ipſi ſymptomata ingraueſcant atque exaſperentur. Solius igitur feruidioris vberioriſque ſanguinis id ſoboles eſt, neque vllum grauius malum intus latere portendit, nec maius periculum imminere minatur, modo tempeſtiue remedia adhibeantur. Prima & ſumma curationis atque præcautionis pars in viuendi ratione conſiſtit: debetque dominus laborans vino in primis parciſſime vti, eoque oligophoro, ac bene diluto, vt minimum vini ſaporem retineat. Elixis potius quam aſſis carnibus veſcendum, & vtriſque intinctis in omphacio, vel aceto, vel ſucco oxalidis, vel limonum vel mali medici. Piſcium vſus non inutilis, ſi pręſertim durioris ſint carnis, & ſolidioris: his tamen parce & frugaliter vtendum. Interdum diebus præſertim piſculẽtis cœna ſit hordei cremor. Vitanda ſunt ſalſa omnia, & piperata, aliiſve aromatis condita, & acria, vt alliũ, cæpa, ſinapi, naſturtium. Vitanda quoque vehemens exercitatio corporis, nimia concalefactio, iracundia, triſtitia; omnis denique animi perturbatio, & mentis contentio. Si huic viuendi legi diebus circiter viginti malum non ceſſerit, clementiore iam cœlo, medicina illi ſuccurret: primumq; aluus clyſtere emollietur, poſtero die corpus purgabitur hoc medicamento, quod & nephritico dolori accommodatum eſt.

℞. Medullæ Caſſiæ ℥.vj.
Diaprunis laxatiui ℥.j.ß.
Rheubarbari puluerizati ʒ.j. Ex ſaccharo fiat bolus.

Tertio die vena ſecabitur interna brachii ſiniſtri, ſanguiſque detrahetur pro virium ratione ad ℥.x. aut xij.

Diebus inſequentibus, mane detur doſis vna ſirupi de cichorio ſimplicis, & oxyſaccharæ ſimplicis: ex duplo aquarum decoctionis radicum cichorii & acetoſæ. Continuetur porro præſcripta viuendi ratio, dum vehemens illa pulſatio prorſus ſublata ſit, & plenitudinis pericula deuitet. Atque etiam, ſi diutius refrigerans illa, & frigidior viuendi lex obſeruetur, nihil ad corporis ſalubritatem fuerit præſentius.

De Tabe pro Rhotomagenſi quodam ciue.

CONSIL. XVIIII.

QVi deſcribitur affectus tabes eſt, non ſolo deſtillatione, ſed vitio pulmonum contracta, vt quos cõſtat iamdiu ſpirandi difficultate oppreſſos fuiſſe, & nũc ſic labefactatos, vt propria illorum ſubſtantia nõ modo contabeſcat, verum etiam corrumpatur. Cuius rei argumentum eſt pedis atque crurum tumor mollis, & œdematoſus. Quinetiam expuitio nunc purulẽta prodiens, confirmatam eſſe tabem teſtatur. Quocirca malum iam factum eſt immedicabile, neq; ſpei locus eſt. Producenda tamen eſt laborantis vita, quoad arte licebit, blandis benigniſque ſubſidiis, quæ citra virium offenſam morbum leniant. Itaq; à venæ ſectione deinceps abſtinendum. Quod ſi ſanguinem denuo erumpere contingat, is aptius ſupprimetur ʒ.j. Rheubarbari electi puluerizati.

Aut, ſi qua ratione purgandum videbitur, ſatis erit, vel caſſia fiſtula, vel dilutum Rheubarbari. Et ducenda ſputa ſirupis lenientibus, atque detergentibus, qui

non

non vehementer aperiant, quales ſunt ex iuiubis, ſebeſten, ficubus, paſſulis, polypodio, vngula caballina, pimpinella, hyſſopo: in quibus bona ſit portio ſacchari, vt ſint vice eclegmatis. Conferet & ſirupus reſumtiuus decenter diſpenſatus, & vnguentum reſumtiuum, quo corpus vniuerſum veſperi & mane obungetur. Sic etiam veris initio imperandum lac aſininum arte præparatum, quod offeretur mane, puro ſtomacho, horis ſaltem quatuor ante cibum: aut ſi eius non ſit facilis vſus; hordei cremor ex ſaccharo roſato, ea ipſa hora, atque ſimiliter exhibendus. Reliquam victus rationem non dubito ex arte fuiſſe præſcriptam, in qua tamen cibus facilis concoctu parcior ſumatur, ſed ex breuioribus interuallis, ne imbecilliorem naturam obruat, & cruditates augeat, quæ cauſſa ſunt œdematoſi tumoris.

Reſcriptum domini Crabe medici regij ad medicos Pariſienſes, pro domina De L'aubeſpine, Tabem minante.

SExtum iam menſem vterum geſtabat generoſiſſima domina, fluxionibus etiamnum à cerebro in horacem obnoxia: quum ad vigeſimum Iulii 1553. oſt diutinam in ſole moram, & contractam ex paſſioibus animi ſanguinis acrimoniam in hæmoptoium affectum incidit, ſanguinemque cum tuſſi con-ertim, multum, feruentem, & floridum reiecit: quæ mnia non aliunde, quam ex pulmone ſanguinem efıxiſſe indicant, magis vero aperto vaſis oſculo, quam ipſo rupto, vel eroſo, & præcedentia & ſubſequen- perſuaſerunt. Conquieſcente autem affectu ſolis edicamentis, hiſq; paucis ſanguinis feruorem retunntibus, & vi adſtringente, eademq; emplaſtico præis à miſſione ſanguinis, aliiſque remediis validioris profligando huic affectui accommodatis, viſum

eſt adſtanti medico abſtinendum; donec ea valentior natura facilius à partu perferre poſſet. Inſurgente autem à partu febre, quæ poſt alui profluuium bilioſum & putre facilime, nulloque exhibito auxilio præter apozema, quod muliebria permoueret, delituit: de dolore in dextra thoracis parte cœpit conqueri, ac difficile in eam partem decubitu, cum anhelatione, & ſenſu ponderis, ſi in aduerſum latus deuolueretur. Paucis vero poſt diebus cum denuo leui tuſſicula præcedente ſanguis reiiceretur, idque etiam frequenter contingeret, conſtante tum virium robore, admodum neceſſarium iudicauimus ad prima præſtantiſſimaque huius affectus præſidia deuenire: hanc igitur methodum ad amuſſim ſeruandum ſtatuimus. Elota aluo leni clyſmate ſanguinem miſimus ex interna cubiti dextri ad ℥. iij. Poſtridie ſectionem iterauimus. Quia verò ſanguis vtraque ſectione craſſus, limoſus, & ſemiputris effluxit, eodem die, poſt horas aliquot, ex vena eadem detraximus, quem ſtatim vt puriorem ſyncerioremque ſiſtendum voluimus.

A miſſione ſanguinis purgationem poſt Iulepi vſum inſtituimus. Ea autem leuiſſima fuit ex ſesquidrachma rheubarbari in diluto cum ſemiſſe eiuſdem puluerizati, & ſemuncia ſirupi ex roſarum ruboris perfectiſſimi infuſione. A purgatione roborando cerebro proſpeximus, atque educendis per ſuturas vaporibus admouentes coronali ſuturę emplaſtrum ex ammoniaco, & columbino ſtercore.

Interim verò partem affectam nõ neglexim[us]. Primum itaque enema, & ſanguinem ſiſtẽtia, quibuſcum vulnus, ſi quod eſſet coaleſceret, tenuiſque & acris fluxio incraſſata ſiſteretur, præſcripſimus. In eoque ordine eſt electuarium ſolidum de terra Lemnia & bolo Armena, cum ſpeciebus tragacanthi frigidi, & diapenidii reiectis ſpeciebus calidis. Eiuſdem facultatis confectionem liquidam inſtituimus ex bolo Armena, terra Le-

ra Lemnia, Corallo rubro, & hæmathite, adiecta conſerua roſacea, & ſirupo de papauere. Cæterùm, vt quod iam in pulmones receptum eſſet, facilius repurgetur, ſirupum thoraci cum tenuantem, detergentem, & qui ſputum promoüeret præſcripſimus. Acceſſit eodem confectio ſolida, quam maſſam panis vocant, ex pineis recentibus & amygdalis cum ſaccharo & aqua roſacea infuſionis tragacanthi, ſemine acetoſæ, plantaginis, & portulacæ exceptis, quę præterquam quod facilius expectorare facit, ſua etiam adſtrictione glutinat. Adiecimus à nemine non probatum aſinini lactis vſum, cũ ſacchari roſacei puluere.

Itaque generoſam hanc dominam bene habere ex præſcriptorum auxiliorum vſu iam non ambigimus, nec ſiniſtrum aliquid futurum pertimeſcimus, quandiu præceptis ſalubribus paruerit, & rationem victus hactenus ſeruatam non neglexerit. Quod ſi ab externis iniuriis, vel vehementi aliquo motu animi, præuaida & contentioſa voce, aut intempeſtiuis vigiliis, affectus recurrerit, iiſdem auxiliis pugnandum conſulimus. Verum ad huius mali præcautionem mediocrem ſanguinis miſſionem, purgationemque ex diluto rhei, vere ineunte, & autumno pro præſentiſſimis commodiſſimiſque remediis habemus, & ſummopere commendamus.

Reſpondens ſuperioribus propoſitionibus.

CONSIL. XX.

Sanguinem feruidum atq; floridum iam aliquoties ex interuallis tuſſi reiectum, recte profecto æſtimatum eſt è pulmonibus prodiiſſe. Quoniam vero generoſiſſima Domina laborans, molli tenelloque corpore & pulmonibus eſt imbecillis, atque iamdudum deſtillationi & tuſſi eſt obnoxia, vehementer metuendũ, ne non modo reſerata, ſed etiam exeſa vena ſit (Nam ruptam fuiſſe nulla coniectura aſſequi poſſum) imò

etiam cum poſteriore reiectatione à parte non obſcurus dextri lateris dolor, ſit exortus cum anhelatione & aſperiore tuſſi, cumque ſenſu quodam grauitatis atque ponderis prementis, ſi præſertim in aduerſum latus ea deuolueretur, niſi tum vera pleuritis erat non leuis ſuſpicio eſſe debuit, & vlcerati pulmonis & collectionis, quæ vomicam minaretur. His tamen malis ita quidem accurate ac ſedulo adhibita, accommodataque ſunt artis præſidia, vt iam Domina laborans in tuto poſita eſſe credatur, citra metum recurſuri mali: quo mihi gratius atque optatius eſſe nihil poſſit. Itaque in his perſiſtendum eſſe duco remediis, quorum vſu & ope conualuit, maximeque in lactis & cremoris hordei vſu. At nihilominus quoniam & periculoſiſſima & fallaciſſima ſolent huiuſmodi eſſe mala, & diu plerumque latere, ſimulata quadam ſpecie bonæ valetudinis, dum aliquando occaſione leui aut etiam nulla recrudeſcant, obſeruandum circumſpectius nunquid priſtinæ malignitatis ſit in thorace derelictum, num etiam tuſſis aliquando fatiget, aut lenta febris ſolicitet, aut aliquantum difficilior ſit reſpiratio, qua multus ſpiritus duci nequeat. Horum quippe animaduerſione præter lac matutinum, & vitæ rationem idoneã, ex vſu fortaſſe videbuntur, quæ blande leniant, & quodam robore pulmones leuiter expurgent.

Supra deſcriptus affectus, qui Dominam de L'Aubeſpine iugulauit; nam febris lento illam reſiccauit, repetiitque lateris dolor, ſputum cruentum, cum maiore ſpirandi difficultate. Diſſecto corpore inuenti ſunt pulmones putres, & coſtis adhærentes, cum vlceribus variis.

Domini Fernelij ſcriptum, dum diſſerendum illi eſſet cum aliis medicis aulicis de affectibus Dominæ de l'Aubeſpine, cum primum in hanc vrbem appulit.

MEnſe Augusti 1553. cum grauida eſſet ſexto menſe di-

ſe dimidio, citra vim vllam, citra deſtillationem, aut tuſſim antecedentem cœpit de repẽte ſanguinem expuere, & educere de pectore, cũ ſtertore, ſed ſine magno conatu. Tum temporis cœpit, & ſanguis è naribus profluere, ac interdum relabi in fauces, quum hac impręgnatione nondum fluxiſſet, licet venæ ſupra mõdum plenæ turgerent, eſſetque aliis imprægnationibus fluere conſuetus. Exactis diebus quinque deſiit & cõſtitit expuitio cruenta, tuſſis tamen ſicca derelicta eſt ſine ſtertore, ſine difficultate ſpirandi, in partu nullæ aut parcæ purgationes eruperunt, quæ poſtea ſirupo de hyſſopo proritatæ ſunt. Quinto die à partu febris ardentiſſima exercuit biduum, cuius vi leuiuſculus lateris dextri dolor obortus eſt. Hinc lenta febris non admodum manifeſta perſeuerauit, & in dextrum latus decubitus. Paucis hinc diebus grauis deſtillatio è capite procubuit in ſcapulam dextram, ſimulque in extremum omoplatæ dextræ, & in eam ſedem lateris, quæ iam ante laborabat. Secta tertio vena à medicamento: ſcapulæ & omoplatæ dolor deſiit. Perſtitit vero in latere altero coniunctus, qualis etiam nunc perſeuerat. Ab hinc ſemper difficilis fuit dextræ decubitus, & reſpiratio, etiam ſi nihil ſanguinis emanet. Ex his conſtare poteſt primam ſanguinis eruptionem, neque ex rupta, neque ex eroſa, ſed duntaxat ex aperta vena factam, ob immoderatam ſanguinis copiam. Idque in ſolo dextro pulmone, è quo in dextro decubitu ſanguis ſtillare percipiebatur. Acceſſiſſe poſtea deſtillationem, quę dextrum latus occupans, facta eſt doloris cauſſa, vt idcirco complexus ſit duorum affectuum, quorum vnus eſt in pulmone, alter in dextro latere. Præter hos affectus, iecur etiam calidius eſt & obſtructum, cum leui dolore & renitentia: ren etiam dexter interdum nephritico dolore fatigatur.

De ſputo ſanguinis è pulmonibus, cum tuſſi. Pro Domino de Baumont, anno ætatis ſuæ quinquageſimo, è Gallico.

CONSIL. XXI.

VT leuamen aliquod difficultati reſpirationis tuæ inducatur, præcautioque adhibeatur, ne tuſſis cũ ſanguinis ſputo ſuperueniat, eaque tandem copia, quæ nuper tibi obuenit: tibi ſummopere vehementius exercitium cauendum eſt, ingens calor, incandeſcentia, aliæque animi perturbationes. A vinis generoſis, cibiſque præcalidis, ſale, aut aromatibus conditis, omnibuſque aliis occaſionibus, quæ corpus plus ſatis mouent, aut excalfacere cogunt. Neque maior copia cibi, aut potius eſt ingerenda. Præter hæc quater in anno, conſtitutionibus diebuſque conuenientiorib. purgandum erit corpus bolo infra ſcripto, ſæpeq; ſub noctem ad lecti ingreſſum vti conſerua roſacea expediet. Si tamẽ accideret ſputum hoc ſanguinis repetere; cõmodum videretur poſt blãdam alui mollitionem mittere ſanguinem è baſilica dextra, quæ eſt lateris fluxioni magis opportuna. Die ſequenti haſtulum rheubarbari torrefacti potare. Vti quoque frequenter atque adeo omnibus horis familiari quadam, iampridemq; præſcripta opiata, donec ſanguis conſiſtat. Interimq; vino abſtinere, & in ſiti iulepum roſaceum bibere, aut ſirupum myrtinum, aut de portulaca.

Bolus.

℞. Caſſiæ fiſtulæ recenter mandatæ ʒ. vj. Rheubarbari electi puluerizati ʒ. j. ß. Electuarii diatragacanthi frigidi, aut ſacchari albi q. ſ. fiat bolus.

Potus.

℞. Rheubarbari electi torrefacti. ʒ. j. ß.
Sirupi roſarum ſiccarum ʒ. vj.
Aquæ plantaginis. ℥. iij. Miſce, fiat potus.

Opiata.

Optata.

℞. Conſeruæ roſarum ſiccarum.℥.j.
Boli armenæ.ʒ.iij.
Terræ ſigillatæ.ʒ.ij.
Coralli rubri,
Charabes,
Cornu cerui vſti,an.ʒ.ß.
Sirupi myrtillini q.ſ. Fat opiata vel in forma lohor.

Conditum.

Ad præcautionem, etiam ſi ſanguis non erumpat, hoc condito ſæpe vtendum.

℞. Conſeruæ roſaceæ & ſymphyti,an.℥.ß.
Trochiſcorum de charabe,& de terra ſigillata, an.℈.j.
Coralli rubri, Margaritarum electarum,an.℈.ß.
Saccari roſati q.ſ. Fiat conditum. Capiat trochleare vnum hora vna ante paſtum.

Vſus boli armenæ perutilis erit ſi ſanguis rurſus erumpat. Deinde ipſo ſuppreſſo ſequenti ſirupo pulmones corroborandi, leniendi,& detergendi.

Sirupus.

℞. Paſſularum mundatarum,℥.j.
Polypodii quercini,Glycyrrizæ raſæ,an.ʒ.ij.
Vngulæ caballinæ, Scabioſæ, Pimpinellæ, Centinodiæ,an.m.j.
Seminis altheæ, & bombacis, an.ʒ.j. Fiat decoctio ad ℔.j. In expreſſione diſſolue ſacchari albi, quartaria tria. Fiat ſirupus mediocriter coctus: vtatur omni hora ex cochleari ſine aquis,pulmones roborat & deterget.

Pro alio in eodem affectu.

Ad ſitim Iulepus roſatus cum quadruplo aquæ coctæ dilutus, aut ſirupus iuiubinus, Myrtillinus, & de portulaca eodem modo.

Item ℞. Pulueris electuarii tragacanthi frigidi, ʒ.j.ß. Santali citrini, Cornu cerui an.℈.ij. rhabarbari electi ʒ.ij.
Saccari albi diſſoluti in aqua roſarum ℥.iij.ß. Fiat ele-

ctuarium. Capiat lozengam vnam per horam ante cœnam.

Sunt ex vſu pilulæ de rheubarbaro, item ſuffitus hora ſomni; Item conſerua ſymphyti & roſarum an. ℥. j. Trochiſcorum de bolo ℥. ß. Sirupi myrtillini q. ß. fiat opiata.

Pro domino Sigiſmundo, Orthopnæa laborante. CONSIL. XXII.

QVum ex tuis literis clariſſime Sigiſmunde ſummo te recuperandæ valetudinis deſiderio teneri, atq; eius nō paruam ſpem te in me collocaſſe intelligerem, vehementer illectus ac etiam impulſus ſum, vt pro doctrinæ meæ tenuitate, & artis obſeruatione idoneis accommodatisq; remediis opitularer. Ærumnoſum ſane ac prorſus calamitoſum exiſtimo, hominem vere ingenuum moribus, & literis inſignem, reipubl. adminiſtrationi aptiſſimum, prima iuuentute ita vnius morbi immanitate torqueri ac irretiri, vt ab optimis quibusque rebus gerendis auocetur. Perueſtigaui igitur perfacilem tibi medendi rationem, & remedia pauca, quæ Dei beneficio te ab hac graui ſeruitute vindicare poſſint, idque blande vt poſtulas ac leniter, citra vllam vel cerebri, vel pulmonum offenſionem. Qui proponitur affectus, orthopnæa eſt ſtatis temporibus recurrens, quorum interualla optarem mihi fuiſſe expoſita: ſub hoc affectu pulmonū arteriæ quadamtenus obſtructæ iam ſunt, craſſa atque lenta pituita, qua & ipſa pulmonum ſubſtantia infarcta aliquantulū videtur. Quoties autem noua è capite deſtillatio eodem incumbit, ea geminat obſtructionem, impletque arterias, ſpiritum intercipit, ac prorſus difficilem facit orthopnæam, quæ eouſq; perſiſtit, dum recens illapſa fluxio aut diſſipata ſit, aut concocta excreatione reiecta. Duo igitur præcipui ſunt curationis ſcopi, vnus vt deſtillatio à pulmo-

pulmonibus arceatur; alter vt iamdiu infarti pulmones expediantur. Primum vt aſſequamur, imminuenda eſt in primis deſtillationis materia, & enitendum vt deinceps quam pauciſſima gignatur. Id autem fiet, ſi victus obſeruetur tenuis ſeu parcus, & ſiccans, cibuſque bis die ſumatur, non è ſorbitionibus, iuſculis cæteriſq; liquidis, ſed è ſolidis ac ſiccis, ac fere ſemper è carnibus aſſis, hiſq; boni ſucci & concoctu facilibus. A fructibus abſtinẽdum, præterquam ab vuis paſſis, ficubus, pſtatijs, & amygdalis. Potus ſit vinum album, aut rubrum, tenue, quale quod *gilaum* appellant, nec generoſum nimis, nec vaporoſum ſatiſq; aqua puriſſima dilutum, ne caput vapore tentet, vel impleat. Nunquam ad ſatietatem edendum, quam parciſſime bibendum, ac ſæpe toleranda ſitis, vt hac viuendi ratione exhauriatur humor omnis ſuperuacuus, & corpus vniuerſum gracileſcat, ipſumq; caput quod mali fons eſt, ſiccefcat. His legibus ſenſim aſſueſcendum, in quibus tum ſanandæ, tum præcauendæ orthopneæ præcipua vis conſiſtit. Saluberrimum fuerit has in omnem vitam continuari, & accuratiſſime obſeruari. Nihil tam graue ac moleſtum quod non facile reddat conſuetudo. Quoniam autem vna victus ratio, licet exquiſita, vix ſatis poteſt iamdiu affecti corporis omnem impuritatem eximere, adhibenda quoq; interdum eſt purgatio: maxime vero ineuntibus quatuor anni temporibus. Ea hyemis & veris initio eſſe poterit per pilulas de agarico, & pilulas cochias: ſub æſtatis vero & autumni initium per potionem huiuſmodi.

℞. Aquarum ſaluiæ, & betonicæ, vini albi, an. ℥. j. In quibus infunde rheubarbari electi, Agarici trochiſcati an. ℈. iiij. In expreſſione diſſolue electuarii diacartami ʒ. ij. Sirupi de hyſſopo ℥. ß. Fiat potio. Detur die & hora electionis. Si ſtatum eſt & certum futuri paroxyſmi tẽpus: diebus circiter octo vel decẽ præmittẽda eſt purgatio. Aut ſi forte de repente aut inopinate id

hominem adoritur, inuadatque, ipſo ſtatim inuaſionis initio valide purgandum, vt quæ influit materia extirpetur, antequam in pulmones impingat, id ſi non vna præſtare queat, adhibeatur & altera purgatio, dum tota fluxio euulſa cohibitaque ſit. Quotidie mane caput ſiccandum, & fricandum vel linteis aſperis, vel interdum ſacculis huiuſmodi.

℞. Seminis aniſi, fœniculi, & Cumini, an.℥. ij. Baccarum lauri contuſarum ℥.j. Milii lib.j. Salis communis ℔.ß. Torrefiant in ſartagine; mox reponantur in ſacculo, quo calido caput confricetur. A capitis frictione quotidie mane pituita & mucus proliciatur è naribus, idq; vulgaribus & conſuetis remediis. Interdum ſternutamenta mouenda, vt eorum, quæ in fauces & in pulmones influere conſueuerunt, reuulſio fiat in nares. Exercitatio ſubeunda mediocris, præſertim mane, & ſub cœnam, aut ſaltem pro exercitatione corporis frictiones duræ & aſperæ vſurpentur. Somnus vitetur pomeridianus, iſque noctu quoq; breuis ſit. Nunquam ſupinus, ſed in alterutrum latus decubitus ſit, ne cerebri excrementa in fauces, & in aſperam arteriam procumbant, ſed vt decurrant in nares. Cœlum vitetur humidum ac frigidum. caput muniatur hyeme, ne frigoris iniuriam ſentiat, ſuffiri id etiam poteſt odoribus calidis, ſiccis, & corroborantibus, vt Nigella Romana, Styrace, Calamita, Aſſa odorata, Succino, & Roſis. Hæc igitur pauca viuendi præcepta tum per curationem, tum etiam à curatióne in omnem vitam obſeruanda ſunt, ne tam facilis ſit in conſuetum affectum relapſus. Iam vero curatio propria & peculiaris inſtituenda eſt, quæ medicamentorum ope vitioſam corporis conſtitutionem eximat. In hanc tempus eligendum inter duos paroxyſmos medium, cum iam à priore paroxyſmo vindicatus, nondum paratus es in alterum relabi: debetque curationis hoc tempus dierum eſſe circiter triginta. Primum autem ea, quam dixi, viuendi ratione

ſuſcepta, & ad vnguem obſeruata aluus clyſtere mouenda eſt, qui in decocto molliente habeat hieræ ſimplicis, Diaphœnici, an. ℥. ß. Mellis roſati & anthoſati, an. ℥. j. Olei anethi ℥. iij. Poſtero die purgandum potione quam ſupra deſcripſi: Ab hac reliqui humores apparandi erunt hoc apozemate.

℞. Polypodii quercini, Seminis cartami, Radices Enulæ Campanæ, & fœniculi, Paſſularum mundatarum, an. ℥. ß. Sabinæ, Betonicæ, Stœchados, Hyſſopi, Satureiæ, Tuſſilaginis, Thymi, an. m. j. Seminis aniſi, Altheæ, & Bombacis, Glycyrrizæ. an. ʒ. ij. Fiat decoctio in hydromelite ad ℔. j. In colatura diſſolue ſacchari albi ℥. ij. Fiat apozema in quatuor doſes, clarificatum, & aromatizatum ʒ. j. cinnamomi electi. Capiat bis in die, horis duab. ante paſtum. Quinque ſexve dies continuandum hoc apozema, ac interim ſi aſtrictior erit aluus clyſtere ſolicitabitur. Demum repetenda purgatio vel per potionem, vel per catapotia. Potio autem huiuſmodi apprime conueniet, quæ tum capiti tum pulmonibus accommodata eſt.

℞. Polypodii quercini, Seminis cartami, Radicis Enulæ Campanæ, Paſſularum mundatarum, foliorum ſennæ mundatorum, an. ʒ. iij. Fiat decoctio pro vna doſi. In colatura infunde agarici trochiſcati. ʒ. j. ß. In expreſſione diſſolue diaphœnici ʒ. ij. Sirupi de hyſſopo ℥. ß. Fiat potio, capiat ieiunus horis quatuor ante cibum. Cum iam corpus iis præſidiis, & parciore viuendi lege ſatis exinanitum apparebit; capiti vtiliter propria remedia afferentur. Id autem ad cutem attonſum quotidie mane, & hora vna ante cœnam fricandum erit ſacculis, quos ſupra deſcripſi quam calidiſſimis, hique perferendi erunt, dum caput totum videatur incaleſcere. Tum temporis, niſi nimium moleſtũ foret, dies circiter octo guaiaci decocto vti plurimum ad rem cõduceret. Id autem ſumendum eſſet mane & horis tribus ante cœnam; cumque eius vi ſudor emanare perci-

Seminis cartami, Paſſularũ mundatarum, an. ℥.ß. Hyſſopi, Satureiæ, Thymi, an. m.j. Foliorum ſennæ mundatorum ʒ.j.ß. Fiat decoctio ad ℔.ß. addẽdo ſub finem agarici trochiſcati.℥.ſc. Radicis iridis Florentię.ʒ.iij. In colatura diſſolue ſaccari albi. Mellis optimi, an.℥.j. Fiat apozema in tres doſes, capiat diebus alternis, mane horis iiij. ante cibum. Hoc abſoluto ſummoueatur emplaſtrum, ac deinceps caput bene munietur, reliquumque curationis tempus collocabitur in vſum eorum, quæ pectus & pulmones leniunt: cuiuſmodi eſt huiuſmodi ſirupus becchicus.

℞. Iuiubarum, Sebeſten, Ficus pingues, an. quinq; numero. Polypodii quercini, Seminis cartami, paſſularum mundatarum, Radicis Enulæ Campanæ, an.℥.ß. Origani, Calamenti, Hyſſopi, Satureiæ, Thymi, an. m. j. Seminis altheæ, & bombacis, an.ʒ.iij. Fiat decoctio in hydromelite ad ℔.j. Fiat ſirupus perfecte coctus, clarificatus, & aromatizatus, Guaiaci, & radicis iridis Florentię, an.ʒ.ij. Vtatur ſubinde ex cochleari, ſenſim quaſi lambendo. In idipſum apprime valet, & vtile fuerit hoc vinum, quod mane ſumtum vires etiam omnes corroborat.

℞. Vini albi optimi, Hydromelitis perfecte cocti, an.℔.j. In quibus infunde radicis Enulæ Campanæ, & Polypodii querni minutim conciſarum, an.℥.ij. ita ſinantur, & poſt horas viginti quatuor quotidie horis ſaltem tribus ante cibum ſumat vncias quatuor vel quinq;. Iſthæc curandi ratio licet facilis, nec grauibus implicata remediis, ſatis tamen eſſe poſſit ad peruicacem hunc affectum profligandum. At nihilominus ſi quam eius velut vmbram redire contingat, primo ſtatim initio validè purgandum erit his medicamentis quæ dixi, & in ipſo paroxyſmo capiti admouendi ſacculi quam calidiſſimi, dandumque pro linctu oxymel ſquilliticum, ac interdũ nonnihil aquæ vitæ: hæc enim promte liberat, ſi præſertim medicamentum aquoſa

& ſeroſa abunde detraxerit. Quoniam autem peruicacia & diuturna vitia vix vniuerse & repente euelli poſſunt, ſi quid à curatione derelictum fuerit, id ſenſim eximetur bona ratione viuendi, quam ſupra deſcripſi, & purgationib. quæ ſingulis anni temporibus ſint accommodatæ. Hæc ſanè prorſus impedient, ne in priſtina mala relapſus, vt ferè ſolet, ſit facilis.

De Aſthmate, pro Hiſpano quodam de Bourges. CONSIL. XXIII.

VEtus hoc aſthma, quale expoſitum nobis eſt, duabus è cauſſis conſiſtit; vna eſt pulmonum arteriarumque pertinax obſtructio, ſenſim ex influente pituita contracta, quæ eo vſque iam obduruit, vt pars eius maxima, vel grandinis, vel caſei duriuſculi conſiſtentiam obtineat: altera cauſſa eſt deſtillatio è cerebro, quibuſdam circuitibus in pulmones áffatim incumbens, à qua quoties irruit, anguſtiores iam pulmones maxima ex parte obſtruuntur, tumque fit reſpiratio difficilima, verique aſthmatis, aut etiam orthopneæ acceſſio, quę duos tresve dies perſiſtit, dum deſtillationis portio excretione diſcuſſa ſit. Acceſſionum ergo præcautio, totiuſque morbi curatio in his poſita eſt. Tertio aut quarto die, qui ſuſpectam acceſſionem præcedit, purgandum eſt valido ſatis medicamento, quod poſſit è cerebro, aliisque partibus influxurum humorem vniuerſum vacuare, quale eſt hoc ſequens.

℞. Aquarum diſtillatarũ Saluiæ, & vngulæ caballinæ, vini albi, an. ℥.j. In quibus infunde rhei electi ℈.iiij. Agarici trochiſcati ʒ.j. Cinnamomi ʒ.ß. in expreſſione diſſolue diaphœnici ʒ.j.ß. vel ij. Sirupi de hyſſopo ℥.ß. Fiat potio, detur die & hora electionis. Poſtero die cerebri excrementa deriuentur per nares hoc errhino.

℞. Betonicæ, Saluiæ, Maioranæ an. m.j. Radicis iridis ℥.

dis ℥.ß. Terantur omnia ſimul. Dein ſuperfundendo vini albi ℥.iiij. exprimatur ſuccus, & fiat caputpurgium. Vtatur mane & ante cœnam, & ita aſſueſcat cerebri pituitam deriuare per nares repetitis & cõtinuatis errhínis. Per palatum apophlegmatiſmis deriuare tutum non eſt, quod ea via minus propinqua ſit faucibus, per quas fluxio & deſtillatio fit in pulmones. Neque etiam ſetones appellati, aut vlcera parte quauis excitata, etiam ſi diutiſſime profluant, vtilem poſſunt deriuationem adferre (ſic enim non paucos vidimus illuſos) ſed omnium efficaciſſima & vtiliſſima eſt naturalis, ea quæ ex naturæ præſcripto fit per nares. Tum temporis etiam tonſum vel deraſum caput quotidie fricandum his erit, quæ frigida excrementa ſiccant & diſſipant, ipſumque cerebrum corroborant, ne poſthac tam multa ſuperuacua gignat: fiet autem hoc modo.

℞. Saluiæ, Betonicæ, Stœchados, Anthos, an. m. j. Granorum iuniperi ℥.ij, Seminum aniſi, fœniculi, Cumini, Baccarum lauri contuſarum an. ℥.j. Milii ℔.j. Salis communis ℔.ß. Torrefiant omnia in ſartagine, demum reponantur in ſacculo, qui calide applicetur capiti, quotidie mane. Si poſt tres quatuorve dies deſtillationis ſigna appareant, aut non ſatis purgatus æger videbitur, eadem iteretur purgatio. Si ne his quidem aſthmatis acceſſio impediri poteſt, ſed eadem vt ante aut etiam minor recurrat, in ipſa acceſſione dentur ſirupi de hyſſopo, vel oxymeli ſquilliticum, vel conſerua Enulæ campanæ. Pectus inungatur oleo liliorum, amygdalarum dulcium, & anethi, cum mucilagine fœnugręci, extracta in aqua ſcabioſæ; caput & ceruix pręſcriptis ſacculis calidiſſimis fricandum. Infundantur clyſteres acerrimi, cum tenui & attenuante victu. A venæ ſectione putamus deinceps abſtinendum, quoniam licet ſymptomati aliquando ſuccurrat, cauſſæ tamen & frigidæ deſtillationi maxime eſt inimica. Hæc

igitur præcipua remedia ſunt, quibus cerebro mādanti tanquam fonti ſuccuritur. Vt autem altera mali cauſſa, quæ pulmonibus infixa eſt, ſummoueatur, quum ab acceſſione liber fuerit æger, craſſam pulmonum pituitam hoc ſirupo emolliat, incidat & abſtergat.

℞. Altheæ, Enulæ Campanæ, Polypodii quercini, Seminis cartami, Paſſularum mundatarum, an. ℥.ß. Iniubarum, Sebeſten, Ficuum pinguium, an. quinque numero. Hyſſopi, Satureiæ, Origani, Calamenti, Pimpinellæ, Vngulæ cabellinæ, Adianthi, Capilli veneris, Scabioſæ, an. ɱ. j. Seminis altheæ, Maluæ, Bombacis, Glycyrrizæ raſæ, an. ʒ. ij. Fiat decoctio ad vncias quindecim. In colatura diſſolue ſacchari albi vncias quindecim; fiat ſirupus perfectæ coctionis. Vtatur omni horâ ſine aquis, loco lohot, ex cochleari. Præparatos humores quinto aut ſexto quoque die hoc alio ſirupo ſenſim expurget.

℞. Decoctionis prædicti ſirupi vncias quindecim, in qua infunde foliorum ſennæ mundatorum, Agarici, an. ℥. iij. Gingiberis albi ʒ.j. Radicum ireos Florentiæ ℥. ß. Deinde fiat parua ebullitio & expreſſio, in qua diſſolue ſacchari albi ℥.xv. fiat ſirupus perfecte coctus. capiat ℥.ij. pro doſi cum aqua decocti hordei, an. Tenendus quoq; eſt toto curationis tempore victus idoneus, in quo vitanda ſunt ea omnia, quæ craſſum ſuccum generant vt caro bubula & ſuilla: pedes & extrema animantium, fereque piſces omnes & caſeus. Flatulenta omnia vt legumina, herbæ multæ, fructus crudi, quales maxime ſunt horarii, qui aquoſos humores deſtillationeſque cumulant materiam, qualis maxime exiſtit potus immoderatus, multa frequenſque ſorbitio, vt omni ratione corpus ſiccius & minus excrementitium euadat. Ergo carnibus vtendum boni ſucci, hiſque aſſis, potius quam elixis: quam parciſſime bibendum, & in potu ab aqua abſtinendum, quod cruditates frigidoſque humores progignat, & pulmonibus aliiſque

que partibus infartos humores impingat; vinum reſumendum eſt aliquando intermiſſum, & eo vtendum quod minime vaporoſum eſt, nec caput tentat, idque probe diluendum. Reliqua quæ in victus ratione deſiderari poſſunt, facile fuerit ex his diſcernere, quæ omnia ad calidum potius, quam ad frigidum inclinare debēt, niſi magna quędam ſuſpicio ſit hepatis calidioris. Vbi in vſu præſcriptorum æger dies quadraginta aut ſexaginta diligenter perſeuerauerit, & rudiorem illam mali partem exemerit, vt reliqua radix penitus euellatur, vtiliſſimum fuerit diætam ex palmæ ſanctæ decocto imperare, ſed quod ſit hac deſcriptione paratum.

℞. Raſuræ palmæ ſanctæ ℔. ß. Corticis eiuſdem ℥. ij. Infunde per horas xxiiij. in ℔. vj. aquæ, deinde fiat decoctio ad ℔. ij. Ponendo in fine Betonicæ, Saluiæ, Maioranæ, Stœchados, an. m. j. Polypodii quercini, Paſſularum mundatarum an. ℥. ß. Fiat potus colatus. Capiat ℥. quinque pro doſi, tepide, hora quinta matutina, & hora quarta pomeridiana, bene tectus in lecto: ſumāt vero cibum horis tribus à potione.

Item ℞. Raſuræ palmæ ſanctæ ℔. ß. infunde per horas xij. in ℔. decem aquæ. Deinde fiat decoctio ad ℔. quinque; fiat potus colatus, vtatur in paſtu & in ſiti loco vini. Quum hac vtetur ratione, victus debét quinto aut ſexto quoq; die purgari ſirupo ſupradicto, eoque die à priore potu abſtinere. Debet etiam & in lecto decumbens, capiti ſacculos calidos admouere, vt illic calorem aut etiam ſudorem excitet. Debet etiam errhinis aſſiduo vti.

De Tuſſi. CONSIL. XXIIII.

TVſſis hæc frequens & moleſta, qua craſſa, putria, & graueolentia, ac ſæpe cruenta excreantur, & quam atrophia, corporiſque extenuatio comitatur,

grauem pulmonum affectionem portendit, nempe vel vomicam, vel vlcus, quod in veram phthiſin deducit; vnde morbi exitus non modo anceps, ſed metus periculique plenus eſt, quod arte vitari non poſſit. Quum iam ſępe vena ſecta ſit, ab ea abſtinendum deinceps, ne vires languidulas nimium proterat. Si quando forte cruenta ſanguinis expuitio immoderatior procedat, cohibenda erit potione ex ℈.iiij. rheubarbari electi, & ℥.ß. ſirupi roſarum ſiccarum, cum ℥.iij. aquæ arnogloſſi: eaque potio multo efficacior erit, ſi rheum torrefiat. Alia aſtringentia ex bolo armena, ex corallio, ex lapide hæmathite, & ex ſimilibus nunc ex vſu non ſunt, ſed danda omnino opera eſt, vt ſputa quam facilime reddantur ſirupis aliiſq; becchicis admodum lenientibus, & alimentis omnique victu perſimili: vitanda enim ſunt omnia acria, ſalſa & acida. & quæcunque titillatione vel acrimonia tuſſim exaſperant: vitanda animi excandeſcentia, vociferatio & immodica exercitatio, quod his ex cauſſis pulmones diuellantur, & vlcus refricetur.

De cordis palpitatione. CONSIL. XXV.

COrdis palpitatio (qualis ampla, dilucide, & ex fide expoſita eſt) non ex ſanguinis immoderata copia, originem ducit; non ex aqueo humore pericardio præter naturam coercito, non ex adnato tuberculo, aut ex aliis cauſſis veterum traditionis celebratis, quæ cor mole ſua premunt; ſed ex male affecto ſiniſtro hypochondrio, è quo fere animaduerti hoc ſymptomatis genus prodire. Illic enim & lien, & pancreas ſub fundo ventriculi, aliæque vicinæ ſedes multo turgent humore vitioſo, non eo quidem melancholico ſimplici, qui veluti ſanguinis fæx eſt, ſed potius atrabiliario, qui ex flaua bile torrefacta, in eaſque ſedes reiecta ſenſim ſuccreuit: is quoties ira, exercitatione, meraciore vino,

vino, aliiſve cibis calidioribus exagitatur, tetrum & melãcholicum de ſe ſpiritũ efflat, qui ſubiens arterias, (quib. multis lien totus conſpergitur) in cor proximũ facile obrepit. Illius malignitate cor laceſſitum & irritatum palpitatio nititur, quod noxium eſt & moleſtum à ſe excutere, quemadmodum & cerebrum in morbo comitiali. Vaporis portio altius in cerebrum ſublata vigilias, inſomnia, fortaſſe & terriculamenta timoris, atque mœſtitiæ plena inducit, quaſi permiſtio quædam ſit melancholiæ: & re vera affectus hic, qui totius mali eſt origo, ei maxime affinis eſt, qui hypochondriacam melancholiam ſuſcitat. Nam ventriculi cruditas, ructus plerunque acidus, flatus immoderati, ſurſum deorſumq; erumpentes, ventris rugitus, eiuſq; generis ſymptomata, quæ potiſſimum apparent in laborante, quoties calidior cibus ingeritur, minime fiunt primario ventriculi vitio, ſed per conſenſum & copia bilis atrę redundantis in ſiniſtro hypochondrio, & circa ventriculum, in quibus ſedibus aliquid fortaſſe contractum, vel tenſum, ac renitens, vel dolitans, ac pulſans deprehenditur. Hinc etiam præceſſit magna illa corporis extenuatio, febris diuturna, continua, lenta, & hecticæ finitima. Certiſſimam autem fidem id facit, & coniecturam omnem confirmat, quod medicamentis vſtam bilem ducentibus, alui profluuio, & hæmorrhoidum eruptione ſymptomata omnia mitiora obtigerint, & laborans plurimum ſit adiutus. Itaque vt horum imitatione reliqua morbi curatio compleatur, conſulo vt frequens adhibeatur purgatio, eaque blanda, qualis eſt ex iam præſcripto ſirupo. Cui tamen interdum rheubarbari in aqua bugloſſi diluti admiſceri poteſt: eaque purgatio, quæ bis in hebdomada imperatur, ſi continuatis duobus diebus fiat, efficacior vtiliorq; deprehendetur: ſi vires permittant, frequentius etiam decerni poteſt; ſin minus aluus ſaltem molli clyſtere ſubducetur, quem parcius ſegniuſq; reddet.

Poſtridie purgationis quatuor aut quinque horis antè cibum danda eſt ʒ.j. mithridatii veteris,miſta pari portioni conſeruæ bugloſſæ. Vt autem facilius noxii humoris vacuatio procedat, vtile fuerit hypochondrium ſiniſtrum (ſi quid præſertim in eo quale dixi, deprehenſum fuerit) quotidie mane fortaſſe & ante cœnam hoc præparante decocto fouere,

℞.Radicis altheæ,liliorum,fœniculi,capparum,an. ℥.j. Maluæ,Violarum, Cetarach, Abſinthii, Menthæ, Meliloti, Chamæmeli, Summitatum anethi, an. m.j. Seminis aniſi, lini, fœnugreci,an.℥.ß. Cyperi, Calami aromatici an. ʒ.ij. Fiat omnium ſacculus; bulliat in aqua ſufficienti, in qua maceretur ſpongia noua & mollis, pro fotu ſiniſtri hypochondrii. Si deterſus locus mox obungatur hoc illitu non parum etiam conferet,

℞. Olei violarum, liliorum, & chamæmeli, lotorum in aceto,an.℥.ß.Mucillaginis,pſyllii,& fœnugræci,extractæ in aqua bugloſſi,℥.j.Ceræ parum,fiat linimentum. Continuandum præterea eſt electuarium, quo iam feliciter eſt vſus, vt birioſi humoris ſymptomata miteſcant. Idque diebus duntaxat,quibus nec ſirupum nec mithridatium ſumſerit: atque in idipſum & ad ſitim (ſi qua erit) extinguendam fiat hic ſirupus, qui in primis etiam conueniet,quoties vel animi defectio quædam, vel palpatio vrgebit: diluetur autem ex triplo vel quadruplo aquæ.

℞. Succorum depuratorum bugloſſi, boraginis,& acetoſæ,an.℥. iiij. Succi limonum, & granatorum, an. ℥.iiij. Sacchari albi vncias ſexdecim. Fiat ſirup⁹ mediocriter coctus lento igne,aromatizatus ex ʒ.ij.ſantali citrini. In victu huius potiſſimum monendus eſt æger,vt vino quam parciſſime vtatur, eoq; nec vaporoſo, nec generoſo, & aqua multo diluto,in qua bugloſſi flores maduerint. Abſtinendum prorſus à ſalſis, piperatis, ſinapi,allio, cæpa, & ab omni cibo calidiore: item à lacte,&ab omnis lacticiniis,& ab his,quæ facile corrum-

punter.

ſuntur. Sorbitiones cum primis vtiles è iure carnium laudabilium, quæ alterentur cum bugloſſa, boragine, lactuca, & acetoſa. Cæna interdum erit cremor hordei ex lacte amygdalino, & ſaccaro præparatus, ſolus quidem ſumtus ſine vini potu. Hoc quippe miteſcunt humores, ſuccuſque laudabilis ſuccreſcit.

De ventriculi ſtupore. CONSIL. XXVI.

PRæcipua ſymptomaton, de quibus laborans hic conqueritur, ſunt virium imbecillitas, & ventriculi ſtupor. Porro virium imbecillitas cauſſam habeat neceſſe eſt in aliquo principalium viſcerum: id autem viſcus, in quo ea cauſſa reſidet, ventriculus eſt, cuius vitio corpus non alitur. Etenim ſtupor ſeu inſenſibiliats illa, qua alimenti benignitas non percipitur, ventriculum grauiter affici docent, idque vel à craſſa, lenta, viſcidaque pituita, interioribus illis tunicis adhæreſcente, vel ab intemperie frigida, qua veluti conſopitur illius ſenſus: atque probabilior quidem eſt poſterior ſententia. Quum enim accōmodatis medicamentis pluries deterſus ſit ventriculus, & omnino expurgatus, neq; tamen naturalis ſenſus reſtitutus eſt, ſed eadē reſtitit affectio, ſtatimque eadem pituitoſi humoris copia ſuccreuit, neceſſe eſt, vt is frigida intemperie torpeſcat, qua vel vtilis alimenti pars maior vertatur in lentum, tenacem, & omnino crudum humorem.

Curatio.

Victus ſit excalfaciens & ſiccans, in quo abſtineat à ſorbitionibus, & elixis ac humidis omnibus ac hordeatis; imo & à gelatina: tum etiam à fructibus omnibus, præterquam ab vuis paſſis. Vtatur carnibus auicularum, perdicum, & caponum minutim conciſis ex condito, quod aliquid habeat cinnamomi, & nucis moſchatæ, hiſque omnibus aſſis. Et ſi forte hæc ſolidiora

faſtidiat, vtatur expreſſis caponum aſſorum. Vinum generoſum ſit, vt excalfaciat ventriculum. Non aliis vtatur medicamentis purgantibus, quam aloë, idque ex ℥.ß. cum ſirupo abſinthino in tres pilulas redacta, per horam ante paſtum deuorata bis in hebdomada. Diebus interiectis iniiciatur clyſter, qui præter cætera habeat ℥.vj. hieræ ſimplicis. Item quibus diebus non vtetur pilulis capiat quantitatem nucis moſchatæ, gingiberis viridis conditi, mane, & per horam ante cœnam.

Item ℞. Abſinthii, Menthæ, Roſarum rubrarum, an. m. j. Calami aromatici, Cyperi, & ceterach. Bulliant in aqua, ponendo in fine vini albi partem mediam. Fiat fotus mane & ſero cum ſpongia noua. Item liniatur regio ventriculi oleo nucum moſchatarum: dein admoueatur emplaſtrum conueniens. Item ſi hęc non ſufficiant, admoueatur regioni ventriculi linteum maceratum in aqua vitæ & excalfactum: ea enim præſtantiſſima cenſetur in ſtupore & paralyſi.

De dolore flatuoſo ventriculi.
CONSIL. XXVII.

VEntriculi dolor vehemens ex interuallis affligens à multo flatu eſt, qui inclinante dolore, ructu erumpere ſolet. Hunc autem flatum cruditas parit, quam ventriculus tempore copioſam congerit, & quã interdum vomitione reiicit. At non ſola ventriculi imbecillitas tota illius eſt cauſſa. Sed altius cauſſa inueſtiganda eſt in iecore: hoc enim & calida intemperie, & obſtructione multa laborat, venamq; ruptam aut exeſam habet, è qua ſanguis olim, & non multis ante diebus vomitione diminauit. Quibus ex cauſſis concoctio omnis vitiatur, multaq; mala tum ventriculo tum toti corpori impendere ſolent. Huic autem affectioni niſi diligenter occurratur aut hydropis, aut cachexiæ grauio-

grauioriſque morbi periculum imminet. Multa quidem remedia ad cruditatem adferri poſſunt, quæ tamen ob iecoris metum non permiſerim in hoc affectu. Neque enim vehementer aperientia, aut detergentia, neque medicamenta ex hiera aut ex aloë ex vſu ſunt, quod venas corradant, oraque patefaciant, à quibus dein ſanguis profunditur. Itaque nullum mihi tutius medicamentum videtur rheubarbaro, quod & crudam pituitam & bilem expurget, obſtructionibuſque ſolutis ſanguinē cohibet, ſi tertio vel quarto quoque die ℥. ß. vel ℈. ij. in tenuiſſimum puluerem redactos ſumat ex vino albo, & aqua plantaginis: vel catapotiorum forma horis duabus ante cibum. Nulla purgatio tutior efficaciorque deprehendetur ad doloris præcautionem. Interdum etiam aluus vtiliter emollietur clyſtere. Ventriculi etiam robur & iecoris probam concoctionem hoc electuarium mirifice procurabit.

℞. Roſarum rubearum, Santali citrini, Cinnamomi electi an. ℈. ij. Margaritarum electarum, Coralli rubri, Raſuræ cornu cerui, an. ℈. j. Sacchari albi diſſoluti in aqua roſarum ℥. iiij. Fiat electuarium per tabellas pondere ʒ. ij. Capiat vnam mane, per horam vnam ante cœnam. Si forte dolores crudelius recurrant lenien di erūt fotu ex roſis, balauſtiis, mentha, abſinthio, chamæmelo, & aniſo coctis in aqua & vino albo. Aliis medicamentis, niſi forte maxima neceſſitate, non vtendum ob eorum metum quæ impendere dixi. Inter cætera, quæ ad victus rationem pertinent, vitet laborem & immodicam exercitationem, ſiue curſu, ſiue equitatione dura, vitet balneas, crapulam, & violentiam: itemque alimenta omnia impenſius calida & acria.

De Ventriculi dolore, pro domino De Lauzun.

CONSIL. XXVIII.

SYmptoma quod vehementius affligit eſt ventriculi dolor diuturnus, æſtate quam hyeme grauior &

crebrior. Huius cauſſam inueſtigantes præter ea, quæ de ſignis narrando accepimus, ingentem cõtactu duritiem animaduertimus, è ventriculi fundo vtrinque in hypochondria diffuſam. Hanc doloris cauſſam ſuſpicati, experiri placuit, quænam materia tumorem hunc efficeret: datoque poſt clyſterem medicamento ex ſolo rheubarbaro, deiectiones exciderunt primum quidem craſſæ, picis æmulæ, dein quæ diſſolutam caſſiam repræſentarent; poſtremo rubræ craſſiori & fæculento ſanguini perſimiles: quæ quum etiam ſponte biduum aut triduum perſeueraſſent, omnium iudicio pronunciatum eſt, non melancholicas, ſed cruentas deiectiones eſſe è retorrido præaſſatoq; ſanguine, qui ab exeſa aut aperta vena, & in iecoris caua & in pancreas excidiſſet. Hic extra venas concreſcens, ac putreſcens, & tumorem, & dolorem, & animi defectionem, & febriculam, aliaque ſymptomata inuehit. Neque profecto nobis vel diligenter inueſtigantibus alia dolorum ſymptomatonq; cauſſa deprehenſa eſt. Vacuato eo ſanguine atro & retorrido ſenſim dolores conquieuerunt, viſuſque eſt dominus expers doloris ſupra dies viginti aut triginta. Sed quum forte ſe paulo vehementius exercuiſſet, & ira atrocius excanduiſſet, mox cœpit nouis, hiſq; ſimilibus doloribus torqueri. Tum igitur dato rurſus medicamento ſimiles deiectiones viſæ ſunt nigræ, aut exuſto ſanguini perſimiles, quibus deſinentibus dolores ſimiliter cõquieuerunt. Hinc certa & euidens fuit cauſſæ cognitio dolorem inferentis, & manifeſte compertum, ſanguinem è vena quapiam ſenſim quidem, ſed præſertim per æſtus, aut vehementes animi corporiſque perturbationes excidere, qui certo loco congeſtus, concreſcens, atque putreſcens, & ſua maligna ſubſtantia, & vapore omnium ſit ſymptomaton cauſſa, cui etiam cauſſæ non pauci flatus permiſcentur in corporis varias partes effuſi. Hoc malum niſi tempeſtiue tollatur aut breuem interitum,

ritum, aut hydropem minatur. Præcautionis autem ſummum cõſilium eſt, vt ab his omnibus D. abſtineat, quæ ſanguinem excalefaciũt, extenuant, exagitant, aut quouis modo erumpere faciunt à venis. Eiuſmodi ſunt vehemens & intempeſtiua corporis exercitatio, ira, excandeſcentia, timor, & cęteræ animi perturbationes; vinum tenue & generoſum, ſinapi, ſalſa, & piperata omnia, & quæcunq; condimenta ex his parantur. Deinde corporis concalefactio, vel ab æſtu immodico, vel ab igne, vel à thermis, vel ab aëre æſtuoſo. Ab his igitur omnino abſtinere debet vt nihil aut minimum ſanguinis, poſthac è venis profundatur. Cæterum ſi ne his quidem malum præcaueri poteſt, & fortaſſe tumoris vel doloris rudimenta quædam poſthac quaſi circuitu appareant, ſtatim iam diligentiſſime ſuccurratur, primum clyſtere emolliente, dein medicamento ex ſolo rheubarbaro, vel adiectis interdum folliculis ſennæ: ab agarico, maximeque ab aloë, aut hiera abſtinendum, ne aperiant ora venarum. Quibus ſi malum non cedat, vena ſecanda erit brachii interioris, idque ad reuulſionem. Imo etiam, ſi malum non premat, vtile fuerit, quotannis venam bis incidere, veris initio, & autumno, vt ſanguinis feruor miteſcat. In id etiam conferunt ſirupi, quos præſcripſimus, ex ſuccis endiuiæ, plantaginis, centinodiæ, roſarum, acetoſæ & agreſtæ: aut ſi efficacius ſanguis ſiſti debet, puluis offeratur quem conditi forma præſcripſimus: & hæc quidem cauſſæ ſuccurrunt. Doloris autem ſęuitiam lenicmus clyſtere, qui flatus detrahet, quos nouimus interdum affectui primario permiſceri. Interdum fotu ventriculi ex his, quæ quodam robore flatus diſcutiunt, ac diſſipant: interdum & vnguento ſimilis facultatis. Horum neque materiam neque compoſitionem in præſentia referemus, quod ſeorſum ſatis ample & diffuſe explicata ſit.

De Febre cum grauibus ſymptomatis, pro Comitiſſa Aleſiorum. Reſcriptum eius Medici.

CONSIL. XXIX.

GEneroſiſſimam Comitis Aleſiorum coniugem morbo vehementi, eoque diuturno occupatam ſedulitate atq; diligentia veſtra liberatam audio (Viri doctiſſimi) Fuit autem morbus febris continua, quæ trigeſimo die aliquantulum miteſcens, poſt recruduit vehementius, cum inquietudine, vigiliis, alui profluuio, delirio, ſpiratione difficili, in appetentia, & ſiti in tenui corpuſculo, quæ non modo à vobis euicta, ſed etiam totius corporis conſtitutio melior multo, quam ante morbum effecta eſt. Intumuerat enim ventriculus ante annos duos flatibus, & ſeroſa quadam humiditate, eius tunicas diſtendentibus, & affectus per vices afferebat cordis palpitationi perſimiles. Refrixerat, obduruerat que vterus, ſpeſque prolis exigua erat, ſed zulapiis, & benignioribus pharmacis, puluiſculis, fotibus, linimentis, tanquam interna reſarcientes omnia, effeciſtis, vt vterus ſtatim conceperit. Nec ambigo hæc generationis primordia ad lætam ſobolem fuiſſe peruentura, ſi quieuiſſet amplius, & pleniori victus ratione reſtaurandis viribus ſtuduiſſet. At cum nec ſibi nec conceptæ ſoboli, ſed ſubortis fortunarum ſuarum litibus & cõtrouerſiis proſpiceret, in eam incidit Charybdim, quam Hippocrates tenuibus vtero gerentibus præſagiuit. *Quæcunque, inquit, tenues vtero gerunt abortiunt priuſquam craſſeſcant.* Sextus ſiquidem prolis cõceptæ menſis agebatur, quando ædes repetere ſtatuit, quotidiano miliarium viginti itinere, donec in Albigniacum ſororis domum reciperetur. Quo in loco ſtatim vel æſtu ſolis perculſa, vel itineris, vel lecticæ concuſſione fatigata, cœpit omne genus cibariorum faſtidire, ingeſta remouere, renum coxarumq; dolore affligi, & partus immaturi metu perterreri. Quibus omnibus ope noſtra ſedatis, rurſum in tertianam cõtinuam

incidit:

incidit: cuius exacerbatio tertio quoque die vltra horas duodecim extendebatur. Sexto die, ſymptomaton, quæ in exacerbatione affligebant, vehementia perterriti, ſanguinem ad vncias tres miſimus, à quo meliora & mitiora omnia extitere: ſed infans reiectus die ſeptimo, cum globulis tribus inferne curuis clauſæ manus magnitudine. Hinc tertiana continua intermittens facta eſt: quæ rurſum aliquot poſt diebus duplex euaſit, cui curãdæ poſt leues purgationes venæ ſectionis præſidium attulimus ad vncias quatuor. Tandem pedum facieique tumorem ſubcutaneum animaduerti: ſed & ventrem intumuiſſe cum diceremus, Domina laborans à biennio alium partum immaturum, eoſdemque affectus ſibi contigiſſe affirmauit. Tumor paulatim increuit. Acceſſit & alui profluuium, tandem ſedato alui profluuio remanſit tumor pellucidus, tympani ſonum edens, vnde grauiſſime ille metuo, ne derepente viribus fractis concidat.

Reſponſum D. Fernelii, & D. Du Mouceau.

CVM multis hiſque grauiſſimis malis, vir eruditiſſime, paucis ante diebus affligeretur illuſtriſſima Comes Aleſiorum, nunc vero enixa, euictaque febre tam multiplici, ſedatoq; alui profluuio, aliiſque repreſſis ſymptomatis vna reliqua eſſe videatur hydropis ſuſpicio: ſi vires ſatis conſtent, vix tam præſens vitæ diſcrimen putamus impendere. Nam in hoc mali genus non paucis ante annis propenſa eſt, à quo nonnunquã ſponte, & ſolius naturæ beneficio, nonnunquam arte leuibuſque præſidiis eſt vindicata. Tumoris cauſſam non ad vterum referendam putauimus, nec leuiuſculos errores puerperii tam graui malo initium dediſſe: ſed iecoris in primis, deinde & lenis vitia. In his ſiquidem viſceribus renitentes, præduroſq; tumores

olim animaduertimus, qui nondum prorſus noſtris ceſſerant remediis, quum vtero concepit: ſed & illos credibile eſt geſtationis tempore non parum increuiſſe, ſenſimq; auctos & confertim cumulatos humorib. & febribus tam variis, & huic hydropi originē dediſſe. Id ſane dextri hypochondrii dolor conſtanter aſſeuerat, quem nos tam atrocem eſſe audimus, vt ne minimum digiti attactum toleret. Quocirca huic vni viſceri in primis ſuccurrendum eſſe cenſuimus, idq; ſenſim ac blande, ne vel minimum vires offendantur. Expeditis enim hiſce viſceribus, ſublatiſq; eorum vitiis, omnem ſperamus ventris tumorē diſſolutum iri. Quāquam autem te virum experientiſſimum minime latēt remediorū genera, quibus id compleri poſſit, eorum tamen quaſdam formulas pharmocopolæ deſcripſimus, quas te cenſore & æquo æſtimatore morbi & virium, ille pro rei natura & conditione mutauerit.

℞. Aquæ endiuiæ ℥. iij. Vini albi ℥. j. ß. in quibus infunde rheubarbari electi ℥. ß. Cinnamomi electi ʒ. ij. In expreſſione diſſolue ſirupi de cichorio ſimplici ℔. ß. Fiat ſirupus pro quatuor doſibus; vtatur tertio aut quarto quoque die.

℞. Electuarii triaſantali quadruplicato rheubarbaro ʒ. ij. Capiat aliquando loco ſirupi. Item raſuræ eboris ʒ. j. Pulueris electuarii Diacubebe ʒ. ß. Pulueris electuarii triaſantali, Diarrhodonis Abbatis, & Diamargaritonis frigidi, an. ℈. j. Sacchari albi diſſoluti in aqua abſinthii ℥. iij. Fiat electuarium per tabellas ponderis ʒ. iij. Capiat aliis diebus intermediis.

De Nephritide variis affectibus complicata, pro Senatore Burdigalenſi, anno 1554. *menſe Septembri.* CONSIL. XXX.

AFfectus plane varii atque diſiuncti concurrunt in corpus iamdiu male habitum. Vnus eſt deſtillatio

tio è capite frigidiore & excrementitio, modo in maxillas, & in ceruicem, & ſcapulas: modo in pulmones, & inferiora procumbens, cum tuſſi, & impedita reſpiratione quod aſthma portendit. Alter eſt dolor nephriticus ex interuallis affligens ab arenulis, aut tenui calculo profectus, quanquam multum nunc video indicium concreti & inhæreſcentis in ſiniſto rene calculi, qui vel renem ipſum alterat & vellicat, vel imminentem nephriticum dolorem portendit. Tertius affectus eſt peritonæi in dextro inguine nimia laxitas, aut etiam diuulſio, quæ enterocelem minatur ex tuſſiendi impetu orta. Malus habitus quem ex ſubtumida corporis mole, & ex colore non ſatis viuido iudices, originem habet à iecoris lieniſque impuritate, & obſtructione. Morbis autem tam varie implicitis, nonniſi ſumma arte atque diligentia ſuccurri poteſt. Victus in primis obſeruandus eſt euchymus, veſcendumque capis gallinaceis, lepuſculis, perdicibus, auiculis, & vitulina carne, & interdum veruecina, eaque aſſa potius quam elixa. Declinandæ ſorbitiones, iuſcula, potus immodicus, ad hæc ficuum, & eorum quæ mali ſucci ſunt eſus: ſatietas, crapula, & cruditas nimia: debetque omnino tenuis ac parcus victus pariter ſiccus eſſe, vt abſumta humoris ſuperuacui portione corpus ſicceſcat, fiatque tum deſtillationi, tum cachexia & reliquis morbis minus oportunum. In id quoque exercitationes moderate conferent: nec corpus otio & ignauia torpeſcens, prematur copia ſuperflui humoris. Quin etiam prædictis affectibus tum abigendis, tum præcauendis neceſſarius eſt medicamentorum vſus. Ac bis menſe purgandum corpus eſt, hoc ſirupo accómodato capiti, iecori & pulmonibus.

℞. Radicum Cichorii, Acetoſæ, Ruſci, Aſparagi, & Petroſelini, an. ℥. ß. Agrimonii, Endiuiæ, Caſſutæ, Ceterach, Betonicæ, Stœchados, Hyſſopi, Tuſſilaginis, Pimpinellæ, Saxifragiæ, an. m. j. Seminis endiuiæ, Caſ-

ſutæ, Altheæ, & Melonum Glycyrrizæ raſæ, an. ʒ. ij. Fiat decoctio in ß. q. aq. pro doſibus iiij. capiendis vt dicetur. Quum purgandi maior erit neceſſitas, videbitúrque deſtillatio nimium vrgere, vel corpus nimium ingraueſcere, ſi parcior cibus malo non ſuccurrit, primæ doſi adde Diaphœnici ʒ. ij. Quod iampridem in pulmones influxit eluendum, detergendumque eſt: diebus interiectis crebriore vſu ſequentis ſirupi, qui renibus etiam non parum confert.

℞. Radicis Enulæ Campanæ, Polypodii quercini, Seminis cartami, Paſſularum an. ℥. ß. Iuiubas, Sebeſten, Ficus pingues an. quatuor numero. Hyſſopi, Satureiæ, vngulæ Caballinæ, Betonicæ, Saxifragię, an. m. j. Seminis altheæ & Bombacis, Glycyrrizæ raſæ an. ʒ. iij. Fiat decoctio ad ℔. j. ß. In colatura diſſolue, ſacchari albi quartaria tria. Mellis optimi ℥. iiij. Paretur ſirupus perfecte coctus, & aromatizatus cum radicibus Ireos Flôrentinæ, & Cynnamomi an. ʒ. ij. Vtatur frequenter ex cochleari, vice eclegmatis, & interdum ex aqua decoctionis hordei.

Item ℞. Pulueris electuarii tragacanthi frigidi & Diairis ſimplicis, an. ij. Pulueris elect. Aromatici roſati maioris ʒ. j. ß. Seminis Petroſelini Macedonici, Saxifragiæ, & Ocymi, an. ʒ. ß. Sachari albi diſſoluti in aqua parietariæ ℥. iiij. Formetur electuarium per tabellas ponderis ʒ. ij. Vtatur aliquando longe à cibo loco ſirupi. Iam vero laxius inguen decumbenti ſupine quotidie fouendum eſt decocto huiuſmodi.

℞. Piſidiæ, Balauſtiorum, Nucum cupreſſi, Gallarum, an. vnc. j. Aluminis vnc. iij. Fiat decoctio in aqua fabarum pro fotu. Dein emplaſtrum imponendum contra rupturam, malaxatum cum prædictis pulueribus. Cætera leuiora quæ deſiderati poſſunt ex aliorum conſiliis & ſcriptis petenda.

De

Ad Cachexiæ initium.

CONSIL. XXXI.

QVum non caput ſolum aut vterus, ſed reliquũ corpus omne grauiter laboret, vitioſe alatur, fœdo nec viuido colore ſuffuſum ſit, artus omnes quaſi diſſoluti langueant, nec munus ſuum complere poſſint, & ſumma ſit virium imbecillitas, crebraque animi defectio, cum ſpiritu difficili, quoties præſertim corporis motus paulò vehementior exiſtit: non aliter affici videtur D. laborans, quam ii, quibus aliquod cachexiæ eſt initium, aut leucophlegmatiæ. Quocirca malorum omnium cauſa non in capite, aut in vtero, ſed in principatibus viſcerum inueſtiganda eſt: maximè in naturalibus, vt ventriculo, iecore, liene, & aſſidentib. illis, quorum ope vniuerſum corpus ali ſolet. Hæc igitur admodum impura ſunt, & multo humore ſuperuacaneo perfuſa: cuius vitio & impuritate cibus omnis quantumuis purus ſit aſſumtus labefactatur, & tam varia mala obrepunt. In tanta viſcerum impuritate ingẽs eſt obſtructionis ſuſpicio, obſeruandumq; num præcordia aut ventris partes quædam intumeſcant, dolitent aut renitantur. Omnibus hiſce vitiis initium dedit imtempeſtiuus & immoderatus lactis & fructuum eſus: nec capiti, nec vtero recte ſuccurri poteſt, antequam ſit viſceribus tanquam fonti & fomiti proſpectum. Itaq; diligens hæc medendi ratio in primis tenenda, à qua dein partib. & ſymptomatis, ni ſatis miteſcant, opitulandum.

℞. Radicis Cichorii, Petroſelini, Fœniculi, & Capparum, Polypodii quercini, ſeminis Cartami, an. ℥. ß. Hyſſopi, Praſſii albi, Origani, Agrimonii, Ceterach, Cuſcutæ, Adianti, an. m. j. Seminis aniſi, fœniculi, Endiuiæ, Melonum an. ʒ. 1. Fiat decoctio ad vncias quindecim: in colatura infunde per noctem foliorum ſennæ mundatorum ℥. iiij. Agarici albi ℥ ij. Epithymi ℥. ß. Gingiberis ʒ. ij. Bulliant parum mane, & fiat expreſſio, in qua diſſolue ſacchari albi ℔. j. Paretur ſirupus me-

diocriter coctus, non clarificatus, capiat quinto aut ſexto quoque die ℥.ij. pro doſi, cum pari portione aquæ decoctionis hordei, aut vini albi. Huic doſi quandoq; vtiliter addetur rheubarbari electi ʒ.j. Si quando diebus interiectis aluus non facile deſcendat, moueatur his pilulis.

℞. Aloes optimæ, pulueris hieræ ſimplicis, Rheubarbari electi, Agarici trochiſcati, an. ʒ.j. Cum ſirupo abſinthii. Malaxentur ſimul, & fiat maſſa. Capiat pilulas duas aut tres pro doſi hora vna ante cibum. Quum nec ſirupo nec pilulis vtetur, conferet vel decoctum, vel vinum abſinthii Pontici, quod etiam dilutum ſit decocto Cichorii. Aut ſi id forte faſtidiet, hoc vtetur electuario, quod & roborandi, & præparãdi vim obtinet.

℞. Pulueris electuarii aromatici roſati maioris, & electuarii Diamargariti frigidi, an. ʒ.ii. Raſuræ eboris, & cornu cerui, an. ʒ.j. Sacchari albi diſſoluti in aqua roſarum, ℥.iij. Fiat electuarium per tabellas ponderis ʒ.iij. Capiat vnam mane, & per horam ante cœnam, ventriculus & præcordia hoc foueantur vnguento.

℞. Olei nucis moſchatæ, Olei menthæ, Olei abſinthii, & Amygdalarum amararum, an. ℥.ß. Cerę parum, fiat linimentum. Vngatur mane & ante cœnam, & ſuperponatur ſcutum ex bombace. Victus imperetur euchymus, attenuans, & moderate calefaciens: isq; non admodum plenus, ne vires imbecillæ copia obruantur. Quocirca abſtinendum à multis ſorbitionibus, & ab humidis, vt quæ nimium implent, cruditates geminant, obſiſtuntque curationi. Maxime vero ab immoderato potu abſtinendum: atque ſi ſitis premat, arte fallenda eſt, quandoquidem non vera, ſed mendoſa exiſtit. Bis aut ter in die cibum ſumat, idque tenuiter ſatis, & quantum facile poſſit conficere.

Euentus iudicabit quid poſtea agendum reſtet.

Ad Cachexiam, & hydropem incipientem, pro Ambianenſi quadam nobili muliere.

CONSIL. XXXII.

NObilis huius mulieris affectio à leuibus principiis orta, ſenſim ad cachexiam & hydropem profecta eſt, in quo non admodum ingens ſit ventris moles, præcipuuſque tumor prouoluatur in pedes & tibias: magni tamen æſtimanda vetus illa & renitens iecoris durities, iam ſcirrho proxima, cum nauſea, vomitione, deiecta appetentia, & cum ſiti inexhauſta. Hæc enim nonnihil humoris in viſcere computruiſſe cõmonſtrãt. Quoniam igitur eiuſce humoris vitio & impuritate vẽtriculus perfunditur, hic in primis eluendus eſt, vt dicta ſymptomata miteſcant: ac ſæpe purgãdum medicamento, quod conſtet ex rheubarbaro, folliculis ſennæ, & agarico, quæ macerata ſint in decocto accommodato, adiecto ſirupo infuſionis roſarum pallidarum. Debet autem eiuſmodi potio vel octauo vel decimo quoque die propinari. At ne moleſtum ſit, eam potionem tam frequenter repetere, in eũm vſum ſirupus componetur laxatiuus, qui ſimili ſit facultate, in quo immiſceri aliquando poterit ſuccus roſarum pallidarum, vel ſuccus ebuli per reſidentiam depuratus, quum præſertim aquoſus humor eliciendus erit. A ſucco autem iridis ſeu gladioli, quod acerrimus ſit, & ſæpe interiora exulcerat, abſtinendum putamus. Sed & diebus interiectis, quum forte pigrior aluus erit, proritetur nõ clyſtere modo, verùm etiam catapotiis ex aloë & rheubarbaro, vel interdum ſirupo, qui recipiat ſirupi de Cichorio ſimplicis, & ſirupi roſarum pallidarũ, an. ℥.iij. cũ diluto ʒ.vj. rheubarbari electi infuſi in aqua praſſij aut fœniculi: hoc altero quoq; die vtendũ ad vnciam vnã. In hac curatione præcipua ratio habenda eſt iecoris affecti; repetendi ſunt fotus, vnguenta, emplaſtra, quæ iecoris duritiem remolliant, quoad licet illius robore ſeruato. Paretur electuariũ ex puluere electuarij Dia-

cubebe, & electuarii triaſantali, cum raſura eboris. Tibiæ & pedis tumor œdematoſus diſcutiatur ſero & lixiuio, in quo incoxerint radices Ebuli, & Enulæ campanæ, Roriſmarini, Maioranæ, Thymus, Laurus, Origanum, & ſimilia. Si ventris tumor videatur prolabi in tibias & pedes, maximè poſt inceſſum vtile eſſet veſicas excitare in locis tumentioribus, cum fermento pulpæ ficuum, & portione cantharidarum, quibus apertis viſum eſt aliquando omnem ventris tumorem illac deduci. Victus tenuis ſit & ſiccus, parceq; bibat.

Ad Hydropem pro alio Ambianenſi. 1551.
CONSIL. XXXIII.

DE Domini laborantis conſtitutione id iam tibi indixeram non ſolum cachexia, ſed incipiente hydrope illam teneri: quo & venter ſupra modum intumeſcebat, & diſtendebatur, & ſubtumida diſcolorque facies erat. Malorum initium fuit à iecore, cui & lien conſentit. Vtrunq; enim viſcus turgidum, renitens, & durum animaduertitur, vt non modo obſtructionis, ſed & ſcirrhi ſpeciem exhibeat. His ego curationem inſtituens viuendi rationem moderatam atque ſiccam imperaui, medicaméto aluum ſubduxi, viſcera electuario ſenſim aperiente corroboraui, atq; his quatriduum duntaxat vſus, tantopere adiutus videtur Dominus laborans, vt ſe ſibi reſtitutum iam putet. At certe mali cauſſa ipſeq; fomes intus manet, viſceris vtriuſq; ſcirrhus, cui hac ratione ſuccurro; decimo aut duodecimo quoq; die purgabis medicamento, quod vtramq; bilem, pituitam, aquoſoſq; humores detrahat. Atque ſi diebus interiectis aluus ſubſiſtet, hanc ſolicitabis clyſtere. Hiſdem etiam diebus interiectis dabis operam, vt tum apozematis, tum ſirupis aperientibus ac detergentibus, expediantur obſtructiones, & extrinſecus vnguentis viſcera molliantur, ſeruato ſemper eorum robore. His quaſi generatim curationi accommodatis

remediis

remediis obſequutus, priſtinam ſanitatem Domino laboranti reſtitues, quem idcirco tibi perſanandum remitto.

Pro Cancellario imperatoris Caroli, Hydrope laborante, Io. Fernelii reſcriptum 1551.

CONSIL. XXXIIII.

QVI iecore impenſius calido natus fuerat aſſidua animi contentione, curis, vigiliis, immoderato labore, fortaſſe & viuendi ratione parum conſentanea aſcititium vitium naturali coniunxit. Atq; his inualeſcentibus cauſſis factũ eſt, vt iecur quaſi incenſum torreatur, & feruida bilis inſolentius exuperet. Hinc cauſus illa ardẽtiſſima: deinde vagæ febres, & erraticæ frequentes, pariterq; eryſipelas cum ſiti, vigiliis, inquietudine, aliisq; bilis furorib. hominem leuiſſima quauis occaſione exercuerunt. Et hæc quidem maxime, cum ſolum intemperies, bilisq; feruor vrgebat. Poſtea vero altius malũ irrepſit: nam bilis aliorumq; humorum exuperanti illuuie iecur iam diu infarctum eſt, ac ſcirrho tandem obduruit. Quin etiam propria illius ſubſtantia labefactata eſt, & inſitus calor plurimum obtritus. Obſtructionis ſiquidem index eſt diuturnitas mali, & excrementa alui pallida atq; albicantia. Scirrhi vero, decubitus in dextrum, quam in ſiniſtrũ latus diuturnior, facilior atque tolerabilior: in hoc enim iecur incumbens ſua mole, quaſi ſuffocans ventriculum premit, atque præcordia ſpiritumq; intercipit. Si nulla tactus renitentia, ſed totius ventris mollities apparet, in cauſſa eſt aquoſus humor ſub peritonæum effuſus, & iecinori prætenſus, quę occurrens ipſe nõ ſinit attingi viſcera. Ad hæc vero ſubſtantiam iecoris labefactari, illiusque calorem natiuum obteri atque torpeſcere, neq; iam alendo corpori idoneum eſſe indicio ſunt artuum totiusq; corporis atrophia, qua id iam ſummo marcore liqueſcit. Cruditates iamdudũ animaduerſæ, frequens

virium lapſus, veteres pedum dolores: deinde tibiarũ atque demum crurum tumores œdematoſi: aquarum ſub abdomine collectio, quæ non modo cachexiæ, ſed & veri hydropis, eiuſque aſcitis ſpeciem exhibet.

Hic eſt ſane malorum finis, in quem iam multo ante tempore omnia conſpirabant, poteratq; finis ex aliis prægreſſis longe præuideri. Itaque iam conſpicuus eſt hydrops, qui licet ventrem non magnopere diſtendat, quoniam tamen neque ab immoderato frigidoq; potu, neq; à ſanguinis effluuio, neque a lienis vitio cõtractus eſt: ſed longius etiamnum progreſſus, qualem dixi cauſſam grauem ſcilicet obtinet, eamq; multiplicem in iecore ſenſim, multoq; tempore contractam, altis firmiſq; radicibus infixam, quæ difficilimè euelletur. Equidem tantam cauſſarum ſeriem, tamq; multorum effectuum continuationem repetens, quæ & marcorem, & pulſum languidum, & virium diſſolutionẽ induxit, ſi non prorſus deploratam ſalutem iudico, vix tamen auſim perfectam curationem polliceri ſatis eſſe ratus, ſi malorum quædam tolli, quædam leniri poſſint, vt quam longiſſime fieri poteſt, paruo tædio vita protrahatur. Quod qua ratione fieri debeat ſubiiciam. Curationis qualiſcunq; ſperari tãdem poteſt ratio duplex, vna quæ cauſſam iecoriſq; vitia, altera quæ aquas ſummouet. Cauſſæ ſumma ratio habẽda, quod vna hominem tandem conficere poſſit, aquarum verò poſterior: tametſi enim omnis harum illuuies fortaſſe ſubtrahetur, quandiu tamen cauſſa ſubſiſtet denuo alias cumulabit. Vtraq; autẽ remedia ſic temperanda erunt; ſi vires ſatis conſtabunt, leuis & frequens purgatio offeratur ex diluto ℥.j. rheubarbari macerati in aqua praſſii vel fœniculi cũ ℈.ß. cinnamomi, addito ſaccharo, vel ſirupo Cichorii. Ita quippe ſenſim bilis citra virium iacturam detracta, & inexhauſtam ſitim leniet, & ſublata nauſea appetentiam ſuſcitabit, pariterque efficiet, vt roborato iecore excrementi ſeroſi minus pro-

gignatur:neq; profectoin hac viriũ imbecillitate vllũ valentius medicamentũ tentandũ. Diebus interiectis, quum aluus nimiũ pigra ſubſiſtet, mollieđa erit clyſtere quodá accommodato. Si forte aquarum copia ventré diſtendet, bis menſe ſubtrahi poterit idoneo pharmaco. Hac in re & iridis ſuccus, quod fauces vrat, & gulã, & cucumer agreſtis, & chamelæa, quod corpori vim inferat, minime probentur. Ebulum cõmendo, cuius ſuccus citra vllam offenſioné blande aquas proliciet, ſi ex radicis ſeſquincia tuſa affuſo vino aut hordei decocto expreſſus ſuccus propinetur, quo die nulla vacuatione æger ſolicitabitur, vires ac viſcera corroborabũtur crebro vſu electuarii, quod conſtet ex puluere electuarii Diacubebe, Triaſantali, Raſura eboris, & ſaccharo in aqua praſſii diſſoluto. Nolim aũt pluribus medicamentis Dominũ laborantem ſenio morboq; confectum, aut vires penè collapſas onerare: ſed bonã curationis partẽ victus ratione, quæ in hac re primas obtinet moliri. Cibus eſto è carnibus boni ſucci, quæ concoctu faciles ſint. aſſæ potius, elixæ nunquã, aut admodum raro. A ſorbitionibus abſtinẽdum, & ab humidis omnibus: nõ tamen cõdimentorũ gratiæ interdicimus vt quibus ſopita excitetur appetẽtia. Cibũ parum præſtat, eiuſq; iuſtũ modum ter quaterve die dare, vt nulla viriũ offenſa facilius coquatur. Quã parciſſime bibendũ, vt in potus penuria ſiccatæ partes, ipſiq; renes redũdanté aquarũ illuuiẽ ſenſim exhauriãt, ipſa verò viſcerũ ſubſtantia alienorũ occurſu minime impedita ſeſe expurget, emendet, & corroboret. Potus eſto, nõ qualis à pleriſq; imperatur meracũ vinũ, ſed largiſſime dilutũ, quod & ſitim cõtinuò leniat, & iecoris æſtus tẽperet: ac niſi ætas & ſtomachus diſſuaderẽt, frigidã darem, quæ prótius quã vinũ cauſſæ ac ſiti ſuccurrit, nec tamen magis áquoſos humores exaggetat: id ſiquidẽ arduũ, ac in primis difficile in tãta ſitis imanitate potui parcó aſſueſcere. Sed tamẽ totis virib. conandũ id aſſequi, quo vno

plurimi ſunt reſtituti: hoc vſus & conſuetudo facile reddet. Nam ſubtracto potu os tamen aliũ de accerſitis humoribus permadebit. Sed & huic malo poteſt aptiſſimum ſubſidium comparari, ſi maſtiche vel quiduis eiuſdem facultatis aſſidue mandatur: aquam enim plurimã eliciet, non vt quibuſdã videtur è capite ſolo, ſed ex vẽtriculo & ex abdominis capacitate; ſicq; multis eſt nominib. profutura. Sunt qui in hũc vſum vomitiones ꝓbent. Hæc præcipua huius inſtituẽdæ curationis capita eſſe duxi quib. non paruã acceſſionẽ facient docti medici, quib. res hæc tota concreditur. De Lucenſium aquarum potu nihil equidem ſperare auſim, quod nulla ſint manifeſta qualitate inſignes, neq; alio ſapore vllo quã noſtræ potabiles ſenſum feriant. Quidã conquiſitis illis, & curioſius allatis hîc vſi ſunt nullo certe fructu, etiam ſi vnius horæ ſpacio libras 10. & 7. ebiberent, ſudores promouerent, omniaque quam diligentiſſime imitarentur, quæcunq; balnearum tibicines præcipiunt.

De Cachexia curatione. CONSIL. XXXV.

QVæcunq; deſcribuntur ſymptomata ad iecoris lienisq; obſtructionem, tenſionemq; pertinent, quibus etiam ventriculus neceſſario cõſentit. Tanta enim horum viſcerum aſſidentiumq; partium eſt impuritas, vt omni impedita deprauataq; coctione corpus vniuerſum ſordeſcat, & vitioſis humorib. ſuffuſum cachexia quadam prematur. Eadem viſcerũ impuritas cauſſa eſt inflationis, ſuffocationis, nauſeæ, ac euagantiũ flatuum, cum murmure & vario dolore. Cauſſa eſt deniq; defectionis animi, & exolutionis viriũ, & cur tam frequenter laborans cibum appetit: impẽdentem enim ſyncopen nititur arcere, depulſa nimirum humoris acrimonia benignitate cibi. His malis iam inueteratis difficile admodum ſuccurri poteſt, niſi laborans accuratè obtemperet medicorum conſiliis. Primum parcè viuendum il-

dum illi eſt, ter duntaxat cibus offerendus, ex iuſtis interuallis, iſque ſatis tenuis & boni ſucci: à ſorbitionibus & iuſculis & liquidis omnibus abſtinendum, & ab immoderato potu, quod humoris copia calor obruatur, offendaturque coctio. Victus tenuior & ſiccior eligendus; vinum tenue, & bene dilutum, exercitatio moderata, atque etiam interdum valida, prout vires ferent. Medicamentis prætereà obſtructiones tollendæ ſunt, ſenſimq; detrahendus omnis humor noxius in aluum, idque epicraſi, hac fere formula. Apozema ad tres doſes. Pilulæ de tribus. Diebus interiectis cum non purgabitur, corroborandus erit ventriculus, atq; inteſtina hoc electuario.

℞. Raſuræ eboris & cornu cerui an. ℈.ij. Cinnamomi electi, Margaritarum electarum, Pulueris electuarii Aromatici roſati maioris, & electuarii triaſantali, an. ℈.j. cum vnciis iiij. ſacchari albi, fiat electuariũ. Quotidie manè & ſero hora j. ante cœnam ventriculum & præcordia foueat hoc illitu.

℞. Mucilaginis ſeminis fœnugreci, extractæ in aqua endiuiæ ℥.j. Olei abſinthii, Roſarum, Menthæ, & de capparibus. an. ℥.ß. Macis, Caryophyllorum, Roſarum rubearum pulverizatarum an. ℈.j. Ceræ parum, fiat litus. Subinde autem purgationes hæ blandæ præbendæ ſunt, & continuandæ dum tumor omnis, atq; renixus ſublatus ſit, dumq; ſymptomata omnia miteſcant, quod vix ante menſes duos ſpero futurum.

Pro quodam ex aula imperatoris, Febris diuturnæ, & ſæpe recurrentis curatio.

CONSIL. XXXVI.

Dilucida luculẽtaque ſignorum & ſymptomatum, quæ in laborãte Domino obſeruantur enumeratio expreſſam morbi ſpeciem, omneſque illius, tum interiores, tum euidentes cauſſas nobis ob oculos po-

ſuit. Corporis forma, figura, habitudo, omniſq; cõſtitutio: deinde functionũ tum naturalium, tũ animaliũ integritas, natiuum temperamentũ laudabile cõmonſtrant: ſed quod paulum in calidius diuergere oſtendit venarum amplitudo, id ætate annorumq; decurſu ſenſim calidius euaſit. Tandem etiam naturæ conuenientem modum exceſſit, magnis animi perturbationibus, vigiliis, curis, ſolicitudinibus, quas Dominus ſedulo in rerum magnarum adminiſtratione ſubiit. Ab his ſimilibuſque cauſſis euidentibus iecur incenſum, multæ bili gignẽdæ accommodatum eſt, quæ tempore coaceruata & exæſtuans, omnium quæ traduntur ſymptomatum effectrix eſt. Hęc vel in ſecunda valetudine celeres vehementeſq; animi perturbationes, crebramq; excandeſcentiam gignit. Hæc eadẽ cauſſa eſt, cur aluo adſtrictiore, acri vapore caput tentetur, reliquumque corpus non excretabile ſentiat inæqualitatem, & manuum volæ, plantæque pedum exæſtuent, quod etiam iecoris calidioris eſt indicium. Itaque bilis retroactis annis tantopere exuperans effecit, vt corpus vniuerſum, quaſi liqueſcens, in quandam extenuationem collapſum ſit, atque etiam vt bilis tempeſtiue non expurgata, ſed coercita, ac ſubinde putreſcẽs ſæpiuſculè ſui generis febres excitarit: idq; multo crebrius poſtremis annis, quibus illa copioſior cumulabatur. & cum corpus ita procliue ſit & præparatum, vt ex leuiſſimis quibuslibet occaſionibus caloris, frigoris, laboris, perturbationum animi, atq; victus in eiuſmodi febres incidat, hiſque promtè corripiatur, argumẽtum ſane eſt exuperantis cauſſæ interioris, maximeq; redũdantiæ, quod ſit naturæ grauis, & ſupra modum moleſta. Quinetiam febris ſpecies inuaſionisque modus interiorem cauſſam demonſtrant atque exprimunt: nam rigor initio, calor acris, faciei rubor & inflammatio, cum leui mentis alienatione, pulſus creber, ſimilisque reſpiratio, vrina rufa atque craſſa, excretiones ſub

morbi finem bilioſæ, omnes quidem notæ ſunt exuperantis flauæ bilis, quæ ex permiſtione ſanguinē tenuiſſimum feruidumque reddit. Itaq; & febris, & omnium quæ narrantur ſymptomatū cauſſa non aliò, quàm ad bilis exuperantiam, & ad iecoris immoderatum calorem referri poteſt. Eodem etiam eryſipelatis, & omniū fluxionum, quæ in crura procumbunt, cura pertinet: quandoquidem eryſipelas febri continuo ſuccedit, quaſi illius quædam indicatio, ex eo nimirum humore, qui febrem accenderat. Cæterum, ſi quis tumor pedū œdematoſus eryſipelata diſcuſſiſſe deprehenditur, etiam ſi per ſanitatem adeſſe conſueuerat, & familiaris putetur, ſuſpectus tamen eſſe debet, metuendumq; ne imminentis cachexiæ ſit prænuncius: fere enim iecur multa craſſaque bile obſtructum, obſcura ſcirrhi rudimenta contrahit, quæ dum ſenſim, & ſine ſenſu adoleſcunt, in cachexiam, hydropemq; præcipitant. Licet autem febrium recurſiones, & crurū inflammationes, defluxionesq; ægrius inueteratæ ſunt, ætaſq; laborātis iam inclinet. Si quis tamen tempus diligentiamque ſumet, poterit in illa valida robuſtaq; ſenectute vel integram ſanationem, vel certe ſummam leuationem ſperare: maxime verò, ſi in dextro hypochondrio nihil retinens, aut durum contactu decubitu ve deprehēdetur. Medendi autem ſcopus erit, iecoris obſtructiones expedire, exuperantem illius bilem ſenſim expurgare, ipſumq; viſcus refrigerare & corroborare: quæ qui opportune prę ſtabit, omnem certe febris cauſſam adimet, defluxionum fontem exhauriet, & in multos annos vitā producet. Primū igitur decernatur purgatio ex diluto drachmarum duarum rheubarbari, vt decet, apparato, quo omnis illa redundantia, & crudorum & ſemiputrium humorum in ventriculo, & circa meſenterii venas fluctuans abigatur, aut emendetur. Deinde iecoris lieniſque obſtructiones reſerādæ his remediis, quæ dū extenuant & reſerant, ſimul obſtructionis ma-

teriam in aluum ſenſim deducunt. Huiuſmodi eſt ſirupus de cichorio compoſitus, qui pro doſi habeat ℈.ij. rheubarbari. Hic diebus alternis, aut tertio quoq; die offerendus tribus horis ante cibum ſine cuſtodia. Si longius erit interuallum, irrita erunt omnia, nec quem ſperabamus effectum aſſequemur: ita enim laxatis apertiſque viis ſenſim natura aſſueſcet bili in aluum expurgandæ. Sirupus ad retorridam bilem.

℞. Rad. Cichorii, Acetoſæ, Graminis, aſparagi, an. ℥.ß. Agrimonii, Ceterach, Cuſcutæ, Lupulorum, Adianthi, Capilli veneris, an. m.j. Foliorum ſennæ mundatorum ℥.iij. Fiat decoctio ad ℔.ß. In colatura diſſolue ſuccorum depuratorum bugloſſi, boraginis, fumariæ, & acetoſæ, an. ℥.j.ß. Sacchari albi ℔.j. Paretur ſirupus perfecte coctus. Et cum decoquetur, adde expreſſioni ʒ.vj. rheubarbari electi in aqua endiuiæ, cũ ʒ.ij. cinnamomi electi. Capiat bis in hebdomada ℥.j.ß. vel ℥.ij. pro doſi, cum aquis hordei vel meliſſæ, ſine cuſtodia. Diebus interiectis aluus molliẽte clyſtere proritetur. Ad cruditatem pituitoſam, quæ aliquãdo per hyemem contingit.

℞. Rhabarbari electi ʒ.j.ß. Aloës optimæ, Pulueris hieræ ſimplicis, Agarici recenter præparati an. ʒ.j. Cũ ſirupo abſinthii formetur maſſa. Hæc vacuationum genera omnem bilis exuperantiam ſenſim detrahent per aluum, nec febrem accendi, nec fluxionem in crura procumbere ſinent, nec tamen vires frangunt, ſed potius augẽt, dum naturam humorum noxiorum ſarcina veluti pondere graui releuant. Hac æſtate reſidua dum æſtu corporis humores adhuc fluxi ſunt, & quaſi fuſi in hanc curationem incumbendum. Scopus alter curationis erat iecur, vniuerſumque corpus refrigerare & corroborare: id autem præſtabitur victus ratione potius quàm medicamentis. Sit igitur victus tenuis initio curationis, qui modice refrigeret ac humectet: iura gallinarum ex lactuca, acetoſa, omphacio, bugloſſo, bo-

ſo,boragine. Carnes aſſæ macerentur condimento refrigerante,vt ſucco acetoſæ,omphacio,ſucco mali punici,citrei,vel arantii. Vitet ſalſa,piperata,aromate cõdita,quæ iecur &humores adurunt,ſaccharata omnia, quæ promtiſſime in bilem faceſſunt: allium, porrum, cæpam,ſinapi,naſturtium,huiuſque claſſis omnia. Vitet etiam vina generoſa, debilia diluere aſſueſcat, nec timeat ſtomachi imbecillitatem. Cereuiſia interdum vtilis,ſed quę nec multum acris ſit,nec admodum craſſa. Corpore puriore iam facto cibus augeatur,ſeruata qualitate. Peractis viginti diebus curationis ſorbeat mane hordium mundatum paratum,vt decet; huic ſi poteſt indormiat,continuetque in duos aut tres menſes, aut ſi velit in omnem vitam eorum exemplo, qui hoc ſalubriter & magno valetudinis commodo vti aſſueuerunt. Cruribus nihil adhibendum cenſeo, præter aquas aut ſuccos ſolani,plãtaginis, & roſarum cum aceti octaua parte, dummodo quantum fieri poterit, illa ſublimem ſitum obtineant.

Deſunt quædam.

De febre intermittente dolorifica.

CONSIL. XXXVII.

LAborans, de qua ſcribitur, grauiſſima febre intermittente afflicta,cum vomitione crebra, cum ſyncope, & cum ſumma corporis totius, ſed maximè viſcerum imbecillitate,quoniam omnium remediorum opem neglexit, nec tempeſtiuè medicamentis paruit, in ſæuiſſimas ventris torſiones meritò incidit, quibus diu ac vehementer cruciata eſt. Febris enim peccans materia è viſceribus (in quibus omnis febris intermittentis fomes conſiſtit) inter peritonæi & vẽtris membranas deuoluta febrem finiuit, ſed dolorem accerſiuit. Ex his poſtea membranis cum minime excidere poſſet,nec viam expeditam inueniret, qua in aluum il-

laberetur, velut furioſa alio tandem impetum faciens, trãſiliit in caput,& in corporis artus, vbi & nouos cruciatus mouet. Metuendum ne tandem neruos occupans,& tendones, paralyſis ſpeciem ingeneret, quæ ex colico dolore fieri traditur à Paulo,& de qua non pauca ſcriptis notaui. Hæc ſunt ſanè omnium malorũ grauiſſima, quæ neglectis & perperam curatis febrib. intermittentibus ſuperuenire ſolent: his autem remedia quærenda. Licet autem minus quàm olim purgationes nunc profuturæ ſint, imperandæ tamen ſunt eæq; ſatis validæ, vt noxium humorem è ſummis partib. reuellant in alnum: aut ſi minime paritura eſt laborans his ſaltem leuioribus, ſed idẽtidem repetitis purgetur, quibus iam aliquoties eſt vſa. A purgationibus conferent vnctiones dolentium partium, anodyne,& diſcutientes, quales comparari poſſunt ex oleo lumbricorum, & irino,& oleo de terebinthina, his tandem adiectis, quæ ad paralyſin conferunt; conferent quoque balnea, in quibus incoxerint herbæ cephalicæ, multoque magis vaporaria aut æſtuaria ſicca, ſi modo ea perferre queant laborantis vires. Porro morbus peruicaciſſimus in laborãte male obtemperãte, dubium aut etiam ſiniſtrum plerunque exitum expectat.

De febre lenta, & variis affectibus, è Gallico.

CONSIL. XXXVIII.

VT certò ſatisfacere poſſim quæſitis ad me miſſis de febre lenta, operæ precium eſt eius veram cauſſam & originem inueſtigare: quæ quoniam aliis febribus intermittentibus & erraticis ſucceſſit, in ea ſum ſententia, fomitem eius latere vel in renibus, vel in iecoris aut lienis praua qualitate: eſt enim ſymptomatica, cuius vt planum haberi poſſit indicium, vrinæ ſunt perpendendæ. Si enim craſſæ, ſpiſſæ, albæ, purulentæ ſunt, aut ſi quando aliàs cruentæ fuerunt, indiciũ eſt

abſceſſum

abſceſſum aliquem, aut vlcus in renibus ſubeſſe. Quod ſi nihil alienum in illis conſpicitur, à iecore vel liene cauſſa repetenda. Non enim doloris colici vel nephritici, quibus D. laborans conflictatus eſt, hæc conſectaria eſſe videretur. Sitis cereuiſiamque bibendi lubentius quàm vinum cupiditas, qua tenetur, ciborũ auerſatio, præcipue eſculentorum, ructus, rugitus, flatus, ventriculi ſtridor, & ad concoquendum abſurditas, cũ lipothymia ad ſyncopen vſque manifeſtam eius, & ab eó noxam demonſtrant, tum proprio vitio, tum hepatis & ſplenis vicinia ac ſymphatia. Neque vero fluxioni (ſi quæ in ventriculum decumbit) tantopere mens adiicienda: non enim tam ſæua accidentia ſolus catarrhus parit. Remedia tum ad febrim, tum ad alios affectus blanda & epicraſtica eſſe debent ætate, diuturnitate, debilitate, conſiderationis partem ad ſe trahentibus. Alternis ergo diebus, ſi aluus non reſpondeat, iniiciatur clyſter ex formula.

℞. Radicis altheæ ℥. j. Florum chamæmeli, Meliloti, Anethi, abſinthii, Furfuris macri, an. m. j. Seminis aniſi & fœniculi an. ʒ. ij. Fiat decoctio, in colatura ad ℔. j. Diſſolue mellis roſati ℥. ij. Olei communis ℥. iij. Fiat clyſter. Si non ſatis detrahet craſſæ, & lentæ pituitę addes hieræ ſimplicis ʒ. v. vel ℥. j. Per hebdomadas ſirupũ infraſcriptum hauriet, vt ſenſim ventriculus detergeatur, cæteræque partes huius mali fomites. Quod ſi ſæpiuſcule vteretur, largius prodeſſet: nullo enim pacto debilitat, imò valenter roborat.

℞. Radicis acetoſæ, Cichorii, Graminis, & Petroſelini, Polypodii quercini, an. ℥. ß. Agrimonii, Ceterach, Cuſcutæ, an. m. j. Foliorum ſennæ mundatorũ ℥. ij. Fiat decoctio ad ℔. ß. in colatura diſſolue ſacchari albi ℔. j. Fiat ſirupus perfecte coctus, cui inter bulliendum adde expreſſionem ʒ. ij. Rheubarbari electi infuſi in vino albo, cum ℥. j. cinnamomi electi. Capiat ℥. j. ß. Pro doſi cum aqua decoctionis hordei: manè tribus horis,

nec pluribus ante cibum. Nonnunquam loco ſirupi vti poterit pilulis ſequentis deſcriptionis.

℞. Aloës optimæ, Rheubarbari electi, Pulueris hieræ ſimplicis an. ℨ.j. Agarici præparati ℨ.ß. Malaxentur cum ſirupo abſinthii. Fiat maſſula: capiat pilulas v. pro ℨ. manè horis iiij. ante cibum. Diebus interiectis ad roborandum ventriculum, & firmanda viſcera expediet condito ſequenti liberaliter indulgere.

℞. Corticis citri conditi ℥.j. Myrobalanorum conditorum, Conſeruæ roſarum, an. ℥.ß. Pulueris elect. aromatici roſati maioris ℈.ß. Cinnamomi electi, Santali citrini, Raſuræ eboris, & Cornu cerui an. ℈.j. Sacchari roſati q. ſ. Fiat conditum auro cooperto. Capiat cochleare vnum mane, & per horam ante cœnam. Ad ſitim bibet Iulepum ſimilis deſcriptionis.

℞. Aq. roſarum ℔.ß. Succi granatorum ℥.iiij. Succi limonum ℥.ij. Sacchari albi ℥.viij. Fiat Iulep, vtatur in ſiti lõge à cibo, cum triplo vel quadruplo aquæ coctæ. Neque alii potui indulgebit, aut aquam vel priſanam vulgarem, vel cereuiſiam affatim hauriet: ſed ſupradicto Iulepo contentus erit, vel ſirupo granatorum, vel ſucco citri aut aurantii, extra cibum, atque etiam cum cibo. Quod ſi eum lipothymia quædam inceſſeret, præſtaret multo hæc ſuperiora illi propinari quàm vinum. Eo tamen illud in paſtu guſtare mediocriter poterit, vt nulla poſtea ſitis conſequatur. Ad ventriculi autem labores, dum cibis coquendis incumbit, erit ex vſu pauca & paulatim præbere. Quod ſi eſca ſolida ſit, ſuccis ſupradictis irroretur. Neque te victus refrigerans magnopere deterreat; placidius enim ad frigida quàm ad calida eius ſe affectus habebunt.

De febre quartana, pro regina Leonora.

CONSIL. XXXIX.

AB annis teneris, & à prima vſq; pueritia deprehenſa eſt obnoxia aſthmati, quod humidiore cælo, &

quo tie

quoties noua luna illuceſcit, noua deſtillatio vehemẽtius fatigat: magno & periculoſo vteri ſtrangulatu ſæpe correpta eſt; in quo & mens & ſenſus omnes pereunt, & ſuffocationis vehementia ceruicis, oculorum, & faciei venulæ dehiſcunt, vt hinc rubræ maculæ diutius perſiſtant. Viſcerum, maximeq; iecoris illę numeroſæ inſunt obſtructiones, ex quibus ſæpe in cõtinuas & in tertianas febres, eaſq; diuturnas: ſæpe & in ictcerũ admodum contumacem incidit. Quum tali eſſet conſtitutione, annum ſuperiorem totum in otio tranſegit, nec tamen quidquam detraxit de victu, qui vberrimus eſſe conſüeuerat. Hinc crudorum humorum, omniſque generis excremẽtorum ingens prouentus, & obſtructiones geminatæ, quæ tandem effecerunt, vt mẽſium hæmorrhoidumq; vacuationes parcius, nec ſtato tempore procederent. Quibus ex cauſſis tandem vniuerſum corpus cœpit ingraueſcere, & quindecim diebus, antequam morbo prehenderetur, mira laſſitudine ſpontanea fatigari. Simul & appetentiam ſentit deiici, quam tamen vario obſoniorum genere, variiſq; gulæ irritamentis conabatur excitare, vt non minus intemperanter quàm olim viueret. Ab his cauſſis quartana inuaſit ſecunda Septembris, ex ſeipſa, non ex alio antecedente morbo: ſed principiis adeò tenuibus atq; obſcuris, vix vt à quoquam deprehenderetur. Secunda acceſſio manifeſte ſpeciem exhibuit intermittentis febris, in qua omnis generis vomitiones eruperunt: tũc cœpimus & ſirupis, & clyſteribus, & tenuiore victu corporis humores præparare. Tertia tamen acceſſio multo vehementior euaſit, tum frigore, tum vomitione, tum ſuffocatione ex aſthmatis permiſtione, tũ iactatione corporis atq; ſiti: Proinde medio acceſſionũ interuallo, & proximo die minoris afflictionis blande purgauimus. Licet autem vacuationes vndiq; & pituitoſæ & bilioſæ arte ſponteq; procederẽt, febris tamen manifeſte increuit, habuitque quartam,

quintam,ſextamq; acceſſionem, & acerrimam,& longiſſimã, vt iam nulla integritas aut intermiſſio deprehenderetur. Nullus enim ſudor vnquam erupit, qui acceſſionem finiret. Quum igitur febris nõ minus cõtinuæ quàm quartanæ particeps videretur, ne forte in deteriorem degeneraret, vtile viſum eſt venam ſecare baſilicam ſiniſtram, è qua corrupti ſanguinis vnciæ circiter octo detractæ ſunt, magno quidem vſu, & facili tolerantia. Nam præter febris continuæ ſuſpicionem id faciendum ſuadebant menſium, hæmorrhoidumq; ſuppreſſio, victus in otio intemperantior, faciei rubor, & venarum ingens & turgens plenitudo, ob quã ſanguis è naribus ſubinde emanabat. Ab eo tempore corporis integritas, & intermiſſionis puritas maior adparũit, ſed par ferè acceſſionum vehemẽtia, cum cibi faſtidio, & nauſea, cum vomitione, & oris amarore. Quę ſymptomata, cum nec victus ratione, nec ſirupis, nec clyſtere miteſcerent, ſecundo medicamento, eoq; blãdo purgandam duximus, poſt acceſſionem nouã. Cæteræ acceſſiones hinc leuiores inſequutæ ſunt, ſenſimque decreuerunt, vt neque frigus moleſtum ſit, nec calor interpellet. Quocirca toto menſe Octobr. ſola victus ratione idonea, & emollientibus clyſteribus occurſum eſt, niſi quod ſemel dum graui nauſea, & linguæ amarore premeretur ſorbitioni incocti ſunt folliculi ſenæ, & paucis ante diebus ad leuem ex deſtillatione tuſſim ſirupus adhibitus iuiubinus. Quæcunque poſthac ad reliquam curationem idonea videbuntur, horum imitatione, prudenter decernunt ii, quibus id muneris erit commiſſum.

Ad quartanam deſtillationi implexam.

CONSIL. XL.

QVum multis ac variis affectibus, fereq; aſſidua deſtillatione iamdiu cõflictaretur generoſus dominus Cathalaunenſis, cenſuimus non ſoli quartanæ febri,

bri,qua torquetur, ſed aliis quoque implicitis affectibus ſuccurrendum, quod his præſentibus ægre poſſit quartana febris profligari, quodq; ea profligata variis nihilominus querelis futurus ſit obnoxius. Itaque omnibus qua licuit animaduerſione ęſtimatis,duximus non differendam, ſed ſumma diligentia ſuſcipiendam curationem, quæ tum medicamentis, tum victûs ratione,& veteres morbos, & hanc vitioſam corporis conſtitutionem immutet.

Victus ratio prorſus ſicca ſit & attenuans, moderateq; calida, vt hunc frigidum mucoſumq; habitum emẽdet. A ſorbitionibus prorſus abſtinendũ, à liquidis omnibus,ab elixis carnibus,à piſcibus,à caſeo,à fructibus,ab immoderato potu. Carnibus veſcendũ euchymis,hiſce omnibus aſſis,aut perraro elixis,quas tamen ſi volet cõdimentis intingat, ex pipere,gingibere,cinnamomo,nuce moſchata,interdum & ſinapi. Vinum generoſum ſit ac minime vaporoſum, album, aut ſubrubrum,tenue,nõ ſupra modum dilutum, quo & parce vtetur in paſtu. Exercitatio ſubeunda mane, eaque multa & valida,dum corpus incaleſcat, aut fatigari incipiat, à qua frigus ſedulo vitetur. A ſomno experrectus diu multumque fricetur linteis ſiccis, aut aſperis, aut interdum ſicca manu. Medicamentorum ſed blãdorum frequẽs ſit vſus,& quæ crudos noxioſq; humores ſenſim nullaq; vi detrahant. Aluus ſępe clyſtere ſolicitetur,qui in decocto emollientiũ habeat hierę ſimplicis,Diaphœnici,an.ʒ.vj. Mellis anthoſati ℥.ij. Olei rutæ & anethi an.℥.j.ß. Sexto aut octauo quoque die pridie acceſſionis dẽtur catapotia,quæ cõſtent ex puluere hieræ ſimplicis,rheubarbari,aloẽs,& agarici,quę paribus portionibus malaxentur ex ſirupo abſinthii, ſumatque pro doſi ʒ.j.vel ℈.iiij. Nonnunquam vice pilularum purgẽtur hoc ſirupo.

℞.Radicum apij,petroſelini,fœniculi,& capparũ, Polypodij quercini,Seminis cartami,an.ʒ.ß. Agrimo-

nii,Betonicę,Hyſſopi,Origani,Lupuli,Ceterach,Thymi,Epithymi,an.m.j. Seminis aniſi,fœniculi, & Melonum an.ʒ.j.ß.Fiat decoctio ad ℥.xv. In qua infunde per noctem foliorum ſennæ mundatorum ℥.iiij. Agarici albi ℥.ij.Gingiberis ʒ.ij. Bulliant mane parum, & fiat expreſſio,in qua diſſolue Sacchari albi ℔.j. Paretur ſirupus coctus ad perfectionem,& non clarificatus: capiat vncias duas pro doſi cum aqua bugloſſi, vel altera conuenienti. Conuenit interdum in illo diſſoluere expreſſionem ʒ.j. Rheubarbari electi, infuſi in vino albo, vt ſenſim genus omne humoris ſeparetur, vacueturque. Ita igitur iſtorum vſus continuandus eſt alternis diebus,vt vix vlla prætereat,quin pridie vel clyſter, vel pilula,vel ſirupus adhibeatur. Præparantibus ſirupus non admodum fatigandus eſt Dominus laborans; ſed omnis præparatio idonea victus ratione tentanda. At quoniam interdum per acceſſiones bibendi neceſſitas vrget, loco ptiſanæ aut aquæ hordei, vel alterius potus refrigerantis, & compingentis humores propinandum eſt oxymeli ſimplex Galeni, aut ſirupus acetoſus,aqua multa dilutus: ſed tamen parcus potus apprime vtilis eſt, omnemque morbum breuiorem reddit; at liberalior naturam occupat, reuocatque ab humorum coctione.

Ad quartanam Diarrhœa impletam.

CONSIL. XLI.

QVartana febris ſimplex eſſe non poteſt, neque ex ſolo ſucco melancholico originem habere,ſed ex flauæ bilis permiſtione, quæ dum retorretur materiā illi ſuppeditat. Illius exuperantia primum vomitiones concitatæ ſunt, quumque illac tota expurgari nō poſſet,tandem irrupit in aluum, peperit recte appellatam diarrhœam, quæ vel teneſmum vel dyſenteriam minatur. Hanc comitatur deiecta appetentia, magna corporis

poris extenuatio,&viriũ imbecillitas, quę omnia ſymptomata ſunt ſæuientis bilis flauæ. Quum autem ab his omnibus grauiora mala laboranti, quam à quartana febre impendeant, illis primum & maxime ſuccurrendum, febre tamen non omnino neglecta. Itaque alui profluuium ſedandum eſt, non his, quæ omnino adſtringunt & cohibent, ne forte hinc febris inualeſcat, ſed his quæ calidam iecoris intemperiem emendant, ſimulq; appetentiam & vires reſtituunt. Clyſteres anodyni deſcripti, qui impendentem dyſenteriam arceant, frequenter immittantur, quibus tua eruditio aut mucilaginem cydoniorum, aut amylum aut farinã fabarum adiiciet, cum neceſſitas expoſcet. In ſiti quoties ſine cibo bibendum erit, ex vſu erunt ſirupus de limonibus & oxyſaccarum ſimplex. Sirupus de agreſta, atque his ſimiles aqua multa diluti: interdũ grana mali punici aut ſuccum citri, vel medicum malum offeres, quibus etiam vel omphacio omnis cibus intingi, macerariq; poteſt, vt his & victu refrigerante accommodato, & humectante bilis feruor miteſcat, & iecoris intemperies ſeruato ipſius robore emendetur. Hordeatum ex amygdalino lacte & ſaccharo roſaceo ſumtum quotidie mane, horis ſaltem quatuor ante ſtatam prãdii horam ſummas vires obtinet. Extrinſecus iecori vel epithema refrigerans atque corroborans, vel ceratum ſantalinum imponendum eſt, idque diu geſtandum. Præter hæc (ſi vires permittant) tantillum rheubarbari ex iuſtis interuallis propinandum: mallem autem pondus drachmæ vnius in ſubſtantiam, quam dilutum offerre. Si ſub his remediis dieb. circiter quindecim ſymptomata non ſatis miteſcant, vinum omnino circumcidendum erit, & alius quiuis potus offerẽdus. Multos quippe hoc anno expertus ſum non potuiſſe à ſimilibus ſymptomatis, & à quartana febre vindicari, niſi prius detracto vino: hiſque vires firmiores erant aquæ potu quam vini.

Ad lienis tumorem. CONSIL. XLII.

SYmptomata quæ narrantur docent lienem iamdiu male affectũ fuiſſe, licet fortaſſe nec tumor, nec dolor deprehendatur: ſed & dolor ille ſcapulæ affecti lienis ſoboles eſt, qui membranas diſtendens ac diuellẽs ſæpe deprehenſus eſt eiuſmodi dolorẽ inferre, quemadmodum & inflammato iecore dolor ad iugulũ pertingit. Affectus vteri ortũ habuiſſe videtur à lienis impuritate, eo ſenſim ſe expurgante, ſed quę vterũ ipſum tandem contaminauerit, & acrimonia ſua (veſicæ ac vteri) ipſius ceruicem exuſſerit. Quæ cauſſa eſt vt viri congreſſum non admittat laborans: itaque impuritas illa lienis ſenſim cumulata, ac tandem computreſcens incaluit, & tumorem cum ſymptomatis ſupradictis peperit. Hic autem tumor etiam, ſi calore moleſtus ſit, phlegmone támen non eſt: multo certe minus abſceſſus, quod hoc viſcus his minimum opportunũ ſit. Porro tumor ille nulla alia via, quam, per aluum eximi poteſt: illac vero deriuabitur ſirupo, qui conſtet ex bugloſſæ, boraginis, fumariæ, ſummitatum lupuli, &c. cũ folliculis ſennæ & rheo. Dieb. interiectis aluus emollietur clyſtere ex decoctione emolliẽte, cũ vncia ſemis catholici, & vnciis trib. mellis. Vt emolliatur tumor, fiat fotus emolliens, & corroborans ex malua, viola, parietaria, ſummitatibus aliquot lupulorum, radicũ capparum, roſarum rubrarum, betonicæ: bulliãt in aqua, addendo parum aceti. Item poteſt fieri illitus eiuſdem virtutis. Non admouenda ſunt ſuppurantia, quod in iecore & liene abſceſſus omnis exitialis ſit. Vino interdicatur, vtatur ſirupo & acetoſo & capillari.

De Melancholia Hypochondriaca, pro Domino de Maligny. CONSIL. XLIII.

ILluſtriſſimum atque prudẽtiſſimum virum Dominum de Maligny audio multis variiſq; ſymptomatis obſi le-

obſideri,hiſque grauibus & metuēdis, ſed quæ omnia in vnius eiuſdemque affectus ſignificationem cōcurrant. Hæc licet paucis ante diebus,& æſtate ſupra modū feruida vehementius excanduerint; multo tamen iam tempore originis ſuæ prima quidem rudimenta habuiſſe videntur. Mœſtitia & metus citra occaſionē Domino frequens, ſolitudo, alta grauiſque cogitatio, ſomnus turbulentus, ſpectris variiſque terriculamentis moleſtus, omnia quidem melancholiam eſſe denūtiant,non eam certe primariam, quæ ſolius cerebri vitio fit: ſed alteram, quæ præcordiorum ſympathia ſuſcitatur, & quā idcirco hypochondriacam ſolemus nuncupare. Huius enim manifeſtum indicium ex eo tumore eſt, qui circū lienem & pancreas animaduertitur. Eius vero continentem cauſſam non exiſtimem eam eſſe naturalem melācholiam, quæ fæx eſt ſanguinis,ſed alteram retorridam,quæ ex præaſſata bile citrina progignitur, & quā peculiari nomine bilem atram dicimus. Hæc ſiquidem iam multo tempore ſenſim in præcordijs congeſta, illic plerunque exæſtuare percipitur, tumque malignos de ſe vapores effundit, qui in diaphragma impulſi ſpiritum quodammodo intercipiunt,& offendunt. In cor vero validam eius palpitationem, atque interdum ſyncopen: ſi eos interdum in cerebrum attolli contingat, allucinationes fiunt delirio proximæ, atque hæ cum quodam timore & triſtitia. Quibus ex cauſſis D. laborās quaſi animo perculſus ſibi multum diffidit, & vix in ſalutis ſpem erigi poteſt. Itaque palpitationis cordis atque ſincopes cauſſa non in corde,aut pericardio,ſed in ſolis præcordijs cōſtituenda eſt,è quib.teter hic vapor per multiplices arterias ſublatus cor appetit; hæcq; mala profert omnibus fere hypochondriacis cōmunia.Quinetiam ſi diligentius tractetur, prematurq; ſiniſtrū hypochondriū, qua in vmbilicum diuergit, non admodum diſſimilis palpitatio illic,vt opinor,quam in corde deprehende-

tur: ambarum enim vna eſt origo. Adhæc ructus flatulentus, rugitus, nauſea, expuitio frequẽs, & alia crudioris ventriculi ſigna, hypochondriacis omnibus cõmunia ſunt, & ex atræ bilis conditione profecta. Cauſſæ autem euidentes & prægreſſæ ſunt, quod illuſtris Dominus natura ſupra modum bilioſus, curis, grauibuſque cogitationibus, victu calidiore, nec ſatis temperante magnum flauæ bilis prouentum cumulauit, qui & illi quandam icteri ſpeciem protulit. Tandem vero non expurgata tempeſtiue, hiſdem cauſſis perſeuerãtibus in atram bilem cõceſſit, quæ nunc omnium prædictorum malorum continens eſt, proximaque cauſſa. De Prognoſtico certe hoc licet dicere, quod licet malum hoc, ſyncope, aliiſque ſymptomatis graue ſit, & plenũ terroris, curationem tamen admiſſurum ſit, hac præſertim laborantis ætate, & hoc virium robore: maxime vero ſi medicorum cõſiliis æger pareat & obtemperet: alioqui ſi hæc aſpernetur, vel ſyncope, vel exolutione virium tolletur, vel rapietur in furorem, quem maniam appellant, vel ſi hæc euadat, vix tandem hydropis incommoda deuitabit. Hæc quidem multa atque varia exiſtunt, ſed quoniam omnium tota curatio in duobus præcipue poſita eſt; vnum idque maximum, vt interior ex cauſſa, quam bilem atram eſſe diximus prorſus extirpetur; alterum vt ſyncope, aliaque grauia accidentia tantiſper arceantur, dum perficietur curatio. Cauſſa ea licet tam copioſa ſit, vt pene laborãtem obruat, cum tamen vires ſupra modum languidæ ſint, & ſymptomatum ſæuitia premãtur, ſenſim ac pedetentim ſubſtrahi debet, ac ea moderatione, quã imbecillæ vires facile tolerent: in id autem accommodatiſſimum fuerit apozema huiuſmodi.

℞. Radicis bugloſſi, Oxalidis, & Cichorii ℥.ß. Agrimonii, Cuſcutæ, Ceterach, an. m. j. Foliorũ ſennæ mũdatorum ℥.j.ß. Fiat decoctio ad ℔. j. Addendo ſub finem trium florum cordialium an. p. j. In colatura infunde

funde rheubarbari electi ʒ.iij.Cinnamomi ℈.iiij.in expreſſione diſſolue ſirupi violati.℥.ij. Paretur apozema non clarificatum in tres doſes, capiat diebus alternis, mane horis ſaltem quatuor ante cibum. Apozematis huius ſuauis atque blandi tutiſſimus vſus erit, neque medicamentum vllum valentius erit propinandum, ſed huius continuatione citra vllam virium offenſionem tota mali cauſſa ſenſim detrahetur, ſenſimq; vires vegetiores euadent. Hoc abſoluto quatriduum quieſcat D. laborans, iniecto tamen leui clyſtere detergente, ſi forte ſubſiſtat aluus. Dein vero idipſum repetatur ea, quā dixi, ratione, & ſemper viribus æſtimatis, & facili ægri tolerantia. Diebus interiectis, & quibus æger non purgabitur apozemate, offerendus erit ſirupus ad humorum præparationem, & ſymptomatum ſedationem, qui huiuſmodi fuerit.

℞.Succorum depuratorum bugloſſi, boraginis, Oxalidis, fumariæ, Pomorum redolentium, & Granatorum an.℥.ij.Sacchari albi ℔.ß. Fiat ſirupus mediocriter coctus, capiat bis in die ℥. ij. pro doſi, cum pari portione aquæ decoctionis hordei horis ſaltem duabus ante cibum. Sic igitur duo hæc remediorum genera alternanda erunt, vt hoc vno die, illo vero altero vtatur. In interuallo autem (quod quatuor ſex ve dierum eſſe oportere dixi) bis in die hac vtetur confectione quæ vires recreet, & humoris acrimoniam ſymptomatumq; vehementiam retundat.

℞. Conſeruæ bugloſſi ℥.j.Conſeruę roſarum, Corticis citri conditi, an.℥.ß. Raſuræ eboris ʒ.j. Oſſis è corde cerui, Raſuræ cornu cerui, Guaiaci electi an. ʒ. ß. Margaritarum ſplendidarum, Xyloaloes an.℈.j. Coralli rubri, Cryſtalli tenuiſſime puluerizati an.℈.ß. Sacchari albi q. ſ. Fiat conditum foliis auri coopertum: capiat cochleare vnum, ſeſquihora ante paſtum, & ſuperbibat parum vini diluti. Huic interdum permiſceri poterit portio quædam, velut quadrans, confectionis

Alchermes: quanquam eius vt omnium calidorum vſus in hoc affectu (ſi quo in alio) vehementer ſuſpectus eſt. Nihil enim morbum hunc eiusve ſymptomata æque exaſperat, atq; vel alimentorum, vel medicamentorum calidorum vſus. Quocirca ſubſiſtendum eſt in his, quæ dixi, remediis, neq; ad calidiora aut vehementiora citra perniciem, aut ſaltem iacturam tranſiri poteſt. Erit autem eorum quatuor, quæ dixi, vſus continuandus: Apozematis, Sirupi, Clyſteris, atq; Conditi: ea quam dixi ratione, dum plane ſibi reſtitutus videatur æger. De venæ ſectione dicẽdum: Hanc quoq; ſumme profuturam, ſi tempeſtiue & cõueniẽter fiat. Multus enim ſanguis continetur atq; coercetur in venis feruidus & torrefactus (etiam ſi aliud vrinæ ſuadeant) qui refrigerari atq; ventilari poſtulat: neque veteres quidquam ſalubrius aut præſtantius hoc ſubſidio aut curatione protulerunt. Itaq; poſt apozematis tertiã purgationem, ſi vires recreatæ ſatis aut conſtantes apparebunt, ſanguis audacter mittatur ex media, aut interna cubiti vena, idq; ad octo decẽ ve vncias, niſi forte vires concidant, quod tamen ratum eſt: Sæpius enim onere depoſito exſurgere & ſuſcitari vires deprehenduntur.

Symptomatum ſedatio.

Vere quidem ac proprie ſymptomata omnia deſinunt, cum percuratus morbus fuerit. At nihilominus ſi per ipſam curationem vehementius illa vrgeant, lenienda erunt peculiari remedio, maxime cordis palpitatio & ſyncope. Quoties igitur horum alterutrum exiſtet, frictiones ventris, lumborum, & crurum fiant, deorſum verſus, vt reuulſio fiat vaporis ſurſum irrepentis. Ampla quoq; cucurbita affigetur, imo vẽtri ſine ſacrificatu. Aluus ſi ſubſtiterit balano proritetur. Cordi & ſiniſtro hypochõdrio epithema inducatur huiuſmodi.

℞. Aquarum ſtillatitiarum plantaginis, Roſarum, Portulacæ, Bugloſſi, Meliſſæ, Cardui benedicti, Aceti, an. ℥. ij. In his diſſolue trium ſantalorum, Roſarum rubearum

bearum puluerizatarum, carabes an. ℥. iij. Trochiſcorum de camphora ℥. ß. Paretur epithema, adhibeatur tepidum. Qre vero ſumat ſuccum mali punici acidi, quo nihil eſt ad huiuſmodi ſyncopas prę ſentius. Huius penuria ſuccum mali citrii aut medici, aut baccarum oxyacanthæ. His enim tum vaporis, tum humoris noxii acrimonia & malignitas obtunditur, contra vero proritatur calidis: ſi tum temporis libeat conditi præſcripti momentum dare, non parum ad id conducet. Victus ratio. Non paruam tum ad curationem, tum ad ſymptomatum ſedationem vim obtinet viuendi ratio ſine qua vix quidquam fiat commendatione dignum. A cibis calidis & à feruidis omnibus tanquam aduerſiſſimis vel Galeni conſilio prorſus abſtinendum; quod & ipſum mali totius fomitem augeant & ſymptomata proritent. Cibis igitur veſcendum frigidis & humidis, etiam ſi ventriculi cruditas hos dehortari videatur, vt carne vitulina, hœdina, capis, pullis gallinaceis, & columbinis, hisque elixis, cum lactuca, portulaca, acetoſa, & boragine potius quam aſſis: aut ſi fortaſſe horum vel etiam perdicum, vel auicularum aſſarum eſus delectabit, intingantur ſucco aliquo refrigerante, & adſtringente, vt oxalidis, omphacii, mali punici, vel medici, vel etiam aceto. His enim humor obtunditur, & arcetur ſyncope, vt ſaccharatis exaſperatur. A ſalſis & aromaticis abſtinendum. Panis nec ſalſus, nec nimium ſit fermentatus: vinum ſubrubrum ſit, ſubauſterum, ac modice adſtringens, vt os ventriculi roboret, arceatque animi defectionem aqua multa dilutum, ne vapores promoueat. Vinoſum, album, tenue, vaporoſum, fugiat, vt infenſiſſimum: imo etiam ſi à vino abſtinere aliquando placeret, ac pro potu vel ſucco granatorum ex aqua, vel decocto baccarum oxyacanthæ, aut ceraſorum aridorum arefactorumque (quæ plerique in alios vſus aſſeruant) vti nihil magis ad curationem conduceret. Hocque vno remedio complures

conualuerunt. Omnino autem parce bibēdum, quod nimia humoris fluctuatio,& rugitus,& flatus,& expuitiones,& cruditates augeat. Bis die cibum ſumere, idque parce & tenuiter ſatis ſit, hora nona matutina, & quarta pomeridiana. Nocte vero media vtiliſſimus erit hordei cremor amygdalino lacte exceptus, vt qui ſumme vaporis & humoris ferociam compeſcit. Interiectæ vero horæ nec cibo nec potui, ſed his quæ dixi remediis accommodentur, deputenturq;. Omnis tum corporis tum animi perturbatio vitanda, vt ira, excandeſcentia, curæ, graues cogitationes, deinde etiam corporis motus validior, qui palpitationem infert, vt ne ad deſidendum quidem ſeu ſponte, ſeu medicamentorum vi deſurgat, ſed aut pelui aut linteis ſubditis alui onus excipiatur. Aer frigidiuſculus ſalubrior calido & æſtuoſo, & Aquilonia conſtitutio tutior Auſtrina. Neque loco concluſo, ſed liberiore continendus eſt æger, & patefactis feneſtris ſæpius expurgandum conclaue. Sub curationis finem cum iam D. laborans prodire incipiet, balneum aquæ dulcis apprime conducet, non quo proliciantur ſudores, ſed quo iamdiu concalefactum corpus refrigeretur, arefactumque humectetur. Hæc præcipua ſunt totius curationis præcepta, quorum imitatione de cæteris, quæ fortaſſe interuenient, ſtatui facile poſſit.

De Melancholia hypochondriaca.
CONSIL. XLIIII.

SYmptoma quale expoſitum eſt hypochondriaca eſt melanchōlia, iamdiu confirmata in ea ætate, quæ illi maxime ſolet eſſe opportuna. Facta eſt autem ex bile retorrida, quæ ſenſim multoque tempore circum præcordia cumulata eſt: & quam natura nec per aluum, nec per vomitionem tempeſtiue expurgauit. Ea ventriculi concoctionem ſic offendit, vt eorum, quæ aſſu-

muntur partem maximam vertat in flatus, qui & ructu & diſtentione plurimum fatigant. Sed & ex eo humore aduſto ac retorrido, vapor nebulæ ſimilis crebro ſurſum irrepens in cerebrum, metum, mæſticiam, variaque terriculamenta, & viſorum oſtenta parit: excurrens vero in corpus vniuerſum multos mouet dolores, qui tamen mox deſinunt. Reliqua affectus curatio hac debet curatione compleri.

℞. Bugloſſi, Boraginis, Meliſſæ, Betonicæ, Pimpinellæ, Lupuli, Cuſcutæ, Ceterach. Endiuiæ, an. m. j. Radicum Cichorii, Polypodii quercini, Paſſularum mundatarum, an ℥. ß. Quatuor ſeminum frigidorum maiorum an. ʒ. j. Florum cordialium, Epithymi, an. p. j. Fiat decoctio ad ℥. xv. In colatura infunde foliorum ſennæ mundatorum ℥. iij. Agarici albi ℥. ij. Gingiberis ʒ. ij. Bulliant parum & fiat expreſſio, in qua diſſolue ſacchari albi ℔. j. Fiat ſirupus perfecte coctus non clarificatus. Capiat ſexto quoque die ℥. ij. pro doſi cum aqua decoctionis hordei. Vtile ſit ex eadem herbarum materia ſirupũ componere non laxatiuum: quo mane quotidie ieiunus vtatur ad humoris vacuandi præparationem: ſi quando tamen aluus adſtricta fuerit, diebus interiectis hoc molliatur clyſtere.

℞. Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Altheæ totius, Chamæmeſi, Meliloti, Anethi; Abſinthii, Origani, an. m. j. Seminis aniſi, & lini an. ℥. j. Fiat decoctio ad ℔. j. In colatura diſſolue Catholici ʒ. vj. Mellis roſati, & anthoſati an. ℥. j. Olei communis ℥. iij. Fiat clyſter. Corpore ita blande quater quinquiesve purgato, continuet ſequens conditum.

℞. Conſeruæ bugloſſæ & Violarum an. ℥. Pulueris Electuarii lætificantis Galeni ʒ. j. Raſuræ eboris & cornu cerui an. ℈. ij. Margaritarum electarum ʒ. ß. Sacchari albi quantum ſatis, fiat conditum, capiat cochlear vnum mane & per horam ante cœnam. Cum iam morbus aliquantum inclinare videbitur, & ſymptomata

omnia mitiora apparebunt: maxime vero ſub finem hyemis apprime vtiles erunt balneæ dulcis aquæ potabilis, in quibus ieiunus diu ſedeat, eaſque continuet circiter dies decem aut duodecim. Sint autem eo tempore, vt neq; ſudorem, neq; calorem manifeſtum excitent: neque corpus exagitent, ſed duntaxat quadam refrigeratione humectent. Interea vero quotidianæ corporis totius frictiones ex vſu erunt, atque tum præſertim cum acceſſiones vrgebunt. Victus omnino humectans ſit atque refrigerans: in quo prorſus à calidis abſtinendum, maximeque à vino vinoſo aut meraco: nam ſumme dilutum bibendum eſt, idque parce, quod multa fluctuatio flatus ructusque augeat. Conuenient ſorbitiones in quibus refrigerantes herbæ incoxerint. Hordei qnoque cremor eſt accommodus, & alimenta omnia, quæ ſimilis ſint facultatis: à curis & negociis tractandis prorſus abſtineat: à ſeriis arcendus, iocis exhilarandus, & venatione, & aere libero.

Deſtillatio cum Melancholia.
CONSIL. XLV.

Nobili huic viro crebro deſtillatio modo in ceruicem, modo in ſcapulas & brachia, modo in dorſi poſteriora procumbit, ſed his multo grauius ſymptoma illum exercet, quod melancholia eſt Hypochondriaca. Nam ex quo à quartana febre vindicatus eſt, ſiniſtri hypochondrii dolore prehenſus, ita demum in hunc vſque diem lienis affectu diſtortus eſt, vt in ſiniſtrum latus decumbere nunquam licuerit: hinc ventriculi concoctio contagione offenditur. Diu multumque appetentia proſtrata eſt. Ructus ſuſcitatur plurimus, & ſaliua multa per gulam in os exurgit. Hinc allucinationes, & ſomniorum terriculamenta. Metus quoque & mæſtitia, & ruſticus quidam pudor, & falſæ abſurdæque rerum mœſtarum imagines.

Curatio.

Curatio.

℞. Radicis graminis, Petroſelini, fœniculi Apii, an. ℥.ß Bugloſſi, Boraginis, Lupuli, Agrimonii Ceterach, Cuſcutæ, Adianthi, Capilli veneris, Hyſſopi, Origani, an. m. j. Seminis endiuiæ, cuſcutæ, & Melonum, Glycyrricæ, raſæ, an. ʒ. ij. Florum Cordialium, Epithymi an. p. j. Fiat decoctio ad ℥. xv. In colatura infunde per noctem foliorum ſennæ mundatorum ℥. iiij. Agarici albi ℥. ij. Turbith conquaſſati ℥. ß. Gingiberis ʒ. ij. Mane bulliat parum, & fiat expreſſio, in qua diſſolue ſacchari albi ℔. j. Fiat ſirupus perfecte coctus, capiat ſemel in hebdomada ℥. ij. cum aqua decoctionis bugloſſi. Semel vero in menſe, & maxime vltima quadra Lunæ, vt deſtillationis materia purgetur; addes prædictæ doſi Diaphœnici ʒ. j. ß. Diebus interiectis partes omnes principes, maximeque lienem corroborabis hoc electuario.

℞. Pulueris Electuarii lætificantis Galeni, Raſuræ eboris an. ʒ. j. Pulueris electuarii diamargariti frigidi, & triaſantali an. ʒ. ß. Sacchari albi diſſoluti in aqua bugloſſi ℥. iiij. fiat elect. per tabellas ponderis ʒ. iij.

℞. Olei liliorum, & de capparibus, Mucilaginis, altheæ extractæ in aqua bugloſſi, an. ʒ. vj. Ceræ parum, fiat linimentum. Item Gummi Ammoniaci diſſoluti in aceto forti ℥. j. Radicis arthanitæ, & ireos Florentiæ an. ℥. ß. amplaſtri de mucilaginibus & de meliloto an. ℥. j. Fiat emplaſtrum pro ſplene. Si malum contumacius perſeueret, ſecanda vena interior cubiti ſiniſtri, vere proximo, ſi nihil dehortabitur. Victus imperandus eſt boni ſucci, & tenuis, qui in frigidiorem aliquantulum diuergat. Nā calida omnia idcirco aduerſiſſima, quod atram hanc bilem ex flaua præaſſata genitam exacuant, ſicque materiam geminent, grauiora ſymptomata ſuſcitent. Itaque & ſalſa omnia, & piperata, & ſinapi, & vinum generoſum, meraciusque vitandum. Hiſce vero cōtraria deligenda. Anno 1551. menſe Nouemb.

Literæ D. Melini medici ad D. Fernelium, De ſanguinis miſſione in pruritu.

QVæ negociorum tuorum ſit magnitudo, quæ item moleſtiæ, non ignoro. Omnes enim, qui grauiore aliquo morbi genere laborant, ad te non aliter quam ad Æſculapium quendam confugiunt: quæ res fortaſſe alium à tuo congreſſu deterreret. Ego autem qui etiam noui, quanta illa ſit ingenii fœcunditas, quamque ſit tibi facile de quauis quæſtione propoſita in re Medica reſpondere, tum etiam noui iſtam morum facilitatem cuiuis fere expoſitam.: non ſum paſſus diutius ſcrupulo me illo angi, de quo proximis literis ad te. Quem mihi eximere, facilius fuerit tibi, quam mihi eximendum offerre: quod vt iam facias te etiam atque etiam oro. Hyeme ſuperiore incidi in laſſitudinem vlceroſam ſponte, quam ni fallor practici pruritum appellant. Leni pharmaco paulo poſt lienem & hepar exoneraui. Ab eo tempore variis patribus exanthemata extiterunt ſicca admodum, & fixius hærentia, quæ ſi erodebantur, vt ſcabendo contingit, ſanguis nigrior & craſſior inde erumpebat. Tandem furunculus inferiorem tibiam dextram occupans, tum herpes miliaris animum exuſcitant ad maiora præſidia quærenda. Hic vero venam aperio, & ℥.iij. tantum ſanguinis plus minus educo, & catholico, ſenna, confectione hamech, interdum addito rheubarbaro bis terve ab vſu ſeri lactis, prunorum, Tamarindorum, & huiuſmodi ſatis longo ventrem ſoluo. Hac ratione paucis topicis adhibitis à morbo reualui. Quanquam etiam octauo, poſthac die à venæ ſectione venam iterum aperui baſilicam, & circiter ℥.ij. ſanguinis plus minus effluere ſiui. Chirurgus autem quem mea cauſa Claudius Lauallus Regis Chriſtianiſſimi legatus vocauerat, & medici in ea erant ſententia, ſanguinem multum eſſe vacuandum. Eorum ratio hæc erat:

ſanguis

Sanguis eſt admodum vitioſus, ætas & vires aut vigent, aut à vigore non ita procul abſunt. Præterea hunc ſanguinis vacuandi modum quotidie vſurpamus, & quidem feliciter. Sed ego Galeni ſententiam ſequutus lib. 1. Sanitatis tuendæ, vbi de ſpontinis languoribus vlceroſis, de pruritu, & ſcabie diſſerit, vel nullum, vel certe perpaucum ſanguinem mihi eſſe vacuandũ contendebam, idque reuellendi cauſſa potius quam vacuandi. Ita enim inquit, vbi paulum vel citra ſanguinem reſtitum, vel vltra proceſſum eſt, audacter mittendus ſanguis: quem Galeni locum ita intetpretor, vbi ſanguis coctione dimiuuta paulum, aut aucta factus eſt paulo crudior, aut bilioſior, tum ipſum vacuare abundanter nullus timor eſſe debet. At in me nulla extabant ſigna in vrina, quæ cruditatem indicare Galenus paulo ante dixerat. Præterea hyeme ſuperiore ſæpius cibum ſemel die tantum ſumſi: cruditas igitur exigua illa mihi detrahere ſanguinem abundantius non ſuadebat. Adhæc ſanguis in me non eſt paulo, aut nimio bilioſior, vel atra bile multũ impurus: id quod arguit, & temperies, & ætas iam inclinans, & color totius corporis ex flauo plumbeus, acti labores, curæ & longa ſtudia literarum, ergo ſanguinem mittere non debueram. Nam & Galenus ſtatim ſuperiori periodo addit; vbi plus, conſideratius agendum: Vbi plurimum, in his nullus omnino mittendus eſt. Mox quoque ait: inſpicere vero & quantitatem conueniet, vt verbi gratia: Si bonus ſanguis exiguus ſit, reliquus vero ſuccus plurimus vtiq; in his, abſtinendum à detractione ſanguinis eſt. Sin is quidem exiguus, ſanguis vero copioſus, audacter incidenda vena eſt. Hæc Galeni ſententia mirum in modum in hunc vſque diem me afflixit. Siquidem dum ſanguis effluit impurus, craſſus, ac niger, aut aliter vitioſus Chirurgi ac Medici complures largiſſime ſanguinem detrahunt: quum vero purus ac floridus, contra: niſi in venis plethora ſubſit, quod fe-

licitet id remedii genus vſurpari quotidiana docuerit experientia. Quare aut alia eſt nunc curatio laſſitudinis vlceroſæ, ſponte natæ quam ſeculo Galeni (quod ſane verum eſt, ſi mentem referas ad ea, quæ de frictione mediocri, tarda, & quiete interrupta, id eſt, de ἀποθεραπείᾳ dicuntur à Galeno: Item de balneis & oleis, & cæteris id genus) aut homines certiores Æquinoctiali maiorem ſanguinis vacuationem ferre poſſunt, quã propriores Æquinoctiali. Non ſum autem neſcius te deſtineri variis & magnis negociis, ſed idem etiam non ignoro, ſi mihi quadrantem horæ voles concedere, nullo negocio me hac moleſtia liberabis, aut potius explicabis.

Reſponſum D. Fernelii ad Dominum Melinum ſuper quæſtione propoſita.

CONSIL. XLVI.

INcidiſti obiter in ſubtilẽ & arduam dubitationem, quæ omnium fere torſit ingenia, qui Medicinam facturi ad artis operam & vſum ſe contulerunt. Ea autem è Galeni ſcriptis emerſit, quorum tanta eſt varietas, tãta inconſtantia, tanta plerunq; diſcordia, vix vt quiſquã illius hac de re ſententiam hactenus ſit aſſequutus. Sed neque is, ſi quid iudicio de hac controuerſa quæſtione quidam firmum ac conſtans ſibi vnquam animo ſtabiliuit: quippe cum ad meditationẽ potius, quam ad medendi rationem omnem vitam contulerit. Non interpretis munere hoc loco fungar, nec auctoris ſententias è diametro contrarias conciliare contendam: ſed quid vſu longo quaſi comprehenſum teneam, rogatus paucis theorematis exponam, quæ hunc tibi iniectum ſcrupulum penitus eximent. Vaſorum omnis plenitudo venæ ſectione demenda. Nam quæ pura eſt plenitudo, & proprie plethora appellatur, hoc vnico remedio tolli: impura vero quæ multa eſt cacochymia, licet purgatione quodammodo minui poſſit, nec tamen

tuto,

tuto, nec celeriter. At ſecta vena protinus pericula vitantur ex plenitudine impendētia, nulla virium offenſione. Itaque quoties bene habitum corpus occurret, idque venis amplis, & multo ſanguine turgentibus, venam audacter incides: atque ſi ſanguis purus apparebit copioſius, detrahes, ſin vero impurus, parcius, ac reuerentius, ex interuallis detrahendo quam vniuerſim & affatim vacuando. Sublata plenitudine præcipiti atque periculoſa, reliqua impuritas, & cacochymia purgatione eximenda eſt. At venarum impuritas pauca, quæ nuncupatur cacochymia ſine plenitudine, non venæ ſectionem, ſed purgationem expoſcit. Hæc enim peccantem cacochymiam, illa vero non ſolum cacochymiam, ſed omnes humores æquabiliter, & plenitudinem, quæ tum nulla eſt ſubtrahit, magna virium iactura. Sed tum maxime incommodat venæ ſectio cum cacochymia è iecoris aut ventriculi vitio (quod fere fit) contrahitur, vt in ictero, in cachexia, in leucophlegmatia. Nā detracto ſanguine, licet impuro, impurior multo ſuccedit. Hæc ſatis opineř quæſtionē tuam diluent, quę multo tamē explicati⁹ opere proprio tradita ſunt. Omnia his quidē cōſentiunt quæ tu ex lib. 4. de ſanitate tuenda protuliſti. Qui diuerſæ ſunt ſentētiæ id ſequuntur, quod iubet Galenus tertio de locis affectis. In Melancholia cubiti ſiniſtri venam mediam tundere, ſanguinemq. copioſum detrahere, ſi craſſus ac niger is effluat, cohibere vero ſi purus ac tenuis, & quod vndecimo Methodi ait, ſaluberrimū eſſe in omnib. febribus ſanguinem mittere, quas putridus humor accendit. Quodque primo artis ad Glauconem venæ ſectionem permittat in quartana, & libro de venæ ſectione non minus morbos è cacochymia, quā ex plenitudine ortos venæ ſectione curet. Sed hæc diluuntur à nobis, fulciturq; prior ſentētia in libello, cui titulum fecimus, de vacuandi ratione. Pluribus non ago variis negotiorum occupationibus varie diſtrictus. Vale.

Pro D. Maluenda, Imperatoris Caroli V. Theologo, Cachexiæ curatio.

CONSIL. XLVIX.

MAxima eſt eorum, quæ propoſita ſunt, ſymptomaton permiſtio, ſed tamen tanta eſt ſeries atq; connexio, vt omnia ex eodem quaſi fonte deriuari putem. Capitis grauitas, auris dextræ tinnitus, oculorum ſuffuſiones, & ſcotomata, incipiens vertigo. Non ſatis firma in labore & literarum ſtudiis conſtantia, omnia quidem ſunt ſymptomata atque indicia male affecti capitis & cerebri. Hoc vero, non ſola ſympathia, & inferiorum partium conſenſu, verum etiam proprio affectu teneri indicant ſymptomaton perſeuerantia, totiuſque morbi diuturnitas. Quandoquidem neceſſe eſt caput ex ſubiectarum partium habitu & humore nonnihil in ſe proprii vitii tempore contraxiſſe. At vero difficilis tardaque concoctio, mictus frequens, nauſea, leuiuſculæ animi defectiones ad ventriculum, maximeque ad eius os ſuperius referuntur ac pertinent. In quo & cuiuſdam doloris ſenſus contactu deprehenditur, vnde profecto perſpicuum eſſe poteſt, eius tunicas multo humore, eoque vitioſo infarctas eſſe. Adſunt & non pauca ſigna male conſtituti iecoris, quod impẽſe calidum multis adhuc annis opportunum fuit gignendæ bili. Hæc aliquando vomitione erupit, non non ſine animi defectione, eadem in os effuſa plerunque amarorem induxit, eadem aliquando coërcita & putreſcens febres peperit, quales audiuimus. Iſtius bilis craſſeſcentis, cruditatumq; copia, iecur obſtructum primum eſt; demum & tota illius ſubſtantia multa illuuię perfuſa, in tumorem iam attollitur, qui ſi nulla ope diutius perſeueret, in ſcirrhũ abiturus eſt. Primum itaque mali fontem in iecore conſtituimus, è quo iam pleniore vitioſus humor in lienem, in pancreas, in meſenterium, in ventriculnm, in aliaſque vicinas ſedes redundat, quas copia turgere, & contactu inde deprehendi-

henditur, quod leuiſſimo quoque medicamento plurima ab aluo detrahuntur. Illis autem partibus ſic ſe habentibus, cum non ſolum caput, verumetiam reliquum corpus omne, vt iam languidum non ſatis firma ſit valitudine, eſt tandem futura cachexia, & ab hac hydrops, niſi diligenter proſpectum ſit. Hæc ſunt quæ impendere video, ſed quæ tamen præcaueri poſſunt, quemadmodum &, quæcunque genita iam apparent, curationem tempore ſunt admiſſura. Debet autem curatio blanda & lenis adhiberi, vt ſenſim, multoq; tempore & otio ea euellat, quæ iamdiu radices egerunt. Debet & ſumma victus obſeruatio haberi, in qua cibi diligantur boni ſucci, qui minimum ſint excrementitii, nec multum impleant, ſed exigua mole vires ſuſtineant, vt eorum vſu natura haudquaquam diſtrahatur & reuocetur ab humorum vitioſorum concoctione. Itaque carnes ſint teneræ, molles; quales iuuenum animantium, & auium, quæ dumeta & montes, non autem aquas incolunt. Omnes quidem aſſæ potius quam elixæ ex capparibus, vel alio condimento præparatæ, Iuſcula & ſorbitiones, quæcunque multum implent, circumcidantur. Itemque piſces, niſi qui firmiore ſint carne: nec tamen oua incõmodabunt. Fructus omnes noxii præter vuam paſſam, dactylos, amygdalas, & cotoneorum conditum: horum vſus erit poſtrema menſa. Potus erit vinum album, nec dulce, nec acerbum, quale vobis eſt Rhenenſe, quod nec picatum, nec ſulphuratum ſit, aut fuluum aut ſubrubrum tenue: vtrunque aqua multa, eaque pura dilutum, vt parua copia ſitim leniat, nec iecoris calorem incendat. Satis fuerit bis die nutriri, ſed ea lege atque menſura, vt nec cibus ſuo pondere ventriculum grauet, nec potus fluctuationem & ructus excitet. Hoc enim conſilium nobis vires, quales accepimus, conſeruat. Neque illas, neque corporis molem augere, ſed extenuare potius poteſt, vt tum vitioſi humoris portio quædam exhauriatur,

tum reliqua ad futuram vacuationẽ præparetur. Quocirca vtile ſit interdum famem & inediam tolerare, & cœnam prætermittere. Corporis matutinæ frictiones, & exercitationes moderatæ ieiuno ex vſu erunt, quæ & aliquid à corpore diſſipant, & natiuum calorem ſuſcitẽt. Somnus moderatus longe à cibo ineatur. Hæc viuendi lex exquiſite tenenda eſt, tum corpus ſaneſcat integre. Cui etiamſi diutius aſſueuerit, firmior cõſtantiorq; futura eſt valetudo. Quæ autem medicamentis fit curatio, hac ratione complebitur. Plurimum quidem aluus clyſtere ſolicitetur, qui in decocto emolliente & detergente, Catholici ſemunciam recipiat, cum mellis & ſacchari portione idonea. Simul autem eo ipſo die aggrediatur, ſimulq; obſeruet præſcriptam viuendi rationem. Poſtridie humores crudi & ſuperuacanei, qui in ventriculo primiſque venis, & in aluo fluitant, hoc medicamento expurgentur.

℞. Expreſſionem ℥. ij. ß. Rheubarbari electi infuſi in aqua Cichorii, & vino albo, cum ℥. ß. cinnamomi electi. In qua diſſolue ſirupi de Mentha ℥. ß, Fiat doſis. Detur hora vj. matutina. Diebus inſequentibus reliqui humores concoquendi ſunt & præparandi, idque electuario potius quam ſirupo, aut apozemate. Galeni quidem imitatione, qui huiuſcemodi morbis, & hyeme pulueres potius quam liquores offerebat.

℞. Raſuræ eboris puluerizati, Electuarii aromatici roſati an. ℈. ij. Pulueris electuarii Triaſantali, & electuarii lætitiæ Galeni an. ℥. ß. Sacchari albi diſſoluti in aqua roſarum ℥. iiij. Fiat electuarium per tabellas ponderis ℥. iij. Capiat vnam mane, & per horam ante cœnam, id autem diu continuet, niſi cum aliis medicamẽtis vtetur. Quod ſi interdum extra paſtus præ ſitis vehementia bibendum eſſet, quum nec aqua, nec ptiſana, nec cereuiſia competit, nihil certæ præſtantius oxymelite, quod vel ſimplex ſit, vel ex Galeni deſcriptione, vel ex decocto, radicis petroſelini, & fœniculi, & hyſſopi

hyſſopi tantillo paratum. Exactis diebus octo, quibus hæc vtendi ratio, & præparantium vſus obſeruatus ſit, ſecundo blande purgandū erit ſequente ſirupo, quem in eam rem ſic accommodauimus.

℞. Radicis Cichorii, Acetoſæ, Graminis, Petroſelíni, Fœniculi, Capparum, Polipodii quercini; Seminis cartami, Paſſularum mundatarum, an. ℥. ß. Marubii albi, Agrimonii, Ceterach, Adiāthi, Capilli Veneris, Bugloſſi, Boraginis, an. m. j. Seminis aniſi, Endiuię, Cuſcutæ, & Melonum, an. ʒ. ij. Trium florum cordialium, an. p. j. Fiat decoctio ad ℥. xv. In colatura infunde foliorum & folliculorum ſennæ mundatorum ℥. iiij. Agarici albi ℥. ij. Gingiberis albi ℈. ij. Cinnamomi electi ℥. ß. Dein facta ebullitione parua fiat omnium expreſſio. In qua diſſolue ſacchari albi ℥. xv. Fiat ſirupus perfecte coctus: ponendo in fine decoctionis expreſſionem, ℥. j. Rheubarbari electi, infuſi vt decet in aqua endiuiæ, & vino albo. Doſis erit ℥. j. ß. diluta ex aqua decoctionis hordei. Hoc ſirupo purgandus erit octauo quoq; die, aucta vel imminuta doſi pro rei neceſſitate. Diebus interiectis ſi forte aluus aſtrictior erit, vtilius promouebitur his pilulis quam clyſtere.

℞. Aloës optimæ, Rheubarbari electi an. ʒ. ij. Pulueris electuarii Aromatici roſati maioris ℈. j. Cum ſirupo de mentha fiat maſſa mollis. capiat pilulas duas hora vna ante paſtum. Vbi iam ſecundo aut tertio purgatus fuerit ad efficaciorem pręparationem reliquorum humorum, qui & magis terreni & contumaciores eſſe ſolent, præter electuarium & victus rationem præſcriptam. Primus ex vſu erit fotus, qui eos humores emolliat, colliquet, fluxoſque reddat, & omni ratione viſcerum obſtructiones expediat, ſeruato illorum robore. Erit autem huiuſmodi.

℞. Radicis Altheæ, Cichorii, Enulæ campanæ inciſarum, an. ℥. ß. Roſarum rubrarum, Balauſtiorū, Agrimonii, Menthæ, Abſinthii, Florū chamæmeli, Anethi,

an. m. j. ß. Seminis aniſi, Lini & fœnugræci, an. ℥. ß. Squinanti, Cyperi, Calami aromatici, an. ʒ. iij. Fiat ſacculus, bulliat in ℔. j. aquæ, addendo ſub finem vini albi ℔. ij. Fiat fotus ſtomachi & hypochondriorum, mane, & ante cœnam, cum ſpongiis latis, & nouis expreſſis, donec tertio aut quarto recaleſcant. Deterſo ventri hoc emplaſtrum vtiliter admoueri poteſt.

℞. Vnguenti de althea ℥. ij. Cerati ſantalini, & cerati ſtomachi confortiui an. j. ß. Malaxentur ſimul, fiat emplaſtrum extenſum ſuper alutam. Applicetur poſt fotum.

Ad Cachexiam, pro quodam ex comitatu Burgundiæ. CONSIL. XLVIII.

Lippientes oculi, olfactus ſtupidus, ſaliua aut pituita copioſior ex ore profluens, pedum tumor veſpertinus, indicia ſunt ſummæ cruditatis exuperantis toto corpore. Quæ cum iecoris calorem comitem habeat, ex manuum pedumque feruore deprehenſum, proximam cachexiam, aliaque mala, fortaſſe & hydropem futurum minatur, quæ quum florente hac ætate tam manifeſta rudimenta habent, procedente illa, & ingraueſcente in extremam perniciem agerent: occurrendum autem eſt ſumma diligentia & attentione. Primumque victus ratio purior ſit, in qua ab inteſtinis & extremis animantium, à piſcibus multis, à caſeo, ab omnibuſque viſcoſis & lentis abſtinendum, temperandumque eſt, quemadmodum & menſes circiter duos ab omni ſorbitione. Vitanda crapula, & conſueta edendi voracitas. Omnino temperantius viuendum, & omnino toleranda inedia, detrahendaq; cœna. Vinum quoque parcius & dilutius eſto, idque fere album aut tenue. Exercitatio frequentior & validior adhibenda: quod ſi præſtare non liceat, quantum defuerit tenui victu ſupplebitur. Neque vero hac ſola viuendi lege

eximi

eximi poterunt multo tempore contracta corporis vitia, niſi & lenium quorundam medicamentorum vſus acceſſerit. Erunt autem hæc ad rem propoſitam in primis accommodata.

℞. Radicis Apii, Petroſelini, Fœniculi, Capparum, Polipodii querni, Seminis cartami, Paſſul. an. ℥. ß. Hyſſopi, Origani, Calamenti, Adianthi, Capilli veneris, an. m. j. Ceterach, florum lupuli, an. p. j. Seminis aniſi, Endiuiæ, Cuſcutæ, & Melonum, Glycyrrizæ raſæ, an. ʒ. ij. Fol. ſennæ mundatorum ℥. iiij. Agarici albi ℥. ij. Gingiberis ʒ. j. Cinnamomi electi ℥. ß. Bulliant parum, dein exprimantur, & in expreſſione diſſolue Sacchari albi ℥. xv. Fiat ſirupus perfectæ coctionis. Capiat ſemel in hebdomada ℥. ij. Ex tantillo vini albi dilutum: diebus interiectis cum forte aluus non facile deiiciet, tum ad hanc mouendam, tum expurgandum, corroborandumque ventriculum his vtetur pilulis.

℞. Aloës optimæ ʒ. ij. Rheubarbari electi ʒ. j. Pulueris electuarii aromatici roſati maioris ʒ. ß. Sirupi abſinthii. q. ſ. Fiat maſſa mollis; capiat pilulas ij. vel iij. pro doſi. Hora j. ante paſtum ſine cuſtodia. Quibus diebus non purgabitur, ſeſquihora ante paſtum ſumat tabellam vnam electuarij aromatici roſati maioris, quo & cruditatum & cibariorum concoctionem iuuet. Ad gingiuæ inferioris exeſionem, quæ poſtremo deſcribitur, miſce, Gingiberis puluerizati ℈. j. Aluminis vſti ʒ. j. Mellis roſati ℥. j. Hocque quaſi linimento gingiua bis ter ve die ſatis aſpere confricetur.

Ad dolorem colicum, vna cum ſpina dorſi dolore, pro quodam nobili Germano, 1557.

CONSIL. XLIX.

VT atrociſſimi & curatu difficiles hi ſunt dolores, qui illuſtrem virum tam dire & immaniter exercent: ita & de eorum cauſſa, deque affecta ſede dubi-

tari video, nec plane inter celebres medicos conſentire. Tametſi enim longe is lateque diffuſus eſt, eius tamen peculiarem quandam & primariam ſedem credi par eſt, è qua prorumpens in alias quoque partes inuadit. Hanc equidem controuerſam quæſtionem rogatus paucis excutiam, vt deſignatæ ſedi doloris propria quædam remedia aptari, accommodari poſſint. Primum igitur vrinæ tum ſubſtantia tum colore contentiſq; laudabiles, & ad eas accedẽtes, quæ ſecundum naturam ſunt (niſi quod ex aſſiduo decubitu citrinæ aliquantulum apparent) atq; hę ſine arenulis, ſine pituita luculenter commonſtrant, neq; ad renes, neq; ad vreteres doloris cauſſam pertinere. Neq; profecto qui proponitur, nephritici doloris ſpeciem habet, neque vſquam aut viſus aut auditus eſt, qui citra vllius materiæ deceſſionem triennium perſtiterit. Ad lienem, ad iecur, ad meſenterium minime etiam poteſt hic dolor referri, quod hæ partes aut nullius aut admodum obtuſi ſint ſenſus. De inteſtinis vero quorũ ſenſus eſt eximius, non præter rationem dubitari video, quod præſertim in ſiniſtro hypochondrio ſecũdum colon inteſtinũ, atq; etiam toto ventre ſæpe obaudiatur rugitus, quod vagus dolor modo in dextrũ, modo in ſiniſtrum latus inſiliat, quod nonnunquam & in dextrum teſtem is deuoluatur, quod abdomen ſupra modum inflari diſtendiq; videatur. Eaque omnia ingraueſcant, dum adſtrictior eſt aluus. Contra vero prorumpente flatu aut aluo ſoluta abdomẽ ſeſe ſummittat, & dolor miteſcat, dum nouus flatus ſuſcitetur. Hæc quidem (fateor) manifeſta argumenta ſunt doloris cuiuſdam oborti ex flatu in inteſtinis concluſo atque coarctato, qui & illic peculiarem atque fouentem cauſſam habet, craſſam, lentam, mucoſamque pituitam inteſtinis, præſertim autem cæco & colo tenacius adhærentem, qualem ſæpe deprehenſum eſt in hoc laborante ab aluo aut ſeorſum, aut cum fæcibus prodire. His ergo rationibus

addu-

adductus, non poſſum non fateri cauſſam vnam doloris eſſe craſſam lentamq; pituitã, quæ inteſtinis craſſioribus ſit impacta. Sed hæc ſane tenuior & leuior mihi cauſſa videtur, tantumque concomitans. Cæterum tum multiplex & varie implicitus hic dolor eſt, tum ſedes eius atque cauſſa quoque multiplex. Nam præter eum dolorẽ, qui colico ſimilis eſt, & ab inteſtinorum flatu atque pituita proficiſcitur alius, iſque præcipuus ex metaphreno atque è lumbis eſt, è quibus & in muſculos epigaſtrii diffunditur, neque leuis ſuſpicio eſt, nonnihil ad ſpinæ ſpondylos pertinere: ex hac tam multiplici cauſſarum varietate curandi difficultatẽ obortam eſſe coniicio: itaq; dolor ſecundum dorſum & lumbos deductus, & illinc plerunque in latera, atq; etiam in priora abdominis exporrectus, & quaſi cingulo corpus totum arctius conſtringens, demonſtrat, partes eas omnes dolore obſideri, & abdominis dolorem cauſſam eſſe, cur id coarctari non poſſit ad feces & flatus excludendos. Cauſſam porro tam late diffuſi doloris credibile eſt fuiſſe deſtillationem frigidã, quæ ſi non è cerebro, è capite ſaltem in dorſi & lumborum muſculos procubuit. Primum quidem parte ſiniſtra: demum etiam dextræ. Hinc poſtea ſenſim partium continuatione in abdominis muſculos membranaſque irrepſit. Fortaſſe & eius nonnihil altius inter ſpinę ſpondylos ſeſe inſeruit, quemadmodum fere accidit cum eiuſcemodi adfectus diutius protraxerint. Hoc tamen loco propter ea, quæ dixi, inſpiciendũ & obſeruandum moneo, ſitne ſpina ſitu & figura ſecundum naturam, poſſitne quoquouerſum libere flecti, & partes, quæ vtrinq; ſecundum productionem ſpinæ, ſunt tactu durioreq; preſſu, condoleſcant. Non leuis enim ſuſpicio mihi inceſſit aut luxatę aut aliter læſæ ſpinę, cũ D. laborans vehemẽti & valido equi ſubſultu ſenſit ſpinam ad poſteriora magno impetu cõtorqueri, eamq; cõpunctione valida feriri, quæ corpus vniuerſum exagitaret.

Prognoſticon.

Cum duo ſint impliciti dolores cauſſis ſedibuſque diſcluſi, vnus qui ad inteſtina pertinet, poteſtque colicus appellari, alter qui ad ſpinam dorſi atque lumbos, prioris quidem ſublatio ſperari poteſt, præſertim ſi ſimplex & ſine inteſtinorum labe fuerit. Atq; vt cauſſæ eius magnitudo certius æſtimetur, totius ventris regionem tactu explorari velim & animaduerti, nunquid in eo præter naturam obduruerit, eorum memor quæ vidi & ſcripſi ſæpe in inteſtinis craſſam lentamque pituitam in inteſtini ſpeciem concreſcere, & obdureſcere, viamque flatibus ac fæcibus præcludere: poſterioris doloris difficilior curatio, & anceps exitus, præſertim ſi diuturnitate in ſpinam dorſi altius ſe adegit: vtriuſque tamen curationem experiri iuuabit, & nihil eorum prætermittere, quæ arte & cum ratione opitulari queant.

Curatio.

In his tam atrocibus doloribus expurgandis non minorem vim obtinet vitæ quam medicamentorum ratio: quandoquidem ea non pauca abſumit ſuperuacanea, quæ vix ſint medicamentis ceſſura: itaq; victus ſit euchymus, ſiccans & attenuans, iſque ſatis tenuis, carnibus veſcẽdum gallinaceorum, columbarum, turturum, perdicum, auicularum, lepuſculorum & ſimilium, hiſq; aſſis potius quam elixis: condimenta quoque vtilia, quæ præſertim nucem muſchatam, gingiber & piperis momentum recipiant: vinum tametſi calore iuuare creditur, quia tamen vapore & tenuitate cerebrum neruoſque ferit, aduerſiſſimum putandum, ſubrubrum ac leuiter adſtringens deligendum potius quam album, idque aqua cocta multa dilutum, in qua ſaluia macerata fuerit. Si D. laboranti ea eſt animi conſtantia, vt omnia quæ dixi de victu vna diæta per guaiacum complecti velit, eam quidem ſperem

non

non parum ad perfectam curationem profuturam. Neque tamen ſtatim initio ſudores promouendi ſunt, ſed meracius decoctum mane & horis tribus ante cœnam vice attenuantis apozematis offerendum, alterumque dilutum in paſtu loco vini. Si curationis progreſſu ſudores facile emanent, excipiendi erunt, & leuiter ciendi, atque detergendi. Septimo vel octauo quoque die intermiſſo guaiaco purgatio decernenda erit huiuſmodi.

℞. Stœchados, Betonicæ, Saluiæ, Anthos, Epithymi, an. p. j. Polypodii quercini, foliorum ſennæ mundatorum, an. ʒ.iij. Fiat decoctio vna pro doſi. In colatura infunde agarici trochiſcati ʒ. j. ß. In expreſſione diſſolue Diaphœnici, vel electuarii Diacartami ʒ. ij. Sirupi de Hyſſopo ℥. ß. Fiat potio, detur mane horis quatuor ante cibum. Hæc quidem omnia vniuerſalia ſunt, neque venæ ſectione tentanda eſt vlla euacuatio, vt quæ ſit hac in re plurimum nocitura. Cæterum ſumma vis curationis in topicis eſt remediis. Primumque ad colicum dolorem extirpandum quotidie horis tribus à prandio clyſterem indendum cenſeo hac formula.

℞. Florum chamæmeli, Meliloti, Anethi, Rutæ, Origani, Abſinthii, Centaurii minoris an. m. j. Seminis aniſi, & fœniculi, Baccarum lauri contuſarum, an. ℥. ij. Fiat decoctio: in ℔. j. colaturæ diſſolue hieræ ſimplicis, Mellis roſati; & anthoſati, an. ℥. j. Olei anethi, ℥. iij. Fiat clyſter, iniiciendus, vt dixi. Poterit interdum pro hiera ſimplici diſſolui ℥. ß. vel ʒ. vj. hieræ diacolocynthidos. Sic permutatione augendus continuanduſque clyſterum vſus, dum prorſus expurgata ſit craſſior inteſtinorum pituita, quæ materia eſt colici doloris, dumque dolor hic in abdomen & ventrem incumbens, manifeſte miteſcat. Cum iam ſatis expurgata putabuntur inteſtina, vt quæ multo tempore contracta fuerat, in eis vitioſa qualitas tollatur, roburque ac-

dæ ℔. j. Reponantur omnia in alembico vitreo, fiatque deſtillatio igne lento. Excipiatur primum aqua, demum oleum, quod ſeorſum aſſeruetur in vſum vnctionis prædictæ. Si non ſit facilius fomenti vſus, aut non omnes id dolentes partes attingat, commutetur in inſeſſum è decocto conſimili, in quem omnes hæ affectæ partes demergi poſſint. Quum iam continuato fotu & vnctione, mane & ante cœnam ad dies circiter quinque aut ſex ante humor ſatis æſtimabitur, mediocres cucurbitulæ vtrinq; ſecundum ſpinæ productionem à dorſo ad extremum lumborum continuata ſerie affigantur, idque ſine ferro & ſcarificatu, vel etiam cornua maiuſcula, quorum frequens eſt apud Germanos vſus, vt eorum ope humor aut alia quæuis materia ex imis partibus euulſa transferatur, & rapiatur in ſummam cutim. Non ante hæc intermittantur remedia, quam dorſi & lumborum dolor mitigatus appareat, omniſque eorum motus liberior & expeditior: aut ſi forte eorum continuatio moleſta ſit, atque grauis, Ceratum aut emplaſtrum comparetur reſoluens atq; diſcutiens, quale fieri poterit ex malagmate deſtillationis prædictæ, cui gummi ammoniacum, & cera addantur, & concorporentur ea quantitate & doſi, quæ videbitur ad malagmatis aut cerati formam deſiderari. Hæc igitur præſidia ſunt, quorum adminiſtratione & cõtinuatione methodica ſperari poteſt vtriuſq; doloris perfecta curatio, niſi forte aut luxata ſpina ſit, aut partes dolentes labefactæ iam ſint diuturnitate mali. Quum enim hæc adſunt, aut prorſus nulla, aut admodum exigua ſpes eſt ſalutis.

Ad facilitandum conceptum, pro vxore Præfecti Mariemburgenſis. 1552. è Gallico.

CONSIL. L.

VT his omnibus, quæ à te mihi propoſita ſunt, remedium aliquod adferam, quo expetito voto

fruaris, ſirupum ſolutiuum magiſterio non vulgari, confectum præſcripſi, quo per octo dies ante quam menſes eruptionem affectent vteri, diebus alternis, in tres doſes ponderis ℥.ii. ſiue cochleariorum argenteorum quatuor, eamque doſim excipies pari menſura aquæ hordei, ſiue vini albi mixti horis quatuōr ante cibum. Interimque domi te continebis, ſobrieque ac temperate viues. Expectabiſque donec menſes ſuperueniant, nihilque maius molieris, niſi quod eo tempore vino albo lymphato, aut alio potu aperiente eos prouocabis. His iam eruptis, & exactis, confectio ſiue opiata tibi in promtu erit, quam ad te mitto quatuor diebus tempore matutino aſſumendam horis iiij. ante cibum ad nucis vel caſtaneæ qnantitatem, ſimulque hauries vini albi lymphati tantillum: quo facto, ac perinde poſt cœnam, ſub ingreſſum lecti, alia doſi hauſta, cæteriſque eodem modo, excipies per interiora vaporationem & ſuffitum pulueris à me præſcripti, quem in prunas iniicies, ac velut incubando huic effumationi, eam continebis quam diligentiſſime poteris. Hiſque peractis ceſſabis ab aliis remediis vſque ad finem menſis: tuncque ſuperiori progreſſu repetito paulo ante quam menſes prorumpere conentur, ſirupum & opiatam prædictam ſimili cautione hauries, ſicque per quatuor menſes ab hyemis extremo ad ver vſque continuabis. Quod ſi neque tuus optatus euentus ſuccedet, ſi me certiorem reddere voles valetudinis tuæ, mittam ad te aliud conſilii genus, quod ei tempori erit accommodatiſſimum. Victus interim ſiccus ſit, & boni ſucci, ſi forte pigrior erit aluus, diebus interiectis, aut interdum ſtomachus grauis, vſus pilularum ex rheubarbaro, agarico, & aloë conueniet.

℞. Saluiæ, Maioranæ, Nepetæ, Meliſſæ, Matricariæ, an. m. ß. Foliorum ſennæ mundatorum ℥. j. ß. Fiat decoctio ad ℔. ß. Addendo in fine Agarici albi ℥. ß.

Rheu-

Rheubarbari electi ʒ.iij.Cinnamomi ʒ.ij. In expreſſione diſſolue ſirupi capilli Veneris ℥.j. ß.Fiat apozema clarificatum,mediocriter coctum.

♃.Nigellæ ℥.ß.Styracis calamitæ,Benionini,Radicis Ireos florentinæ, an.ʒ.iij,Caryophyllorum, Maſtichis,an.ʒ.ij.Fiat puluis pro ſuffitu.

♃.Radicis Iringiorum ℥.j. Seminis napi, Cæpe,& Bulbi,an.ʒ.iij. Radicis pyrethri ʒ.ß. Gingiberis ʒ.j.ß. Radicis biſtortæ,Renum & caudarum ſcincorum an. ℥.ß.ſirupi de artemiſia quantum ſatis. Fiat opiata. Capiat mane,& in lecti introitu, ad quātitatem caſtaneæ.

Pro muliere hyſtericis ſymptomatis affecta.

CONSILIVM LI.

MVlier ætate plena, ac matura, multos annos viri conſuetudinem intermiſit: quo factum eſt vt ſemen congeſtum, ac præter naturam retentum computruerit, imo malignam qualitatem cōquiſierit,quā & retenti menſes, & humores, quicunq; in vtero putreſcunt,ſubire ſolent.Inde tetri maligniq; vapores in ſuperiores partes elati, in ventre quidem torſiones faciunt,& murmura cū dolore. Demum ventriculi ſubuerſiones,ructus,ſingultus, atque vomitiones varias. Quum vero ſeptum tranſuerſum atq; pulmonem opprimunt, difficilior eſt reſpiratio cum ſtertore, aut ſi cor feriat, palpitatio ſuſcitabitur, aut animi defectio. Sin verò in cerebrum ac mentem irrepat, aliâs morbi comitialis acceſſiones,aliâs deliria, aliâs oculorum caligo,aliorumque ſenſuum interceptio, aliâs alia facultatis animalis ſymptomata ingruunt.

Curatio.

♃.Hyſſopi, Praſſii, Nepitæ, Meliſſæ,Hyperici,Betonicæ,Artemiſiæ,Matricariæ, an.m.j. Radicis rubiæ tinctorū, Radicis pæoniæ, Viſci quercini, Polypodii quercini, Seminis cartami, an.℥.ß.Florū anthos,Stœ-

chados Arabicæ, an. p.ij. Seminis rutæ, Seminis Pæoniæ,& leuiſtici,an.℥.j. Seminis paſtinacæ ʒ.ij. Foliorum ſennæ mundatorum ℥.iij. Fiat decoctio ad q.iij. addendo in fine agarici albi ℥.j. ß. Gingiberis ℈.j. In colatura expreſſa diſſolue ſacchari albi quart.iij. Fiat ſirupus coctus, vt decet,& cum coquitur adde expreſſionem ℥.ß. Rheubarbari electi, infuſi in aqua Betonicæ, cum ſpicanardi & cinnamomi an.℈.j. capiat die quaque. Diebus interpoſitis vtatur decocto ligni ſancti, atque ei ſenſim aſſueſcat. Primumq; offeratur ei in paſtu loco vini,quod in ℔.iiij.aquæ raſuræ ligni ſancti ℥.iij. vel iiij. duntaxat accipiet: incoquantur paſſulæ, ſi videbitur cum ſaccharo & cinnamomo:exacto triduo decoctum meracius mane & veſperi horis duabus ante cœnam, cum quibuſdam ex his, quæ ſunt in ſirupo, propinabitur. Victus ratio ſit mediocris. Cucurbitulæ læues, eæque maiores ſine ſcarificatu feminibus affigantur:crurum frictiones vtiles, vaporum impetũ deorſum conuertent. Fomenta & vaporationes fient ex quibuſdam eorum quæ ſunt in ſirupo, adiectis pulegio, origano, Calamẽto,Ruta,& Sabina. Fiant preſſi ex puluere hieræ,& ſucco Mercurialis confecti. Addi poterit nonnihil pilularum cochiarum, aut radicis cyclamini, aut cucumeris aſinini, vt his fœda vteri illuuies tenacius impacta eliciatur. Si hæc non ſatis eſſent, obſtetrix experta ipſo acceſſionis tempore digitum oleo nardino vel muſcellino oblitum illius in vteri ceruicem immittat,vt vel titillatu putre ſemen prouocet, vel ceruicem extẽdat,quæ tum (vt ait Galenus) ſurſum maxime conuellitur. Si vterum libebit vehementius expurgare,per quietem iniectiones fiant ex decoctis herbarum, quas in fomentis narrauimus,additis agrimonio, abſinthio, aut etiam aloes tantillo. Vt autem inhibeantur acceſſiones imminentes, potio detur ex aquis nepitæ, Meliſſæ,& Cichorii ſaccharo, & cinnamomo cõditis aut paſtinacæ ſeminis ʒ.j. in his vel in aqua matricariæ diſſoluta,

ſoluta, hauriat. Quum vero pars maxima acceſſionum ab vtero fiat, Cataplaſma decernatur ex filice, leuiſtico, abſinthio, & hyſſopo coctis ac maceratis in vini ſtiptici, & aquæ paribus portionibus, quo venter totús integatur, aut melius vndiq; cingatur, firmiusq; ligetur, vt vaporum aſcenſum reprimat. Suffitus odorati pudendo offerendi, graueolentes naribus.

Pro muliere, & pregnante, & puerpera, male habente ab vtero. CONSIL. LII.

MVlier habitu mediocriter carnoſo, ætate media, hepate calidiore, ventriculo frigidiore, corripi ſolebat ſuffocatione vterina, cum ſenſus priuatione, ac veluti conuulſione, doloribusq; colicis. Item hemitritæo, laborauit duos menſes dum prægnans eſſet. Tandem peperit, excrementa alui citra opem medicam non deiiciebat: ſed & magna pituitæ copia cum his profluebat, interdum ſine his, nulli ſudores, nulla cerebri excrementa cernebantur, nihil cum vrinis profundebatur. Quæritur qua ratione medendum ſit, ne his doloribus colicis & vterinis rurſum iactetur.

Reſpond. D. Fern.

Neceſſe eſt ingentem eſſe cauſſam, quæ tot & tam grauibus ſymptomatis laborantem exerceat; eam autem duplicem ſtatuo. Priorem quæ in prima corporis regione inſidet, in ventriculo, in inteſtinis, in meſenterio, & cauis iecoris. Hæ quippe ſedes refertæ ſunt & obſtructæ craſſa excrementitiaq; pituita, quę alui deiectionem tamdiu remoratur. Nam & interdum concreſcit in illis, maximeq; in colo inteſtino, ex quo & acrioris clyſteris vi aliquando euelli vidimus: hinc ergo dolores colici omnem ventris regionem obſidentes ſuſcitantur. Altera cauſſa eſt in iecore calidiore. Hoc enim multã bilem profert, quę cum nõ poſſit per ductus naturales expurgari, propter obſtructiones, in corpus

vniuerſum cum ſanguine promanat. Sed & nonnihil huius in ventriculum effuudi indicant vomitiones, interdum amaræ & bilioſæ, quæ conſequuntur pituitoſas. Bilis illa in corpore pituitoſiore febrem accendit hemitritæum, quæ ſudore ſoluta, reliquit laſſitudines vlceroſas aut phlegmonodes. Sanguis enim venarum maiorum aut minorum, quæ ſunt in habitu corporis, omnino expurgatus nō eſt, ſed inquinatus bile pituitoſiore, eiuſmodi laſſitudines infligit. Scopus medendi eſt corpus expurgare excrementis. Pituitoſa igitur illa excrementa ad expurgationem præparanda oxymelite, in quo incoxerint hyſſopus, &c. cum octaua parte aceti, & quarta mellis. Item fiat fotus ventris extenuās, & emolliens. Quotidie iniiciatur clyſter acris, in quo diſſolue hieræ diacolocyntidos, & diaphœnici an. ℥. ß. cum melle. Quandoq; detur mitior ad fæces emolliendas, & lubricanda inteſtina. Semel in hebdomada propinetur potio, quæ recipiat rheubarbarum puluerem hieræ ſimplicis, & aliquid diaphœnici. Quippe Diaphœnicum neceſſarium eſt ad craſſam & lentam pituitam excludendam, & ſine eo rheubarbarum non liberabit. Vtatur in paſtu vino tenui diluto, extra paſtū de coctione guaiaci, aut abſinthii, cum vino & aqua. Vbi prima regio fuerit expedita, ſecunda & tertia liberandæ etiam erunt, non valde diſſimilibus remediis. Non puto tamē, quod ex habitu corporis ſit neceſſe in aluum reuellere, ſed ſudoribus, decoctione guaici meratiore, aut aliis miſtis remediis exhauriendā eſſe hanc regionem. Victus ſit ſiccans & extenuans, in quo abſtineat ab omnibus humidis. Vniuerſo corpore repurgato vterus perſaneſcet. Quod ſi nihilominus aliquid in eo reſtare videbitur, profligabitur vel ſuffitu, vel peſſo, vel aliis ad id accommodatis.

De

De partu legitimo. CONSII. LIII.

DE partu, qui ducenteſimo ſecundo nuptiarum die in lucem editus eſt, cum is integre conformatus, ac bene viuidus exiſteret, dubitatum quæſitumq; eſt, num forte ante nuptias conceptus eſſet, & nonum iam menſem compleuiſſet. Deinde an hoc dierum numero natus ſeptimeſtris, ac bonæ ætatis habendus ſit. Ad prius reſpondit D. Fernelius. Recens editi partus ætatem nullis indiciis certo definiri poſſe, & immaturos fœtus aliàs videri integre conformatos atq; perfectos, aliàs ſine pilis, vnguibus, labris, aut palpebris, vel auriculis vix dum diſiunctis, quemadmodum & abortum obſeruauimus nonnunquam die quadrageſimo dimidii digiti magnitudine membris omnibus diſtinctum, interdum tertio menſe rudem adhuc & male digeſtam molem repræſentare: id autē efficit ſeminis varietas, & facultas quæ in eo eſt, conformantis robur, aut infirmitas. Ad poſterius quæſitum idem reſpondit. Partum editum die ducenteſimo ſecundo ſeptimeſtrem cēſendum. Etenim Hipocrati, vetuſtioribusq; Græcis, tum Philoſophis, tum Medicis, qui in hanc contemplationem accuratius incubuerunt, incomperti erāt Romanorum menſes; hiſque quemadmodum & Hebræis, Lunæ curſu demenſi ſunt, conſtatq; menſis diebus viginti nouem cum ſemiſſe, quod tempus fere à quouis Lunæ congreſſu ad proximum intercedit. Hac anni ſupputandi ratione, quæ in fœtus geſtatione, in morborum decretoriis diebus, in omni deniq; Medicorum obſeruatione in primis, & ad vnguem tenenda, partus hic de quo quæritur, prodiit in lucē, die vigeſimoquinto completo ſeptimi menſis. Neq; tamen (vt verè ſeptimeſtris cenſeatur) neceſſe eſt ſeptimum menſem prorſus impleuiſſe, ſatiſque fuerit ad hunc terminum aut vltra aut infra dies ſeptem accedere. Ita enim ſiderū nos gubernantium vires non in momento conſiſtere, ſed his limitibus contineri atq; vigere, Ptolomæus

aliiq; Aſtrologi celeberrimi literis prodiderunt, ſeptimeſtrem quoq; partum bene vitalē eſſe, præterquam quod Hippocratis, & omnium Medicorum autoritate celebratum eſt, atq; receptum; nos etiam longa experientia notauimus. Cuius rei ab Aſtrologis petenda ratio, qui primum conceptus menſem in Saturni dominio, ſeptimum in Lunæ poteſtate collocant, quæ viuentibus omnibus vitam atq; vires impertit.

Ad Hæmorrhoides. CONSIL. LIIII.

QVæ ſine dolore deſcribuntur, manantes hæmorrhoides, cææ ſunt, & interiores: quarum nihil pūtem foras prominere. Hæ autem quum iamdiu & ſupra annos duodecim abundantius fluere conſueuerint, omnino ſupprimi non debent, ne tandem incommoda ſequantur, quæ Hippocrates commemorat, & metuit. At vero quum immoderatus illarū fluxus iam vires obterit, & iecur impendio refrigerat, ex quo ictérus, & fortaſſe cachexia iam apparet, & impendet: illas certe cohibere non modo vtile, verum in primis neceſſarium videtur. Sic tamen vt tertio quartove menſe quiddam profluere ſinatur. Cohibebuntur vtiliter in hac deſcripta corporis conſtitutione, non reuulſione per venæ ſectionem, è cubito, aut per cucurbitas hypochondriis affixas, non pulueribus, conditis, aut potionibus adſtringentibus, ſed hiſce leuiſſimis remediis, quæ profutura non dubito. Itaque ſi quæ purgatio neceſſaria videbitur, non alia conueniet, quam quæ ex rheo conſtat.

℞. Aquarum roſarum, & Arnogloſſæ, an. ℥.j. ß. In quibus infunde rhei electi ℈.iiij. Cinnamomi electi ℈.j. In expreſſione diſſolue Rheubarbari electi puluerizati ℈.ij. Sirupi roſarum ſiccarum ℥.ß. Fiat doſis.

℞. Plantaginis, Centinodiæ, Roſarum rubrarum, Balauſtiorum, an. p.j. Fiat decoctio in lacte ad ℔.j. In colatura diſſolue Boli armeni, Farinæ fabarum, an. ℥.j.

ß. Fiat

℞. Fiat clyſter, in forma pultis, quam diu teneat, & iteretur bis, ter, aut quater, ſi non ſatis primus cohibuerit: ſi miſcella maior placebit, addetur ſanguis draconis. Iuuabit etiam cataplaſma extrinſecus podici adhibere ex Bolo armena optima, quæ in aceto, & arnogloſſa, & oui cãdido ſit diſſoluta, aut in ſucco plantaginis & centinodiæ, qui etiam in clyſtere conuenient. In victus ratione vitanda ſunt vina vinoſa, admodum tenuia, & quæcunq; alimenta ſanguinem inflammant. Parce viuendum, ne vires iam imminutæ nimio cibo premantur, neve ſanguis ſupra modum increſcat. Vitanda exercitatio vehemens, ira, mœror, & quæcunque ſanguinem ac ſpiritus inflammant, ac exagitant.

De renum affectibus. CONSIL. LV.

DVobus affectibus, hisq; finitimis conflictatur hic vir nobilis: vnus eſt renis exulceratio; alter eſt penis ſeu vrinarii meatus leuis exulceratio, cum adnato tuberculo carnoſo. Renis alterius aut vtriusq; vlcerati indicium eſt vrina alba, craſſa, & purulenta, in qua & pus ipſum ſubſidere deprehenditur. Deinde, quod æſtate ſuperiore poſt vehementes exercitationes & labores vrinas profuderit cruentas. Tum enim vlcus excitatum eſt, & (vt coniicio) à calculo renem atterente, qui paucis ante menſibus in rene concreuit. Nunc ſordidiore facto vlcere nõ cruenta ſanies, ſed purulenta emanat. Vlcerati meatus vrinarii indicium eſt ardor & acrimonia, quæ meiendo torquet, quodque multis ante menſibus fœda illa gonorrhœa diuexatus ſit, quæ meatum hunc exulcerare ſolet. Vlceri vero male ſanato adnatum eſſe tuberculum carnoſum argumento eſt difficilis emictio, & qua nón niſi tenuiſſimo filo vrina profunditur, quodque aliquando omnino ſuppreſſa ſit vrina. His implicitis affectibus non facile ſit integre mederi. Renis vlcus vix vnquam coaleſcit, quod pars ſpermatica ſit. Carnoſum tuberculũ difficile & ægerrime abſumitur. Confert tamen interdũ purgatio, vel

ex caſſia ſola vel interdum adiecto rheo. Poſtero die vtilis terebinthina lota ad ℥.ij. Sorbitio matutina ex decocto radicis altheæ,& cicerum rubrorum cum melle vel butyro,hoc detergebit renis vlcus. Hoc ipſum præſtabit & hydromeli ſimplex,ſi vel in ſiti vel primo hauſta ſumatur in paſtu vice cereuiſiæ. Vehementiora non laudo. Tuberculum carnoſum extirpari debet ſæpius immiſſo cathetere, vt huius aſperitate illius nonnihil ſenſim euellatur. Hoc.n. curandi genus breue eſt & expeditum. Quod tamen ſi laborans non feret, cereolus immittendus eſt,qui meatum ipſum dilatet, comprimatque tuberculum,& interdum is obungetur pulueuere, qui ſimiliter tuberculum abſumat & vlcus conglutinet:cuiuſmodi eſt hic.

℞, Oſſis ſapiæ, Tuthiæ præparatæ, an. ℨ.ij. Cornu cerui vſti, Aloës lotæ, an. ℨ.j. Aluminis vſti ℨ.ß. Fiat puluis;vtatur arido vel miſto cum melle roſato in formam vnguenti. Vtilis etiam fuerit frequens iniectio aquæ aluminoſæ compoſitæ & deſtillatæ, vt hac in re fieri ſolet.

℞, Aluminis crudi ℥.ij. Succorum plãtaginis & portulacæ, an. ℔. ß. Aquarum roſarũm & plantaginis an. ℥. iij. Agitētur omnia cum albuminibus trium ouorum. Reponantur in alembico vitreo,& diſtillentur igne lēto. In his morbis contumacibus opus eſt & diligentia, & ſumma animi conſtantia,& tempore.

De vrina purulenta.

CONSIL. LXVI.

VRinam quam craſſam & albã emingi percepimus vere purulenta eſt. In qua quiete ſubſidere pus deprehenditur album, læue & æquale;id autem pus index eſt abſceſſus vel vlceris. Quod tamen neq; in pene, neq; in veſica, neq; in vreterib. eſt. Sed quum ſine vllo ſenſu doloris exiſtat in ſolis renibus ſubeſſe intelligitur. Ab his etiã & calculi grãdiuſculi, & vrina ſæpe cruēta profluxit, quæ tũ indicabat vlcus renis attritu fieri. Nunc

vero

vero ſordidum & purulentum eſt. Sanatio perfecta ſperari vix poteſt, & diligenter proſpiciendum, ne pus cohibeatur aut ſubſiſtat. Ita enim in alias partes redũdans ac refluens grauium fit ſymptomatum cauſſa. Satis fuerit curatione vlcus blande expurgare, & aſſiduã liberamque puris effuſionem procurare. Itaq; abſtineat ab omni corporis vehementiori motu, & exercitatione, à ſalſis, calidis & acribus, ne vlcus exaſperetur. Hydromelitis potus vtilis, præſertim primo hauſtu, interdum huius vice hordei decoctum. Dein vero & quæ ſequuntur medicamenta.

℞. Caſſiæ fiſtulæ recenter mundatæ ℥.x. Cum ſaccharo vel electuario Diatragacanthi frigidi fiat bolus, capiat die electionis duabus ante cibum: vel ſic.

℞. Caſſiæ fiſtulæ recenter mundatæ ℥.vj. Rheubarbari electi puluerizati ʒ.j. Cum ſaccharo fiat bolus.

Item ℞. Terebinthinæ Venetæ lucidæ ℥.ij.ß. Lauetur in aqua roſarum, vel alkekengi. Capiat poſtridie purgationis ex cochleari, cũ ſirupo capilli Veneris. Si quando aluus adſtrictior erit, aut renes grauati erunt, aliis diebus hoc perfundetur clyſtere.

℞. Quatuor remollientium, Chamæmeli, Meliloti, Anethi, an. m. j. Seminis aniſi, lini, & fœnugræci, an. ʒ.ß. Fiat decoctio ad ℔.j. In colatura diſſolue hieræ ſimplicis, Catholici, an. ʒ. v. Mellis roſati, Sacchari rubri, an. ʒ.j. Olei violati ʒ.iij. Fiat clyſter. Inclinante luna tribus vel quatuor matutinis ſumat hoc decoctum, horis tribus ante cibum.

℞. Cicerum rubrorũ ʒ.iij. Radicis altheæ ʒ.j. Summitatum braſſicę m.j. Fiat decoctio ad ℔.ß. In colatura diſſolue Mellis optimi deſpumati, ʒ.ij. Fiat ſorbitio.

Ad dolorem Nephriticum, è Gallico.
CONSIL. LVII.

VT nephritico dolori præcautionem adhibeas, cui iampridem obnoxius es: in primis vitandi ſunt ci-

bi omnes craſſi & obſtruentes, vt carnes porcinæ, bubulæ, & ferinæ præcipue ſale conditæ. Itemque piſces non ſquamoſi & aquis lutulentis innutriti, leguminũque omne genus tum recens, tum ſiccum, cruſtacea et omnia, panis praue coctus, caſeus, omneſq; fruct⁹ crudi: vinum quoq; nigrũ & craſſum, aſperum, vel dulce. Sed veſci poteris nutrimentis leuioribus & facilis coctionis, vt carnibus iuuenum animaliũ, aut aliorũ, tum aſſis, tum elixis. In iuſculis incoquentur radices petroſelini, aut fœniculi. Intermiſſius quoq; parabuntur ex capparibus, aſparagis, lupulo: itemq; acetaria ex pimpinella, ſaxifragia, coronopo hortenſi, cæteriſq; ſimilibus oleo & aceto probe maceratis. Vinum bibes album potius quam rubeum, ſaltem valde rutilũ, tenueque, nec valde potens & mediocriter temperatũ, prouiſione totius corporis non neglecta. Omne alimentum ſobrie ingeres, tum eſculentum tum poculẽtum. Repletio enim huic morbo & aliis ſuſpecta eſt. Ter in die cibum temperate ſumere ſat erit. Ac conueniet in ientaculo butyrum recens ſæpe comedere cũ pane, ſiue ſimplici, ſiue toſto ſaccharũq; inſpergere, poſteaq; vinum album haurire. Si nonnunquam fruſtula butyri inſulſi deuorare ſuccurret, iuuabũt tum aluum, tum renes. Iuſcula etiam ex radicibus ſupradictis conferẽt, neque nocebit hora vna poſt ſimile edulium aſſumtũ exercitio mediocri indulgere, eodemque modo ante & poſt cœnam. Interdiu dormire non expedit, nec noctu in renes decumbere, nec eos intro vel foris calfacere, ſeu ſtragulis ſeu igne. Sed præter hæc particularia quædam auxilia pharmaceutica ex vſu erunt. Primumq; præſcribitur puluis ſumendus horis duab. ante iuſculum ad cochlear vnũ, vel ſolitarium, vel ex vino albo, idque ſemel in hebdomadâ, potiſſimum ſi aluus reſtitabit. Nihil autem eſt quod tibi luculẽtius ſeruiet, quam ſi ſex ante deſinentem lunam diebus, perfundãtur inteſtina clyſtere in hanc formulam.

℞. Radi-

℞. Radicis altheæ ℥. j. Radicis Enulæ Campanæ, ℥. ß. Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Betæ, Mercurialis, an. m. j. Florum chamæmeli, Meliloti, Summitatum anethi, an. p. j. Seminis aniſi, Fœniculi, Carui, & Cumini, an. ʒ. iij. Fiat decoctio. In colatura ad ℔. j. Diſſolue hieræ ſimplicis ʒ. vj. Diaphœnici ʒ. iij. Mellis roſati ℥. ij. Olei Chamæmeli, & anethini, an. ʒ. ß. Fiat clyſter, detur mane in exitu lecti, die prædicto. Sequenti vero potio purgatoria conueniet in hunc modum.

℞. Aquæ parietatæ ℥. ij. In qua infunde rheubarbari electi ℈. iiij. Cinnamomi electi. ʒ. ß. In expreſſione diſſolue expreſſionem ℈. ij. Agarici trochiſcati infuſi in aqua betonicæ, Diaphœnici, ʒ. j. Sirupi capilli Veneris, ℥. ß. Fiat doſis, detur die ſequenti clyſter. Interpoſitis autem diebus, à quibus ceſſabis: quarto demum, quinto, & ſexto, qui erunt vltimi tres dies decurſus lunæ, hauries ſingulis quibuſque diebus matutinis, horis tribus quatuor ve ante cibum drachmam vnam maſſæ pilularum, quam ego tibi conficiendam procuraui, ad pilulas quinque, vel ſi tibi amaror non admodū diſplicet, diſſolues eam vino albo, nec propterea lecto continendus eris.

℞. Radicis Gentianæ electæ vnciam j. Fiat puluis ſubtiliſſimus, ex quo cum ſirupo capilli Veneris, fiat maſſa mollis. Reponatur in aluta, & in pyxide ad vſum prædictum. Hiſce tribus dieb. exactis, qui ſex ſuperiorum poſtremi ſunt, non erit alienum, ſi fert animus bis maluæ & cicerum decoctum parare, cuius conſilium à me exquiſiuiſti, continuiſque quatuor aut quinque diebus potare. Interea temporis exacta victus lex & ſupradicta tenenda eſt, ſuperioraque omnia ſub ſinem trium menſium continuorum repetenda ſunt, ſi perfecta & integra curatio à te expectatur.

Pro Duce Sommenſi, calculoſo.

CONSIL. LVIII.

ARenularum emictio nephritiſq; incipiens in corporis conſtitutione ſupra modum billioſa, & cuius ſanguis craſſus & terrenus eſt, magna ex parte torretur, hac præcautione arceri debet. Cum craſſus viſcoſuſque ſanguis gignendis illis materiam ſubminiſtret, iecoris vero renumque calor ex hac torrefacta arenulas calculoſque proferat. Victus ratio obſeruari debet, quę refrigeret & humectet, ſimulque detergat, & modice extenuet citra manifeſtum calorem. Pullorum gallinaceorum, columbarum, & vituli carnes, ex lactuca, althea, malua, aut ex hordeo mundato elixæ, iuriſque ſorbitio ieiuno data: interdum ptiſanæ cremor ex melle aut ſaccharo paratus apprime eſt vtilis. Alio quouis paſtu carnes tum elixæ, tum aſſæ edantur, in ſucco limonum maceratæ, vel intinctæ; qui, ſi deſit, vel omphacium, vel oxalidis ſuccus, nonnunquam & acetum conueniet. Vinum tenue & imbecillum ſit, & abunde dilutum. Nam plurimi ab hiſce malis vini abſtinentia, & aquæ potu ſeſe vindicaſſe aſſeuerant. Dorſi lumborumquę matutina frictio, itemque exercitatio valida, aut equitatio durior arenulas & calculos deturbat, nec ſinit in renibus concreſcere. Cæterum cum vna victus ratio vix ſatis tuta eſſe poſſit ad morbi huius præcautionem, interdum etiam medicamentis agendum erit, quæ non vehementi calore aut ſiccitate, ſed moderatione prædita noxiam morbi materiam per aluum detrahant, & quæ renum calorem temperent, & quæ arenulas facile cum vrinis exturbent. Eorum autem compoſitio huiuſmodi erit.

℞. Radicis ruſci, Aſparagi, Graminis, Altheæ, & Petroſelini, an. ℥. ß. Gallitrici, Betonicæ, Pimpinellæ, Saxifragiæ, Parietariæ, Adianthi, an. m. j. Seminis ocymi, Petroſelini Macedonici, Milii ſolis, Geniſtæ, Bardanæ,

Sileris montani, Glycyrrizæ raſæ,an.ʒ.ij. Paſſularum mundatarum,Polypodii quercini,an.℥.j.Fiat decoctio ad ℥.xv.In colatura infunde florum cordialium recentium, an. p.ij. Foliorum ſennæ mundatorũ ℥.iiij. Agarici albi ℥.ij. Gingiberis albi ℈.ij. Bulliant parum, & fiat expreſſio; in qua diſſolue ſacchari albi ℔.j. Fiat ſirupus perfecte coctus. Capiat decimo quoque die ℥. pro doſi, cum aqua decoctionis hordei vel aniſi. Ex hiſdem ſimplicibus detractis purgantibus alter ſirupus apparetur, quo ex aqua hordei diluto diebus interiectis mane vtetur ad renum expurgationem. Terebinthinæ vſum in hac laborantis conſtitutione non probem,quod promte inflammetur iecoris calore. Si forte frequens vſus ſirupi faſtidiet, illius vice hoc electuarii genus ſuppetat.

℞.Quatuor ſeminum frigidorum maiorum mundatorum,Glycyrrizæ raſæ,an.℈.j.Seminis pimpinellæ, Ocymi,Petroſelini,Macedonici,Nucis muſchatæ,an. ʒ.ß. Pulueris electuarii Aromatici roſati maioris ℈ ij. Sacchari albi diſſoluti in aqua alkekengi iiij. Fiat Electuarium per tabellas ponderis, ʒ.iij. Capiat vnam mane tribus ante paſtum, & ſuperbibat parum vini diluti. Renes extrinſecus refrigerẽtur æſtate hoc fotu.

℞.Aquarum deſtillatarum Lactucæ, Nenupharis, & Roſarum,an.℥.iij.Aceti ℥.ij. Miſce,mane & veſperi renes tepido foueantur. Hyeme accommodatius erit hoc linimentum.

℞. Oleorum violati, Nenupharini,& Roſacei lotorum in aceto,& aqua roſacea,an.vnc.j. Mucilaginis altheæ extractæ in aqua parietariæ ʒ.vj. Ceræ tantulum, fiat linimentum pro vnctione renum, mane, & veſperi. Si forte aliquando nephritici dolores recurrant,clyſter iniiciatur ei ſimilis quem præſcripſi. Quo reddito fotus adhibeatur ad partem dolentem, ex deſcriptorum ſacculorum decocto. Hic ſi non ſatis proderit ampla cucurbitula dolẽti loco affigatur ſine ſca-

rificatu. Si ne his quidem dolor miteſcat, cataplaſmata idonea ſuccedant, & inſeſſus quorum vis eſt in ſedandis doloribus efficaciſſima.

Pro Stranguria. CONSIL. LIX.

STranguria hæc qua vrina reddi narratur turbida & impura ſummo cum dolore, ſiue purulentum ſit id quod tandem ſubſidet, ſiue mucoſum, neque ex ventriculi cruditate, neque ex ea pituita, quæ in articulos irruere conſueuerat, progignitur. Nunquam enim è ſuperioribus ſedibus tam craſſa illuuies per integros renes illabi poteſt in vias vrinæ. Quũ igitur renes nõdum male affecti eſſe deprehendantur, neceſſe eſt omnino aut è veſica, aut è pene vaſiſq; ſpermaticis impurã hanc ſordem profluere, ac proinde vel calculũ in veſica eſſe, vel vlcus in pene & veſicæ ceruice. Quũ autem hi affectus quaſdã notas communes habeant, propriis certe diſcernendi ſunt: neque peculiaris eſt ſuſcipienda curatio, antequam certo conſtet vter ſubſit affectus. Itaq; obſeruandũ attentius, nam quod pondus grauitatis percipiatur in perinæo, quod etiam incedẽti moleſtum ſit? Num dolor nonnunquã incumbat in podicem, & meiendi ac deſidendi, cupiditas ſit? An vrina pleno fluat radio? Si profluentis illius curſus intercipitur. Hæc enim certa ſunt calculi indicia: præſertim vero, ſi aliquando laborans nephritico dolore diſtortus fuerit. At vero ſi nihil iſtorum comparuerit, ac præterea virus quoddam è pene interdum ſponte excidat ſine ſenſu, & ſine emictione. Si ante vel poſt teſtium tumorem virulenta gonorrhœa aliquando contaminatus fuit æger, ſi vrina non pleno radio, ſed tenui quaſi filo redditur, ſi in penis arrectione vel attactu, aut dolor, aut etiam tumor aliquis percipitur, in ipſo penis ductu vlcus certe ſordidum ac fiſtuloſum, vel in veſicæ ceruice, vel in penis ductu conſiſtit. Vt autem cõiectura, quæ ab his ſignis ducitur, ſenſus indicio exploretur

atq;

atq; confirmetur, catheter blande immittendus eſt, quo continens illa & proxima mali cauſſa certius deſignabitur. Cognita tandem affecta ſede, & propria mali origine huic peculiaria accommodabűtur præſidia, & quæ vt ſpes eſt profutura ſint. Inter moras tamen (ſi quæ erunt) dolor emictionis leniendus eſt fotu emolliente, vel anodyno partium obſcænatum, aut interdű fotu ex lacte tepido. Inűctione etiam, quæ ſit eiuſdem facultatis pars erit linienda, & iniectione ex mucilagine, ſeminis pſyllij & cydoniorum, extracta in aqua plãtaginis. Vrinæ quoque acrimonia lenienda eſt ſirupo violato, altheæ, limonum, vel alio refrigerante, aut emulſione ſeminum frigidorum maiorum, & vino abunde diluto, ſi robur ventriculi ferat.

Ad vlcus ſphincteris veſicæ, è Gallico.

VT remedia adhibeantur vlceri iam inueterato & calloſo, quod ſignis quibuſdam certis & cathetere deprehenditur eſſe in ſphinctere veſicæ ſine tuberculo carnoſo. Primum fotibus mollientibus, & dolorem ſedantibus, ter aut quater in die pars infra ſcripta lenienda erit.

℞. Radicum altheæ, & liliorum inciſorum an. ℥.ij. Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Naſturtij, Origani, Calamenti, Abſinthij, Florum chamæmeli, & meliloti, an. m.j. Seminis lini, & fœnugræci, an. ℥.j. Reponantur in ſacculo, bulliãt in aqua & vino albo. Fiat fotus pudendi & perinæi, ter aut quater in die. Poſt quinq; aut ſex dierum huiuſmodi fotus continuationem, intermittenda erit duobus diebus, interimque purgandum erit corpus caſſia & rheubarbaro in hunc modum.

℞. Caſſiæ fiſtulæ recenter mundatæ ʒ.vj. Rheubarbari electi ſubtiliter pulueriʒati ℈.iiij. Cum ſpeciebus electuarij tragacanthæ, fiat bolus. Die ſequenti purgationem hauriet Terebinthinam Venetam in hűc modum paratam.

℞. Terebinthinæ Venetæ lucidæ lotæ in aqua roſarum & parietariæ ʒ.ij. Tum ad priores fotus per tres aut quatuor dies erit redeũdum, vel donec prædictum vlcus mollitum, & lenitum erit, tuncque ſiphone tenui iniiciendum erit decoctum inferius, & ad partem affectam deducendum, ter aut quater die.

℞. Roſarum rubearum, Plantaginis, Hordei integri. Abſinthii an. m. j. Centaurii minoris m. ß. Fiat decoctio ad ℔. j. in colatura diſſolue mellis roſati ℥. ij. fiat iniectio. Poſt aliquot dies, quibus hæc iniectio celebrabitur, decoctum erit magis deterſiuum reddẽdum, addendo quæ ſequuntur.

℞. Prædictæ decoctionis ℔. j. In qua diſſolue aloes optimæ ʒ. ij. Myrrhæ ʒ. j. Ariſtolochiæ rotundæ pulu er. ʒ. ß. fiat iniectio. Vlcere iam his auxiliis probe deterſo & mundificato, vt magis ac magis deſiccetur, fiet iniectio aquæ aluminoſæ in hanc formam confectæ.

℞. Aluminis crudi ℥. iiij. Succorum plantaginis, & portulacæ an. ℥. viij. Agitentur omnia ſimul, & diſſoluantur cum albuminibus trium ouorum crudorum; dein reponantur in alembico vitreo, & deſtillẽtur. Vt autem poſtea vlcus cicatrice inducatur, & pelle veſtiatur, iniectione hac vltima procurandum erit.

℞. Aquæ plantaginis ſtillatitiæ ℔. j. in qua diſſolue trochiſcorum alborum Raſis cum camphora ℥. ß. Fiat iniectio, aut loco trochiſcorum hoc modo.

℞. Lithargyri auri, Ceruſſæ, Boli armenæ an ℥. ij. fiat iniectio. In victus ratione abſtinendum erit ab ſalitis, & aromaticis, vinis potentibus, cæteriſque ſanguinem ſubtiliorem reddentibus eorum loco iuſcula refrigerantia, pruna, cæteraque edulia, quæ ſanguinem moderatum generare poſſunt, erunt ex vſu. Nonnunquam inter paſtus, & per curationem hydromelitis bene cocti, vel aquæ hordei hauſtum vnum aſſumere expediet.

Ad mictionem purulentam.

CONSIL. LXI.

QVidam mingebat vrinas turbidas, in quibus ſubſidebat pituita craſſa & viſcoſa, afficiebatur ſummo dolore & ardore inter mingendum, putabat herus id fieri calculo in veſica concluſo, ſed chirurgi adhibito inſtrumento non inuenerunt calculum, reliquum eſt ergo, vt id fiat à veſicæ imbecillitate. Ad eam ſequentia præſcripta ſunt.

℞. Polypodij quercini ℥.j. Radicis ruſci, Aſparagi, Graminis, Petroſelini, & fœniculi, an.℥.ß. Agrimonij, Ceterach, Cuſcutæ, Pimpinellę, Betonicæ, Gallitrici, Saxifragiæ, Adianthi, Capilli Veneris an.m.j. Seminis aniſi, Melonũ, Bardanæ, Petroſelini Macedonici, Glycyrrizæ raſæ, an.ʒ.ij. Fiat decoctio ad ℥. xv. In colatura infunde foliorum ſennæ mundatorum ℥.iiij. Agarici albi ℥.ij. Turbith gummoſi ℥.ß. Gingiberis ʒ.ij. Bulliãt parum ſimul, & fiat omnium expreſſio, in qua diſſolue ſacchari albi ℔.j. Fiat ſirupus perfecte coctus, capiat decimo vel quintodecimo quoq; die ℥.j.ß. vel ℥.ij. pro doſi cum pari portione aquæ parietariæ.

Item ℞. Aloës optimæ ℥.ß. Rheubarbari electi ʒ.ij.ß. Agarici trochiſcati ℈.iiij. Pulueris Electuarij Ducis ℈.ij. Malaxentur omnia ſimul cum ſirupo de althea, fiat maſſa mollis. Capiat pilulas quinque pro doſi ex drachma vna, ſine cuſtodia. Aliis diebus cum vel adſtrictior erit aluus, vel moleſta pituita.

℞. Quatuor ſeminum frigidorum maiorum, Seminis ocymi, Pimpinellæ, Saxifragæ, & Petroſelini Macedonij, an.ʒ.j. Cinnamomi electi, Nucis moſchatæ an.ʒ.ß. Pulueris Electuarij Diarrhodonis Abbatis ʒ.j. Sacchari albi diſſoluti in aqua parietariæ & gallitrici ℥. vj. Fiat elect. per tabellas ponderis ʒ. iij. Capiat vnam mane tribus ſaltem horis ante cibum, quibus dieb. nec ſirupis nec pilulis vtetur.

Item ℞.Radicis Altheæ,Enulæ Campanæ,Granorum iuniperi, an.℥. j. Centaurij minoris, Origani, abſinthij,Chamæmeli,Meliloti,Anethi,an.m.j.Seminis aniſi, Fœniculi, & fœnugræci, an.℥.ß. Fiat omniũ ſacculus, bulliat in aqua ſufficiente, ponendo in fine vini albi quartam partem. Fiat fotus calidus pudendi pubis & perinei. Hoc ſi non ſatis pituita extenuabitur & liquefiet, ex hiſdẽ parabitur inſeſſus, in quo calido madeat & mergatur ad vmbilicum vſque.

Ad mictionem innoluntariam, cum aliis accidentibus. CONSIL. LXII.

QVi ampla & dilucida narratione expoſitus eſt affectus, licet varia ſymptomatum permiſſione eorumque inſolenti concurſione perobſcurus & nouus appareat, ſingulorum tamen ſignorum vires & naturas, ſi paulo altius ſcrutemur, conſpicuus vterque reddetur, eiuſque cauſſa aliorum morborum imitatione deprehendetur. Non vnus quidem eſt & ſimplex affectus omniũ ſymptomatũ cauſſa, ſed collatis æſtimatiſq; eorum naturis, tres omnino affectus impliciti deprehendentur. Vnus eſt tibiarum recurrens ex interuallis inflammatio, rubor ſiquidem atque calor notæ ſunt inflammationis, φλόγωσιν appellant. Ea tamen eryſipelas cenſeri nõ poteſt, cũ non ſolum cutem, verum & ſubiectam carnem occupet, totaq; pars in ingentem molem attollatur. Reſtat igitur, vt ea tibiarum inflammatio ſit plegmonodes. Huius proxima continenſq; cauſſa ſanguis eſt tenuis ac feruidus, qui non ſolum rubore & calore, ſed & immoderata copia partẽ offendit. Is quidẽ non vno loco coercitus phlegmones ſpeciem exhibet, quæ poſtea in abſceſſum deſinit, ſed per tibias æquabiliter diffuſus phlegmonodẽ tumorẽ efficit, eouſq; perſeuerantẽ, dũ repreſſo ardore ſanguis totus aut manifeſte, aut ſine ſenſu diſſipetur & exhaletur.

Defluit

Defluit autē hic ſanguis ex vniuerſo corpore, maxime vero è viſceribus & e vaſis omnib. in quib. ſtatis temporum circuirib. coagmentari exuperareq; ſolet, idq; ob inſitam laborantis conſtitutionē. Cum. n. & illius temperamentū, & habitus, viuēdiq; ratio, & vitæ genus laborantē ſanguineū eſſe demonſtrent, multoq; ſanguini generādo pronū, accidit certe vt ſtatis temporū interuallis magna ſanguinis exuperantia toto corpore ſuccreſcat. Ea aūt cum iam moleſta & naturæ grauis euaſit in tibias quauis ex cauſſa imbecillas, è vaſis aut à natura propellitur, aut ſuopte impetu ruit. Quemadmodum his, qui ſimili conſtitutione ſunt, aliis per nares, aliis per hæmorrhoides, aliis per alias ſedes erumpit. Reuera niſi huic Domino laboranti ea exuperantia in tibias procumberet, periculum impenderet vel repentinæ ſuffocationis, vel ruptionis vaſorum, cū audiamus aliquando ſanguinem magna vi vomitione reiectum, idque non niſi aperta, vel rupta vena, quæ vel è iecore, vel è vicinis partib. & ſedib. in ventriculū dirigitur. Ex vniuerſo aūt corpore, ac ex omnib. venis fluxionem in tibias irruere luculenter ea commonſtrant, quæ audimus acceſſionis principio apparere. ea ſunt totius corporis grauitas, laſſitudo tenſiua, ſpiritus difficultas, capitis dolor, æſtus & ardor partiū interiorū, animi anxietas, quæ omnia exuperātis ſanguinis eiuſq; calidioris ſunt ſymptomata. Alter affectus Dominum laborantē affligens, eſt melancholia, inflāmationis comes, quam hypochondriacam iudicem. Nam dolor in hypochondrium ſiniſtrū plerunq; incumbens, eiuſq; palpitatio in ſiniſtram mammā excurrens, inſolēs animi anxietas, mœſtitia, ſolitudo, variæ ſomniorum perturbationes, iudicium in rerū adminiſtratione ratiocinatione hebetius, & memoria fluxa, ſigna quidem ſunt, quæ nō niſi ad atram bilem referri poſſunt (cuius vapores in cor & cerebrū illapſi hæc omnia multoque grauiora infligere ſolēt. Quum ſummus ardor interio-

rum viſcerum, humorumque tam multos annos perſeuerauerit, vix fieri poteſt, quin flauæ bilis præaſſatæ pars maxima in atram faceſcat, quæ in proprium lienis receptaculum relegata malignitatis ſuæ vires profert. Tertius affectus eſt emictio inuoluntaria dormienti potiſſimum ſine ſenſu obtingens. Ea nequaquam ſoboles eſt inflammationis aut ſuperiorum affectuũ, neque poſthac metuenda videtur iſchuria ei ſimilis, quæ hominem grauiſſime torſit, ſed emictionis eius cauſſa eſt ſphincteris muſculi, qui veſicæ ceruicem obſignat offenſum: hic enim catheteris immiſſione diuulſus dilaceratuſque eſt: ex quo & ſanguis copioſior emanauit. Sic autem oblæſus obſerandi munus complere nõ poteſt. Hæc quidem de affectuum dignotione, & de cauſſis. Quibus ita conſtitutis omnium certe ſperari poteſt perfecta ſanatio, ſi modo laborans in hac ætate florente, & ſummo virium robore quam decet diligentiam impendat.

Curandi ratio.

Poſtremus affectus, qui emictionẽ efficit ſine ſenſu, quoniam ſimplex admodum eſt, nec vllam ſordem aut illuuiem effundit, cũ vrina ſolis adſtringentib. & corroborantibus emendari poteſt. Huiuſce generis fotus ſunt partium obſcænarũ ex roſis, balauſtijs, plantagine rhoe, mali corio, hiſque ſimilibus coctis in aqua fabrorum. Deinde emplaſtra ex eadem materia, & ex metallicis, lithargyro, alumine, bolo armena, maſtiche, exceptis oleo myrtino, & aceto. Hæc ſi extrinſecus inſidentia parum iuuent, intromittenda quidem erunt ſiphone, dum offenſum ceruicis muſculum attingant. Ita enim multo efficacior deprehendetur eorum vſus. Alij duo affectus quoniã impliciti quodammodo ſunt, & vnus alterius ſoboles eſt, communem fere curationem habent. Recurrens illa tibiarũ inflammatio ſola fortaſſe victus ratione inhiberi arcerique poteſt. At

melancholica affectio curationem quandam expoſcit. Itaque vt ſanguis totumque corpus purius reddatur quinto aut ſexto quoq; die purgatio decernatur ſirupo, qui conſtet ex ſucco bugloſſi, boraginis, fumariæ, lupuli, oxalidis & ſimilium, recipiatque in libras quaſque ſuccorum dilutas foliorum ſennæ ℥. iiij. & cinnamomi ℥. ß. Sacchari ℔. j. Huius doſis erit ℥. ij. ex ſero lactis dilutæ. Si melancholica ſymptomata magis premant, dieb. interiectis ſimilis offeratur ſirupus, detractis foliis ſennæ. Præſcribatur & electuariũ ex puluere lætificantis Galeni, Diambræ, & Electuarii de gemmis, cũ ſaccharo diſſoluto in aqua bugloſſi. Purgatio nulla validior tentetur, nec poſthac vena ſecetur, niſi maior neceſſitas ingruat, Cæterum tuto & magno vſu aperiri poterunt hæmorrhoides, ſi forte intumeſcant aut quouis modo conſpicuæ ſint, idque vel ſcapello, vel hirudine, vel medicamentis. Huc accedet victus ratio, quæ bonum, tenuem, modice frigidum, ac humidum ſuccum generet, qualem nimirum hypochondriacæ melancholiæ omnes expetunt. Iam vero recurrentis inflammationis præcautio in hoc maxime poſita eſt, vt parce tenuiterq; viuat, ac ſiti ac inediis ſe maceret, atque in ſanguinis & humorum mediocritate cõſiſtat, nec hos ſinat in vllam grauem & moleſtam exuperantiam augeri. Quocirca cibis euchymis, frigidis ac humidis, mediocribus vtatur, & à conſueta alimentorum copia dimidium detrahat. A vino menſes duos aut tres (ſi ventriculi robur fert) abſtinebit. Huius vero loco potus erit, aut cereuiſia tenuis, aut aqua cinnamomo condita, aut ligni guaiaci decoctum. Quod etiam ſi ſudores promoueat, corpuſq; reddat patentius, vtiliſſimum iudico. Reliquo vitæ curſu deuitet vinum meracius, crapulam atque ſatietatem. Tota quippe curationis atque præcautionis ſpes ſita eſt in victu refrigerãte ac tenui. Sententiæ de potu lactis aſinini non acceſſi, quod lac in calida & bilioſa cõſtitutione promte cor-

rumpatur, nec corpus atrophia laboret, multo minus placet balnearum vſus, quod hæ fuſis colliquatiſque humoribus fluxiones proritent: corpus autem variis fluxionibus tentetur. Ne autem poſthac in tibias tam prona ſit fluxio, vtile ſit faſciis eas arctius vincire, aut caligis, quæ hic nobis ex pelle canina parari ſolent in eum vſum.

Ad Gonorrhœam & Arthritidem.

CONSIL. LXIII.

GEneroſum hunc virum duo exercent affectus arthritis, & Gonorrhœa, hęc recens eſt, & trium dũtaxat menſium ſine emictionis ardore, ſine vlcere, aut meiendi difficultate. Illa vetuſtior, quæ hoc anno grauius afflixit, & ante annos ſex ſemel de ſe futura aliquãdo teſtimonium exhibuit. Mirum ſane hanc ipſo ſtatim inuaſionis initio omnes peræque articulos occupaſſe, & tophos in digitis, manu, carpo, aliiſq; locis reliquiſſe. Indicium hoc eſto grauiſſimæ arthritidis aliquando futuræ, quæ paucis annis hominem totũ quaſi compendibus & manicis ſit comprehenſura, niſi tempeſtiue occurratur. Hoc ille præſentiens ac metuens opem implorat, quam cum ferre ei non liceat, in aula vaga ac inſtabili, committendum tibi illum putaui, vt in curãdo rationem eam & methodum imiteris, quam nos aliquando tenuiſſe vidiſti. Vt autem tu pariter virulentæ gonorrhœæ curationem accõmodes, die primo aluum perfundes clyſtere, qui teneat hieræ ſimplicis, Diaphœnici, an. ℥. ß. mellis roſati & anthoſati an. ℥. j. &c. Poſtero die purgabis medicamento ex rheubarbaro, & agarico, an. ℈. iiij. infuſis in aquis betonicæ, endiuiæ, & vino albo, an. ℥. j. in expreſſione diſſolue electuarii diacartami ʒ. j. ß. Sirupi capilli Veneris ℥. ß. Tertio die dentur terebinthinæ ʒ. ij. ß. Cum ſirupo capilli Veneris, ex cochleari horis iiij. ante cibum. Quarto die quieſcen-

quieſcendum. Quinto diætam per guaiacum auſpicari oportet, decoctumque duplex habendum, vnum meracius, quod in ℔.ß. ligni & ℥.ij. corticis habeat ſub decoctionis finem radicis Enulæ Campanæ, Polypodij quercini, Seminis cartami, an. ℥.j. Quo vtatur bis die tribus horis, vel iiij. ante paſtum. Alterum dilutius ex ſolo ligno, cuius vſus erit in paſtu vice vini. Victus in diæta imperandus tenuis, attenuans & ſiccans. Si aluus erit adſtrictior, proritetur clyſtere. Septimo vel octauo die denuo purgetur medicamento non admodum diſſimili. Ab hac purgatione topica remedia capiti primum adhibeantur, vt ſacculi ex ſeminibus, qui erumpentem ſudorem magis euocent. Et poſt deterſum ſudorem quotidie mane & veſperi errhina primum quidem leuiora, dein valentiora. Quum capitis humores magna ex parte diſſipati apparebunt, ceruici ac ſpinæ dorſi ea induces medicamenta, quæ ſcio te charriculis excepiſſe. Tophis vero emplaſtra quædam, quæ ſerie longa Domino de Chauuigne nos præſcripſiſſe ſatis meminiſti. Cum iſtorum continuatione omnem articularem dolorem & tophos fiſtulares, ipſumque mali fontem abſorpſeris, corroborandi poſtremo erunt articuli remedijs in id comparatis: quorum tibi magna quoque ſupereſt ſupellex. Sed antequam res eo deducatur, te, vt ſpero, reuiſurus ſum. Si his remedijs gonorrhœam penitus euelli non contigerit, inſerenda erunt in penem, quæ eius reliquias exſiccent. Horum materia ſi res poſtulat, plenius aliquando exponetur. Interim nihilominus calor immodicus, & æſtus renum per curationem reprimuntur illitu ex oleis nenupharini & roſarum, lotis in aqua plantaginis, vel oxymelite ex aquis roſarum, plantaginis, & ſolatri, an. ℥.ij. Aceti, ℥.j. In quibus etiam, ſi neceſſitas poſtulet, diſſolue trochiſcorum de camphora, ʒ.ij.

Pro Enterocele, è Gallico.

CONSIL. LXIIII.

AD curationem propoſiti affectus primum contineri oportet conclaui & decumbere lectulo dies vt minimum viginti, lumbiſque ſupinum inſiſtere, nec corpus admodum extendere, aut exagitare, præcipueque tibias, atque adeo animum ira, tuſſi, riſu, aliiſq; affectionibus. Interea temporis ſobrie & temperate viues, cibis nec flatuoſis, nec humidis, dabiſque operam ne venter ſit turgidus aut ſuccus, quotidie aut natura, aut arte ſeu clyſtere ſeu glāde ſoluatur. Primū quidem purgabitur corpus medicamento poſtea deſcribendo; quod etiam repeti poterit poſt xv. vel xvj. diem.

℞. Quatuor remollientium, Origani, Calamenti, Abſinthij, Chamæmeli, Meliloti, Anethi, an. m. j. Seminis aniſi fœniculi, an. ℥. ß. Mellis roſati, & anthoſati, an. ℥. j. Olei rutæ & anethi, an. ℥. j. ß. Fiat clyſter.

Item ℞. Radicis conſolidæ maioris, & mediæ, radicis oſmundæ regalis, an. m. ß. foliorum ſennæ mundatorum. ʒ. iij. Fiat decoctio pro vna doſi: in colatura diſſolue, rheubarbari electi pulueriʒati, ʒ. j. ß. Sirupi roſarum ſiccarum ʒ. vj. fiat potio. Quatuor primis curationis dieb. fouebitur tumor ille ſpongia mediocriter madefacta decocto ſequenti: Quinquieſque aut ſexies quam calidiſſime ferre poteris totam partem duram & dolentem diu conteges ſupinus, tum ſplenio & faſcia linteis inductis circumligabis bis in die, mane videlicet, ac hora prima poſt prandium. Fotus talis eſto.

℞. Radicis altheæ, Ebuli, & iridis recentis, an. ℥. ij. Maluæ, Violariæ, Parietariæ, Naſturtij, Abſinthij, Origani, Calamenti, Centaurij minoris, an. m. j. Seminis fœniculi, Lini, & fœnugreci, an. ℥. j. Fiat omnium decoctio in aqua ſufficienti pro fotu. Poſt quatuor dies fouebis denuo herniam illam tuam ſacculo, quem tibi tradidi vino rubeo adſtringēte perfuſo & calefacto ad

prunas,

prunas,& poſt alios octo dies intingetur ſecundus ſacculus lixiuio ex aqua ferrariorum, & cinere quercino. Poſt ſaeculos bis in die inductos, applicanda rurſus erunt ſplenia & faſciolæ. Quib. perfectis ceſſare poteris ab aliis remediis, præterquam à ſubligaculo herniæ tuę accõmodato per duos menſes. Itemq; vt ab omni conatu laborioſo abſtineas ſiue equeſtri ſiue pedeſtri. Quartodecimo curationis die hauſtum quendam pulueris ſequentis ex cochleari mane & veſperi hora vna ante cibum aggredieris, ac vſque dum perfecta ſit ſanatio perſequeris.

℞. Corticis myrobalanorum Indorum & Chebulorum, an.ʒ.j.ß. Naſturtii, Portulacæ, Plantaginis, Sumach, an.ʒ.ß. Coralli rubri, Lapidis hæmatici, Carabes, an. ℈.j. Cinnamomi electi ℈.iiij. Sacchari roſati ℥. iiij. Fiat puluis.

Ad Coxendicem, & aliorum articulorum dolores.

CONSIL. LXV.

MVltis hisq; diris malis premitur hæc adoleſcens, ſed quorum omnium vna ſit origo, vnuſq; fons è capite. Vetus œdema, quod illam primis annis male habuit, frequens & importuna capitis lotio intemperiem frigidam & imbecillitatem capitis reliquerunt, quæ frigidi excrementi copiam aſſiduo cumulat. His ex cauſis congeſtus, exuperansq; frigidus ac pituitoſus humor, olim in ceruicis adenes ſtrumarum vice procubuit: nec multis ante annis in corporis partem dextram irruens, ceruicis, ſcapulæ, coxendicis, femoris totiusque cruris articulos obſedit. Neq; ſolum externas corporis partes, ſed & nouiſſime interiores inuaſit, tanta fluxione in pulmones illapſa, vt non modo tuſſim, ſed & ſtertorem & moleſtam ſpirandi difficultatem inuexerit. Vnde intelligitur omnium malorum continentem cauſſam eſſe frigidum pituitoſumque humorem, qui

omnesq; fere corporis ſedes occupat, illiusq; primam originem è capite fluere. Niſi extreme imbecillæ ſint vires, ſpes quædam ſanationis affulget, hoc potiſſimum ætatis vigore, & appellente vere. Multa quidem ad curationem arte præſcripta ſunt, quibus leuata laborans, nondum tamen ob mali diuturnitatem & peruicaciam ſanata: hinc ſuſpicor malorum fontẽ nondum prorſus exhauſtũ eſſe. Sed crebro vt in pulmones, ſic in articulos fluxionem è capite ferri, quæ hanc diuturnitatem alat. Summum curationis conſiliũ eo dirigatur, vt caput vacet excrementis, aut ſi quæ neceſſario gignũtur, deriuentur per nares, vel admotorum vi digerantur. Itaq; decimo vel duodecimo quoq; die pro virium robore purgetur potione, vel catapotiis, quæ ſatis valide poſſint è diſtantiorib. partib. detrahere. Tonſo capillo quotidie mane, & hora vna ante cœnã ſemina aniſi, feniculi, carui, & cumini, baccæ lauri, milium & ſal torrefiant in ſartagine, excipianturq; ſacculo, qui, quam calidiſſime ſuſtineri poteſt, inducatur, donec vel calor intro penetret, vel ſudor emanet è facie. Hoc ſublato caput muniendũ eſt ſtuppis cannabis cõcalefactis & ſuffitu à te præſcripto perfuſis. Mox ex vſu erũt apophlegmatiſmi & errhina, principio quidẽ his mitiora, quam quæ ex helleboro conſtant. Ac ne ſternutamenti impetus corpus nimiopere concutiat, ſatis fuerit in vnc. iij. ſucci betonicæ, vel ſampſuchi iniicere iridis drach. ij. vel cyclamini ℥.j. Ceruix tota cingatur emplaſtro digitos tres lato, quod conſtet ex ℥.ij. maſtichis & ℥.j. emplaſtri contra rupturam. Decubitus ſupinus omnino vitandus, vtilis autẽ pronus, qui fluxionis impetum deducat in nares. Victus imperandus ſiccans, & extenuans. Sorbitiones omnes fugiendæ ſunt, atq; piſces, & potus immodicus. Carnibus aſſis veſcendum, parciſſime bibendũ, deniq; ſitis toleranda. Horum omnium vſus tamdiu continuandus eſt, dum laborantis caput grauitate & dolore leuetur, poſſitque citra moleſtiam

vbiq; attrectari. Exactis autem dieb. circiter viginti, vt & deſtillationis reliquiæ & humores, qui tum in articulos tum in pulmones procubuerunt, attenuentur, diſſipenturq;, vtile ſit guaiaci vſum imperare, qui multo minus vires offendit, tutiorq; eſt æſtuario. Sit autem decoctum meracius, in quo ſub finem incoquantur polypodiũ, ſemen cartami, ſaluia & hyſſopus: eritq; in primis vtile, ſi huius vi mane & ante cœnam ſudores duci poſſunt. Cum hoc fiet, erit nihilominus in his perſiſtendum remediis, quæ nunc deſcripta ſunt. Suſtinenda erit laborans victu ſatis pleno, ne vires tempore, laboreq; deficiant. Si ne iſtorum quidem ope artuũ dolores miteſcunt, inueſtigetur in coxendice ſumma pars doloris, quæ ſolet ad os ſacrum pertinere, & in hãc figatur cucurbitula mediocris, eaq; ſine ſcarificatu tertio aut quarto ex interuallis repetita, dum dolor deſinat. Validius enim quam quoduis emplaſtri genus dolorem euellit. In genu vero vaporaria fiant ex vino aut aceto infuſo lapidi molari candenti, aut foliis è lixiuio ſarmentoruum, in quo incoxerint radix acori, & Enulæ campanæ, Polypodium, Laurus, Thymus, Stœchas, Saluia, Betonica, Maiorana. Pulmonum infarctus expedient Oxymel ſimplex, Oxymel ſquilliticum, Sirupus de hyſſopo, vel alius quiuis vice eclegmatis, ex becchicis compoſitus.

Ad tumorem ſcirrhoſum. CONSIL. LXVI.

PVlcre quidem iudicium veſtræ narrationi conſentit: nam ſi initio vehemens cruciatus erat ſine rubore, ſine pulſu, aut calore: nũc vero dolore ſedato tumor increuerit: neceſſe eſt vel ex œdemate factum eſſe exquiſitum ſcirrhum, vel ſi non admodũ durus, aut renitens eſt tumor, rupta muſculorum membrana carnem ſupra naturalem modum increuiſſe, & factũ eſſe indolẽs ſarcome. Probabilior tamẽ eſt prior ſententia. Quum nihil adiuta ſit laborans præclaris auxiliis, puta-

uimus extenuandum corpus eſſe, diſſipandosq; vitioſos humores decocto palmæ ſanctæ: ad quod adigenda eſt cum victus ratione tenui & ſicca, idque dies ſaltem viginti. Octauo quoque die purgabitur medicamento ex folliculis Sennæ, Agarico, & Diaphœnico, quod craſſos humores iam præparatos eliciat: nec eo die ſudores mouendi ſunt. Aliis diebus deterſo ſudore adhibendum eſt emplaſtrum Philagrii, vel emplaſtrum filii *Zachariæ*: vtrunque enim accommodatiſſimum eſt emolliendis tumoribus ſcirrhoſis diſcutiendisque. Hæc niſi continuata ſatis proficiant, imponatur emplaſtrum efficaciſſimum.

℞. Radicum bryoniæ, Cucumeris agreſtis, Iridis, Sigilli beatæ Mariæ crudarum, an. ℥. ij. Radicum altheæ & liliorum coctarum ſub prunis, an. iij. Seminis ſinapi, Vrticæ, Naſturtii, an. ℥. j. Terantur omnia ſimul, addendo axungiæ anſeris recentis ℥. viij. Olei amyg. dulcium q. ſatis. Fiat cataplaſma.

Ad peſtem Anglicam, 1550. *D. Fernelii, Ia. Hollerii, & Ia. Syluii, pro legato Anglico.*

CONSIL. LXVII.

PEſtis Anglica haud ita multis ante annis nota omniũ acutiſſima. Nomen à ſymptomate inſigniori ſudatione nacta, ſiue in humorum, ſiue in ſpirituũ, ſiue in amborum putredine conſiſtat, Epidemia omnino eſt. Corruptoq; cæli tractu à ventis, halitibusve tetris, aut cauſſa alia venefica plane in corpora magis humida atq; excrementoſa, vt peſtes aliæ, ſæuit, & ſæpius, & periculoſius. Quapropter venenoſam iſtam aeris qualitatem ſi lubet aut prohibere (id quod multo eſt optabilius) aut profligare, expugnanda nobis eſt diligentiſſime tum externa illa cauſſa, nempe aeris corrupti contractus & commiſtio, tum corporis afficiendi præparatio. Aerem corruptũ, & tota ſua ſubſtantia qualitatibusque

busq; peſtilentibus vitiatum in corpus tum recipi prohibebis, ſi loca eo aere peſtilenti contaminata interuallo etiã longo vitabis. Aut ſi in eo verſari tuã dominationem cogũt negotia, flabellis eſt agitandus, & propulſandus, aut his quæ putredinem arcent caſtigandus, & qui nondũ putredinem hanc ſentit hiſdem eſt ſeruandus. Qualia ſunt ignis in cubiculo & domo reliqua, atq; adeo eius toto ambitu ex lignis ſiccis, & plãtarum partibus odoriferis luculentus. Partes hæ ſunt Saluiæ, Roriſmarini, Iuniperi, Lauri, Maioranæ, Thymi, ſicca folia, flores, ſemina, Baccæ, Caryophylla, ſemen Melanthii, ſemẽ & radix Pæonię, præſertim maris, Schœnanthum, Lignum aloes, Styrax, Radix & ſuccus angelicæ, & qui ex his fieri poſſunt trochiſci ad ſuffitum apti, addita etiam ambra, ſi libet, ac moſcho, & cæteris alexipharmacis. Hunc vero aerem ea cura præparatum caue hominum halitibus cõſpurcari, ne forte inter eos ſint, quibus mali huius rudimenta, & veluti ſeminaria circumgeſtentur. Corpus tum paulo calidius ac humidius contra hanc luem munies, ac veluti adamantinum reddes, ſi vacet excrementis aut putridis, aut ad putredinem paratis, & bene totum perſpirabile reddatur. Quæ ambo præſtabunt vacuationes paucæ, & victus ratio idonea. Vacuationes autem erunt huiuſmodi. Primo quoq; die antequã Lutetia excedas, accipe Caſſiæ recenter purgatæ, ℥.vj. Rheubarbari electi mediocriter puluerizati, ʒ.j. ß. Cinnamomi gr.vj. Capias mane horis tribus ante cibum cum ſaccharo vel aqua bugloſſi. Poſtridie mane circiter ſextã, ſanguinem vnciis 6. vel circiter minues, ſecta baſilica dextra, aut victu tenuiore, ſi à phlebotome abhorres. Quum verò corpus noſtrum etiã ex alimentis qualitate & quantitate idoneis, excrementa gignat interdum etiam largiora, ſalubre tibi eſt ſemel aut bis in ſeptimana deuorare vna hora ante cibum duo aut tria hæc catapotia.

℞. Aloes electæ ℥.ß. Myrrhæ optimæ ʒ.ij. Croci ℈.

℞.Foliorum diptami veri. Radicis pſeudodiptami, Betonicæ erraticæ ſeu Tunicis Pentaphylli veri ſeu tormentillæ, Boli armenæ veræ, Sigilli Lemnii veri, an. ʒ. ß. Cum oleo amygdalarum dulcium recenti ſine igne extracto,& cum ſirupo limonum fiat maſſa mollis,inuoluatur alutæ. Quanquam vero hæc purgantia etiam robur addant partibus noſtris principibus, in quibus ſunt facultates ſummæ, quorum actio eſt noſtra vita: tamen propriis etiam alexipharmacis ſunt velut armandæ,ne locum dent vllum malignę huius aeris contagioni, cuiuſmodi eſſe hæc duo præſtantiſſima conſtituimus ratione atq; experientia inuenta ac comprobata.

℞. Conſeruæ Bugloſſæ, Boraginis, Cichorii, Adianthi albi, ſeu Capilli Veneris,ān.℥.ij. Conſeruæ roſarum,Corticis citri conditi,an.℥.j.ß.Foliorū veri diptami,Radicis pſeudodiptami,Tunicis,Tormentillæ,an. ʒ.ij.Seminis cardui,Seminis citri,Seminis oxalidis, an. ʒ.iij. Zedoariæ, Gentianæ, an. ℥. ß. Mithridatii veteris Theriacæs,an.iij.Pulueris electua.Diamargaritonis frigidi,de Gemmis,Diarhodon Abbatis & Triaſantali an. vnc.ß. Aquæ decoctionis duorum caporum alteratorum cum Oxalide, Portulaca, Scabioſa, Bugloſſa, Boragine, Calendula ℔. x. cum foliis triginta auri puriſſimi. Fiat deſtillatio artificialis in vitreo vaſe ſuper cineres,ſeruetur vaſe vitreo. Vtatur mane horis duabus ante cibum, dando cum ſaccharo & cinnamomo. Et ſi malum prehendat,dato in ipſa acceſſione bis aut ter ad yncias ij. vel tres parum calefactas. Mane vacuato corpore partes omnes motibus clementibus exerce, quibus ſi ſudor blandus ſuperueniat, linteis mollibus tergendus eſt. Ab hoc vbi corpus deferbuerit, cibum ſumes coctu facilē,ſed paulò parciorē ſolito. Tales ſunt Turdi, Perdicelli, Perdices, Auiculæ, Capi altiles, Gallinæ,Phaſiani,Lepuſculi,Cuniculi,Capreoli aſſi potius quam elixi cum omphiaco vel cū ſucco oxalidis,limonum,aran-

num,aranciorum aceto ſimplici aut roſacea. Aut ſi elixis his vel ſimilibus veſci libet, alterentur portulaca, oxalide, bugloſſo vtroq;,& cum prædictis condimentis mandantur, ſed ita parce, vt ſemiſatur ab epulis recedas. Piſces ſi tangere placet, deligantur qui poſt coctionem habeant carnem ſiccam & digitis friabilem, quorum prouētu veſtra diues eſt Anglia. Vinum ſit æſtate mediocre viribus, colore aut album aut igneum, hyeme valentius & rubentius, modo non magis vaporoſum aut calidū, vt aqua multa ſit diluendum, quam in hoc affectu aut præcauendo aut curando non probamus, quod nimis humectet, vti neq; veſtrā cereuiſiam, quæ ſuccum gignit craſſum & melancholicū quoquo modo paretur. Veſtram quoq; *gouſthallicam* illi affinem non probauimus, nec lac, corrumpi nimis habile. Nec ſerum lactis vino albo ſecretum & miſtum. Caſeus quanquam ſiccando ſaluber eſt, quia tamen vetus calfacit, recēns eſt frigidior & crudior, & obſtructioni paratior, vitandus eſt, præſertim frequens & largus: fructus omnes æſtiui corpus putredini parant, Dactylos, vuas paſſas, pruna paſſa permittimus, imo imperamus. Item ficus paſſas, quod viſcera tergeant, obſtructa liberent, & venenis reſiſtant, Amygdalas dulces, Cappares, &c. Corticem citri conditi, Conſeruam roſaceam, boraginatam, bugloſſatam Aſplenii, Scabioſæ, Cichorii, Radicis tormentillæ, Tunicis & ſimilium maximi facimus, crebro vſu, & hotis prope omnibus, ſiue ante paſtus, ſiue poſt, niſi alia ratione aluum adſtringendo obſint. Potes interdū ante ientaculum per horas duas ſumere quantitatem auellanæ huius miſturæ.

℞. Conſeruæ roſaceæ. Boraginis, Bugloſſi, Corticis citri conditi an. ℥. j. Theriacæ aut Mithridatii veteris ʒ. iij. Boli armenici, Sigilli Lemnii an. ʒ. ij. Fiat opiata, poſt cuius paruam quātitatem ſuperbibat ℥. ij. vini deſtillati. Potes enim ſumere portiunculam oui Philoſophici, quod pleriq; Medici deſcripſerunt. Si impro-

uiſo lues inciderit, mirum in modum roborat in ipſo ſudore deſtillatum calefactum bibere, & electuarium ſumere etiam bis terve & panem ex vino aqua bugloſſi diluto madidum ſugere. atque hoc partes ipſas principes facultatum effectrices, ac ipſas facultates corpus noſtrum gubernantes reficit, & veneni vim tabificam citius de corpore propulſat. Ob id acceſſionem reddit ſalubrem magis ac breuem, & à ſymptomatis feris hanc luem ſequi ſolitis corpus vindicat.

Elephantia incipiens. CONSIL. LXVIII.

NObilis annos quinquaginta natus, carnoſus quidem, ſed tamen ſqualidus, & ad eum accedens habitum, qualis eſt ictericorum facie rubicunda, ſeu ex rubro liueſcente, ſanguine craſſo nigroque perfuſa, in qua maculæ nigræ aut liuidæ interdum exoriebantur, vt etiã in reliquo corpore, ſenſu nullo aut obtuſo præditæ, ſed ſine ſiti, ſine cibi faſtidio, & aliis ſymptomatis grauioribus. Infinitas hic potiones hauſerat medicas, & ſudoribus corpus exſiccauerat in balneis calidioribus, non ſine valetudinis iactura. Verebatur ne Elephantia corriperetur, cuius iam videbatur rudimentum. Reſcripſit D. Fernelius hæc remedia.

℞. Radicis acetoſæ, Lapatii acuti, & Enulæ campanæ, Polypodii quercini, ſeminis Cartami, paſſularum mundatarum, an, ℥. ß. Endiuiæ, Cichorii, Plantaginis, Bugloſſi, Boraginis, Lupulorũ, fumariæ, Cuſcutæ, Ceterach, Chamædryos, Chamæpityos an. m. j. Florum violarum p. ij. fiat decoctio ad ℥. xvj. In colatura infunde per noctem Epithymi ℥. ß. foliorum ſennæ mundatorum ℥. v. Agarici albi ℥. ij. Gingiberis ʒ. ij. Mane bulliant parum, & fiat expreſſio, in qua diſſolue ſuccorum depuratorum fumiterræ & plantaginis an. ʒ. iiij. Sacchari albi ℔. j. ß. Fiat ſirupus perfecte coctus doſis ℥. ij. vel ℥. ij. ß. cum ſero lactis quinto aut quoq; ſexto die.

℞. Con-

℞. Conſeruæ bugloſſi, Boraginis an. ℥. ij. Raſuræ eboris, & cornu cerui an. ℈. j. Mithridatij veteris ʒ. ij. Miſce pro duabus doſibus poſt purgationem, horis iij. ante cibum. Poſt tertiam aut quartam purgationem vena ſecetur interior brachii ſiniſtri, detrahaturque ſanguis ad ℥. x. Deinde ſi qua ratione fieri poteſt reſerentur hæmorrhoides, primum quidem fotibus emollientibus & alterantibus: deinde ſuppoſitoriis ex hiera ſimplici cum ſucco Mercurialis, vel cum felle: aut ſi foris conſpicuæ ſint, & intumeſcant affixis hirudinibus, vt his rationibus ſanguis ater & melancholicus emanet. Quum ita corpus diligenter præparatum euacuatumque fuerit, perutilis erit balnearum vſus ex aqua dulci potabili vſque ad multos dies continuatus mane ieiuno ſtomacho, ſed ea ratione, vt non admodũ calidę ſint, verum duntaxat tepidæ, vt corpus tantũ humectetur, non autem ſudores eliciant. Victus obſeruandus refrigerans & humectans: cremor hordei ieiuno maxime conducit, cum præſertim non eſt opus medicamentis. Iuſcula quoq; ex pullis gallinaceis, carne vitulina aut veruecina, cum bugloſſo, boragine, oxalide, lactuca & plantagine. Si vinum æſtate circumcidatur, eius vice ſaluberrima erit aqua hordei, vel alius quiuis potus in laborantis gratiam comparatus. Si quæ partes in cute exiſtunt nigricantes aut liuidæ, nullo vel obtuſo ſenſu prędItæ, his adfigantur cornua vel cucurbitulæ exiguæ cum ſcarificatu, eoque ſatis alto, vt ſanguis promanet, ſenſuſque reuocetur.

De Elephantia. CONSIL. LXIX.

QVum de his, quæ in facie Ioannis Rocquier ſe produnt, non bene inter doctos Medicos conueniat, aliique affirment aſpectu illum eſſe horridum, & leoninos oculos, ſupercilia glabra, rareſcere barbam, nares tumidas, multiſque tuberculis tum intus tum foris

deformes cum incipiente vlcere. Hinc reſpirationem difficilem, tonſillas vlcerari, cum voce rauca & obſcura: alii vero iſtorum quidquam deprehendi negent & tubercula, ſi qua ſunt rubra apparere. Neceſſe eſt ea ſigna, de quib. inter celebres Medicos certatur, omnino obſcura & infida latere, neque ab his iudicandum quenquam elephanticum, neque ſi, quæ dicta ſunt, omnia compareant: iudicandum, propterea eſt elephantiæ initium, cum præſertim probe corpus alatur, nulluſque pedum aut manuum ſtupor aut refrigeratio ſubſit, qui elephantiam ſtatim initio concomitari ſolet. Neque ſi elephantiæ initium adſit, ſegregandus ideo eſt laborans ab hominum conſortio, quum nondum corpus aut ſpiritus graueolens nec putredo ea ſit, cuius contagione vicinos labefactare poſſit. Ita igitur de re controuerſa & litigioſa nos ſubſignati doctores Medici cenſuimus Ioannem Rocquier etiam craſſo aut melancholico ſanguine ſuffuſum, & tuberculis ſubrubris deformem nondum eſſe inter elephanticos numerandum, nec ſegregandum ab hominum conſortio. At ſi poſthac malum omnem medendi viuendique rationem aſpernetur, nulliſque cedens remediis ingraueſcat, & manifeſtiora de ſe iudicidia proferat, tum ſatis oportune quid agendum fuerit æquiore iudicio decernetur.

Curatio vere ſuſcipienda.

Victus refrigeret ac humectet.

Purgetur ſingulis hebdomadis apozemate.

Vino prorſus abſtineat.

Calida auté omnia, & venenata pharmaca tum purgantia tum alexipharmaca declinet, cuiuſmodi ſunt ſcammoneata, mithridatium, theriaca, &c. vt quæ nonmodo iuuent affectum, ſed etiam humores adurant, & morbum conduplicent.

Litera cuiuſdam qui victu tenui & decocto guaiaci morbum quendam profligabat.

CONSIL. LXX.

Victus fuit pertenuis ex paſſulis & dactylis,& à vino ita temperaui, vt olfacto mihi nauſeam pariat, alui ratio ſatis conſtat. Potio matutina ſudorem prouocat mediocrem, veſpertina nullum, ſpirandi difficultas nulla eſt, ſed vetus dolor ſemper thoraci inhæret. Deprehendi autem à ſex diebus nouum dolorem è regione veteris inter ſcapulas, qui à veteri in eo differt quod nouus tactu,vetus tantum motu vehementi ſentiatur: ab heſterno die malũ malo conduplicatũ: ventriculus alioqui ſuapte natura imbecillis perpetuo mihi dolet, citra tamen cibi faſtidium, &c. Ad ea reſpondit D. Fernelius. Egregiam ſane operam videris impendere expugnando huic diuturno contumacique morbo, vereor tamen ne vires tenuiore victu tandem concidant: conſeruandæ ſunt ac paulo pleniore cibo ſuſtinendæ,vt omnem curationis decurſum perferant. Audio nouos dolores exortos, ſed ea vis eſt potionis, eaq; natura, vt ſi quid in corpore tacite latebat, id primis diebus in apertum proferat, ſæpeque dolores exaſperet mox tamen diſparituros. Quod etiam ventriculum nouus dolor fatiget, ex eadem cauſſa prouenit; exagitati quippe vitioſi humores è viſceribus eo confertim irruperunt, hos itaq; duxi in primis expugnandos medicamento accommodato, cuius tibi compoſitionem deſcripſi. Quo die id hauries, ab altera potione abſtineto, ac deinceps liberalius hac vtere, vt ſudores copioſi vndique dimanent. Qui ſi ne ſic quidem vberius exeant, eliciantur æſtuario, quod in ſudore plantis pedum aſſideat.

FINIS.

Sequuntur

CONSILIA ET REMEDIA ALIquot contra grauiſſimos quoſq; morbos, ex aliorum, tam experientia medica, quam doctrina præſtantiſſimorum virorum libris, excerpta

CONSIL. LXXI.

THOMÆ ERASTI D.

PODAGRAM morbum eſſe, qui à decubitu humorum in pedes eorum ve articulos oritur, notum cõfeſſumque eſt cunctis. Quem qui recte, hoc eſt, Methodo vult curare, ad duo reſpicere cogitur, ad partem, vnde humor is adfluit, & ad naturam humoris confluentis. Pedum ſeu partium recipientum nulla eſt hic habenda ratio alia, quam vt poſt humoris diſcuſſionem corroborẽtur, ne tam facile vndecumq; delabentes ſuccos in ſe ſuſcipiant. Non enim vel calor, vel dolor eorum humores illos ad eos attrahit, quoties malum hoc redit: licet aliquid horum primo paroxyſmo aliquando occaſionem attulerit. Deinde certum quoque eſt, humores morbi huius effectores ſenſim in pedibus non naſci, ac colligi, ſed ex ſuperioribus in eos partibus defluere. Quare videndum eſt, quæ nam ſit pars mandans, ſiue colligens. Hac cognita nil reſtat, quam vt ne porro coaceruet. Non enim partes vllæ à ſe ſuccos ad partes alias protrudunt, niſi ii vel qualitate, vel quantitate moleſtiam partibus creent, quas occupant. Quiſquis igitur vel generationem eorum prohibere, vel ne moleſti partibus fiant, efficere poteſt, is podagræ paroxyſmos recte curare nouit. Cæterum nulla videtur alia ratio hoc ipſum efficiendi, quam ſi (quæ quotidie colliguntur excrementa) ex paruis interuallis, priuſquam ſcilicet ea copia colligantur, quam vel qualitate, vel mole nocere poſſint, ex corpore educantur. Nam perdifficile, & in plurimis impoſſibile

eſt,

eſt, generationem talium ſuccorũ inhibere, tum quia plerumque incertum eſt, vbi & propter quam cauſam generentur; tum quia, vel natiuum vel acquiſititium temperamentum, ſi radices iam egerit, mutare non licet. Nolo de hac re plura nunc dicere, nec partium ſingulorum exemtis fuſius exponere. Nam res adeo eſt medicis intelligentibus nota, vt ridiculum ſit, hoc eis velle perſuadere. Imperitis autem fruſtra coneris iſtius euentus cauſas declarare. Taceo iam, quod plerunque incertum eſt, ex quibus potiſſimum partibus humores iſti tales profluant. Quo fit, vt prope vna hæc nobis relicta ſit ratio & via, tales à pedibus ſuccos auertendi & arcendi, vt vacuatione aliqua eos extra corpus educamus, priuſquam naturæ moleſtiam inferant. Hæc ratio multiplex eſt. Nam & tenui victus ratione, vini abſtinentia, ſudoribus multis, vrinarum prouocatione, ſanguinis larga miſſione, cauteriorum impreſſione, alui denique citatione, aliqui perſanati, aut ſi mauis, præſeruati ſunt.

Quod proba victus ratio maximum hic momentum habeat, in dubium vocari non poteſt, ſi præſertim ab initio morbi adhibeatur, conſtanterque ad extremum vitæ vſque ſeruetur. Sed quia hoc omnibus difficile eſt, & de Germanis vix ſperandum, de hoc remedio plura non dicam, hoc excepto, quod reliqua omnia ſine mediocri victus ratione (nam exacta, vt dixi, optanda magis quam ſperanda eſt) parum prodeſſe poterunt. Profuit nonnullis à vino abſtinuiſſe, ſed illis ſolis profuit, quibus calidi & bilioſi humores in pedibus dolores concitauerunt. In Germania, vbi magna ex parte podagra à pituitoſis humoribus excitatur, vini moderati vſus non obeſt, ſed potius confert. Non enim alia de cauſa nocet, quam qnod ſanguinem humoreſque alios liquat ac fluxiles reddit.

Sudoribus quoque perpetuis diffluere & tabeſcere non ſemper tutum eſt, cum grauiorum morborum

cauſa facile fiant. Huc accedit, quod iis qui facile ſudant, non licet eiſdem vacuare, licet moleſtiam, quam coniunctam fere habent, facile aliqui contemnant.

Euacuatio etiam per vrinas parum tuta eſt, niſi fortaſſe in valde carnoſis & pinguibus, reneſque minime calidos à natura conſecutis. Noui, qui pulueris diuretici vſu, (cum & alia quædam adhibuiſſent) per totum anni ſpatium ab inuaſione præſeruati ſunt, & horum alii cauteria quoque imprimi ſibi paſſi ſunt, alii etiam aluum ſæpe citarunt, alii præter temperantiam in victu nihil adhibuerunt. Solo diureticorum vſu qui conualuerit, neminem noui. Eadem propemodum ratio eſt cauteriorum. Etenim multos eis vſos ſcio, ſed abſque purgantium crebra vſurpatione parum adiutos obſeruaui, tametſi contuliſſe inficiari non poſſim.

Leuiter per aluum humores vacuantibus non in Italia ſolum, verum etiam in Germania, omnium ordinum homines, ſi mediocris accederet victus ratio, vel omnino à paroxyſmis præſeruatos, vel maxime adiutos vidi plurimos. Nec aliud docet ratio. Quia enim redundãtium humorum procreatio inhiberi vix, imo vel vix quidem poteſt, & in hac noſtra regione plerumque pituita, præ aliis humoribus cum ſanguine augetur, quæ alia ratione nulla facilius expurgari poteſt, quam aluum ſubducentibus, quod nullus non intelligit: nulla quoque melior excogitari poteſt ratio, quam horum frequens vſurpatio. Quod ſi vrinas pariter eadem proliciant, & temperantia vitæ coniuncta ſit, aliaque nonnulla ex prædictis adhibeantur, quin maxime neceſſario profutura ſint, ſi longiore tempore vſurpentur, ne dubitari quidem poteſt.

De parte mandante dum diſputo, etiam de humorum natura & qualitate, obiter quidem, ſed quantum ſatis tamen videri poſſit, diſſerui. Quippe pitui-

tam

tam fere cum pauco ſanguine miſtam, in articulos & pedes confluere oſtendi. Quod ferme ſemper flatus multi cum his iungantur, vel in affecto loco ex eiſdem his incluſis generentur; controuerſiam nullam habet.

Patet igitur ex omnibus iam dictis, vſum medicamentorum pituitam euacuantium maxime commodare. Generantur hæc in ventriculo veniſque meſaraicis, & in hepate plurima continentur. Hinc fit vt à leuioribus pharmacis ex his locis facilime extergatur & partim per aluum, patim per vrinas vacuetur, antequam per venas in corpus diſtribuatur. Sed ſæpe fieri oportet, dum & quæ in venas rapta eſt, iam diſſipetur, & natura quam generat, ad aluum deponere adſuefiat. Inde alterum quoque perſpicitur, quantum ſcilicet pondus in iſta curatione habeat temperantia in cibo. & potu.

Qui guaiaci decocto hic vtuntur, idem habent propoſitum, quod nos diximus ſpectandum. Sed non cogitant hi (de illis loquor, qui eo ſolo ſe curaturos ſperant hunc morbum) per eum modum illa ſolum vacuari, quæ in venas penetrant, tenuique illa victus ratione ſoluta, mox iterũ eiſdem ſuccis corpus repleri. Eadem ratio eſt illorum, qui thermis confidunt, niſi quod hi non caueant, quin in earum vſu redundantes & excrementitii humores quotidie proueniant. Conducunt quidem hæc remedia, quatenus quod aceruatum eſt aliqua ex parte abſumunt, ſed ne mox iterum colligantur, non prohibent.

Quæret forte hic aliquis, quibus putem pharmacis ad arcendum paroxyſmos huius morbi adeo moleſte, adeoque facile, ac ſæpe recurrentis, vtendum. Scio perdifficile eſſe purgantibus quantumuis leuibus, continenter vti. Sed res eouſque me docuerunt, apud noſtrates, quibus abſinthitis vini ſapor ſuauis, & iucundus videtur, minus hic eſſe difficultatis. Ita

enim ſapor & odor abſinthii ingratum purgantium ſaporem & odorem tegit & obſcurat, vt ſine labore eis vti, abſque nauſea, quantumuis longo tempore, poſſint. Cum abſinthio igne ſicco turpatus agaricus, mechoac. radix, folia etiam ſenæ, miſcenda ſunt ea quantitate, quæ cuiq; conueniat, & vinum abſinthites parandum, eo modo (aut ſimili) quo in 4. parte Antiparacelſ. me parare ſolitum eſſe docui pag. 119. & 214. Minime opus eſt vt hoc in loco vel huius vini, vel aliorum purgantium exempla deſcribam. Hoc inſuper docebo, conducibilius vix aliquid eſſe, quam ſi de principio curationis æger, poſtquam ex interuallis medicamentis mediocribus commode purgatus fuerit (ſemel enim ne validiſſimo quidem pharmaco recte purgaueris horum quemque) per tres aut quatuor ſeptimanas ex guaiaci decocto. Sed hic mediocrem, non exactam illam & tenuem victus rationem requiro: nec vt domi maneant, quum aer calidus eſt & feruens, poſtulo. Poſſunt qui validi ſunt bis, qui imbecilliores mane tantum ſudare: ſed parcius prandere quam cænare debent. Qui grauius & longiore tempore laborarunt, vtiliter per dies aliquot decocto purgantia miſcent, vt ſenam, turpethum, hermodactylos. At his ſudare non eſt neceſſe, ſed pro potu eo in prandio cœna vti oportet. Facile hic erit cauere, ne nimiæ fiant purgationes. Hæc eſt generalis methodus curandi podagricos, quæ ratione inuenta, vſuque comperta mihi eſt. Qui artis medicæ non eſt ignarus facile particularibus accommodare ſciet. Nec vni huic viæ per purgationes leues eſſe inſiſtendum intelliget: ſed enim huic ex recitatis plures, prout circumſtantiæ poſcent, coniunget. Baſileæ. Calendis Septem. 82.

De miſſione ſanguinis oblitus ſum dicere. Hæc large facienda bis in anno, quando multus cum pituita ſanguis deſcendit. Sæpius paroxiſmum incipiente liberatione ſanguinis miſſione (ad vnc. 18. aut 19.) ſtatim inhibui.

inhibui. Sed habenda eſt ratio ætatis, victus, temperationis, temporis ſeu anni, conſtitutionis, vt magis vel minus mittas.

Pro podagra depellenda. CONSIL. LXXII.

THOMÆ ERASTI D.

QVam labores grauiter, & quam ſçpe ex pedum dolore, D. Cnodi Cancellarie honorande, partim vidi, partim ex te, atque aliis intellexi. Et ſi vero ſtatueram, pridem meam ad te de curatione morbi tui ſententiam præſcribere, ſemper tamen impeditus adhuc fui. Cogitaui etiam non opus eſſe feſtinatione, propterea quod ante hoc tempus viderē te adhibere malis remedium nullum poſſe. Nunc cum ocii aliquid datum eſt, conabor perſpicue omnia tibi declarare.

De morbi huius natura minime eſt neceſſe vt multa dicam. De cauſa quoque mali neque tu dubitas, neque alii dubitare poſſunt. Etenim color, tumor, doloris natura, vrinæ craſſæ, crudæ, & humorem crudum copioſum continentes, in vaſis fundo, ſanguis, ex dimidio albus & pituitoſus, ratio victus, otium perpetuum, animi perturbationes & cura; denique ipſa viſcerum temperies, manifeſte demonſtrant, pituitoſos humores in pedes deſcendere, doloreſque illos excitare. Neque obſcurum quoque eſt, vnde & quomodo tantam crudi humoris vim collegeris. Etenim ventriculus cum male concoquat, tu vero non modo liberaliter edas & bibas, ſed etiam varios in eadem menſa cibos ingeras, & corpus interim non exerceas: fieri non poteſt, vt non cruditates generentur. Quæ cum naturæ incipiunt eſſe moleſtæ, ad extremas partes detrudit. Solita namq; eſt pituitoſorum excrementorum nonnihil ad articulos deponere propter certum vſum. Quocirca mirum non eſt, quod in magna crudorum

humorum copia replentur articuli, præſertim autem pedum. Quippe à caloris fonte abſunt longius, & loco ad excipienda excrementa poſiti ſunt valde idoneo, & natura quoque ſunt debiliores, aeriſque iniuriæ magis expoſiti, cæteris paribus. Adde quod motus etiam adiuuat grauiorum humorum vſum, tunc præcipue cum ex labore fatigati ſunt.

Sed his hoc loco miſſis, illud conſideremus, quod tu ſolum petis in præſentia, quomodo ab hoc malo præſeruari poſſis. Præſeruatio nil eſt aliud, quam fuga ſeu ablatio cauſarum morbos excitantium. Cauſæ autem duæ ſunt: membrorum debilitas, & humorum copia. Hoc ergo videndum nobis erit, quomodo humorum inutilium copia tollatur, & deinde pedes corroborentur. Et licet in hoc non ſit parum poſitum, in illo tamen plus nobis eſt elaborandum. Quippe huiuſcemodi morbi, propter ſolam partium imbecillitatem, non admodum moleſti ſunt, ſi non accedat redundans ſuccus aliquis. Præcipuum ergo ſtudium eſſe debebit, vt pituitoſi humores. qui iam in magna copia adſunt, expurgentur. Deinde vt nulli alii aceruentur. Hoc ſi caueri omnino nõ poterit, proximum eſt, vt ex corpore educantur, priuſquam, vel copia, vel qualitate naturæ moleſtiam exhibeant.

Ergo vt conſumantur, & diſcutiantur crudi humores, qui in omnibus venis collecti ſunt; opus eſt, vt corpus ante diligenter purgetur. Quibus autem pharmacis hoc peragendum ſit, non eſt difficile cognitu. Vacuato corpore, ligni guaiaci decoctum tibi bibendum video multis de cauſis. Primum quod vix aliter tantam copiam vacuari poſſe video. Deinde quod remedium hoc efficax eſt ad abſtergendos, incidendos, & diſcutiendos humores frigidos. Præterea roborat idem, ſimul cum alias corporis partes, tum maxime articulos, ex fluxione debilitatos. Adde quod vix aliud pharmacum felicius habitum corporis purgat,

gat, dum ex omnibus partibus ſudorem exprimit, & per eum contentos ſub cute humores vacuat. Soliti etiam ſunt, qui hoc genus remedii vſurpant, libenter famem, ſitimque tolerare, quibus in pituitoſa podagra nihil eſt vtilius; & quod caput eſt rei, non facile quiſquam alio pharmaco tamdiu vti poſſet abſque ſumma moleſtia. Leue autẽ pharmacum nihil apud te efficiet. Graue non poterit abſque offenſione, longiore tempore vſurpari. Nec eſt vllum tam potens, quod ex venis exhaurire cruditatem tantam poſſit. Et ſane vereor plurimum, vt neque radix Chynæ, neque altera illa, quam Salſam pariliam vocant, præſtare valeat, quod cupimus.

Proinde præparatis prius humoribus, & corpore purgato, velim te huius ligni decoctum per dies plus minus 30. bibere. Quo tempore danda erit opera, vt aluus quotidie excrementa ſua reddat, octauo autem ſextoque die eadem leni pharmaco citetur. Vbi iam corpus hoc modo purgatum fuerit; reſtituendis viribus intenti erimus, & membris coctionis roborandis, præſertim ventriculo, id quod fiet partim ſumtis, partim admotis, de quibus poſtea agemus. Tu vero nihil tam cauere poſt vſum ligni debebis, atque repletionem corporis. Per menſem prope vnum, paulo edere re oportebit liberalius, quam inter bibendum ederes: quo tempore tamen vino tibi vti licebit. Quantitatem cibi præſcribere certam nunc non poſſum. Nec eſt neceſſe, præſente D. Iohiberio, aut Medico alio. Satis eſt monuiſſe, vix, imo ne vix quidem, partem cibi quartam eius, quem per ſanitatem in vno ſoles prandio, paſtuve ſumere, tibi concedi poſſe. Quoniam ſi cibi ſatis offeratur, numquam illam, quæ in venis cumulata eſt, pituitã natura conficiet. Cæterũ poſtquam ab huius remedii vſu, per dies aliquot, imo ſeptimanas vires recollegeris, de thermis tibi cogitandum erit. Nam niſi hoc agatur vt veluti renouetur corpus

totum ſemel, vix aliquid ſperem. Velim autem te non ſolum in illis lauari, verum etiam in potu ſumere: quod ſi haberi poterunt, quam ad vtrumque ſit vtilis, optimum erit: ſin minus, potu prius corpus erit purgādum ac roborandum; deinde pedes quoq; lauatione confirmandi. Præſtantiſſima ad lauandum erit aqua nitroſa, ſalſa & aluminoſa (ferrea ad vtrumque vtilis eſt) ad potum vero acidulæ. Et foris Geppulenſis, & qui in finibus Bohemiæ ad oppidum Agram conſpicitur, atque alii quidam, vtrique vſui pulcerrime ſeruit, quas habent vires foris vrbi Veshæuicinus neſcio, ſi ferrum participaret, quod certe ſuſpicor; ex eo quod fere totus ille tractus ferreum quiddam cōtinere videtur poſſe eſſe vtiliſſimus. Bibes ipſo ex præſcripto D. Folcherii per dies plus minus 15. Deinde totidem fere lauanabis. Quamquā nihil vetet, cum mane biberis, & per vrinam vel aluum reddideris, veſperi ante cœnam per dimidiam horam lauari.

Hiſce peractis, ventriculus erit fouendus & roborandus, ſiquidem nōdum recte videatur habere. Quomodo autem & quibus remediis ſalus eius procuranda ſit, poſtea dicetur. Nūc illud docebo, qua victus ratione poſſis conſequi, vt hoc morbo vel nunquam, vel raro & leuiter ægrotes. Quippe ſumma ſpes eſt, ſi poſt corporis purgationem ab excrementis omnibus, quæ dam huc vſque præſcripſi, ſeruetur iuſta ratio victus; aut nullos aut paucos deinceps colligendos humores, qui morbum renouent. etſi enim pedes ita ſunt debilitati, vt vix proprium alimentum recte videanrur concoquere; ſpero tamen, & ex prædicta, & paulo poſt dicenda curatione commode confirmandos eſſe. Magno ergo ſtudio agendum hoc erit, vt humores ſuperuacanei nulli aut certe pauci generentur. Deinde vt, ſi qui generati ſunt, tempeſtiue educantur. Prius illud conſequemur, ſi ventriculus officium faciet, atque in cibo & potu nullus error committatur. Cætera enim

viſcera videntur non male affecta eſſe, præter cerebrum, quod forte eſt humidius. Quam ipſum quoque per accidens tale videatur eſſe. Poſterius aſſequemur vſu cæterorum pharmacorum leuium, quæ naturæ non ſint grauia nec guſtui ingrata.

Ergo ad potum quod attinet, conſtat in eo te præcipue peccare, dum nimium bibis. Etenim in multo potu natat in ventriculo cibus, & nunquam recte conficitur. Idem facile, priuſquam concoctus ſit, per venas ad ventriculum pertinentes, ab epate exugitur. Quod caput etiam repleri tunc ſit neceſſe, cum ſic in ventriculo fluctuat cibus, nullus non videt; ſane bibendum non eſt, niſi cum bona pars cibi ingreſſa eſt, non mox ab initio paſtus. Fugiẽdus etiam potus, poſtquam cœperit in ventriculo coqui, nec inter paſtum vnum atque alterum bibendum erit. Quanquam vero certum eſt, vinum neruis facilius nocere poſſe, quam aquam, & vti aliqui affirmãt, percuratos eſſe nonnullos ex ſolius vini abſtinẽtia; puto tamen ego non tam propter vini qualitatem, quam ipſius potus copiam eueniſſe. Etenim fieri vix poteſt, vt non plus bibat, qui vinũ bibit, quam is qui aquam. Nocent autem maxime potentia vina ante cibum, vel mox à cibo hauſta. Quæ mediocria ſunt & temperate bibuntur, non modo non obſunt illis, quibus ventriculus eſt imbecillior, præſertim capite non exiſtente calido; ſed etiam plurimum proſunt, omneſq; præter coctionem excretiones promouent. Maxime ergo caueto, ne ieiunus aut poſt cibum bibas. Deinde vt parum bibas videto. Vinum autem album tenue maturum eſto.

In cibis hoc eſt præcipue obſeruandum, vt non permiſceantur cibi varii in vna menſa, quo vix aliquid eſt magis noxium. Res ipſa docet, gentes, quæ ſolis fere piſcibus aut carnibus vtuntur, ſalubrius agere nobis, qui longe veſcimur melioribus cibis, melioreque in aere viuimus. Deinde videndum eſt, vt ventrem nun-

quam expleas. Dictum enim ante fuit, nihil in hoc malo fame & ſiti, ſeu abſtinentia, eſſe vtilius, nihil repletione pernicioſius. Et valde eſſet vtile, ſemel tantum in die edere, ſiquidem paulatim te poſſis aſſuefacere. Nam repente à conſuetudine recedere minime conſultum eſt. Ex cibis autem conueniunt faciles concoctu, & qui excrementis vacant, quos ſpeciatim commemorare non eſt neceſſe hoc loco & tempore, ſcio enim notos eos tibi eſſe partim ex lectione, partim ex aliorum recitatione.

Piſces plerique omnes mali, quamuis funduli, truttæ, & ſimiles, ſi ita præparentur, vt noſtrates ſolent, hoc eſt, ſi in vino elixentur, minus nocere poſſint: nocet etiam multus aceti vſus. Nocent quæ facile caput feriunt, vt allia, cæpe, naſturtium, ſinapi, raphanus. Nocent horarii fructus omnes, à quibus abſtinuiſſe tantum prodeſt, quantum nullus facile credat. pyra cocta, concedi poſſunt videlicet auſtera in fine menſæ. Conceduntur etiam hoc tempore interdum amygdalæ, pingues caricæ, piſtacia, paſſulæ, nuces auellanæ, ſi parcus & rarus eorum ſit vſus, ſtrobuli vocati ſic fructus in hoc ordine locantur quoque. Omnium maxime nocet immoderata Venus, & largior vini potus, cõparatione facta ad cibum. Vnde veteres podagram finxerunt, Bacchi & Veneris eſſe filiam. nocet etiam nimius ſomnus, & maxime diurnus.

Hæc de ratione victus attingere breuiter volui. De exercitio nihil dico, quod nec vacet tibi, nec poſſis, nec etiam debeas nũc pedes exercere. Vbi autem corpus nactus fueris purum, & pedes robuſtiores fuerint redditi; valde vtile erit, ante cibum mane exercitio vti moderato. Eſſe quoque habendam alui rationem, vt quotidie ſua deponat excrementa, per ſe eſt omnibus notum. Hac de cauſa, & quia de vacuantibus aluum mox plura dicam, hanc rem totam præterii. Si hanc victus rationem ſeruare ſtudebis, non facile materia

pro morbo iſto excitando colligetur, prę́ſertim ſi ventriculi ſimul habeatur ſemper diligens ratio, de qua nonnihil poſtea quoque dicendum mihi erit.

Si poſſet aliquis abſque errore in victu viuere, & excrementa, quæ ex quotidiano alimento neceſſario pronaſcuntur, apte vacuarentur: nullus haberet talibus pharmacis purgantibus opus. Iam quia propter magnos & frequentes errores, & propter non vacuata excrementa, neceſſe eſt vicioſos humores colligi; neceſſarium quoque eſt, vt ii paulatim ſemper expurgentur, priuſquam morbum faciant. Et ſane in purgationibus ſumma fere ſpes poſita eſt; vt & ratio docet, & alias ex Hippocrate monſtraui. Quamobrem quoque operam dabis, vt aluus ſemper lubrica ſit, atque excrementa non ſinantur circa primas venas, inteſtina & ventriculum colligi. Neque vtendum vno ſemper pharmaco cenſeo, ſed pluribus & diuerſis; ſic enim & felicius humores praui expurgantur; & minus ea contemnet natura. Vni enim aſſueta tandem negligit eius actionem, aut ab eo plurimum læditur, à quo plurimum abhorreat. Ergo & aloe poteris interdum vti cum terebinthina. Alioqui ſemuncia, (aut paulo minus) turpethi pinguis in lacte coquatur, atque calidum bibatur. Egregie hoc facit, atque ſine omni moleſtia lentam craſſamque detrahit pituitam. Quod niſi fiat in tuo corpore & morbo, haud ita multum ſperauerim. Iccirco etiam aloe tua parum proficit, quod craſſiorem pituitam non detrahat.

A. Item ſumere aliquando te velim ʒ.j. pilularum, quas A. literas ſignaui ſeorſum deſcriptas.

B. Item parari poterit iulep, & cum aqua aut vino, de eo per interualla tantum ſumi, quantum poſſit duas aut tres ſedes iuſtas mouere. exemplum deſcribam ſub B. litera.

C. Deſcribam exemplum aliud per deſtillatio-

nem ſub litera C. de quo ſumere duas vncias plus minus licebit.

Celebratæ quoque ſunt olim, & nunc quoq; commendantur pilulæ ſeu catapotia pro comite podagrico præparatæ, quæ plurimos egregie iuuaſſe ſcribuntur. Horum deſcriptionem adiungere prædictis placuit.

Quod ſi quando electuarium malis, ne hoc etiam careas, deſcribam exemplum quo nō ſine magno certoque fructu fueris vſus. Licebit autem ſemel ſumere drachmam 1. plus minus, prout mouere expertus fueris. Non enim ab eodem pharmaco omnia corpora ſimiliter mouentur, imo nec idem quoque corpus eodem ſemper modo ab eodem afficitur remedio.

Non puto opus eſſe vt plures deſcriptiones addam, cum, quia facile eſt iuxta hos exempla plura facere, tum quia ad D. Folcherium alias quoque de talibus ſcripſi, inter quæ illud quod ex ſilueſtrium prunorum floribus paratur, præclariſſime facit. Ab hermodactylis puro abſtinendum cunctis eſſe, tum quia ignotum nobis eſt medicamentum, & pro eo venenata radix nobis venditur, tum quia multum ventriculo nocet, teſte Ægineta & nonnullis aliis.

Habenda quoque ratio erit capitis, quod fricari calido panno quotidie fere debet, mane ſcilicet, antequam progrediaris in aerem, odorandæ ſunt res ſemper ſuaui odore præditæ. Abluendum ſæpe lixiuio in quo betonica, flores camomillæ, hyſſopus, roſæ rubræ ſiccæ bullierint. In fine lotionis poculo vini calidi perfundatur, in quo aliquid fol. ſenæ, & agarici conciſi bullierit prius: mox calidis pannis diligenter & exacte, blande fricando exſiccetur, vt panni tales ſæpe mutentur, nec vllo pacto frigefiat, antequam plane ſit exſiccatum. Præſtat ergo veſperi ante cœnam lauari, cum non eſt exeundum domo, aut certe iis diebus, quibus non habebis neceſſe ante prandium exire.

Velim

Velim etiam, te illis diebus, quibus medicamentum nullum ſumes, drachmam 1. vel etiam duas plus minus de puluere hoc deuorare, qui paratus ſit ex cornu cerui duriſſimo vſto, ex oſſibus aut boum aut ceruorum vſtis, maxime ex citris & dactylorum nucleis, mandibulis lucii piſcis (Hecht vocant eum noſtri) vt ſint ſingulorum partes æquales, corallorum vſtorum, aut eboris vſti, pars dimidia vel tertia. His addantur cinnamomi, macis, caryophyllorum partes æquales. Tanta autem ſit horum aromatum ad reliquos pulueres portio, vt & odore & lingua percipi poſſint. Hunc puluerem vſurpabis quomodo voles. Vel enim cum pane toſto vel cum zuccharo mixtum, vel cum conſerua roſarum antiqua, vel cum conſerua betonicæ, quemadmodum conuenit, vel cum iure carnium, vel alio quouis modo. Maior eſt pulueris huius efficacia, quã quiſquam credat facile, qui non eſt expertus. Neque metui vllum ex eo incommodum poteſt, vt qui nocere nihil omnino poſſit, ac ventriculo tuo profuturus ſit plurimum.

Debet etiam ventriculus ſæpe oleo maſtichino & abſinthii ritæ præparato mane inungi, præcedente fomento tali. Abſinthii, roſarum rubrarum folia, menthæ criſp. folia (cuiuſque manipulus eſto) infundantur in vinum generoſum aut Maluaſiaticum, inque eo macerentur per noctem. Poſtridie calefiat tegula in igne; & cum bene calet, inuoluatur pars herbarum dimidia panno lineo, & ſuper tegula bene calefiant, calidæque ori ventriculi admoueantur; vbi refrigeſcere inceperint, admoueatur pars altera herbarum, eodem modo & priores interim calefiant iterum. At ne comburatur pãnus, vino in quo maceratæ ſunt herbæ, pannus leuiter aſpergatur. Cum ſexies vel octies hoc modo foueris, mox calido oleo inungi, & impoſita calida ſtupa te veſties, &c. Poteſt hoc ſingulis ſeptimanis, aut ſæpius fieri, & quoties grauitas in eo percipitur, aut

minus probe cibum confeciſſe videbitur. Valde quoque hoc tempore proſit de electuario, pro ventriculo ſub litera D. deſcripto ſumere quantitatem dimidii oui, aut duarum regiarum nucum. Si libet admiſceri aliquid ſupradicti pulueris, poterit.

Fouere etiam hepar interdum poterit, & poſt totum inungi eiſdem oleis, & eodem modo: parum enim recte ipſum facit officium, & fotu opus habere videtur, oleis tamen permiſceri aliquid camphoræ ad penetrationem oportebit. Dixiſſem aliquid de cauteriis in tibiis, niſi narratum eſſet, iam te in vtroque pede habere. Sane valde probo, ſed facta velim poſt generalem illam vniuerſi corporis purgationem, thermarũque vſum, quamquam non reprehendo conſilium, quod citius excitare placuit. Scripſi fere quæ mihi occurrerunt pro tuo morbo curando. Nihil dubito, quin ſis ex hac methodo conſequuturus, quantum optare recte poſſis, ſi modo eam non neglexeris.

Sequuntur remediorum formulæ. Pil. A.

℞. Agarici electiſſ. ℨ. j. turpeti pinguiſ. ℈. ij. nucis moſcatæ, zingiberis an. ℈. ß. infundantur in aqua betonicæ, & menthæ criſpæ, & ſuper calidos cineres poſita, ferueant parum, & mox valide exprimantur. Huic expreſſæ aquæ adde rhabarb. optimi ℈. iiij. ſpecierum hieræ, diacolocynthidis ℨ. ij. Diagridii recte præparati ℈. ſem. cum ſirupo roſarum ſolut. fiat maſſa, & formentur pilulæ ex ℨ. j. quot cuique libet. Non autem formari debent ante vſum.

Iulep. C.

℞. Turpeti pinguiſſ. vnc. iiij. Agarici præſtantiſſ. vnc. ij. fol. ſenæ vnc. j. Trita infundantur in aqua cichoreæ vel endiuiæ, vel etiam fontana, exponanturq; ſoli calido, vel ad fornacem calidam collocentur, vel ſuper calidos cineres per triduum. Poſtea colentur, & aqua

aqua alia ſuperinfundatur, iterumq; ſic, vt dixi, ſoli exponantur. Hoc toties fiat, vt tandem nihil amplius ad ſe extrahere poſſit aqua. id quod guſtus demonſtrabit.

Omnes has aquas collige, & adiecto zuccharo q. ſ. fiat Iulep. aliquid in ſacculo ſuſpenſa teneantur, perpauciſſimum fiet, ſuaue & odoratum pharmacum, ſi aqua cinnamomi excipiatur, vel ſaltem roſacea bona, ſed illa melior eſt, niſi cinnamomum optimum, vna cum prædictis in roſacea maceretur. Poteſt etiam acui cum ſcamonea. Item pro zucchoro ſi ſirupus roſar. ſolut. accipiatur, fiet efficacius, & minus placebit oculis.

Sirupus ſeu Iulep. aliud.

℞. Myrobalan. chebulorum, turpeti, agarici an ℥. ij. rhabarb. vnc. j. rad. helleb. nigri fol. ſenæ an. vnc. ſem. pulpæ colocynthidis ʒ. iij. rad. iridis florent. ʒ. ij. zingiberis, piperis longi, cinnamomi, macis an. ʒ. j. Macerentur in ſ. q. aquæ per triduum in loco calido, in vaſe vitreo, diligenter obturato, poſt hoc tempus deſtillentur per Alembicum vitreum. Humor collectus cum ſirupo roſ. ſolut. miſceatur, & iuxta artis legem ad ſiruporum craſſitudinem coquatur. Hic etiam ſirupus ex aqua cinnamomi præparatus ſuauior fiet, acui poterit vt prior.

Catapotia ſeu Pilulæ Comitis.

℞. Agarici, abſinthii, corticum myrabol. chebulorum, & citreorum, colocynthidis collectæ, hieræ logadionis an. ʒ. j. ſem. cum ſucco cyroniorum & betonicæ conficiantur; ſingulis ſeptimanis drachma.

Electuarium purgans.

Cinnamomi opt. ʒ. ij. caryophyll. nucis muſc. galangæ, macis an. ʒ. j. ſpecierum diamuſci dulcis ℈. iiij. ſpecierum elect. de ſucco roſarum ʒ. ij. cort. myrobal. chebulorum & citrinorum an. ʒ. j. ſem. turpeti pinguiſſ. ʒ. j. rhabarb. opt. vnc. ſem. zucchari albiſſimi, & aquæ polypodii. an. ℔. 1. ſalis Ammon. ʒ. ſe. fiat ſecundum artem electuarium.

Electuarium pro corroboratione ventriculi.
D.

℞. Conſeruæ betonicæ vnc.j.ſem. Nucis muſcatæ conditæ numero ij. calami aromatici conditi, zingiberis conditi an.ʒ.ij. moribal. chebul. condit. num. ij. piſtachiorum recentium ℈.ſem. ſeminum cucurbitæ & melonum an. ʒ.j.ſem. cinnamomi opt.ʒ.j. xyloaloes ℈.ij.ſem. caryoph. macis, an.℈.ij. ſeminis aniſorum ʒ.ſem. cum iure, in quo calamus aromat. conditus eſt, fiat mixtura conſiſtentiæ iuſtæ.

Vnum adhuc ſupereſt, vt quo pacto pedes roborandi, doceam. Sed de localibus omnibus nihil eſt vt plura dicam. Sunt enim vbique obuia, & cunctis nota. Cum humor omnis abſumtus eſt, imponimus eiuſmodi, quæ ſiccare, & aſtringere queant. Componantur ex galla, acacia, phu, malicorio, hypociſtide, radicibus geraniorum, glandibus, erica, fructu pinaſtri, & ſimilibus aliis. Inprimis confert, ſi in decocto ericæ, & pinaſtri fructu pedes aliquando abluantur. Cum ſemel etiam diſcutere opus eſt, ceratum ex bryonia ab Aetio poſitum, commodum ſit. Mirum in modum exſiccat ac roborat lapis ille, qui inſtar oſſium in ſabulo hic paſſim reperitur, quo ad fracturas oſſium, vulgo nunc vtuntur omnes fere. Huius puluis ſi cum oleo vel butyro, & radicibus geranii coctis, apte miſceatur, & vice cataplaſmatis pedibus inducatur, ſic eos exſiccat, vt cutem rugoſam reddat. vtendum eo non eſt, niſi conſtat nullum ſuccum in pedibus contineri, qui reſiccati in tophum indurari queant. Quamquam periculum hoc caueri poſſit, ſi diſcutientia permiſceantur in iuſta quantitate.

De ſedantibus dolorem, cum paroxyſmus infeſtat, ideo nihil dico, quod vix vmquam idem pharmacum eidem hominibus profuiſſe animaduertimus. In cauſa eſt, quod pro varietate temporum, anni, ætatis, conſtitutio-

tutionis, cæli, exercitii, animi affectuum, cibi, potus, atque aliarum talium rerum ſucci varii generantur, vt numquam eodem modo temperati, per omnia humores in pedes influere videantur. Quocirca eſt hæc res præſenti, & omnia oculis inſpicienti Medico committenda. Deus optimus maximus pro ſua benignitate, ad Sancti ſui nominis gloriam, & multorum vtilitatem largiri dignetur, vt & recte vtaris remediis, & efficaciter illa operentur, morbum à te depellant, quo alacrius Reipub. ſeruire poſſis, pluribuſque prodeſſe. Amen. Heidelbergæ die 29. Martii, anno 1567.

Paralyſeos curatio. CONSIL. LXXIII.

IN Paralyſeos curatione non, niſi præmiſſis generalibus remediis, diæta & purgatione, quidquam tentandum: quæ cura omnis docto & prudenti medico incumbit. Decoctum ligni Indici eſt in hanc rem valde oportunum: nam ſudores prouocat, humorem omnem qui neruos relaxat vel attenuat, vel digerit & abſorbet. Dum vero ſudor non profluit, non erit inutile candentes ab igne lateres in decocto vini & aceti atque herbarum reſoluentiū extinctos reſoluto membro circumponere, vel etiā teſtaceas lagenas aut veſicas bubulas, ſuillaſve eodem decocto ſemiplenas: nam eiuſmodi calor, qui actu eſt, calorem partis exuſcitat & roborat, qui in hoc morbo valde languidus eſſe ſolet: hinc æger in cuppam deſcendet, velamine ſeu papilione ſubtenſo obductam, plane quemadmodum deſcripſimus tractatu de balneis, vt ſequentis decocti vaporem excipiat. ℞. fol. ſaluiæ. lauend. lauri, maior. abſinth, thymi, angelicæ, rutæ an. m. ß. florum chamæ. melil. anethi. anthos an. p. ij. baccarum lauri & iuniperi conquaſſatarum an. ℥. i. caryophyl. ʒ. ij. aquæ fontanæ & vini albi, an. ℔. iiij. ponantur omnia in vaſe ci-

cato, nuper à nobis deſcripto, ad vſum. In ea cuppa continebitur æger tandiu, quandiu per vires licebit: hinc lecto tradetur coopertus, in eoque iterum ſudabit, detergebitur & quieſcet. Mox ſequenti vnguento inungetur, quod Leonellus Fauentinus valde commendat. ℞. olei laurini & de Terebinth. an. ℥. iij. olei nardini & petrolei an. ℥. j. vini maluatici. ℥. iiij. aquæ vitæ ℥. ij. pyrethri, piperis, ſinap. granorum iunip. gummi, hederæ, anacarth. ladani puri an. ℥. j. ß. terantur & miſceantur omnia cum oleis & vino: bulliant in vaſe duplici vſque ad vini conſumtionem, facta forti expreſſione adde galbani, bdelii, euphorbi, myrrhæ, caſtorei, adipis vrſi, anatis, ciconiæ an. ʒ. ij. fiat vnguentum ad formam linimenti, addendo ceræ parum ſi opus fuerit. Vel ſequens remedium vſurpabis à multis medicis probatum. ℞. myrrhæ & aloës, ſpicæ nardi, ſanguinis draconis, thuris, oppoponacis, bdelii, carpobalſami, amomi, ſarcocollæ, croci, maſtic. gummi arabici, ſtiracis liquidæ, ladani, caſtorei an. ℥. ij. moſchi ʒ. j. aquæ vitæ ℥. j. therebinthinæ venetæ ad pondus omnium pulu erabuntur puluetiſanda & gummi eliquabuntur cum aqua vitæ, & aceti tantillo, & vaſis idoneis omnia includentur, vt in balneo Mariæ deſtillentur, atque ex manante liquore, vniuerſa dorſi ſpina & artus paralytici inungentur. Sequentis remedii vis ſæpius à me experimento comprobata eſt. ℞. rad. angel. ireos flor. genti. cyperi, an. ℥. i. calami aromat. cinam. carioph il. nucis moſchatæ, macis an. ʒ. ij. ſaluiæ maior. yuæ arthriticæ, lauend. roriſm. ſatureiæ, puleg. calament. mentaſtri an. m. ß. florum chame. melil. hyperi. anthos ſtœcad. an. p. j. conciſa omnia contundantur & in aquæ vitæ & vini maluatici. an. ℔. ij. infundantur, atque in balneo Mariæ, eo, qui ſupradictus eſt, modo deſtillentur: de manante liquore partes affectæ imbuantur, de quo eodem exhiberi

poterit

poterit cochlear vnum mane cum ſaccharo ægro ſorbendum. Sic enim incaleſcet ventriculus, & pituita multa eo contenta, huius mali fomes, abſumetur. Imperanda inſuper partium affectarum exercitia, & ex linteis calidis multæ & aſperæ frictiones, vt reuocetur calor natiuus & excrementa partibus contenta digerantur, vti etiam licebit oleis roriſmarini, Thymi, lauandulæ, caryophyllorum, nucis moſchatæ, omnium denique aromatum: de quorum eliciendorum ratione proprio tractatu dicere non noſtri nunc eſt inſtituti.

De curatione Cancri incipientis, necdum vlcerati.

CONSIL. LXXIIII.

INCIPIENS Cancer ſæpe incrementis prohibetur priuſquam radices agat, vbi vero ſemel increuerit, niſi ferro curationem non admittit, vt qui malignitate & contumacia ſua medicamentorum omnium vires aſpernetur. Galenus affirmat ſe cancrum non vlceratum ad curationem perduxiſſe. Perficitur autem illa curatio medicamentis melanagogis, phlebotomia, cum vires & ætas ferre poſſunt, vitatis omnibus, quæ limoſum ſanguinem gignere poſſunt. Corrigenda vero in primis venit hepatis intemperies, lien roborandus, itemque pars obſeſſa, viris hæmorrhoides, mulieribus menſtrua ſunt prouocanda. Ergo vina craſſa, & fæculenta, acetum, panem atrum, olera, caſeum vetus, carnes vetuſtas & ſalitas, bubulam, ceruinam, caprinam, leporinam, allia, cæpas, & ſinapi, omnia denique acria, acida & ſalſa, quæ quacunque ratione ſanguinem incraſſare humoreſque incendere poſſunt, fugienda.

Victus refrigerans & humectās præſcribendus: inc-

dia vitanda, vigiliæ, effrenes labores, triſtitiæ, ſolicitudines, mœrores: ptiſana imperanda, & in iuſculis malua, ſpinacia; lactucæ, oxalis, portulaca, cichorium, lupulus, viola martia, borago, quatuor ſemina frigida in vſu erunt. At in eſu caro veruecina, vitulina, hœdina, capi, pulli, iuuenes lepores, perdices, piſces ſaxatiles, oua ſorbilia. Vinum vero album & fuluum, omnino moderatum in potu. Pars cancra obſeſſa molliter tractanda eſt, minime vero rebus durioribus, grauioribus, emplaſtris ſolidioribus, aut pinguibus oneranda: contrà medicamenta lenientia & mitigantia ex vſu erunt: iis etiam per interualla vſurpatis, quæ natura ſua venenis aduerſantur, vt theriaca & mithridatio. Lac aſininum leniendæ humoris cancroſi acrimoniæ eſt accommodatiſſimum. Itaque id non modo aſſumendum in corpus, ſed & vlceri cancroſo admouendum, comparato inde fotu.

De curatione vlcerati Cancri.
CONSIL. LXXV.

VLceratus Cancer multa habet cum Cancro non vlcerato ſigna communia, vt tumoris rotunditatem, inæqualitatem, aſperitatem, & dolorem: aſpectus iudicio tumor apparet mollis, ad tactum vero durus eſt: fœdo ſordet vlcere, labris craſſis, tumidis, duris, nodoſis, inuerſis, elatis, aſpectu horridis, ſaniem eructantibus ichoroſam, fœtidam & cadaueroſam, alias atram, alias tabo, alias ſanguine multo conſperſam. Id vlceris genus malignum eſt, rebelle, intractabile, vt quod mitia remedia aſpernetur, acribus autem & fortibus amplius efferatur, auctis inde dolore, febre, omnibuſque ſymptomatis; ex quo virium contingit proſtratio, corporis marcor & conſumtio, tandemque mors. Si tamen exiguus ſit, & in parte amputationem ferre poſſit, perpurgato prius corpore & ſanguine detracto,

ægri viribus haud diſſuadentibus, manum admouere conuenit, atque quicquid corruptum eſt ad viuum vſque comprehendere & amputare, ne vllus contagii metus relinquatur. Amputatione facta ſanguinis fluxus haud ſtatim compeſcendus, ſed ad certum modum fluere ſinendus, imo ex toto ambitu exprimendus, quo ſic venæ cruore atro & melancholica fæce turgentes, deonerentur. Vbi ſatis exhauſtum eſt cruoris, locus cauterio actuali eſt inurendus. Id enim partem affectam roborabit, venenatam qualitatem exhauriet, & vna fluxum ſiſtet. Tum demum anodyna remedia apponentur, eſcharæ lapſus procurabitur. Denique ad inſtar reliquorum vlcerum, quod mali ſupereſt profligabitur. Intelligemus autem totum cancrum amputatum, eiuſque omnem extinctam malignitatem, cum ſaniem fundet vlcus laudabilem, cum caro ſenſim ſuccreſcet proba ad inſtar granorum mali punici, dolore punctorio, omnibuſque ſedatis ſymptomatis. Felicius tamē & mitius Cancri vlcerati, qui labra occupauerit, curatio perfici poteſt, nullo adhibito cauſtico remedio poſt ſectionem, ſic etiam vt vix vlla deformitas cicatrice obducta relinquatur. Quam ego viam nouam & nunquam antea tentatam aut ſcriptam, quod equidem ſciam, inueni & factitaui in homine quinquagenario in conſilium aduocato, Ioanne Altino Doctore Medico doctiſſimo, præſentibus Iacobo Guillemeau, & magiſtro Euſtachio Chirurgis regiis, & Ioanne le Ieune ducis Guiſiani Chirurgo meritiſſimo. Ratio eſt eiuſmodi. Cancer ſuis vtrinque ſurſum ac deorſum labris acu filum ducente, tranſadigendus eſt, vt cum fili beneficio cancrum tanquam in manu ſiniſtra regere & tenere liceat, (ne huius vlla portiuncula impune ferro elabatur) totum dextra manu volſellis vnico ictu amputare poſſis, ita tamen vt labri ipſius interior quædam, quæ dentes contingit reſtet, ſubſtantia (modo non ad intima vſque cancer radices egeat) quæ rege-

nerandæ mox carni & implendæ cauitati pro fundamento & baſi eſſe queat. Hinc ſanguine ſufficienter effuſo: ſectionis ſeu vulneris oræ, dextra & ſiniſtra, interna & externa parte, ſcarificatu profundiore erunt nouacula pertundendæ, vt cum mox ſutura ex acu filum ducente, roſtris leporinis propria, in vnum adducere vulneris oras ipſas & margines voluerimus, ipſam labri carnem magis ſequacem, & trahenti acui, filioq; obſequentiorem habeamus. Reliquum curationis eſt eodem plane modo perſequendum, quo ſolemus in roſtris leporinis.

De topicis vlcerati, & non vlcerati Cancri remediis. CONSIL. LXXVI.

REpercutientibus initio vtemur remediis, eiuſmodi ſunt ſucci ſolani, plantag. hyoſcia. lactuc. acet. ſemperu. lenticulæ paluſt. centinod. burſæ paſto. granatorum, & ſimilium. Item oleum roſa. pomph. pulueres ſumach. berberis, lytharg. ceruſ. plumbū vſtum, pomphol. hydrarg. & ſimilia. Ex quibus embrochæ, linimenta, vnguenta, cataplaſmata, emplaſtra concinnabūtur. Emplaſtrum diachalcit. diſſolutum cum ſucco ſolani, & oleo roſar. cancris non vlceratis eſt valde idoneum. Pompholix lota in ſucco ſolani aut plantaginis vlceratis cancris vtilis eſt. Sed & ſequens vtile eſt remedium.

℞. Lytharg. & ceruſ. an. ℥. j. terantur in mortario plumb. cum oleo roſar. donec reducantur ad conſiſtētiam linimēti vel vnguenti: poteſt & eſſe vſus vnguenti reſoluentis & repercutientis: Vt; ℞. plumbi vſti & loti, pomph. thuris, an. ʒ. ij. ß. abſinth. pontici, ℥. ß. olei roſar. ℥. iij. ceræ ʒ. vj. ſucci ſolani quantum ſufficit ad vnguenti craſſitudinem. Valde commendant ad vlceratorum cancrorum dolorem leniendum Theodorici emplaſtrum.

℞. Olei

℞. Olei roſ. ceræ alb. an. ℥. ij. ß. ſucci granat. & ſolani, an. ℥. ij. ceruſæ lotæ, ℥. j. plumbi vſti, loti, & ruth. præpa. an. ℥. ß. thuris maſt. an. ʒ. ij. fiat emplaſtrum molle. Quod ſequitur ſæpe & feliciter eſt à me vſurpatum.

℞. Theriac. veter. ℥. j. ſucci cancrorum, ℥. ß. ſucci lactucæ, & olei roſ. an. ℥. j. ß. vitell. ou. ſub ciner. coct. ij. camph. ʒ. ß. piſtetur omnia in mort. plumb. & fiat vng.

℞. Spum. arg. axungiæ porci recentis, ceræ alb. an. ℔. ß. olei boni. ℥. viij. vitel. ouor. aſſat. iiij. fiat vnguentum, ſeruetur vſui. Et cum vti voles admiſce cum pauco vnguento roſaceo. Sed & ſanguiſugarum applicatione ad vlceratum cancrum, qua parte dolor punctorius acrius vrgebat, magnos cruciatus ſedaui. humoris maligni portione partem deonerando: quod idem factitaui catulis canum vel felium recens natis, vel columbis aut pullis in longum ſectis, & ſtatim vlceri appoſitis, ſubindeque, vbi ipſorum exolutus calor videretur, ſubſtitutis aliis: natiuus enim ille calor eſt anodynus. Ioan. Baptiſta Theodoſius in epiſtolis, ad cancrum non vlceratum apponi vtiliter ſcribit cataplaſma, ex Eryſimo trito. Quod ſi cancer fuerit vlceratus, eandem illam herbam in hydromelite coquit, indeq; iniectionibus & lotionibus comparatis, vlcus detergit & dolorem leuat. Si vterum Cancer occuparit, æger doloris aculeos in inguinibus ſupra pectinem & renibus ſentit, ſæpe difficultate meiendi tentatur: at cum exulceratus eſt, ſaniem fœtidiſſimam & cadaueroſam magna copia effundit, cuius vapor teter ad cor & cerebrum ſublatus ſyncopen crebram inducit. Sedandis tamen eiuſmodi partium doloribus, ſequentia ſunt ex vſu.

℞. Mucag. ſemin. lin. fœnugr. extr. in aqua roſar. & plantag. quod ſatis eſt: ex his tepidis fiat fotus.

℞. Rad. alth. ℔. ß. Coquatur in hydrom. piſtetur & traiiciatur, addendo olei roſarum parum, fiat cataplaſma. Parabuntur & peſſaria varia pro dolo-

rum variis ſpeciebus, fient & iniectiones ex ſucco plantag. centino. lactu. portul. ſimul mixtis, atque in mortario plumbeo cum pauco oleo roſ. agitatis: hoc enim remedii genus commendatur à Galeno ad omnẽ cancri vlcerati ſpeciem. Eſt & perutilis atque à me multoties probata aqua ſequens.

℞. Stercoris bubuli, ℔. iiij. herbæ robert. plantag. ſemperuiui, hyoſciami, portulac. lactuc. endiu. an. m. j. Cancros fluuiatiles, num. xij. piſtentur omnia ſimul & deſtillentur in alembico plumbeo, liquor ſeruetur vſui, atq; de eo fiat iniectio frequens in partem: vel ſi partis ſitus permiſerit, inde cancroſa ipſius vlcera abluantur, & lina carpta inſuccata ſubinde renouanda apponantur: nam ſic inflammationis acrimonia & vis obtunditur, & dolor ſedatur. Galenus Cancro fluuiatiles vſtos in puluerem comminuit. Puluis vnguento roſaceo exceptus vtiliſſime ex carpto lino, vlceribus cancroſis apponitur.

De Vlcerum particularium curatione. ac primum de Oculorum vlceribus. CONSIL. LXXVII.

QVia Galeni ſententia curandorum morborum varia indicatio petitur ex partis conditione, temperie nempe, complexione, ſitu, figura, vſu, ſenſu acuto vel hebete, ideo vlcerum tum ſimplicium, tum implicitorum abſoluta breuiter generali curatione, de iiſdem, vt partibus ſunt diſtincta, agendum nunc videtur, initio ab oculorum vlceribus ducto. Hæc auctore Celſo, ex puſtulis interdum fiunt, aut fluctione acri: quæ membranas ſeu tunicas arroſerit, aut ab ictu. Paulus has vlcerum ocularium differentias notat. Si, inquit, vlcus corneæ inſideat anguſtum, paruum & cauum Botryon Græcis dicitur: at ſi latius & minus profundum extiterit, Cæloma nuncupatur. Circa iridis circulum, Argemon dicitur. Si cruſtoſum & ſordidum

eſt,

eſt, Epicauma nominatur. Hæc in genere accuratam & diligentem curationem poſtulant, nempe vt detergeantur, carne impleantur, exſiccentur, & cicatrice obducantur: at pars affecta blandiorem remediorum indicationem facit. Ergo purgatione inſtituta & phlebotomia tum è brachio, tum ex venis, arteriiſque temporalibus, ægro item, ſi res poſtular, balneato, ad auertendum fluxionem, cucurbitulæ ſcapulis affigentur cum ſcarificatu: vel panis recens ex furno extractus, aqua vitæ aut generoſo vino aſperſus, origini ſpinalis medullæ, admouebitur. Fronti vero & temporibus emplaſtrum aſtringens, ex eo quod contra rupturam inſtitui ſolet, comitiſſæ & deſiccatiuo rubro mixtum. In oculum vero ſequens collyrium à Celſo deſcriptum & Hollerio probatum inſtillabitur.

℞. Æris vſti, cadmiæ vſtæ & lotæ an ℥. j. myrrhæ, opii an. ʒ. ij. acaciæ, gummi arabici an. ʒ. iij. ex aqua fingatur collyrium quod liquore oui diſſoluatur. Interim diligenter obſeruandum, ne dolor hinc oculo moleſtus ſit. Quare ex interuallis anodynis affuſis, ipſi conſulere erit operæpretium. Inſtitui etiam collyria poterunt ex decocto plantaginis, fœnugræci, abſinthio, diſſolutis vna ſaccharo cando, thutia, gummi, tragacanthæ, myrrha & calcanthi momento. Deterſo vlcere ſequens ſarcoticum erit ex vſu.

℞. Sarcocollæ in lacte muliebri nutritæ, ʒ. iij. pulueris diaireos ſimplicis, gummi arabici, tragacanth. an. ʒ. ß. mucilaginis fœnugræci quantũ ſufficit, vt inde fiat collyrium. Notandum vero quod vlceribus humidioribus pulueres vtiliores ſunt quam collyria. Iam complanato ſeu propria carne vlcere impleto, cicatrix ſequenti collyrio inducetur.

℞. Tuthiæ, cadmiæ vt decet præparatæ, ceruſæ, antimonii, olibani an. ʒ. ß. myrrhæ, ſarcocollæ, ſanguinis draconis, aloës opii. an. ℈. ß. cum aqua plantaginis, fiat collyriũ, vel puluis ſolus aſpergatur. Celſus duobus

vitiis oculo inductas cicatrices periclitari notauit, nempe, ne aut cauæ aut craſſæ ſint. Si cauæ ſunt, poſtulant impleri ſequenti remedio.

℞. Papaueris lacrymæ, ʒ. ß. ſagapeni, opopanacis, an. ʒ. ß. æruginis ʒ. j. cumini. ʒ. iij. piperis. ʒ. ij. cadmiæ elotæ & ceruſæ. an. ʒ. j. ß. cum aqua pluuiali, fiat collyrium. At ſi craſſæ cicatrices ſunt, ſequens remedium extenuat.

℞. Cinamo. acaciæ. an. ʒ. ß. cadmiæ elotæ, croci, myrrhæ, papaueris lacrymæ, gummi arabici. an. ʒ. j. piperis albi, Thuris an. ʒ. j. ß. æris combuſti ʒ. iij. cum aqua pluuiali fiat collyrium. At ſi cicatrix ſupra corneam ſit; adeo vt tegat pupillam, intercipietur viſio denſitate membranæ: hic etiam notandum, quod quæ corneæ incident cicatrices albeſcunt: quæ vero adnatæ rubeſcunt. quia hæc, quam illa, pluribus eſt conſperſa venulis.

De Ozæna & Narium vlceribus.
CONSIL. LXXVIII.

OZæna vlcus eſt profundum & fœtidum in interiore naſo, cruſtacea multa & fœtida remittens. Vix ei vlcerum generi ſuccuri poſſe Celſus ait. Cauſam habet vt ait Galenus, ab humorum acrium & putridorum à capite in nares deſtillatione, circa mamillares proceſſus. Ad curationem cibus modicus eſſe debet, neque acer, neque valentiſſimus, præparatum humorem purgare decet. Caput reſiccandum & roborandum, quo humores excrementitios nec admittat, nec demittat: hinc ad partem vlcere affectam veniendum. Vlcus deſiccandum medicamento, cui vis inſit repellendi & reſoluendi, cuiuſmodi eſt ſuccus granatorum in vaſe æreo ad medias coctus: puluis coralli, ſantala, puluis calaminthæ, naſturtii, ellebori albi, ſuccus naſturtii cum alumine, & alia quę apud Celſum leguntur.

Gale-

Galenus ex Archigene vt calamenthæ ſuccus naribus attrahatur, vel vt calamentha ipſa arida & in puluerem redacta, per fiſtulam in nares inſuffletur, ſuadet. Aliis in vſu eſt ſequens puluis.

℞. Roſar. rub. myrtil. calam, arom. rad. angel. gẽtia. macis, cariophyl. an. ʒ. ß. caph. ambræ an. ℥. iiij. moſchi ℥. vj. fiat puluis ſubtiliſſimus. Manardus ad hanc affectionem caputpurgium ex vrina aſini, etſi fœdum, valde tamen eximiũm eſſe remedium ſcribit. Quod ſi inueteratum & contumax malum his remediis non cedat, currendum erit ad calcanthum, viride æris, ſal ammoniacum, & alumen cum aceto. Non raro contingit, vt amplius depaſcẽte vlcere, hoc mali vis ad ethmoidea oſſa perueniat: quo in caſu vi minime illa reuellenda erunt. Sed totum id negotium naturæ permittendum, expectandumq; vt ipſa per ſe abſcedant: iniectionibus interim in nares factis, ex aqua vitæ in qua puluεres cephalici ad maiorem deſiccationem infuſi maduerint.

De Oris vlceribus. CONSIL. LXXIX.

EX hoc genere ſunt Aphthæ, vlcera puerulis familiaria Hippocratis ſententia. A gingiuis ſæpe incicipiunt, & per palatum in Vuam, fauces, totumque os ſerpunt, vt ait Celſus. Galenus Aphtharum duo facit genera: vnum facile curabilium, cuiuſmodi eſt id quod ab acrimonia nutritii lactis pueros vulgo infeſtat: alterum cacoëthes ab humoris mali, id eſt venenati & putris in os affluxu. Ad ſanationem proderit abſtinere ab omnibus acribus, ac ſiquidem puer fuerit, non erit alienum nutricis lac cibis refrigerantibus, balneo vniuerſi corporis, & mammarum fotu ex aqua tepida temperare: nam puerorum membra omnia ſunt molliſſima, & quaſi mucoſa, os vero cibariis inſuetum & poculis. Quod remedia topica ſpectat, ea deligenda ſunt, quæ, quod agere nata ſunt, cito & promte agant: nam hic affectæ partis ea eſt conditio, vt ipſi diu

inſidere & hærere nequeant. Ergo ſi vlcus malignum fuerit, leuiter contingendum eſt aqua Chymiſtarum, quæ in metallis ſeparandis robor ſuum eluſerit: quæq; præterea ſex partibus aquæ communis admixtis temperata ſit. In eandem rem vti licebit oleis vitrioli, ſulphuris, antimonii, aqua ſublimatá, & ſimilibus. Aëtius flocco oleo feruente imbuto, ſpecillo affixo eiuſmodi putria vlcera corrigi & contingi eouſque vult, quoad vndique albeſcant & complanentur. Sic enim demum erodentem ipſorum vim compeſci, carnem laudabilem in eius, quæ exeſa eſt, locum ſuccreſcere. Poſt eam inuſtionem ſequenti gargariſmate, proficiet os colluere, quod etiam ipſum ſolum aphthis haud malignis ſufficit.

℞. Hordei integri p. j. plantag. ceterach. piloſel. agrim. an. m. j. fiat decoctio ad ℔. j. in qua diſſolue mellis roſ. ℥. j. diamoron. ℥. ß. fiat gargariſma. Fiunt & alia ex malicorio, balauſtiis, ſumach, berberis, roſis rubris, diſſolutis in colatura diamo. & dianuc. cum pauco alumine. Galenus enim ſcribit, ſimplicia oris vlcera ſanari mediocriter deſiccantibus. At diamorum & dianucum ſunt eiuſmodi: alia vero validioribus ègere, eiuſmodi vlceribus ſi palatum obſeſſum ſit, maiori diligẽtiá, & fide eſt prouidendum. Periculum enim eſt, ne cum pars calida ſit & humida, os ſubiectum, quod rarum eſt & humidum, contagione corrumpatur, abſcedatque & excidat, atque vox vitietur. Si vlcus à lue ſit venenata omiſſis communibus remediis vlcerum, ſtatim currendum ad alexiteriũ eius morbi proprium, nempe hydrargyrum. Fiſtuloſa ſæpe vlcera gingiuas obſident, vnde vicini dentis radix cariem contrahit, eouſque, vt ſaniei acrimonia ſibi ſæpe exitum extrinſecus aperiat ſub mento: quæ res falſam plurimis ſcrophularum, adeoque incurabilis morbi, opinionem facit. In tali caſu Aëtii & Celſi conſilio carioſum dentem eximere oportet: ſic enim fiſtula extirpabitur, gingiua in ex-

exemti dentis locum ſe deprimet & ſubſtituet: ſicque fouente putredinem cauſa ſublata, id eſt dente, reliqua facilior erit curatio. Linguæ vlcera iiſdem remediis curantur, quibus reliqua oris totius: quanquam quæ in eius latere naſcuntur diutiſſime durant, videndumq; eſt, num contra dens aliquis acutior ſit, qui ſaneſcere ſæpe vlcus eo loco non ſinit, ideoq; limandus eſt.

De Aurium vlceribus. CONSIL. LXXX.

VLcera fiunt in meatu auditorio, tum ab externa cauſa, vt ictu, lapſu: tum ab interna, vt abſceſſu illic genito. Manant ſæpe multo pure, non illic genito, ſunt enim talia vlcera fere exigua, & præterea in parte ſpermatica, ſed decubitu facto ab vniuerſo cerebro. Ad curationem, habenda in primis ratio eſt cauſæ antecedentis quæ vlcus fouet, eaque deuertenda catharticis, maſticatoriis & errhinis. Maſticatorii quidem hæc forma eſt.

℞. Maſtic. ℥. j. ſtaphiſagr. & pyreth. an. ℈. j. cinam. & carioph. an. ℨ. ß. fiant maſticatoria, vtatur mane & veſperi. Errhini vero hæc forma eſt.

℞. Succi beton. mercuria. & meliſ. an. ℥. ß. vini albi ℥. j. miſce & frequenter naribus attrahatur. Quod ad topica remedia ſpectat, pinguia omnia & oleoſa vitanda ſunt, vt à Galeno notatum in medendi methodo: vbi reprehendit Theſſali quendam ſectatorem, qui tetrapharmaco adhibito vlcus auris ſordidius in dies reddebat, quod Galenus ſanauit trochiſcis Andronij in aceto diſſolutis, quorum compoſitio eſt eiuſmodi.

℞. Balauſt. ℨ. ij. alumin. ℨ. j. atramen. ſutor. ℨ. ij. myrrhæ ℨ. j. thur. ariſtol. gallar. an. ℨ. ij. ſalis ammonia. ℨ. j. excipiantur omnia melicrato, & fiant trochiſci. Galenus eodem loco teſtatur, ſe huius generis vlcera inueterata ac duorum annorum, ſanaſſe cum ferri ſcoria in puluere redacta, indeque cocta cum aceto acerrimo quo-

ad mellis acquiret conſiſtentiam. Sed & putredinem, qua hæc diffluunt vlcera, emendat, ſiccat fel bubulum in forti aceto diſſolutũ, tepide inſtillatum. Itemq; fæx ferri in pollinem redacta in acetoque acerrimo decocta, reſiccata & aſperſa. Quod ſi viarum anguſtia, non pateret contento in aurium anfractibus puri exitus, eliciendum id foras erit inſtrumento Pyulcum inde dicto.

Quæ curatio adhibenda ſit quando metuitur Calculus. CONSIL. LXXXI.

DIæta inſtituenda in primis eſt, quæ conuenienti vſu rerum ſex (vt loquuntur) non naturalium minimum in corporibus craſſorum, lentorum, & viſcidorum humorum coaceruet. Ergo fugiendus aër craſſus, & nebuloſus. Piſcibus abſtinendum, carne bubula; ſuilla, auium paluſtrium, leguminibus, caſeo, lactantiis, ouis frixis & duris, oriza, placentis, piſtoriiſque omnibus operibus, pane azymo, omni deniq; alimentorum obſtruentium genere. Vitanda etiam allia, cæpe, porra, ſynapi, ſpeciata, omnia denique, quæ ſanguinem, humoreſq; ardoribus extorrent, ſi præſertim ſuſpicio ſit concreti à calore renum calculi. Fugiendæ aquæ paluſtres, & limoſæ, vina craſſa & turbida, zythũ, & huius generis potulenta. Fugienda in cibo & potu ſatietas, vt quæ cruditatis parens: itaque & ſomnus ſtatim à paſtu fugiendus eſt, quia cruditates gignit. Iuges etiam vigiliæ, labor aſſiduus, quia ſanguinem inflammant, cruditates accerſunt, & calorem præter naturam inuehunt, vitari ſummopere debent: vt & vehementiora omnia animi pathemata. Si plethora ſubeſt, vacuandum corpus eſt, phlebotomia, catharſi & vomitu, qui ad præcauendum hunc morbum pro ſingulari habetur remedio. Ad quas res omnes & aggrediendas & proficiendas, accerſendus eſt qui præſit Medicus

dicus. Sed quia Medici non ſemper nec vbique locorum copia eſt, ideo quæ ſequuntur remedia operæpretium eſt adſcribere: ante tamen notandum hoc Galeni conſilium: Noxium eſſe diureticorum & validè purgantium medicamentorum vſum, quoties in renibus aut veſica inflammatio ſubeſt, ſic enim humorum ad partes affectas maior fit confluxus, vnde inflammationis & doloris incrementum.

Quare præmiſſis laxantibus medicamentis ex caſſiæ recenter mundatæ ʒ. vj. cum rhei electi ℈. iiij. lenientia & refrigerantia medicamenta intus foriſque venient vſurpanda: cuiuſmodi eſt ſequens ſyrupus.

℞. Summitatum malu. biſmal. & viol. an. m. ß. rad. alth. ℥. j. glycyr. ℥. ß. 4. ſeminum frigid. maiorum an. ʒ. j. fiat decoctio.

℞. prædictæ decoctionis ℔. ß. in colatura diſſolue ſacchar. albiſ. ℥. ij. mellis albi ℥. j. ß. fiat ſyrupus ſecundum artem, quo æger crebro vtatur. Sequentis etiam apozæmatis magna eſt ad eandem rem efficacia.

℞. Rad. aſparag. graminis polyp. quercini, paſſul. mund. an. ℥. ß. betonic. herniariæ, agrimoniæ, omnium capil. & pimpinellæ an. m. ß. quatuor ſeminum frigidorum maiorum, & ſeminis fœni. an. ʒ. j. folio. ſenæ. ʒ. vj. fiat decoctio ad ℔. ß. in colatura diſſolue ſyrupi de althæa & de herniaria an. ℥. j. ß. Fiat apozæma clarum & aromatiſatum cum tantillo cinnamomi pro duabus doſibus, capiat primam doſim mane horis duabus ante cibum, & alteram quarta pomeridiana. Quin etiam ad huius morbi præcautionem inſignes & certas vires habet quod ſequitur iuſculum.

℞. Hordei integr. p. j. radic. petroſelin. acetoſæ, fœnicul. cichor. bruſci an. ℥. j. quatuor ſeminum frigidorum conquaſſatorum an. ℥. ß. fol. acetoſæ, portulacæ, lactucæ, ſummitatū maluæ & violarū an. m. ß. bullians

in aqua fluuiatili cum gallo gallinaceo & crure vituli-no: ſeruetur decoctum, de eo capiat æger vncias ſex per quatuor dies mane, horis duabus ante cibum, cum vncia vna ſucci mali citrei leuiter ante cum eodem iuſculo, ſub ipſum ſumtionis tempus, feruefacta: ſic enim mox vrinæ funduntur multæ, ſubſidentia multa arenoſa, & humore craſſo ac viſcido præditæ. Ex quo facile eſt intelligere, efficax admodum eſſe hoc juſculi genus vrinæ viis repurgandis, neque interim ventriculo, aliiſque partibus per quas ipſi iter eſt nocere: iure vt videri poſſit alimentum medicamentoſum. Licebit etiam vti vtiliter ſequenti puluiſculo.

℞, Nucleorum meſpilorum ℥.j. puluer. electuar. diamarg. frigidi ʒ.ij. quatuor ſeminum frigidorum maiorum mundatorum, glycyrrhizæ raſæ ʒ.j. ſemin. ſexifrag. ʒ.ij. ſem. milii ſolis, geniſtæ, pimpinellæ, bruſci & aſparag. an. ℈ij. ſem. altheæ ʒ.j. ß. ſaccha. albiſ. ℥.vj. fiat puluis, capiat cochlear vnum mane horis tribus ante paſtum. Putant etiam lixiuium paratum ex cineribus truncorum ſcaporumque fabaceorum magno eſſe aduerſus hunc morbum emolumento. Quin & clyſtere ſequenti aluum proluiſſe multis profuit.

℞. Fol. lactuc. ſcario. port. an. m. j. flor. viol. & nenuph. an. p. j. fiat decoctio ad ℔. j. in colatura diſſolue caſſiæ fiſtulæ ℥. j. mellis viol. & ſacchar. albi an. ℥. j. ß. olei viol. ℥. iiij. fiat clyſter. Qui ſequitur dolori leniendo aptior eſt.

℞. Flo. cham. melil. ſummitatum aneth. berul. an. p. ij. fiat decoctio in lacte vaccino: in colatura diſſolue caſſiæ, fiſtul. & ſacchar. albi an. ℥. j. vitellos ouorum ij. olei anethini & chamem. an. ℥. ij. fiat clyſter. Extrinſecus interim inungentur renes vnguento roſato, refrigerante Galeni & populeone ſeorſim vſurpatis, vel ſimul mixtis, impoſito inſuper linteo duplicato in oxicrato macerato: at ſi calculi concretio eſt à cauſa frigida, varianda ſunt, vt ſequitur, remedia.

℞. Tere-

℞. Terebint. venet. ℥. j. cortici citri ʒ. ij. aquæ coctæ. ℥. ij. fiat potio. Vel,

℞. Caſſiæ recenter extractæ ʒ. vj. benedict. ʒ. iii. aquæ fœnicul. ℥. ij. aquæ aſparag. ℥. j. fiat potio, capiat horis tribus ante prandium: vtile etiam erit ſequens apozæma.

℞. Rad. cyper. barda. & gram. an. ʒ. iij. biſmal. cum toto, beton. an. m. ß. ſemin. milii ſolis, bardan. vrtic. an. ʒ. ij. ſemin. melo. glycyrrhiz. raſæ an. ʒ. ij. ß. ficus num. iiij. fiat decoctio ad quart. iij. in expreſſa colatura, diſſolue ſyrupi de rapha. & oximelitis ſcillitici an. ℥. j. ß. ſacch. albiſ. ℥. iij. fiat apozæma pro tribus doſibus clarificetur & aromatizetur cum ʒ. j. cinnam. & ʒ. ß. ſant. citri. capiat ℥. iiij. tribus horis ante prandium. Vel,

℞. Rad. petroſ. fœni. an. ℥. j. ſaxifr. pimpinellæ gran. & bardan. an. m. ß quatuor ſeminum frigid. maior. mundat. & milii ſolis an. ʒ. ij. fiat decoctio, cape de colatura ℔. ß. in qua diſſolue ſacch. rub. & ſyrupi capil. vener. an. ℥. j. ß. capiat in tribus doſibus horis duabus ante cibum. Sequens puluis valde efficax ad calculi materiam diſſipandam.

℞. Semi. petroſel. & radi. eiuſdem mund. an. ℥. ß. ſem. cardui quem calcitrapam vocant ℥. j. deſiccentur in furno, lento igni, poſtea piſtentur ſeparatim, fiatq; puluis de quo capiat æger ℈. j. ß. vel ℈. ij. cum vino albo, vel iure pulli gallinacei ieiuno ſtomacho per triduum. Vel,

℞. Coriand. præp. ℈. iiij. aniſ. marathri granor. alkekengi, milii ſolis an. ʒ. ij. zinziberis & cinnam. an. ℈. ij. turbith. electi ʒ. j. cari ℈. ij. galang. nuc. moſch. & lapid. indai. an. ℈. j. fol. ſenæ mund. ad duplum omnium, dacrydrii ʒ. ij. ß. miſce, fiat puluis: doſis erit ad ʒ. j. cum vino albo horis tribus ante paſtum. Contra flatus qui in hoc morbi genere inteſtina valde diſtendunt, inſtituentur clyſteres ſic.

℞. Malu. biſmal. pariet. orige. calament. flo. cha-

mem. ſummitatum aneth. an.m.ß.aniſ. cari, cumi. fœnic. an.℥.ß.baccar.laur.ʒ. iij. ſemin. rutæ ʒ. ij. fiat decoctio. In colatura diſſolue bened. laxat. vel diaph.℥.ß. confect. bacca. lauri ʒ. iij. ſacc. rub.℥.j.olei anet.cham. & rutae. an. ℥.j. fiat clyſter. Vel,

℞. Olei nucum & vin. malua.an.℔. ß.aquæ vit.℥. ß. fiat clyſter qui diu contineatur, vt ipſi ſpatium ſit ad flatus diſcutiendos.

Calculo è rene in vreterem deturbato quid agendum ſit. CONSIL. LXXXII.

Contigit ſæpe vt renes excretrice facultate vſi calculum (cuius cõcretionem & generationem Medicus deſcriptis ſupra remediis impedire non potuit) à ſe in vreteres depellant: ſed illic vel loci anguſtia, vel naturæ excernentis infirmitate reſtitet. Tum igitur ægrum grauis eo loci, quo hæſit calculus, exercet dolor, qui etiam ſympathia ad coxam, veſicam, teſtes, & penem perueniat, cum meiendi & exonerandæ alui aſſidua voluntate. In hoc caſu partes Medici erunt, vt naturæ defectum, & languidiores conatus adiuuet & promoueant.

Ergo æger, ſi poſſit, equum ſuccuſſatorem conſcendat, atque in eo duo circiter miliaria conficiat, vel ſi eius rei facultas aut copia non ſit, gradus plures pluries aſcendat & deſcendat, ad laſſitudinem vſque ad ſudorem: hoc enim exercitio ſæpe in veſicam calculus excutitur: dentur mox & ore ſumantur, quæ leniendi & relaxandi vim habent, vt oleum amygdalarũ dulcium recenter & ſine igne extractum, cum aqua parietariæ & vino albo. Frictiones totius corporis ſuperne deorſum cum linteis calentibus fiant: applicentur nunc lumbis, nũc imo ventri cucurbitulæ cum magna flamma, paulo infra dolentem locum: ac niſi æger ſponte aut doloris acerbitate vomat, prouocetur vomitus a-

quæ

quæ & olei tepentis potione: vomitui enim ad deturbandum calculum magna vis eſt, propter partium quæ in tali cōnatu fit compreſſionem: denique ſi horum remediorum vi non deſcendat calculus, demittendus eſt æger in ſemicupium ex ſequenti decocto paratum.

℞. Maluæ, biſmal. cum toto an. m. ij. beton. naſturt. ſaxifrag. berul. parietar. violar. an. m. iij. ſemin. melon. milii ſolis alkekengi an. ʒ. vj. cicer. rubr. ℔. j. rad. apii, graminis fœniculi & eryngii an. ℥. iiij. in ſufficienti quantitate aquæ pro inceſſu: coquantur iſta omnia incluſa ſacco in quo ſedeat æger, vmbilico tenus demerſus: nec vero diutiùs quam par eſt in eiuſmodi balneo morari ægrum oportet, nam longiore mora ſpirituum fit diſſipatio & virium exolutio. Contra vero, ſi quantum ſatis, eſt in his rite paratis æger reſideat, miteſcit dolor, tenſæ partes relaxantur, & vrinarii meatus reſerantur, ac dilatantur, ſicque deſcendit in veſicam calculus. Quod ſi ne ſic quidē moueatur loco quidquam, reſtetque adhuc eadem vrinæ omnimoda ſuppreſſio, nec antequam demergeretur in balneum æger, tentata catheteris in veſicam demiſſio Chirurgi voto reſponderit, tentanda nihilominus iterum in digreſſu à balneo illa erit, vt penitus exploratum ſit, nunquid forte aliud in primis illis vrethræ & ceruicis veſicæ ductibus ſubſit, quod vrinam retineat: relaxatis enim balnei tepore partibus, longe facilius ſubibit cather, inde oleum amygdalarum dulcium ſyringe in vrethram exprimendum: quæ omnia dum fiunt, æger frigidum aërem ne admittat.

De arcenda dentium rubigine. CONSIL. LXXXIII.

Ciborum inter mādendum fruſtula dentium interſtitiis impingunt nonnunquam, diuturnoque adhæſu corrupta, dentes ipſos, ſimulque anhelitus ſuauitatem corrumpunt. Id vitium qui vitare volet, debet

mox à paſtu os vino aqua temperato, aut oxycrato colluere, curioſiuſque dentes extergere, ne quid lentoris ad ipſos adhæreſcat. Multis vero ſuopte vitio terrenam coloris citrini eluuiem dentes colligunt, quæ ipſos, tanquam rubigo ferrum ſenſim exedit. Is rubiginoſus dentium quaſi ſitus, ſæpe etiam proprii officii, id eſt mandendi intermiſſione ſuccreſcit. Vndecunq; vero exiſtat limoſa eiuſmodi ſordes, dentisfricia comparanda ſunt quibus deradatur, mox aqua Chymiſtarum & vitæ mixtis dentes intergendi, vt ſi quid ſuperſit quod dentisfricii anſam effugerit, id vniuerſum eluatur: quanquam eiuſmodi collutiones acriores, dentibus ſanis noxiæ exiſtunt, quia gingiuarum carnem paulatim abſumũt & deterunt. Dentisfricia parabuntur ex altheæ radicibus, in vino albo & alumine incoctis: ac quemadmodum in dentibus tremulis ab his quæ dura ſunt mandendis, multo vero magis ab illis quæ oſſeæ ſunt conſiſtentiæ confringendis abſtinendum eſt: ſic hic vitanda omnia quæ ſuo ad dentes lentore, ſordido præſertim, adhæreſcunt. Ad detergendos dentes commendatur à multis puluiſculus ex oſſe ſepiæ, buccino, pumice, alumine cocto, cornu ceruino, & pauco cinnamomo, quod dentibus quomodocunque affectis ſingulare eſt remedium, in pollinem redactis. Plerique alii ſolo pane toſto & intrito contenti ſunt: at quæ ſequitur aqua dealbandis dentibus valde eſt efficax.

℞. Sal. ammon. & gemmei an. ℥. i. alumin. roch. ℥. ß. aquæ roſ. quod ſufficit, deſtillentur, & ex liquore ſtillatitio dentes detergeantur.

De incubo. CONSIL. LXXXIIII.

INcubus, qui ἐφιάλτης, ἐπιβολή, à Themiſone πνιγαλίων dicitur, neque deus, neque ſemideus, neque Cupido, quod veteres crediderunt, neque dæmon quod Theo-

Theologi exiſtimant, neque incubans vetula, ſed vapor quidam craſſus, qui partim vias ſpiritus animalis intercipit, vnde & loquendi & reſpirandi difficultas, partim animæ offunditur, vnde phantaſia, & ſpectrum quoddam quale frequens eſt in ſomnis.

Sed ideo incurſare atque etiam opprimere thoracem, conſtringere collum, præcidere vocem apparet, quia his maxime partibus labor eſt. Pueros & obeſa corpora aliquando ſuffocat, alioqui epilepſiam denunciat.

Incubus enim epilepſia quędam nocturna eſt. Multos olim Romæ, quod ſcriptum reliquit Syſimachus, vno anno confecit. Itaq; qui incubo opprimitur, ſtatim excitandus eſt. Poſtea videndum, ne affectio eiuſmodi redeat.

Imperanda eſt ſobria vita, cæna frugalis, vitæ ratio è media materia, frequens ablutio extremorum. Sæpe etiam pectendum caput eſt ex ebore, in poſteriorem partem ducto pectine.

Melicratum plus minuſve dilutum pro ratione, in quo radix fœniculi, aſparagi, petroſelini, graminis acetoſæ, cichorii, endiuiæ, radicis capparis, hyſſopus, bugloſſus, borrago, endiuia, ſummitates lupuli, fumaria, cetherac, ſcolopendrium, capillus Veneris, cuſcuto, paſſulæ mundatæ ab arillis, pruna, ſebeſten flores anthos, violarum, borraginis, decoxerint. Quale hoc erit.

℞. Rad. fœniculi, radicis graminis ana ℥. ß. ſummitatum lupuli P. hyſſopi, trium florum cardiacorum, paſſularum, glycyrrhizæ an P. j. fiat decoctio ad ℔. j. ß. in col. diſſol. mellis albi, ſacchari albiſſimi ana ℥. ij. fiat melicratum.

Deinde purgandum corpus hoc modo.

℞. Caſſiæ, vel cathol. ʒ. x. diſſolue in ſero lactis caprini, vel alterius, cum ℥. j. ſyrupi violati, fiat potus.

Nec omittenda phlebotomia, ſi res exigat.

Clyſteres quoque & frictiones ex vſu ſunt, quia fumos reuellunt. Errhina quoque & apophlegmatiſmi ex leuiori materia. Cucurbitulæ in cruribus & omoplatis, pulueres quoq; , maxime à cibo qui fumos prohibeant & morbo conueniant. Qualis hic eſt.

℞. Coriandri præparati ℥. ij. ſpecierum diamarg. frigidi, & diarodon Abbatis an. ʒ. j. ſeminis nigri pæoniæ ℈. ij. coralli rub. ʒ. ß. macis, cinnamomi an. ℈. j. cum modico ſacchari roſati, fiat mixtura, vtatur poſt paſtum cochlearis dimidio.

Bibere quoque medio paſtu, non in fine, hoc adiuuat.

Cucuphæ quoque parandæ ſunt ex floribus anthos, ſtœchados, & cæteris rebus capitalibus, vt prius.

Dropax quoque ſimplex tum hypochondriis, tum etiam capiti commode aptari poteſt. Calidus applicatur, & ne pertinacius inhæreat, linteolum rarius, & vehementer attritum interponendum eſt. Componatur dropax ex quinque partibus picis, & vna olei de ſpica, vel maſtiche.

De inflammatione renum. CONSIL. LXXXV.

RENes inflammari cõtingit vulnere, attritu, aſſidua equitatione, corruptela & affluxu humorum, potis pharmacis. Dolor pulſatilis in lumbis, & ſuperius ad nothas & hepar, ſi ren dexter, inferius ad veſicam & femur, pectinem, pudendum ſtupor cruris reſpondentis. Sternutatione, concuſſione corporis ac vehementi motu lancinatio vehemens. Extrema ſuræ præcipue & pedes, frigent, febris vehemens. Vrinæ primum retinentur, aut tenues fluunt & aquoſæ. Procedẽte morbo in peius, rubræ, deinde craſſę & mucoſæ, quæ, vt augetur malum, ita augentur. Nauſea, vomitus bilioſus, cordis morſus. Quibuſdam animi deliquia & ſudores ſynco-

ſyncopales. Siſtitur venter, vnde inflatio & ructus. Breuibus aut maioribus interuallis exacerbationes.

Initio molli clyſtere pauca quantitate leniatur aluus, detrahatur ſanguis, frugaliter viuat. Hordeato ſatis liquido, & iuſculis mitigantibus vtatur. Vino, mellitis, diureticis abſtineat. Iniiciantur cum clyſteribus, iam pro inteſtino, quæ leniant. Exacerbata inflammatione iterum phlebotomia, cataplaſmata è farina hordei primum in mulſa, deinde paſſo ex farina dicta, & iis quæ leniendo diſcutiant & roborent. Cataplaſmatis non cedente morbo cucurbitulæ cum ſcarificatione applicentur lumbis & ilibus. Inſeſſiones deinde parentur ex decocto lenientium & reſoluentium, roborantium. Prius tamen cum veſica hydrelæo plena cum ſpongiis foueatur locus. Tum ad cerata & malagmata ex eadem materia eiuſdem virtutis. Vtendum quoq; potionibus narcoticis, & cocta inflammatione (quod vrinis craſſis euntibus & boni ſedimenti intelliges) diureticis. Meſuæus initio ex farina hordei, roſis & ſimilibus repellentibus, deinde mixtis detergentibus chamæmelo, &c. Emplaſtrum de muſcillaginibus, deinde de meliloto. Lactis aſinini vſus cum modico melle efficaciſſimus renibus exulceratis.

De cutis excoriatione, vlceratione, puſtulis & rubore faciei. CONSIL. LXXXVI.

EXcoriationi cutis, qualis eſt ex attritu, longiore decubitu, ceratum ex tribus partibus olei myrtini, vel roſacei, & vna ceræ, conuenit. Quod ſi calor eſt, ex ſucco plantaginis, decocto ſumach, aut rei frigidæ adſtringentis ſubigatur. Eidem rei conuenit vnguentum de ceruſſa. Vbi vero rubor faciei & puſtulæ, ſanguis è media vena brachii detrahendus eſt, imperanda purgatio quæ partim flauam bilem, partim melancholiam purget. Cucurbitulæ & ceruici, & ſcapulis affigen-

dæ cum ſcarificatione. Sanguiſugæ malis, extremo naſo, extremis labiis, lateribus menti affigendæ. Abluenda facies primum ex remollie̊tium decocto, vt ficuum, paſſularum, ab hisq; fumus excipiendus. Tum vel aqua plantaginis, vel terebinthinæ, in qua mellis portiuncula diſſoluta ſit, faciem lauabis. Inunges autem axungia vrſina, vel vulpina: alioqui taurina, vel porcina, in qua farina ciceris incorporata ſit. Caſeus recens ex aceto ſubactus Æſtate conuenit. Vnguentum mixtum ex ſapone gallico, & vnguento albo. Ex vnguenti albi parte 1. & 3. olei roſarum ſubactis cum aqua plantaginis, nenupharis, ſemperuiui. Sanguis leporis calidus & reliquorum animalium vtilis eſt. Conuenit aqua deſtillationis florum ſalicis, ſuccus limonũ, ſulphur viuum, ceruſſa, caphura. Vbi puſtulæ eminent, vnguento enulato, ſiue hydrargyro concidunt. Argentum viuum ex ſalina hominis ieiuni extinctum, & cerato, vel adipi incorporatum, efficaciſſimum eſt. Hieme theriaca vti licet, vel vnguento citrino, vel pomulato, vel lithargyro auri, modo ſeruitoris præparato. Sed interim dum hæc fiunt, vitæ ratio inſtituenda eſt, quæ calorem hepatis attemperet. Deinde etiam quæ fumos prohibeat à cibo. Qualis eſt dragea communis, puluis communitatis, adiecto coralli modico.

Purgatio ſuauis & vtilis omni ætati, ſexui & morbo. CONSIL. LXXXVII.

℞. Foliorum ſenæ expurgatorum vnc. j.
Cinnamomi, Zinzib. ana drach. ß.
Sacchari candi vnc. ß.
Sacchari drach. vj.

Bulliant in ſeri lactis caprini lib. ij. per 4. horæ partem, deinceps macerentur per noctem, ex iure hoc potui detur ab vnc. j. vnc. v. mane & per vnam horam ante cœnam, quoad recte lexetur aluus.

Aliud

Aliud medicamentum purgatiuum cuiuſdam Medici Friderici Regis Daniæ, quo Rex ipſe & multi nobiles vti conſueuerunt. CONSIL. LXXXVIII.

℞. Foliorum ſenæ Alexandr. recentium abiectis ſtipitibus vnc. j.
Rhabarbari optimi drach. ij.
Agarici electi drach. iij.
Cinnamomi electi vnciam vnam ſemis.

Infundantur per horas XII. ſecundum artem in ſextariis duobus tepentis vini Rhenenſis optimi. Deinde colentur per ſaccum laneum (quem manicam Hippocratis vocant) ſexies aut ſepties, & dulcorentur lib. ſemis ſacchari optimi in modum nectaris. Vt autem compoſitio huius medicamenti tanto melius intelligatur, breuem declarationem adiiciemus.

Sumantur & eligantur folia ſenæ minutiſſima ac viridiſſima, Rhabarbarum non contundatur, ſed acuto cultro in tenuiſſimas particulas conſcindatur, Agaricum eligatur albiſſimum, nullis flauis aut nigris maculis interſperſum, idque ad tyrocneſten atteratur: Cinnamomum vero tundatur.

Hæc omnia miſceantur in duobus ſextariis vini Rhenenſis, ac ſuper calidos cineres, vel ad fornacem ponantur per ſpatium XII. horarum. Deinde colentur per laneum ſaccum ſepties, & poſtea addatur ℔.ß. Sacchari optimi contuſi, & bene miſceatur. Quotieſcunque igitur quis ſe purgare voluerit, ſumet vel exhauriet dimidium ſextarium huius porionis. Reliquum in vaſe teſtaceo bene obturato ad vſum ſeruabit. Alius quidam Medicus hoc medicamentum in ſyrupum laxatiuum durabiliorem mihi commutauit hoc modo, quem & vobis vtiliorem iudico.

℞. Foliorum ſenæ Alexandr. recentium abiectis ſtipitibus vncias ij.
Rhabarbari optimi drachmas iiij:

Cinnamomi electiſſimi vnc. iij.
Agarici albiſſimi leuiſſimi vnc. j.
Cubebar. ſelectarum drach. j.
Seminum fœniculi.
Aniſi, vtriuſque drach. ij.
Spicę Nardi ſcrupulum vnum.
Zinziberis drach. dimid.
Vini Rhenenſis optimi ℔. 7.

Ferueant omnia lege artis in duplici vaſe per horas 6. Deinde permaneant in infuſione per horas 12. Poſtea fiat fortis expreſſio, & colentur per ſaccum mundum ſexies aut ſepties. Tandem adde ſacchari puri & albiſſimi diſſoluti ℔. j. ß. & fiat in modum nectaris, atque detur in vſum.

Doſis poteſt eſſe pro adultis ad vnc. quatuor; pro infantibus ad vncias duas. Vna autem vncia huius ſyrupi ſumitur duobus cochlearibus mediocris magnitudinis. Nam in qualibet libra ſunt 4. drachmæ laxatiuorum. Parum igitur præſtabunt vnciæ quatuor pro vna doſi.

Aliud medicamentum purgatiuum.
CONSIL. LXXXIX.

℞. Electuarii roſati drach. iij.
Diaprunis laxatiui.
Diaphœniconis ana drach. ij.
Sacchari albiſſimi drach. viij.
Miſceantur & fiat bolus.

Alia Purgatio.

℞. Mannæ Caleb. opt. drach. ſex.
Rhabarb. electiſſimi ſcrupulos duos.
Spec. hieræ pic. ſimpl. ſcrup. dimid.
Aquæ Endiuiæ vncias quatuor.
Syrup. de Bugloſſ. vnciam dimidiam.
Miſce diligenter.

Remse-

Remedium ad curandam ambuſtionem.
CONSIL. XC.

QVod ſi cui digiti manuum pedumve nimia frigoris aduſtione etiam denigrati fuerint, ita vt plane ſtupeſcant, animum propterea tamen non abiiciat, ſed ſanis conſiliis & remediis occurrat.

Magnam enim natura & ars vim habet.

Accipe duo linteola munda, quorum hoc lacteo cremore, qui dicitur Germanice *Raum*, illud vero ſero butyrino imbue, & parti læſæ ſingulis diebus ter applica, donec feruor interior refrigeretur. Deinde lardo porcino maſculino auenam, nec nõ vnam aut alteram aſſulam infige. Hæc incende, & ſic porcinam pinguedinem ignitam in vas aquæ puræ ex alto cadere facito. Deinde ſume ſex ouorum vitellos abiecto albumine, quibus adde parum prædicti lactei cremoris, & deinde pinguedinem lardi liquatam ac ſupernatantem adiice, & hæc vna probe decoque. Inde fiet emplaſtrum, quo ter de die partem affectam inunges, ac breui eam ſanam reddes. Quod ſi linteola cuti tenaciter adhæſerint, imbuas hæc butyro non ſalito, & facile inde reſoluentur.

Ad refrigerationem prodeſt etiam cortex tiliç raſus in aquam, donec inſpiſſetur, parti vſtæ ſic applicatus.

Vnguentum contra læſionem ſiue contuſionem partium internarum. CONSIL. XCI.

SI quis forte in itinere equo præcipitatus interiores corporis partes læſerit, vtatur Ambra, id eſt, *VValradt*, in iuſculo cereuiſiario calefacto mane ſurrecturus, vel veſperi diſceſſurus cubitum, ad quantitatem nucis auellanæ adhibeat. Vel ſequens vnguentum contra læſionem internarum partium adhibeat valde vtile.

℞. Pimpinellæ, lauendulæ, ſpicæ nardi, rutæ, hyſ-

ſopi, ſaluiæ, pyrethri, pulegii, fœniculi, ſiliginis agreſtis, millefolii, prunellæ, ibiſci, conſolidæ maioris, auryn, amaraci, verbenæ, abrotani, epaticæ, meliſſæ albæ ac fuſcæ, angelicæ ſatiuæ, veronicæ, fœnigræci, fragrariæ, clematidis, cordialis, pedis leonis, roriſmarini, foliorum linguæ ceruinæ, tormentillæ, betonicæ, ana manipulum vnum. Hæc omnia cultello in tenuiſſimas periculas comminuta, iniice in lebetem, & effunde butyri optimi in Maio confecti, & per cocturam à ſale purgati libras 28. & hæc ſimul ad ignem ex carbonibus confectum probe decoque, tantiſper donec virtus egrediatur; deinde cum hæc per mundum linteolum expreſſeris, affunde olei laurini libras duas, & habebis præſtans vnguentum. Hoc valet contra internam læſionem, ex caſu aliquo ortam, quantitate nucis auellanæ in calido iuſculo cereuiſiario ſumtum. Si primo non medetur, vſus eius bis aut ter eſt iterandus; quin etiam externæ corporis partes affectæ apud ignem lentum ſunt inungendæ.

Ratio certa, qua fluxus ſanguinis ex quouis vulnere erumpentis cohiberi poteſt.

CONSIL. XCII.

INeunte vere, cum ranæ ſemina prima ſiue oua proiiciunt, tunc accipe craſſioris lınei panni vlnas tres vel quatuor, plus minuſve, quantum ſatis eſt. Hunc pannum cum huiuſmodi ouis ranarum probe abluito, ſolique ſiccandum exponito. Deinde ſecundo tertioque lotum, ſimilique modo in ſole ſiccatum vſui diligenter ſeruato. Cum autem hoc vti volueris, partem vulnere duplo maiorem, inde præciſam inſtar cataplaſmatis vulneri imponito; ſanguinis effuſio ſtatim ſupprimetur, quod certo experimento in plurimis eſt comprobatum.

Medica-

Medicamentum, contra ardorem ſtomachi.
CONSIL. XCIII.

℞. Vetus ſaccharum roſarum & lapides cancrorum, quos contuſos & in puluerem redactos ſaccharo roſarum inſperge, adde paululum de bolo armeno. Miſce hæc omnia ſimul. Obſeruetur tamen vt lapides cancrorum dimidiam ſacchari partem quantitate ſua adæquent.

Aliud contra ardorem ſtomachi.

℞. Seſquiunciam cretæ.
Tres nuces muſcatas ſiue myriſticas.
Seſquiunciam ſacchari electiſſimi, quod ex Inſulis Canariis aduehitur. Fiat puluis.

Nunc aduerſus arefactionem linguæ, qui morbus plerumque caſtra ſequitur, remedia quædam aſſcribam.

Aduerſus arefactionem linguæ, quæ dicitur vulgariter Brunella. CONSIL. XCIIII.

℞. Nucleos cydonei ij. aut corticem medianum tiliæ in aquam colloca; cui ſi addes cochlearium aceti roſacei, efficitur inde limus vel ſuccus, quo oris humiditas retinetur.

ALIVD.

℞. Syrupum acetoſum ſimplicem cum aqua ex cremore ptiſanæ præparata; hac gargarizetur os: quod valet contra linguæ ariditatem.

Syrupus acidus ſimplex.

℞. Aquæ fontanæ ſiue roſaceæ lib. iiij.
Sacchari lib. v.

Coquatur in vaſe lapideo, aut potius terreo vitreato carbonibus accenſis, aut flamma exigua citra fumũ, ſemper deſpumando ad dimidias. Deinde adiiciantur

vnctio cum ſpuma prædicta repetatur. Illud extra dubium morbo medebitur, quod experientia conſtat.

Cum etiam peregrinantibus ocreæ ſoleant nonnunquam indurare digitos pedis, ita vt in callum intumeſcant, & duritiem quamdam contrahant (quod genus Germanice *Leichdorn* appellatur), ſequens remedium eum in vſum ſubiicere volui.

℞. Cineres foliorum iuglandis combuſtorum, allium & ſeuum miſce ſimul & decreſcente luna callum linteis probe conuolue. Et hoc vnguentum bis aut ter impone. Aliqui imponunt ſtercus gallinaceum Alii teſtudinem ſale necant, & ſpumam inde prouenientem huiuſmodi tuberculis illinunt. Contra verrucas manuum aliqui liquorem ex lignis quercinis ardentibus promanantem imponunt, alii ſpumam maris.

Aliqua ad oculos præſtantiſſima remedia.
CONSIL. XCV.

QVVM oculis olim nos laboraremus, & iam viſus vſu priuati, & à præſtantiſſimis medicis habitis derelicti, acceſſit empyricus quidam, qui aquam hanc oculis imponendo, eodem die, ne dicam hora, ſanitati reſtituit. Muneribus, precibus, dolo, ære nacti ſumus ſecretum. Hic tradere non pigebit, vt quiſq; ex voto vti poſſit. Vſus ad inflammationes, lippitudines, nebulas, fiſtulas, & huiuſmodi, & ſi nō eodem, altero ſaltem die perſanat. Si omnes, quos integræ ſanitati reſtituerimus recenſere velimus, nimis prolixiores eſſemus. Sumito igitur vini græci vulgo dicti phialas duas, roſarum albarum aquæ diſtillatæ ſelibram, aquæ chelidoniæ vncias binas, fœniculorum, euphragiæ, & rutæ tantundē, tutiæ ſexcunciam, garyophyllorum indicorum tātundem, ſacchari cadi roſati drachmam, caphuræ ſeſquidrachmam, aloës tantundem. Tutia hoc modo præparatur. Igniatur, & ſexies extinguatur in aqua roſacea cum vino græco remiſta, ſed aqua poſtremo eiiciatur:

terenda teratur tenuiſſime, & cum aquis remiſceatur. Aloë hoc modo aquis concorporatur, quum inhabilis ſit puluerationi, indantur mortario cum aliquantulo aquæ iam deſcriptæ, ſeduloq; agitetur, quatenus in aquam abeat, & ſtrigmenti modo coeat, idque donec aquæ remiſceatur, reliquis addatur. In vitreum vas indatur operculatum & lutatum, ne exhalet, ſub dio Solibus & roribus exponito diebus quadraginta, ter, quater in die remiſcendo, agitandoque, ſic demum inſolata reponitur, promenda vſu. Vtemur hoc modo

Ad inflammationes, lippitudines, & fiſtulas.

Iaceat in lecto æger ſupinus, & iniecta intra apertos oculos aquæ lacryma, vel gutta, claudat, reſeretque oculos infirmus, vt per oculorũ cauitates intruſa aqua, per oculum diffundatur: Id bis, terve in die, & curabitur. Hoc vero modo vtemur ad

Oculorum nebulas.

Si nebulæ fuerint ſupra, vel infra corneam, conficito puluerem ex ſaccharo cado roſato, alumine combuſto, & ſepiæ oſſe: ſed tenuiſſime contuſum, & ſuccretum incerniculo, vt tactum effugiat, & quum cubitum pergit, ſupra oculum pauxillum huius pulueris aſperges, mox aquæ guttam extillabis, oculos claudito, & dormito, nam citiſſime diluetur.

Ad dentes confirmandos. CONSIL. XCVI.

NIl tandem præſtantius in vniuerſi medicinali ſylua hoc ad dentes remedio reperire potuimus, aqua enim per gingiuarum fiſſuras penetrans, vſque ad dentium neruulos peruenit, eosq; roborat, & confirmat, inſuper & ſi exeſi fuerint, carne replet, & conueſtit eos. Præterea albidos, nitidos, & vt vniones dentes ſplendentes reddit. Scio virum hoc ſolo remedio, quã plurimas ſibi opes comparaſſe. Sumito igitur, ſaluiæ, vrticæ, roriſmarini, maluæ, & corticum radicum iugulandis

bene

bene lotorum, contuſorumq; manipulos tres, itidem florum ſaluiæ, roriſmarini, oliuæ, & plantaginis foliorum tantundem, hypociſtidis, marrubii, & ſummitatũ rubi manipulos duos, florum myrti libram, ſeminum dimidiam, roſarum nõdum dehiſcentium cum ſuis ſtipitibus manipulos duos, ſandalorũ, coriannorum præparatorum, corticum citri drachmas duas, pulueris cinnamomi tres, nuces cupreſſi decem, pineas virides quinq,, boli armeni orientalis, & maſtichis duas drachmas. Terantur omnia, & vino nigro auſtero infundantur, triduo macerentur, & leuiter expreſſo vino in vitreum alembicum imponantur, lentoq; igne extillet aqua, quæ cum duabus vnciis aluminis ebulliat, ore cooperto, dum in aqua diſſoluatur. Vbi ea vti libuerit, ſuge pluſculum aquæ, ac in ore agitato, & volutato, quouſq; vertatur in ſaliuam, proiice tunc, & linteo perfrica dentes: nam quæ ſpopondimus, perficiet, ſcilicet dentes roborat, & circumſcarificatas gingiuas carne conueſtiet. Nunc alia trademus experimenta

Ad dentes ſtabiliendos.

Macerentur lentiſci frondes, roriſmarini, ſaluiæ, & rubi in vino græco vocato, mox leui igne per retortam extillabis, cuius hauſtus per os reſolutus, quouſq; in ſaliuam abeat, dentes corroborat, & gingiuas carne replet, & inalbat. Tollit dolorem dentium pyrethri radix contuſa, & dentibus indita, idemq; præſtat & hyoſcyami. Ad dentium ῥἠμωδίαν experti ſumus portulacam, ſæpius decantatam.

Ad tumentes gingiuas.

Contunduntur radices & frontes plantaginis, & admouentur ſupra tumores, quum cubitum pergis, mane exiccatas reperies.

Ad humani corporis aliquas infirmitates tollendas.

CONSIL. XCVII.

CONgeremus hoc capite remedia aliqua, non prætereunda, quæ continuo periculo facto, vera no-

uimus, & ſi vſitata aliqua, tamen vera, Et primo

Ad capitis dolorem.

Extrahitur è roſis quoddam eſſe ſanguinei coloris, ſed miri odoris, & ſtrenuæ potentiæ. Madeſcant lintea eius liquore, fronti, & temporibus imponantur, continuo experimēto nobis comprobatum, & ſi diuturnos non tollit aliquando, lenit tamen. Si reſicceſcunt, & adhuc dolor viget, iterum humectare ne tædeat. Multoties quoq; ophitem lapidem, vulgo *ſerpentinum* capiti admouimus, & tolli, & lenti nouimus. Vertiginem aboleri vidimus admoto alces vngue, & annulo in manu geſtato in perpetuum tolli. Valent

Ad labiorum ſciſſuras,

Hyoſcyami ſemina. nam flagrantibus prunis iniecta, ſi ſurrigens vapor per infundibulum papyraceum labiorum fiſſuris excipiatur, adeo calens, vt vix ſufferre valeat, ſedatur ilico tumor, glutinanturq; ſciſſuræ, nunquam amplius rediuiuæ. Nunc trademus

Ad digitorum reduuias.

Mirabile experimeutum, quod à Paracelſo didicimus verum ex multiplici experimento cognitum, tollit enim ilico tumorem, dolorem, & vnguem curat. Tollito tereſtrem lumbricum, qui è terris erumpit, præcipuè aſſidua ſtilla madentibus, ſi ibi enim rimeris effodiaſq;, facile inuenies, ſed viuum, & eo digitum circundabis, tantiſper tenēdo, donec moriatur, quod intra horam ſuccedit, & ſedatur ilico dolor, pus exiccatur, & breuiſſime ſanatur, nec mirabilius ex tot, tantiſque remediis cognoui. Nec minus potens remedium,

Ad pleuritidem,

Inueni, quod foliis florum ſylueſtris papaueris conficitur. Colliguntur flores papaueris dicti Maio menſe ante Solis ortum, priuſquam hiſcant. nam tenuia folia quum ſint, vel facilime leui vi caloris exiccantur, labunturq;, in vmbra ſiccantur, reponunturq; ad vſum. Vel ſtillentur flores, & ſeruetur aqua. Vndè ſi quis ex

vino

vino ſumſerit puluerem drachmæ pondere, vel quantum argenteum numum contumulare poterit, cum ſua aqua, aut per ſe ſola aqua, aut emplaſtrum ex puluere loco applicabis ſedatur ilico dolor, non ſine aſtantium ſtupore. Idem operatur ſcobs ligni quercini viſci, ex vino pota, Affertur quoque ex India occidentali lapis hiſpanice *della hiiada* dictus, vt ſmaragdi plaſma, qui brachio geſtatus ex argento, amuletum huius morbi prædicatur. Vidimus.

Ad colicum dolorem.

Maxime præſtare *Zibetum* dictum: nam vmbilico litum, ciceris quantitatis, & ſupra lituram panis, ex clibano calens detractus appoſitus, & ſupra eum incubando, prius quam frigeſceret panis, dolor ſedatur. Maxime ſalutaris.

Ad ſcroti tineas.

Puluis eſt, qui ex ſtrigilibus excidit, dum equiſones equorum, & id genus iumentorum ſordes expoliunt, abraduntque, nam ſanat ſine dolore. Vel lithargyri puluis, aloes, thuris, æruginis, aluminis, contuſa & remiſta omnia cum oleo lentiſcino, & inuncta. Inter omnes hydrargyri præcipitati puluis impoſitus pręſtantiſſimus. Hæc potiſſima cognouimus.

Ad deturbandos calculos.

Ex ſaxifragia hircina, adianto, helxine, petrapio, bibinella, & ceterach aquam ex balneo ſtillabis, & intercalatis dieb. calculoſo propinabis, nam calculos, quāuis magnos, exedet corroditq; quotidiana experientia videbis in vrina harenulas, & exeſa lapidis fragmenta. Præterea mori fructus & folia ante Solem collecta, deſtillata, vel in vmbra exiccata, ſi ex vino, vel propria aqua bibantur mane, mire ad deturbandos calculos valet. Fungos ex lapide natos in puluerem redigimus, vel vmbra exiccatos, vel tepenti clibano, & mane ex vino hauſtos mirum in modum ad calculos valere nouimus. Si tundantur ſemina, quæ in perſici oſſe concluduntur,

ante oculos ita fieri videamus, ratiocinemur iiſdem rationibus ex acidis propter acritudinem ſucci, etiam calculoſos è natura rerum ſimiliter poſſe curari. Hactenus Vitruuius. Locus vbi vena eſt, hodie dicitur vulgo *Francoliſe*, à Theano miliare diſtans, decurrit per viam, qua itur Romam. Nec omittemus oleum

Ad confirmandum ſtomachum.

Mirabile, auget concoctionem, & nauſeabundum ſedat. Oleum ita paratur. Semiſextarium olei perfectiſſimi affunditur in vas æneum, ſtanno ſublitum, patuli oris: mox contunduntur in marmorea pila ligneo piſtillo, Romanæ menthæ libræ quindecim, ſed vehementer, vſq; donec ad vnguinis formam deuentum ſit, tantundem adde menthæ, & abſinthii, & in oleum indito, rude miſceto, verſatoq;, ſed vaſe operculato, ne ſordes externæ aliquæ adiiciantur, triduo, vt commadeant ſinito, mox lento igne decoquas quotidie quinis horis, idq; quindenis diebus repetendum, vſq; adeo quo ſubiecta olei natura infuſarum herbarum vim in ſe trahat: herbas mox, & oleum per lineum pannum percolato, prælo, vel manibus, vt purum oleum exprimas. In oleum primo expreſſum alias herbas recenter conciſas addimus, denuo coquimus, ſubindeque premimus, eademq; obſeruari in tertiam molitionem etiam conueniet, & quotiens id innouamus, ſemper eandem operam impendemus, dum oleum viridem colorem contraxerit. Sed ſeparare ſuccum ab oleo magna cura oportet, enimuero ſi quid in eo vel minimũ ſubſtiterit, & oleum effœtæ erit operationis, & totus modus deperit. argumentum optimæ decoctionis, & abſumtionis humiditatis erit, ſi gutta ſuper ignitam laminam inſtillata, non ſtridet. Tandem libram cinnamomi, ſelibram nucum myriſticarum, tantundem maſtiches, & ſpicæ nardi, & tertiam garyophillorum partem ſeparatim conteres, & per incerniculum traiectas in oleum remiſcebis, lignea rudicula remiſcendo. Omne igitur

in vas teſtaceum vitro ſublitum cōdito, ſed longo prædituū collo, vt recte claudi, & operculari poſſit, capacitatis tātæ, vt tertia pars vaſis inanis relinquatur. Quindecim diebus in ſole contineatur, ter, quater in die remiſcendo, agitandoque, demum ad vſum reponito.

Ad contagioſam veneream luem remedia.

CONSIL. XCVIII.

QVum eiuſmodi morbus adeo ſæuiter in humanum genus graſſaretur, multa ingenio, & experientia conquiſita ſunt præſtantiſſima remedia, vt huic morbo occuramus. Et quum multa à multis deſcribantur, hoc tamen nos vno ſolo cōtenti erimus, quod non in hoc tantum morbo, ſed fere omnibus vti poterimus, & quamplurima ex eo vidimus experimenta. Facile paratur, facileq; ab ęgro aſſumitur. Sumo guaiaci ligni ſcobis libram vnam, ſarſæ parillæ tenuiter tuſæ dimidiam, ſęnæ frondium, & folliculorū vncias quinq; agrimoniæ & equiſeti manipulum vnum, cinnamomi drachmam, tantundem garyophyllorum, nucem myriſticam vnam: terantur omnia, & in doliolum coniiciantur, quod viginti amphoras vini *græci* vocati optimi capiat, macerentur per diem, illoque in prandio & cœna vtatur æger ad libitum: nam ſenſim purgando omne malum curat, præter veneream luem. Si ex purgatione debilitatur æger, aliquos dies intercalabit. Æſtatis tempore ab impoſitione cinnamomi abſtinebit, & myriſticæ nucis. Nos ad diuturnos capitis dolores, aurium ſurditatem, vocis hebetudinem, & infinitos alios morbos vſi ſumus. Eſt quædam

Præſeruatio à Venerea contagione.

Qua quis pōſt infelices congreſſus vti poterit. Sumito ariſtolochiæ, & gentianæ drachmam vnam, ſandalorum, ligni aloes ſcrupulos duos, pulueris corallorum, ſpodii, cornu ceruini vſti ſemidrachmam, foliorū ſonchi, ſcordii, betonicæ, ſcabioſæ, tormentillæ manipulum

lum vnum, roſarum tantundem, ſcobis guaiaci duas, ſquamæ æris duas, hydrargyri præcipitati ſeſquidrachmam, vini maluatici libram; aquarum ſonchi, ſcabioſæ duas. Miſceto vinum & aquas, & in eis imponito guaiaci ſcobem per diem, mox reliqua, & decoquito vſq; ad conſumtionem medietatis, coletur, decoctum exprimatur, & in eo liquore madeſcat per noctem linteum, ſicceturque in vmbra: idque ter repetat, poſt coitum ablue glandem, imponito fruſtulum lintei, ac præputium integito.

Aduerſus venena antidota. CONSIL. XCIX.

VVlgatum eſt Medicorum dogma, herbas, lapides, aliaue ſerpentum faucibus iniecta, quæ eos trucident, antidotum eſſe contra eorum venenum. Præcipue apud Dioſcoridem legimus de anchúſa onochilo, quæ valde efficax aduerſus ſerpentes conſtat, manducata ſi inſpuatur, mori ſerpētem. Vnde nos ſemidrachmam theriacæ, vel mithridatii cum aqua vitæ remiſta in os viperæ ingeſſimus, & ſemihora expirauit, hãc eandem aquaticum ſerpentem, quem vulgo *ceruonem* vocant, ingurgitare coëgimus, etſi aliquantulum ſtupidús iacuiſſet, nil tandem mali paſſus eſt. Igitur oleum ex ſeminibus citrii, & arancii, vel limonis expreſſimus, & in ſerpentis faucibus inſtillauimus, & quamprimum interiit. Præterea drachma ſucci radicis angelicæ intra horam occidit. Balſamum, quod vocant ex occidentalibus Indiis allatum, præcipue contra eos valet, nam quum eo fauces, & os liuiſſemus, dimidiæ horæ ſpatio interierunt. Orientale datum delibutorio veneno, aut ictui ſerpentum præſenti eſſe remedio Aëtius inquit. In Arabia vbi naſcitur, omnis veneni timor abeſt, neq; morſu quiſpiam extinguitur, ſed tanquam pretioſiſſimum vnguentum paſtis ſerpentibus, lethalis veneni noxa in mitiorem conditionem ſe conuertit. Sed nil præſtantius inuenimus, quam terram inſulæ Meliteæ: nam tantillum pulueris in os iniectum, citiſſime inter-

ficit. Eiuſdem fere virtutis experti ſumus lithoxylon, quo Medici vtuntur pro vermibus infantum. Sed eſt borax, ſiue chelonites, Galli crapodinam vocant, quem inuenire aiunt in capite bufonis ſenis & magni, quem ſi quis, eo viuo, detraxerit, cõtra venena valere dicunt. Aiunt eximi viuentibus puniceo in panno, cuius colore plurimum oblectantur, atq; dum ipſi feriando relaxant ſe, capitis onus deponunt, id mox in ſubiectam ciſtam è medio foramine collabitur, alioquin eũ reſorbet. Sed qui eum extraxerit, neminem veridicũ reperi, nec cum multos dilaniaſſem, reperire vnquã potui. Id tamen pro vero affirmo, quos è rubetis extractos dicunt, minerales eſſe. memini enim Romæ vidiſſe lapidis fruſtum magnum, quod ex multis aliis lapillis conſtabat, adhærebantque dorſo, vel lepades ſcopulis, diuerſæ quantitatis, parui & magni. Sed virtus vera eſt, ſi quis eum cum veneno glutierit innoxium ab eo ſeruat, circuit enim cum veneno, eiuſq; vires hebetat, inefficaces reddit & irritas. Sed perfectiſſimũ trademus.

Oleum contra omne venenum.

Et ad retundendam eorum violentiam pluries expertum. Accipito vetuſtiſſimi olei libras tres, in eo florum hyperici duos manipulos macerandos imponito per menſem in Sole, dein expreſſis foliis, exemtisque, in oleum denuo effunduntur vnciȩ binȩ florum eiuſdem herbæ, & per diei quadrantem, balneo tepentis aquæ ebullire ſinas, exemtum vas bene obſtipant, ne ſit qua interſpiret, & ad inſolandum quindecim diebus expones. Iulio menſe ternas ſeminis vncias contunde leniter, & mergito in phialas duas optimi vini albi cũ gentianæ, tormentillæ, dictami albi, zedoariæ, carlinæ Auguſto menſe collectarum, ſandalorum rubeorum, ariſtolochiæ longȩ ex ȩquo drachmis duabus: hæc omnia triduo macerari ſinito in eo, exemta in oleum imponito, & ſenis horis decoquatur leniter in balneo, mox per torculum premantur: Oleo addatur vncia croci, myr-

myrrhæ, aloes epaticæ, ſpicæ nardi, rhabarbari, omnia bene contuſa, vt per diem cum oleo ebulliant in balneo. Tandem adde theriacæ, mithridatii ex æquo vncias binas, & ſenis etiam horis balneo ebulliant, tandem quadraginta diebus in Sole contineantur. Vſus eius huiuſmodi. Peſtis tempore, aut ſuſpecti veneni, vnge ſtomachum, & pulſus, & locum ſupra cor, ſorbe tres guttas ex mero, & mira operabitur.

Aduerſus peſtem præcautiones & antidota.

CONSIL. C.

DIximus de venenis, nunc de peſte, cognata re, & cui eiſdem remediis fere occurri poſſit. Deſcribemus tantum illa, quæ noſtris temporibus à Brutiis experta ſunt, Siculis & Venetis (dum his locis peſtis graſſaretur) peſtilentiæ populatim graſſantis contagiis vnice aduerſari, & corpora ab lue vendicare. Deſcribenda eſt primum.

Confectio garyophyllorum florum aduerſus peſtem.

Et mira eius operatio. Maio Menſe garyophilli flores colligantur, rubicũdi & flagrantiſſimi coloris, quia vehementioris virtutis ſunt, à viridi calice eximito folia, & forficib. vngues reſcindito, & marmoreo mortario, ligneoq; piſtillo tandiu cõtundes, quoad tactum effugiant, interea ſaccharũ decoquatur, pro ſingulis frondium libris, ternę ſacchari indantur in peluim æneam, liqueſcant, & bulliant pauciſſima aqua, quam fieri poterit è floribus aranciorum ſtillatitia, vt cito abſumatur, donec ad debitam coctionem deducatur, albuminis oui agitati iuſtum modũ, quod & bullitioni, & deſpumationi ſuffecturum ſit, affundũt, agitando, & ſcopulis tumidas albuminis ſpumas detergẽdo, donec ſordes omnes deſpumando ſint exemtæ, tunc aſtuſis foliorum contuſorum ponderibus, ligneo rutabulo agitentur, donec ſanguineum calorẽ aſſequantur. Qnum coctioni propinqui ſumus. addantur garyophyllorum indiciorum in tenuiſſimum puluerẽ contuſorum, cum

pauxillo moſcho drachmæ duæ, quæ amica ſocietate odorem & gratiam florum addant, & exuſcitent, inde fictilibus vaſculis indantur, ſeruenturque, ſi aliquas limonum ſucci guttas addes, viuidiore ſanguineo colore placebũt. Poſſumus & ſupra frigidum marmor proiiciendo miſturam in rhombos, vel rotundas placentulas efformare. Si quis id præſtantiori modo efficere voluerit, extrahatur aqua florum color, eoq; diluto ſaccharum decoquatur, nam fragrantius ſpirabit. Sunt qui florum folia non contundant, ſed forficibus in tenuiſſimos capillos ſecent & ſaccharo condiant, ſed guſtus gratiam non ineunt. Hæc confectio maximam cum palato init gratiam, maximeque fragrantiſſimo garyophyllorum odore placebit. Vires, quas experti ſumus, hæ ſunt. Præſtat ad omnes cordis affectus, ſcilicet animi deliquium, & cordis tremorem, ad vertigines, ad venena, & venenoſorum animalium ictus, & præcipue aduerſus peſtilentiæ contagia. Fit ex eis acetum, & dilutum, quo ſi quis nares mane fricauerit, vtilis contagioſæ auræ arcendæ, nocturnis deſtillationibus, & melancholicis effectibus.

Excrementa nigra. 74

FINIS.

INDEX MORBORVM, SYMPTOMATVM, ET RERVM MEMORABILIVM.

Alopecia fol.5
Arthritis 24.27
Ambuſtio 207
ad Arthriditē præcautio 37.41
Ardor ſtomachi 209
Areſactio linguæ, quæ vulgo dicitur Brunella 209
Aurium vlcera 193
Aſthma 64
Aquæ & balnea naturalia Lucenſia 88
Balnea aquæ dulcis ad melancholiam 110
Brunella ſeu areſactio linguæ. 209. 210. 211.
Cacochymia an ſanguinis miſſionem requirat 115.116.117
Cachexia 16. *Eiuſdem initium*

tium. 81.82.83.86
Cancri incipientis necdum vlcerati curatio 183.184
Cancri vlcerati curatio 184.185.186
Cancri vlcerati topica remedia 186.187.188
Calculi curatio 194.195.196.197.198.199
Calida omnia melancholia hypochondriaca aduerſa 112
ad Calculos deturbandos 215.216.
Catarrhus 8.11.13
Colicus dolor 122
Colicus dolor 215
Coxendicus dolor 153
Cordis palpitatio 68
Conceptus facilitas 127
Cruentum ſputum 54
Curatio calculi 194.195.196.197.198.199.
Cutis excoriatio, vlceratio, puſtula & rubor faciei 203.204
Dentium rubigo quomodo arceatur 199.200
ad Dentes confirmandos 212
ad Dentes ſtabiliendos ibid. 213
Digitorum reduuia 214
Dolor dentium 9
Elephantia 161
Electuarium purgans 179
Electuarium pro corroboratione ventriculi 180
Enterocele 152
Epilepſia 14.15.21
Excoriatio cutis, vlceratio, puſtula et rubor faciei 203.204
Faciei rubor 203.204
Faciei puſtula 203.204
Febris cum grauibus ſymptomatis 76
Febris diuturna ſæpe recurrens 89
Febris intermittēs dolorifica 92
Febris lenta 94
Febris quartana 97
Febris quartana deſtillationi implexa 98
Febris quartana Diarrhœa implexa 100
Fiſtula oculorum 212
Fluxus ſanguinis ex quouis vulnere quomodo cohibeatur 208
ad Gingiuas tumentes 213
Gingiua inferioris exeſio 121.122
Gonorrhœa virulenta 150
Hydrops à tribus cauſis curabilis 84
Hydrops à iecoris ſcirrho 83.84.85
in Hydrope vehementiora non probantur 86.87
Hæmorrhoides 18
Hypochyma 21
Herma 152
Inflammationes oculorum 212
Inflammatio renum 202.203
Incubus qualis morbus 200.201
Eius curatio ibid.
Labiorum ſciſſura 214
Lac aſininum 151
Læſio partium internarum 207
Lien & eius tumor 102
Lippitudines oculorum 210
Lippientes oculi 120
Lues venerea 162
Meatus per quos decumbit arthritis 24.25.26
Melancholia hypochondriaca 102.103.108.109
Menſes Hebræorum, Græcorum Romanorum quales 133
Medicamentorm contra ardorem ſtomachi 209
Medicamentum purgatiuum 205.206
Miſtio purulenta 145

Mictio inuoluntaria 148
Nephritis 78.135
Nebulæ oculorum 212
Obſtructio nerui optici, vnde cæcitas 21
Obeſitas inſignis 39.48
Oculorum vlcera 188.189.190
Oculorum præſtantiſſima remedia 211
Olfactus ſtupidus 120
Orthopnæa 58
Oris vlcera 191.192.193
Ozæna & vlcera narium 190
Partus ſeptimeſtris quis dici debeat 133.134.
Paralyſeos curatio 181.172.183
Paroxyſmus 180
Pedum roboratio 189
aduerſus Peſtem præcautiones & antidota 221.222
Pedis imbecillitas poſt deſtillationem 132
Peſtis ſudorifica Anglica 156
Præſeruatio à Venerea luis contagione 218 219
Podagra qualis morbus. 164
Vnde oriatur ibid. 165.166.
167.168. *Eius curatio. ibid.*
170.171.172.173. 174.175.
176.177. *Pro depellenda ea conſiliũ* 169.170. *& ſeq. pag.*
178.179.180
Purgatio ſuauis, & vtilis omni ætati, ſexui & morbo 204.
205.206.
Purgatiuum medicamentũ 205
Pulſatio & ſibilus ad aures 48
Pruritus 112
Pleuritis 215
Quãdo metuatur calculus, quæ curatio adhibenda 194.195.
196.197.198
Renis exulceratio 112.202
Remedium ad curandam ambuſtionem 207
Rubigo dentium arceatur quomodo 199.200
Sanguinis fluxio cui⁹vis vulneris quomodo cohibeatur 208
Sanguinis mittendi conditiones & cautiones 113.114.115
Sanguinis reiectatio è pulmonibus cum tuſſi 56
Sanguinis exuperãtia quæ ſymptomata aduehat 147
Scroti tinea 215
Scirrhus 155
ad Stomachum confirmandam 217.218
Stranguria 142
Seminis putreſcentis ſymptomata 129.139
Spinæ dorſi dolor 121
Tabes 50
Tremor 45
Tuſſis 46
Tuberculum carnoſum in pene 135.136
Tibiarum inflammatio recurrens 143.144
Vlcus ſphincteris ibid.
Vlcera pyroticis confecta 16.17.
18.22
Vterini dolores 127.128.129.
Ventriculi ſtupor 71
Ventriculi dolor flatuoſus 72.73
Vinum melancholicis fugiendum 110
Vinũ in hydrope ſuſpectũ 87.88
Vlcerũ particulariũ curatio 188
Vlcera oculorum 188.189.190.
Vlcera narium 199
Vlcera aurium 193
Vnguentum contra læſionẽ ſiue contuſionẽ partium internarum 207

F I N I S.